

A. BELIAEP

NGƯỜI TÌM
THAY MẶT

THANH HÓA

Tác phẩm: Người tìm thấy mặt

Tác giả: Alexandre Beliaev

Dịch giả: Kim Hải

Thể loại: Khoa học viễn tưởng

Nhà xuất bản Thanh Hóa 1986

Khổ sách: 13cmx19cm

Số trang: 258

Đánh máy: tducchau, picicrazy, tamchec, winterwinterlight, conguyen,
TheArc, Ngoclien02, Bac Nguyen, um-um và 4DHN

Soát lỗi và làm eBook: Nhóm Tây Phong Lĩnh

Ngày hoàn thành: 17-03-2014

*****TVE-4U*****

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU

PHẦN THỨ NHẤT

TẤN BỊ KỊCH CỦA NHÀ THƠ HÁT RONG

TIẾNG CƯỜI GIẾT NGƯỜI

MŨI CỦA ANH - SỰ GIÀU SANG CỦA ANH

THẦY PHÙ THỦY SORN

BỆNH NHÂN MỚI

ĐẾN CHỖ Ở MỚI

ĐỪNG THAY ĐỔI BỘ MẶT CỦA ÔNG!

TRƯỜNG HỢP KHÓ KHĂN TRONG HÀNH NGHỀ

MỌI CÁI ĐỀU QUA ĐI

NHỮNG HORMON, NHỮNG TUYẾN YÊN

HÀNH ĐỘNG PHẠM THUỜNG

ĐIỀU KỲ DIỆU CỦA SỰ BIẾN HÓA

KỂ GIAN PHI

LẠI BỊ CỰ TUYỆT

ĐÂY LÀ MŨI CỦA CHÚNG TÔI KHÔNG PHẢI CỦA ÔNG

DỰA VÀO VINH QUANG ĐÃ QUA

VỤ TRỘM BẺ KHÓA

VỤ ÁN KHÔNG BÌNH THƯỜNG

BỮA ĂN CHIA TAY

NHỮNG NẠN NHÂN CỦA “YÊU THUẬT”

CÁI BẤY CHUỘT

PHẦN THỨ HAI

BÊN HỒ NGỌC BÍCH

NGƯỜI GÁC RỪNG BÁC HỌC

EUREKA

ĐIỀU TÌM THẤY BÍ ẨN

NGÀY TRỌNG ĐẠI

LẠI Ở NHÀ

SANCHO PANZA MỚI

CUỘC CHIẾN ĐẤU BẮT ĐẦU

NGƯỜI HÂM MỘ HU' HÔNG

ELLEN BẮT ĐẦU CUỘC ĐỜI MỚI

THÀNH CÔNG KHÔNG NGỜ

BỘ MẶT MỚI CỦA PRESTO ĐƯỢC BIỂU HIỆN

NGƯỜI BẠN TRUNG THÀNH CHO TỚI NGÀY ĐEN TỐI

HOA CƯỜI

NHỮNG DIỄN VIÊN PHỤ Ở TIỀN ĐÀI

ĐÒN BÁT NGỜ

SỐ PHẬN BỘ PHIM ĐƯỢC QUYẾT ĐỊNH

THẮNG LỢI RỰC RỠ

CÔ TA ĐẤY...

ĐÒN CUỐI CÙNG

LỜI GIỚI THIỆU

Alexandre Beliaev là một trong những nhà văn mở đầu và nổi tiếng nhất trong lĩnh vực khoa học viễn tưởng ở Liên Xô trong thế kỷ này. Những truyện “Đầu giáo sư Dowell”, “Người cá”, “Người tìm thấy mặt” của ông được bạn đọc ở nhiều nước rất hâm mộ vì những ý tưởng táo bạo dựa trên cơ sở khoa học của ông được thể hiện bằng ngôn ngữ văn học tuyệt đẹp, song chủ yếu vì những lý tưởng nhân đạo, tiến bộ và hòa bình mà ông yêu cầu với khoa học, nhằm phục vụ con người.

Trong toàn bộ sự nghiệp văn học viễn tưởng gồm hàng trăm tiểu thuyết và truyện ngắn của ông, “Người tìm thấy mặt” được sáng tác vào giai đoạn gần cuối đời, lúc tài năng và kinh nghiệm sống của ông đã tới đỉnh cao, và lập tức chiếm vị trí nổi bật. Đây là câu chuyện khá độc đáo về một nghệ sĩ trong xã hội tư bản, một ngôi sao điện ảnh Mỹ.

Tonio Presto là một nghệ sĩ vĩ đại. Tonio Presto cũng là một người xấu xí thảm hại. Presto là một con người có tâm hồn tuyệt vời và những cảm hứng sáng tác thiên tài. Nhưng Presto lại là người chỉ thoạt nhìn đã không ai nhìn nổi con buồn cười đến đau cả ruột. Một thiên tài trong bộ mặt thẳng ngốc, một anh hề tự nhiên bất đắc dĩ như một bi kịch suốt đời, một tâm hồn cảm lạnh chịu đau khổ vì không có khả năng làm cho người đời hiểu mình.

Một con người xấu xí dị dạng phải chịu mang tật nguyên suốt đời ư? Bộ mặt quái thai sẽ che giấu suốt đời bộ mặt của người nghệ sĩ chân chính ư? Con người có quyền tiêu diệt sự quái dạng trên cơ thể mình, tự cải thiện mình, cứu chữa sai lầm của thiên nhiên không? Biến mình thành người bình thường, đẹp đẽ, khỏe mạnh như mọi người có vi phạm gì đạo đức và pháp luật không? Bấy nhiêu câu hỏi dằn vặt Tonio Presto và cũng là bấy nhiêu điều kiện tạo nên bi kịch đời anh, tạo nên những cái cớ cho kẻ thù tấn công và hãm hại anh. Ngay những người lao động trung thực hết sức yêu mến thân tượng của mình - nghệ sĩ hài vô song Tonio Presto - cũng không cho phép anh tước mất của họ nguồn vui vô giá là bộ mặt gây cười của anh! Tài năng của nghệ sĩ khi đã đi sâu cắm rễ trong tình yêu thương và trọng vọng của quần chúng, có còn là sở hữu riêng của nghệ sĩ hay đã thành tài sản tinh thần của cả xã hội? Vấn đề chọn đường đi không còn là chuyện riêng của Presto nữa. Với bộ mặt bình thường, anh lại phải phấn đấu cực kỳ gian khổ để giành lấy quyền mang bộ mặt mới đó và đưa nó trở

lại vinh quang xưa.

Câu chuyện Tonio Presto dám thay đổi mặt mình, dám đứng ra chống lại các tò-rót lũng đoạn ngành điện ảnh để bênh vực quyền lợi cho các diễn viên và nhân viên bình thường, về thực chất là sự tố cáo lối sống Mỹ làm cho khoa học, nghệ thuật, con người trở thành thối nát, tước bỏ của con người quyền mang bộ mặt thật của mình. Đó cũng là câu chuyện về sự hình thành tính cách con người, về cuộc đấu tranh của con người để thực hiện ước mơ của đời mình.

KIM HẢI

PHẦN THỨ NHẤT

TẤN BI KỊCH CỦA NHÀ THƠ HÁT RONG

Thung lũng ngập tuyết. Đàn chó một lữ kéo chiếc xe trượt. Gã đánh xe thúc đàn chó chạy, nhưng gã cũng mệt, luôn vấp chúi. Trên xe, một người nằm bất lực, đầu thông xuống. Gã đánh xe ngã. Đàn chó ngừng chạy và nằm bệt cả xuống tuyết như theo lệnh.

Cạnh thung lũng tuyết, có nhiều cây xương rồng mọc. Dưới bóng những cây dễ xanh tươi một người bé nhỏ đang đi trên hè đường, anh ta nhỏ gần như một chú lùn trong bộ trang phục mùa hè bằng flannels may rất khéo và chiếc mũ Panama rộng vành. Chắc chắn anh ta nhìn thấy chuyện bất hạnh trong thung lũng tuyết hoang vắng, nhưng anh lãnh đạm đi qua.

Qua thung lũng tuyết là bãi đất trống. Phía sau bãi là trắng cát, những cây cọ, một ốc đảo. Ở đây cũng đang xảy ra một thảm kịch khác. Một tên A-rập du mục cười ngửa chộp lấy cô gái đẹp mặc âu phục, vắt cô lên yên và phóng ngựa nước đại. Cô gái kêu thét, dang tay, vùng vẫy. Vài người Âu lao tới những con ngựa và nhảy lên đuổi theo.

Người bé nhỏ đưa cặp mắt bối rối nhìn theo ốc đảo, tên A-rập du mục, cuộc săn đuổi rồi bước đi tiếp, chân vung ra trước chẳng khác nào anh làm trò hề.

Qua bãi đất trống tới bờ biển. Một con tàu viễn dương lớn đang ăn hàng. Bốn ống khói thấp và ngả về phía sau đang tuôn khói. Còi tàu rú lên. Một trận ẩu đả xảy ra trên cầu tàu. Có kẻ bị bắt. Có kẻ vùng chạy, rơi xuống...

Lại đến bãi đất trống. Sau đó là những vách đá. Tòa lâu đài thời Trung cổ vươn cao một cách kiêu hãnh, xung quanh là những thành lũy, những hào nước. Một hiệp sĩ đã tới sát lâu đài, đứng trên cầu rút, gã đòi phải mở cổng. Nhiều người lính nhỏ trong các ngọn tháp. Bỗng chiếc cầu rút bắt đầu kéo lên. Con ngựa hoảng sợ giầy đạp, định nhảy từ trên cầu xuống...

Cũng không chờ xem con ngựa có nhảy được không, hay là nó bị rơi vào bầy cùng với gã kỵ sĩ, người bé nhỏ nhìn đi nơi khác và lầm bầm tự cầu nhàu một mình với vẻ buồn chán:

- Khắp nơi mọi chỗ đều một cảnh ấy... chán thật!

Và anh lại tung chân cao hơn, bước tiếp trên hè đường phẳng lì.

Cũng ở đây, dọc con đường nhựa, dòng xe hơi chạy không ngừng, những chiếc limousine bóng lộn kiểu mới nhất và xe Ford cũ kỹ đủ các màu trắng, xanh lơ, da trời, vàng ánh như bộ kỳ. Những người ngồi trên xe hay đi bộ trên hè đường đều nhìn những bãi tuyết, những ốc đảo, tàu viễn dương, lâu đài Trung cổ, với vẻ lãnh đạm như người bé nhỏ.

Họ quan tâm hơn rất nhiều tới chính con người bé nhỏ ấy. Mọi người đi qua đi lại đều ngoảnh đầu nhìn anh ta. Nhìn thấy người bé nhỏ rồi, mọi người đưa mắt nhìn nhau đầy ý nghĩa. Và trên mặt họ hiện lên những nụ cười, trong ánh mắt họ tỏ sự thích thú mà chỉ những người đi thăm vườn bách thú mới có, khi nhìn thấy một con vật kỳ lạ từ nước ngoài tới. Nhưng đồng thời mọi người lại tỏ vẻ hết sức tôn kính người nhỏ bé kia. Những người quen biết dùng khuỷu tay hích khẽ và thì thầm:

- Nhìn kìa! Presto! Antonio Presto đấy!
- Ừ người nhẹ cân thế mà giá cao lắm!
- Người ta nói, tài sản của ông ta cỡ 100 triệu dollars.
- Hơn 300 triệu.
- Và ông ta vẫn còn trẻ, thật may mắn!
- Sao ông ta không đi ô tô nhỉ? Ông ấy có chiếc xe vào loại tốt nhất thế giới kia mà. Xe đặt sản xuất riêng.
- Đây là cuộc dạo chơi buổi sớm hàng ngày của ông ấy. Xe đi theo sau.

Con người bé nhỏ tiếp tục lặng lẽ đi tới, cố ý để không khác với mọi người, không để ai chú ý đến mình. Nhưng anh cũng chẳng thành công gì hơn con voi đi giữa một đám đông kẻ vô công rồi nghề. Dáng anh khác thường, những cử chỉ, nét mặt cũng khác thường. Mỗi cử động của anh gây ra những trận cười. Bởi vì anh chính là hiện thân của cái cười. Hồi nhỏ anh đã làm trò cười cho những người xung quanh. Anh có thể vui, buồn, trầm ngâm, có thể tức giận, nhưng rồi anh lại quen dần. Làm thế nào được? Hình thù của anh là như vậy.

Anh gần như là một chú lùn, với cái thân người dài nghêu, cặp chân ngắn, đôi tay của người lớn dài chấm đầu gối, một cái đầu to trên dưới thót, giữ lại được những nét cấu tạo trẻ thơ. Đặc biệt là cái mũi to mập, ăn sâu xuống gốc mũi. Đầu mũi cong lên như chiếc giày Thổ Nhĩ Kỳ. Cái mũi này có tính linh hoạt khác thường, nhờ nó không những vẽ mặt mà cả toàn bộ khuôn mặt thay đổi từng giây, từng phút. Presto là một người quái dạng thật sự, tròn vẹn, nhưng sự quái dạng của anh chẳng có chút gì đáng ghê tởm. Ngược lại, nó còn gây được cảm

tình. Lòng tốt và trí tuệ ánh lên trong cặp mắt to sinh động màu nâu sẫm của anh. Anh là tác phẩm duy nhất, phi thường về một mặt nào đó của thiên nhiên.

Antonio Presto đi giữa đám đông đang cười với vẻ thần nhiên, vung những cái chân ngắn ngủn lên trước một vẻ khôi hài.

Anh vòng sang trái vào một con đường trồng toàn cây trắc bá dẫn tới một khu vườn rộng. Trong vườn có ngôi thủy tạ kiểu Tần nằm giữa một cánh rừng khuynh diệp. Presto đi vào đó đến buồng thang máy. Một cái thang máy trong vườn có thể gây ngạc nhiên cho bất kỳ người nào không biết trước, song Presto đã quá quen với cái công trình kỳ quặc này. Gật đầu đáp lại lời chào của em bé giữ thang máy, Presto ra lệnh ngắn gọn:

- Xuống đây!

Lúc đó, anh vung tay làm một cử chỉ hết sức diễn cảm dường như muốn xuyên thủng mặt đất tới tận âm phủ. Cử chỉ đó buồn cười đến nỗi em bé cười ồ lên. Presto nhìn nó vẻ đe dọa. Trước cái nhìn đó, em bé càng cười to hơn:

- Xin lỗi ông, nhưng cháu không thể, quả là không thể... - em bé biện bạch.

Presto thở dài xua tay:

- Thôi được, John, đừng thanh minh nữa. Trong chuyện này tao cũng có lỗi chẳng kém gì mày. Mr. ^[1] Pitch đến chưa? - Anh hỏi em bé.

- Được hai mươi phút rồi ạ.

- Cô Hedda Lux?

- Chưa ạ.

- Chà, dĩ nhiên rồi, - Presto nói với vẻ không hài lòng. Và cái mũi của anh bắt ngờ ngo nguậy như chiếc vòi nhỏ.

Em bé lại không nhìn được và phá lên cười sảng sặc. May mà thang máy đã dừng đúng lúc đó, không thì Presto sẽ nổi giận với nó.

Presto vọt khỏi buồng thang máy, đi qua một hành lang rộng đến căn phòng lớn và tròn, có những đèn chiếu rất sáng. So với bên ngoài, mặt trời chói chang mặc dù mới là buổi sáng, thì ở đây thật mát mẻ và Presto thở ra dễ chịu. Anh mau chóng đi qua căn phòng tròn và mở cửa vào gian bên cạnh. Dường như “bộ máy thời gian” lập tức đưa anh từ thế kỷ hai mươi về tận thời kỳ Trung Cổ của nước Đức.

Trước mặt anh là một căn phòng rộng lớn, trần được khép kín phía trên bằng

những cửa cuốn hẹp. Những cửa sổ và cửa ra vào hẹp và cao, những chiếc ghế hẹp và cao. Ánh sáng rọi qua cửa sổ, để lại trên những phiến đá lát sàn khổ rộng hình vẽ rõ nét của khung cửa sổ kiểu Gothic.

Presto bước vào vệt ánh sáng và đứng lại. Ở giữa đám đồ đạc cao và hẹp này hình thù của anh càng có vẻ đặc biệt và bé nhỏ, vụng về, kỳ cục. Và điều đó không phải là ngẫu nhiên: đạo diễn đã dày công suy nghĩ để tạo nên cảnh tượng phản này.

Tòa lâu đài kiểu Đức cũ kỹ được làm bằng gỗ dán, hồ, vải thô và sơn theo các bản vẽ, phác thảo và ma-két của một kiến trúc sư xuất sắc, người này có thể xây dựng những lâu đài và cung điện thật sự một cách tốt đẹp. Nhưng ông Pitch - “Pitch và công ty”, - ông chủ của xưởng phim, đã trả cho người kiến trúc sư này nhiều hơn gấp bội mà các ngài quý tộc bự có thể trả để xây những lâu đài thật, và vị kiến trúc sư liền thích xây những lâu đài giả bằng vải thô và gỗ dán hơn.

Trong tòa lâu đài Trung Cổ, đúng hơn là trong góc phòng và sau những bức tường gỗ mỏng, cảnh chạy xuôi, chạy ngược đang diễn ra. Công nhân, thợ sơn quét, họa sĩ, thợ mộc, dưới sự lãnh đạo của chính ông kiến trúc sư đang hoàn thành lắp đặt các trang trí. Đồ đạc cần thiết - đồ đạc thật, không phải đồ giả - đã đặt trong lâu đài. Kỹ sư điện và người giúp việc hì hục với những chiếc đèn pha - những ngọn đèn lớn mỗi ngọn hàng nghìn nến. Cái chính trong một bộ phim đó là ánh sáng. Hoàn toàn dễ hiểu, vì nó là mối quan tâm chủ yếu của những người dàn dựng. Ông Pitch và Công ty có thể cho phép mình hưởng sự xa xỉ này: thiết lập một trường quay lớn dưới mặt đất, để cho mặt trời chói chang của California không cản trở những hiệu quả của sự chiếu sáng nhân tạo trong khi quay phim tại trường quay.

Những diễn viên phụ nam và nữ từ sau những tấm trang trí nhìn ra, họ đã hóa trang và mang trang phục thời Trung Cổ. Tất cả bọn họ đều nhìn với vẻ tò mò tôn kính, đồng thời với nụ cười không cố ý, người đàn ông trẻ đang đứng trong ánh sáng “mặt trời” giữa căn phòng. Họ đang thì thầm với nhau:

- Chính thị...
- Antonio Presto...
- Thật chết cười! Thậm chí suốt đời ông ta không thể đứng yên lấy một phút.

Vâng, đó “chính thị” Antonio Presto, nghệ sĩ hài hước tuyệt vời, đã làm lu mờ cả vinh quang của những thiên tài vĩ đại của màn ảnh trước đây: Chaplin, Keaton, Benkert. Biệt danh nghệ sĩ của anh đã xác định một cách đúng đắn phi

thường thực chất vươn tới mạnh mẽ^[2], Presto không ở yên nổi một giây nào. Tay, chân, thân mình, đầu anh và cả cái mũi độc nhất vô nhị của anh, luôn luôn cử động.

Khó cắt nghĩa được vì sao mỗi cử chỉ của anh lại gây tiếng cười không nhịn nổi. Không ai có thể cưỡng lại được cái cười đó. Cả những người đẹp nổi tiếng là quý phu nhân Trine cũng không nín được cười, mặc dù như mọi người biết, bà ta khẳng định là trong đời bà ta không bao giờ cười cả, cốt để giấu những hàm răng không đều của mình. Theo ý kiến của giới phê bình ở Mỹ, cái cười của phu nhân Trine là thắng lợi lớn nhất của nhà hài hước Mỹ thiên tài này.

Presto đã biết nhân lên gấp mười năng khiếu trời cho bằng một phong cách biểu diễn độc đáo. Presto yêu thích những vai diễn bi kịch. Người ta viết riêng cho anh những kịch bản dựa vào bi kịch của Shakespeare, Schille của cả Sophocles... Tonio đã là Othello, Manfred, Oedipus... Sẽ là xuyên tạc sự thật nếu như nói Presto đã không thể hiện những vai bi kịch của mình với sự chân thành đáng yêu và tình cảm sâu sắc.

Chất hài của Buster Keaton nằm ở sự mâu thuẫn giữa bộ mặt hóa trang bất động “bi thương” với tính chất hài hước của tình huống. Chất hài của Tonio Presto nằm ở sự mâu thuẫn của cả những tình huống, những bối cảnh, và thậm chí cả những cảm xúc riêng từ trong nội tâm anh với cái hình dáng bất lực, vô lý đến không tưởng tượng nổi của anh, với những cử chỉ của anh hề. Có thể là, chưa bao giờ cái hài lại được nâng lên đến tầm cao như thế, gần với cái bi. Nhưng khán giả đã không nhận thấy điều đó.

Chỉ có một người, một nhà văn hóa lớn của châu Âu và nhà tư tưởng độc đáo đáp lại câu hỏi của một nhà báo Mỹ rằng ông có thích diễn xuất của Antonio không, đã nói: “Presto đáng sợ trong sự nổi loạn tuyệt vọng của anh”. Nhưng đây không phải lời một người Mỹ, hơn nữa ông ta lại nói một câu khó hiểu nữa. Nhà văn nói đến sự nổi loạn nào, nổi loạn chống lại ai? Và người ta mau chóng quên câu nói này. Chỉ còn Antonio Presto vẫn giữ gìn cẩn thận trong ký ức lời nhận xét của người ngoại quốc ấy, nó xuyên vào tận đáy tâm hồn anh.

Đó là sự nổi loạn của kẻ quái dạng bị thiên nhiên bớt xén, mong muốn có cuộc sống đầy đủ giá trị của con người. Là cuộc đấu tranh bi thảm vì vô vọng.

Nhưng anh cũng vất vả mới giành được quyền biểu diễn bi kịch. Những năm đầu người ta bắt buộc anh chỉ được xuất hiện trong những vai khôi hài, chỉ được uốn éo, nhăn nhó, nhận những cú đánh, đập và ngã xuống để làm vui cho khán

giả. Trong nhật ký của anh đã ghi những dòng sau:

“12 tháng 3.

Tôi qua tôi đã đọc kịch bản mới. Nó làm tôi tức giận. Một kịch bản ngu ngốc, một vai ngu ngốc dành cho tôi vậy.

Hôm nay đến gặp giám đốc, tôi nói với ông ta:

- Cái phòng kịch bản của ông có thể nghĩ ra kịch bản nào ngu ngốc hơn nữa không. Khi nào chấm dứt cái nạn này?

- Khi mà công chúng thông minh hơn và không còn thích những bộ phim như thế. Chúng đem lại dollars, có thể thôi. - Ông ta đáp.

Lại những đồng dollars! Tất cả là vì chúng.

- Nhưng chính ông đang truy lạc hóa khán giả, làm hỏng thị hiếu của họ bởi cái thứ dễ tiện ấy! - Tôi kêu lên.

- Nếu ông có quan điểm như thế, tốt hơn ông hãy làm nhà giáo dục ở một trường học của những thiếu nữ đức hạnh. Xí nghiệp của tôi là thương mại, không phải là sư phạm. Đã đến lúc ông phải hiểu điều đó. - Ông giám đốc bình tĩnh bác bỏ.

Liệu có thể tiếp tục đối thoại với con người như thế không? Tôi nổi khùng bỏ đi. Trong cơn tức giận vì bất lực sáng hôm ấy, tôi cố tình chơi trội, cường điệu chính mình, uốn éo làm bộ thẳng ngốc. Đây này! Hãy nhận lấy cái mà các người chỉ cần đến nó! Trong khi ấy tôi lại nghĩ: “Chẳng lẽ đạo diễn không bắt ngừng trò hề của tôi?”. Nhưng ông ta lại không bắt ngừng. Ông ta lại hài lòng! Đến giờ giải lao, ông giám đốc đi đến bên tôi, hóa ra ông ta theo dõi diễn xuất của tôi, ông vỗ vai tôi, nói:

- Tôi thấy là ông đã nghĩ lại. Lẽ ra phải thế từ lâu rồi. Chưa bao giờ ông diễn hay như hôm nay. Phim sẽ đạt thắng lợi vĩ đại! Chúng ta sẽ hái ra tiền!

Tôi sẵn sàng lao vào bóp chết con người này hoặc rú lên như một con chó.

Nhưng tôi có thể làm gì được? Chạy đi đâu? Vứt bỏ nghệ thuật ư? Tự tử ư?... Về tới nhà, tôi đã chơi đàn violon cả giờ liền - việc đó làm cho tôi khuây khỏa - và suy nghĩ tìm lối thoát, song chẳng nghĩ ra được cái gì. Bức tường...”.

Chỉ khi anh đã nổi tiếng toàn thế giới, giới kinh doanh điện ảnh mới chịu chấp nhận những ý muốn “đồng danh”, “kỳ quặc” của Presto và mới miễn cưỡng để anh đóng những vai bi kịch. Tuy nhiên, họ đã yên tâm khi thấy ở Presto “những bi kịch đều biến thành hài kịch và gây cười”.

- Hoffmann, Hoffmann! Anh thấy ánh sáng đã chiếu đúng góc độ chưa? - Presto hỏi người quay phim.

Quay phim Hoffmann, một người to béo, lạnh lùng trong bộ âu phục kẻ ô vuông, đang chăm chú nhìn vào kính ngắm của máy quay. Ánh sáng chiếu vào gương mặt của Presto làm cho chỗ lõm ở mũi chưa tạo ra được một vùng tối đủ rõ.

- Ủ, ánh sáng chiếu quá thẳng đứng. Hạ bớt đèn trần xuống và dịch đèn pha sang trái một chút.

- Rõ! - Một công nhân đáp, giống như thủy thủ trên tàu,

Mảng tối thật đậm trên sống mũi của Presto do đó nét mặt anh trở nên tức cười hơn. Trong luồng ánh sáng ấy, sẽ phải diễn ra bên cửa sổ cảnh tỏ tình bi đát của anh chàng si tình thất bại, do Presto sắm vai, một nhà thơ hát rong nghèo khổ với nàng công chúa tóc vàng. Vai công chúa do ngôi sao màn bạc Mỹ Hedda Lux thể hiện.

Thông thường Tonio Presto tự mình làm đạo diễn các phim anh tham gia. Và lần này, trước khi Hedda Lux tới, anh đã bắt đầu tiến hành cùng các diễn viên phụ một số cảnh quần chúng. Một cô diễn viên phụ trẻ, thiếu kinh nghiệm, đã đi qua sân khấu không đúng như yêu cầu. Presto rên lên và bắt cô ta đi lại lần nữa. Vẫn chưa đúng, Presto khoa tay như chiếc cối xay gió và hét lên bằng giọng trẻ con rất thanh:

- Chẳng lẽ lại khó đến thế kia à, cái việc đi qua sân diễn ấy? Tôi sẽ chỉ cho cô thấy, ngay bây giờ, phải đi như thế nào.

Và Presto vọt ra khỏi bục đứng, làm luôn. Anh làm mẫu rất rõ ràng và chính xác. Mọi người đều hiểu yêu cầu của anh. Nhưng đồng thời trông anh lại buồn cười đến nỗi các diễn viên phụ không nhịn được và cười ồ lên. Presto bắt đầu nổi giận. Khi anh nổi giận trông anh càng buồn cười hơn bao giờ hết. Tiếng cười của đám diễn viên giòn như pháo rang. Các nam tước và hiệp sĩ ôm bụng và suýt lẫn ra đất, các phu nhân trong triều cười chảy nước mắt và làm hồng cả hóa trang của họ. Nhà vua rơi mất cả bộ tóc giả. Presto nhìn cái tai họa tự phát do tài năng bẩm sinh phi thường của anh gây ra, rồi anh bỗng giậm chân, ôm đầu bỏ chạy và lao ra hành lang. Trấn tĩnh lại rồi, anh quay vào tòa lâu đài và nói, mặt tái mét:

- Tôi sẽ đứng đằng sau màn ảnh để ra lệnh vậy.

Cuộc diễn tập tiếp tục. Tất cả những nhận xét của anh đều rất rõ ràng, dễ hiểu và chứng tỏ một tài năng và kinh nghiệm đạo diễn phong phú.

- Cô Hedda Lux đã tới! - Trợ lý đạo diễn báo tin.

Presto giao quyền điều hành cho người trợ lý để đi thay quần áo và hóa trang.

Hai mươi phút sau, anh đi vào trường quay trong bộ trang phục của nhà thơ hát rong. Trang phục và hóa trang cũng không che giấu được vẻ quái dạng của anh. Ôi, trông anh mới buồn cười làm sao! Đám diễn viên cố nhin cười và đưa mắt nhìn sang bên.

- Nhưng cô Lux đâu? - Tonio sốt ruột hỏi.

Cô bạn diễn viên bắt phải chờ mình. Đối với bất cứ nữ diễn viên nào khác, chuyện đó chẳng tránh khỏi phiền phức, nhưng Lux có thể tự cho phép điều tự do đó.

Rốt cuộc nàng cũng tới, và sự xuất hiện của nàng tạo nên một ấn tượng mạnh như mọi lần. Sắc đẹp của người phụ nữ này thật phi thường: dường như thiên nhiên đã gom nhặt tới từng chi tiết trong hàng trăm năm tất cả những gì có thể quyến rũ mọi người, đã ky cóp từng chút một, chọn lọc của các bà cụ tổ để rồi cuộc đột nhiên tập hợp lại làm một, toàn bộ kho tàng lộng lẫy của sắc đẹp và sức quyến rũ của người đàn bà.

Mỗi khi nhìn Lux, cái mũi hình giày của Antonio Presto lại động đậy rồi rít. Và mọi người từ những nghệ sĩ hạng nhất đến người thợ mộc hạng bét, đều chăm chú nhìn Hedda. Các diễn viên phụ nhìn nàng với lòng sùng mộ đắm đuối.

Mũi Presto càng cử động mạnh cứ như là anh đánh hơi không khí.

- Ánh sáng! - Presto kêu lên bằng một giọng nhỏ, thanh, do xúc động nó càng thanh hơn và the thé.

Cả một biển ánh sáng tràn ngập xưởng. Dường như Hedda Lux đã mang nó theo nàng. Biệt hiệu của nàng cũng như tên “Presto” hợp với người bạn diễn ^[3].

Trước khi quay Presto quyết định tập diễn lại cảnh chủ yếu - cảnh tỏ tình của nhà thơ hát rong với nàng công chúa con vua.

Lux ngồi vào chiếc ghế bành cao bên cửa sổ, đặt chân dận giày thêu chỉ vàng lên chiếc ghế chạm trổ và tay cầm đồ khâu. Một con chó lớn tuyệt đẹp màu lông hổ nằm dưới chân nàng. Presto đứng cạnh Lux một khoảng cách tôn kính và trong tiếng phụ họa của đàn lư cầm, anh bắt đầu ngâm bài thơ về tình yêu của một ca sĩ nghèo khổ đối với một vương nữ cao sang. Nàng công chúa con vua không nhìn đến anh. Nàng càng cúi thấp đầu và mỉm cười chuyện gì đó. Có thể là, lúc đó nàng nghĩ về chàng hiệp sĩ tuyệt vời đã thắng tất cả đối thủ trong cuộc

đầu vừa qua vì vinh quang sắc đẹp của nàng và được ban thưởng nụ cười thiên thần của nàng. Nhưng nhà thơ hát rong lại hiểu nụ cười này theo ý của mình - không phải vô ích mà anh làm nhà thơ!

Anh tiến lại gần nàng, anh hát mỗi lúc một say sưa, sau đó anh quỳ gối trước mặt nàng và nói về tình yêu của mình.

Sự táo tợn chưa từng thấy! Sự nhục mạ không thể tưởng tượng nổi. Một tội ác khủng khiếp! Nàng công chúa nhả mặt, đầu vẫn không ngừng lên khỏi đồ khâu. Mắt nàng phóng ra những tia lửa, nàng giậm bàn chân xinh nhỏ dận giày vàng lên chiếc ghế chạm trổ, gọi quân hầu và ra lệnh lôi nhà thơ hỗn hào đi. Đám quân hầu vào, túm lấy nhà thơ hát rong và bắt bỏ tù. Nhà thơ hát rong biết rằng cực hình và giá treo cổ đang chờ mình, nhưng anh không hề hối tiếc việc đã làm, anh còn gửi tới người yêu đầu của mình một cái nhìn cuối cùng đầy yêu thương chung thủy. Anh vui lòng nhận lấy cái chết.

Cảnh trên diễn tuyệt vời. Presto hài lòng:

- Có thể quay được, - anh bảo Hoffmann.

Nhà quay phim đã đứng bên máy. Anh quan sát toàn bộ cảnh diễn qua ống kính ngắm. Presto lại đến bên ghế của Lux.

- Tôi quay đây, - Hoffmann nói.

Tay máy bắt đầu quay. Cảnh diễn lại không chê vào đâu được. Nhà thơ hát rong hát lên, nàng công chúa cúi đầu lúc một thấp hơn và mỉm cười gì đó. Nhà thơ hát rong tiến lại bên nàng, quỳ xuống và bắt đầu bài nói say sưa của mình trong tiếng nhạc đệm. Presto phấn chấn. Anh nói to, nói thì thầm những lời thú nhận nồng nàn một cách hết sức chân thành và mãnh liệt đến mức Lux đã hàng chục lần quên khuấy sự nhất quán của các động tác và cử chỉ, nàng hơi ngẩng đầu lên và ngó có vẻ ngạc nhiên người bạn diễn của nàng bằng đuôi con mắt.

Vào đúng lúc đó xảy ra một chuyện mà cả kịch bản cả đạo diễn không dự kiến trước.

Presto, chân ngẩn, đầu to, với chiếc mũi hình chiếc giày luôn động đậy, lại thú nhận tình yêu! Điều đó đối với Hedda Lux có vẻ quá ư không thích hợp, phi lý, khôi hài, không thể có được, đến nỗi nàng thỉnh thoảng bật cười ồ lên không kìm nổi.

Đó là tiếng cười bất ngờ như một cơn bệnh hiểm nghèo, cố bám giữ không buông tha, làm rung chuyển cơ thể trong cơn co giật căng thẳng, kiệt sức, nước mắt, nước mũi chảy ràn rụa. Lux đã cười như chưa từng bao giờ cười như thế

trong đời. Nàng khó nhọc lắm mới lấy lại hơi, nhưng lại cười tiếp, tiếng cười giòn tan không dứt. Món đồ khâu tuột khỏi tay nàng, một lượm tóc vàng rủ xuống tận sàn. Con chó lo sợ nhảy lên và ngơ ngác nhìn cô chủ. Presto bối rối cũng đứng dậy, và rầu rĩ cau mày nhìn Lux.

Tiếng cười cũng hay lây như cái ngáp. Chưa qua một phút mà những âm vang của tiếng cười đã lan khắp xưởng. Diễn viên phụ, thợ mộc, thợ điện, người trang trí, hóa trang - tất cả đều không nhịn được cười.

Presto còn đứng đấy thêm vài giây như bị sét đánh, rồi bỗng vung tay lên và với bộ mặt méo xệch, anh nắm tay lại và bước một bước về phía Lux. Vào giây phút đó trông anh đáng sợ hơn là đáng cười.

Lux nhìn lại anh, tiếng cười của nàng đột ngột ngừng bật và tiếng cười ở xưởng cũng bất ngờ chấm dứt. Dàn nhạc ngừng chơi từ lâu vì những chiếc mã vĩ đã rơi khỏi tay các nhạc công mãi cười. Và bây giờ là sự im lặng nặng nề bao trùm.

Sự im lặng đột ngột này dường như đã làm cho Presto hồi tỉnh. Anh chậm chậm buông tay, chậm chậm quay lại, kéo lê đôi chân và quăng mình nằm sấp trên đi-văng.

- Xin lỗi anh, Presto! - Lux bỗng nói, phá tan sự im lặng. - Tôi đã xử sự như một cô bé con, và do cái cười ngu xuẩn của tôi mà hỏng mất bao nhiêu là phim.

Presto nghiêng răng: “Cô ta chỉ nghĩ đến phim bị hỏng!”.

- Cô xin lỗi cũng vô ích. - Hoffmann đáp thay Presto, - Tôi đã cố tình không ngừng máy quay và hoàn toàn không coi là phim bị hỏng. Theo quan điểm của tôi, biến dạng mới này của cảnh quay bên cửa sổ là tuyệt diệu. Thực vậy, cái cười, cái cười tiêu diệt để không để cho có một chút hy vọng nào, cái cười của người phụ nữ yêu dấu để đáp lại lời thú nhận nồng nàn - phải chăng đối với anh chàng si tình lại không khủng khiếp hơn cả những sự hành hạ đáng sợ nhất? Phải chăng cái cười đó trong phút chốc lại không biến tình yêu của nhà thơ hát rong thành hận thù sâu sắc? Ôi, tôi biết công chúng Mỹ của chúng ta, công chúng sẽ cười như chưa bao giờ cười. Đôi mắt trợn lên ấy của nhà thơ hát rong, cái miệng mở rộng ấy... Presto, anh đừng giận, nhưng quả là chưa bao giờ anh gây ấn tượng mạnh đến thế. Và nếu không nhìn thấy anh hằng ngày thì tôi sẽ không thể quay nổi tay máy.

Presto vùng dậy và ngồi lên đi-văng.

- Phải, anh nói có lý Hoffmann ạ, - anh nói chậm rãi và trầm giọng. - Kết quả

thật tuyệt diệu. Khán giả Mỹ của chúng ta sẽ chết vì cười.

Và bỗng nhiên, như chưa từng bao giờ có, chính Tonio Presto phá lên cười một tiếng cười khô khốc, phô hàm răng nhỏ thô và thưa. Trong tiếng cười này có một cái gì đó dữ, gở, và không một người nào hưởng ứng.

TIẾNG CƯỜI GIẾT NGƯỜI

Sau buổi quay phim bất hạnh ấy, Presto ngồi lên xe ô tô theo như người lái xe nói, “đã bắt phóng xe đến chết”.

Lòng bất mãn, nổi nhục về cuộc đời, niềm phẫn uất với sự bất công của thiên nhiên, lòng tự ái bị tổn thương, nổi thống khổ vì tình yêu không được thỏa mãn - tất cả những gì dồn nén trong lòng anh từ bao năm trời như đã vỡ tung ra thành dòng phun đáng sợ. Trong lúc phóng xe như điên anh muốn tìm được sự trấn tĩnh, cứ như muốn chạy trốn cả bản thân mình.

- Đi nữa! Đi nữa! - Presto hét lên, đòi người lái xe phải mở hết tốc độ.

Và họ phóng như bay trên đường, như những kẻ tội phạm bị cảnh sát đang truy đuổi. Thật ra thì có người đuổi theo họ thật. Khi chạy ngang qua một cái trại, xe đã cán chết lũ ngỗng và vọt đi từ cái ao cạnh đó lên, và các chủ trại tức giận đã vác gậy đuổi theo nhưng tất nhiên là không đuổi kịp. Cảnh sát hai lần phóng motor đuổi theo vì xe ô tô chạy vượt tốc độ cho phép và không chịu dừng lại, bất chấp những yêu cầu kiên quyết của cảnh sát. Song xe motor của cảnh sát không sao đuổi kịp được xe ô tô của Presto. Đây là một trong những xe hơi tốt và mạnh nhất nước, chế tạo theo đơn đặt hàng riêng của Presto. Anh yêu thích tốc độ trong mọi việc.

Đến năm giờ chiều, vì thương hại người lái xe. Presto mới quyết định cho xe dừng lại ở một quán rượu bên đường để ăn bữa trưa. Bản thân Presto không đụng đến món gì và anh chỉ uống một bình nước lạnh.

Thế rồi lại bắt đầu cuộc phóng xe như điên suốt cả buổi tối và suốt đêm. Người lái xe mệt lử và, rớt cuộc, tuyên bố rằng anh sẽ ngủ gục trên đường và không dám chắc là anh không phá tan tành chiếc xe cùng với chủ nhân của nó.

- Đi nữa! - Presto gào lên, nhưng sau đó anh đột ngột rời khỏi chỗ ngồi, gạt người lái xe ra và tự mình cầm lấy tay lái. - Anh có thể nghỉ ngơi. - Tonio bảo người lái xe.

Anh này nằm kênh ra đệm ghế và ngủ ngay lập tức.

Những ý nghĩ của Presto cũng lướt nhanh với tốc độ như chiếc xe.

- Cần phải chấm dứt cái đó! Phải kiên quyết chấm dứt! - Presto thì thầm.

Khi người lái xe tỉnh dậy, đã bảy giờ sáng. Xe đã đỗ trước biệt thự của Hedda

Lux.

- Ngủ thích mắt rồi hả? - Presto âu yếm hỏi anh lái xe. - Tôi rẽ vào chào cô Lux, còn anh chờ ở đây nhé. Sau đó chúng ta sẽ về nhà.

Bảy giờ sáng - đến thăm vào giờ này thì quá sớm, nhưng Presto biết rõ là Hedda Lux dậy từ sáu giờ. Nàng thực hiện một lối sống hết sức nhịp nhàng theo chỉ thị của những giáo sư vệ sinh học giỏi nhất, để giữ gìn được trong thời hạn lâu nhất sức hấp dẫn của tuổi trẻ và sắc đẹp - cái vốn của nàng, nó đem lại cho nàng những lợi tức hết sức to lớn.

Lux đã tắm xong, đã xoa bóp xong và hiện giờ đang tập thể dục nhẹ trong gian phòng lớn hình vuông, được chiếu sáng từ phía trên trần xuống. Giữa những hàng cột bằng đá hoa trắng đặt những chiếc gương rất to, soi bóng Lux. Trong bộ quần áo buổi sớm, tóc cắt ngắn và chải mượt, nom nàng giống một cô bé duyên dáng.

- Tonio đây à? Đến sớm thế? - Nàng niềm nở nói khi nhìn thấy trong gương Tonio Presto từ phía sau tiến lại. Và vẫn không ngừng uốn lưng, cúi mình và vươn vai, nàng nói tiếp: - Mời anh ngồi. Chúng mình sẽ uống cà phê ngay bây giờ.

Nàng không hỏi chuyện gì đã đưa anh tới đây quá sớm thế này, vì đã quen với những hành vi kỳ quặc của Presto.

Presto đi tới chiếc đi-văng lớn có gối đầu, ngồi ghé xuống cạnh ghế, nhưng lại vội dậy ngay và đi đi lại lại thành những đường vòng lớn trong phòng.

- Presto, đừng đi lại nữa, nhìn anh tôi chóng mặt lắm. - Lux nói.

- Tôi cần nói chuyện với cô. - Presto thốt lên, chân vẫn không ngừng lượn vòng tròn. - Về công việc, về một việc rất quan trọng. Nhưng tôi chưa thể nói được khi mà cô cứ lắc lư và ngồi chồm hổm thế kia. Mời cô ngồi hẳn xuống đi-văng.

Lux nhìn Presto, đi tới đi-văng và ngồi xuống, tay bó gối. Presto đến bên nàng và nói:

- Như thế được rồi.

Rõ ràng là anh có những cố gắng tột độ để giữ được hoàn toàn bình tĩnh, để cho chân tay ngoan ngoãn chịu sai bảo, để đừng động đậy cái mũi hình chiếc giày.

- Hedda Lux! Cô Hedda!... Tôi không biết cách nói... Tôi khổ lắm. Tôi yêu

cô và muốn rằng cô là vợ tôi.

Cái mũi phản phúc của anh bắt đầu héch lên và ngo nguậy. Hedda đưa mắt nhìn xuống và, cô kìm cơn cười đang dâng lên, nàng nói một cách nghiêm trang và điềm tĩnh nhất:

- Antonio Presto, nhưng tôi không yêu anh, anh biết điều đó rồi. Nếu không có tình yêu lẫn nhau, thì cái gì sẽ hợp nhất hai ta lại? Lợi lộc thương mại ư? Nó chống lại một cuộc hôn nhân như thế. Anh cứ tự xét xem. Vốn của tôi và những lợi tức của tôi tương đương của anh. Tôi không thiếu tiền, nhưng tôi cũng không mong muốn giảm bớt những lợi tức của mình. Mà cuộc hôn nhân với anh sẽ hạ tiền lương của tôi xuống.

Presto thấy buốt đầu.

- Bằng cách nào?

Lux đáp, mắt vẫn kiên nhẫn nhìn xuống sàn nhà.

- Rất đơn giản. Anh biết là công chúng sùng mộ tôi. Một sự tôn thờ đặc biệt đã hình thành xung quanh tên tuổi tôi. Đối với hàng vạn, hàng triệu khán giả tôi là lý tưởng của sắc đẹp và sự trinh trắng nữ giới. Nhưng những người hâm mộ đòi hỏi cao ở thần tượng của họ. Sự sùng bái của họ phải được đáp ứng. Quần chúng theo dõi sát sao từng chi tiết nhỏ nhất trong đời sống riêng của tôi. Khi tôi ở trên màn bạc một người cùng khổ mặt hạng cũng có quyền ngắm nghía tôi và thậm chí tưởng tượng mình ở vị trí của nhân vật đã chiếm được trái tim tôi. Chính vì thế mà tôi không được thuộc về ai. Có lẽ quần chúng có thể cam chịu, nếu như tôi đi lấy một nhân vật, một người đàn ông được toàn thể mọi người công nhận là lý tưởng của vẻ đẹp nam giới hoặc của những phẩm cách đàn ông. Một người chồng xứng đáng với nữ thần tượng chỉ có thể cũng là thần hoặc ít ra là bán thần. Nếu như quần chúng biết là tôi lấy anh làm chồng, có thể họ sẽ công phần. Họ có thể coi đó là một tội ác về phía tôi, một sự nhạo báng những tình cảm tốt đẹp nhất của những người hâm mộ tôi. Quần chúng sẽ quay lưng lại tôi. Mà quần chúng mới là người tạo ra thắng lợi...

- Và tiền bạc...

- Và tiền bạc, đương nhiên. Và tôi sẽ chẳng ngạc nhiên nếu như ông Pitch hủy hợp đồng với tôi. Vậy là tôi sẽ không có cả tiền bạc, cả vinh quang, cả người hâm mộ...

- Để đổi lấy sự thỏa mãn đáng ngờ có một người chồng quái dạng như tôi. - Presto nói cho hết ý. - Thôi được, cô Lux ạ. Tôi hiểu cô. Cô nói có lý. - Presto

bỗng giậm chân và kêu lên bằng một giọng trẻ con rất thanh: - Nhưng nếu con quái vật này lại được phú cho một trái tim yêu đương nồng nhiệt? Nếu con quái vật này đòi hỏi chỗ đứng của nó dưới ánh mặt trời và phần hạnh phúc của nó?...

Sự bùng nổ bất ngờ này khiến Hedda bất giác phải ngược mắt lên nhìn Presto. Mũi anh đang cử động như chiếc vòi con, da trên trán lúc nhú lại thành những nếp nhăn, lúc dần căng ra óng ánh, tóc anh bù lên, tai động đậy, tay giống như những piston của máy hơi nước đang chạy ở tốc độ cao nhất.

Hedda Lux không sao rời mắt khỏi Presto được nữa, và nàng bắt đầu cười, lúc đầu thì khẽ, sau to dần, to mãi lên.

Dường như “cảnh bên cửa sổ” hôm qua giữa nàng công chúa và nhà thơ hát rong đang lặp lại. Nhưng ở đây mọi cái đều là cố ý - ít ra thì Lux nghĩ vậy, - còn ở đây thì những nỗi đau khổ và tình cảm của nhà thơ hát rong lại là hoàn toàn thật. Hedda hiểu rõ tất cả tính chất không đúng chỗ và nhục mạ của tiếng cười của nàng đối với Presto. Nhưng Presto dường như lại vui thích vì tiếng cười đó.

- Cười đi! Cười nữa đi! - Anh hét lên. - Hãy cười như cô chưa từng bao giờ cười như thế! Cười đi! Con quái vật đáng sợ Antonio Presto sẽ thổ lộ với cô mối tình của nó.

Và anh nói. Anh uốn éo thành những bộ dạng không tưởng tượng nổi. Anh tuôn ra hết cả cái kho bộ tịch nhăn nhó đủ loại của mình.

Lux cười càng to hơn, sâu hơn, mạnh hơn. Cái cười lúc này đã giống như cơn loạn thần kinh. Hedda co dúm lại trên đi-văng vì cơn cười và nhìn Presto vẽ cầu khăn. Nước mắt nàng ứa ra. Bằng giọng nói đứt đoạn vì cười, nàng bắt đầu một cách khó nhọc.

- Đừng làm trò cười nữa, tôi xin anh!...

Nhưng Presto không thương xót cũng không tỏ ra cạn hết tài. Lux thở hổn hển, người lử lả, gần như sắp ngất. Nàng đưa tay ôm chặt lấy bộ ngực phập phồng run rẩy vì cười, như người lên cơn hen ác tính.

- Loài người tàn nhẫn đối với sự quái dạng, thì cũng phải để cho sự quái dạng tàn nhẫn đối với sắc đẹp. Tâm hồn tôi đen tối lại như con bọ cạp đen và trở nên độc ác hơn cả thằng gù độc ác! - Presto gào lên.

Hedda Lux hiểu là anh muốn giết chết nàng bằng trận cười. Mắt Lux mở to vì kinh hoàng. Tay nàng run rẩy, nàng gằn ngất đi.

Thu thập toàn bộ sức mạnh ý chí, Hedda chìa tay với cái chuông đặt trên chiếc bàn cạnh đi-văng bấm chuông. Người đầy tớ gái đi vào và nhìn thấy cô chủ đang cười sặc sụa, yếu ớt, mắt vẫn ngó Presto. ả cũng nhìn sang Presto và tay bỗng bóp chặt hai bên sườn, cứ như là có con dao bụng khùng khiếp tức khắc đốt cháy ruột gan, rồi ngồi bệt xuống sàn phá lên cười không cưỡng nổi. Than ôi, ả ta cũng bị Tonio khống chế như cô chủ.

Không một ai còn có thể đến cứu thoát Hedda Lux.

MŨI CỦA ANH - SỰ GIÀU SANG CỦA ANH

Hoffmann ngồi lọt trong chiếc ghế bành bọc da và hút tẩu, khi Presto chạy vào phòng với cặp mắt sung húp sau một đêm mất ngủ, gương mặt sạm lại và có vẻ kích động hơn thường ngày.

- Tôi đã chờ anh đến tận ba giờ sáng, - Hoffmann nói.

Hoffmann đã nhiều lần đến ở trong vài ngày tại biệt thự của Presto, cách không xa xưởng của Mr. Pitch và Công ty. Nhà quay phim nổi tiếng Hoffmann là cái bóng của Presto. Anh theo sát từng cử chỉ, từng bước đi mới của nghệ sĩ điện ảnh này để chuyển lên phim nhựa những tư thế độc đáo nhất và những khoảnh khắc biểu diễn bộ điệu thành công nhất của Presto. Tonio và Hoffmann là đôi bạn lớn.

- Anh đã biến đi đâu thế? - Hoffmann hỏi, miệng phì ra một bùm khói.

- Tôi vừa ở nhà Hedda Lux về. Hình như tôi đã giết cô ấy bằng cái cười.

- Đó là biệt tài của anh. - Hoffmann nói, chẳng chú ý lắm tới lời Presto.

- Phải, phải... Vì tội lỗi của cha ông mà tôi được thưởng cái của chết tiệt ấy.

- Tại sao lại của chết tiệt, hả Tonio? Đó là món quà tuyệt vời. Tiếng cười là thứ của cải quý giá nhất. Bao giờ cũng thế.

- Phải, nhưng tiếng cười đó do cái gì gây nên? Có thể làm cho người ta cười bằng những tư tưởng thông minh sắc sảo, những câu chuyện vui vẻ. Còn tôi gây cười bằng sự quái dạng của mình.

- Leonardo da Vinci đã nói rằng sự xấu xí vĩ đại cũng hiếm gặp được như là vẻ đẹp vĩ đại. Ông đặc biệt quan tâm đi tìm ở khắp nơi những người nổi bật vì sự xấu xí khác thường, và đã vẽ mặt họ vào cuốn album của ông. Còn anh... anh, thực ra, anh chẳng quá xấu xí đến thế. Chất khôi hài phi thường không chỉ do hình dạng bề ngoài của anh tạo nên, mà chính là do mâu thuẫn giữa sự cao quý của những tình cảm bên trong với cái vỏ bọc là thân thể anh và với những cử chỉ của một chú hề bằng giấy cứng. Anh làm ăn rất khăm khá, anh đạt được sự thành công rực rỡ.

- Đấy, đấy, chính nó đấy. Sự vĩ đại của những tình cảm! Chà, Hoffmann ạ, tất

cả nỗi bất hạnh của những tình cảm cao cả, nhưng với thân thể của kẻ ngu dốt. Tôi bất hạnh sâu sắc, Hoffmann ạ. Tiền bạc, danh vọng - tất cả cái đó là hay, chừng nào anh còn đạt được nó. Tình yêu của người đàn bà... Tôi nhận được hàng trăm bức thư mỗi ngày của “các bà các cô mộ điệu” từ khắp thế giới gửi tới. Nhưng phải chăng tình yêu dẫn dắt những người viết thư cho tôi? Họ bị của cải của tôi, danh vọng của tôi lôi cuốn. Họ, hoặc là những cô gái già đa cảm, hoặc là những tâm hồn nhỏ nhoi dơ bẩn, của sự giàu có và thèm khát phô bày sự vinh vang của họ trong vai trò vợ một người hết sức nổi tiếng như tôi. Xem như Hedda Lux đấy... Hôm nay tôi đã cưới hôn cô ta là lần thứ mười ba. Và cô ta đã khước từ... Nhưng bây giờ thì xin đủ. Có thể dừng lại ở con số không may mắn đó. Nỗi khổ tâm lớn nhất của tôi là về bản chất thì tôi là diễn viên bi kịch mà tôi buộc phải đóng vai hề. Anh biết đấy, Hoffmann ạ, tôi đặt toàn bộ tâm hồn vào việc thể hiện những vai bi kịch của mình, mà công chúng lại cười.

Presto tiến đến bên chiếc gương và giơ nắm đấm đe dọa cái bóng của chính mình.

- Ôi cái mặt mệt đáng nguyên rủa!

- Anh tuyệt diệu thật, Tonio! - Hoffmann cười gằn, kêu lên. - Cờ chỉ đó có cái gì mới lạ. Cho phép tôi đi lấy máy quay.

Presto quay ngoắt lại và nhìn Hoffmann vẻ trách móc.

- Anh nữa, anh Brutus^[4]!... Này, Hoffmann, hãy đợi đấy, đừng đi đâu cả. Hãy chỉ là bạn của tôi, dù chỉ một lần, mà không là nhà quay phim... Hãy cho tôi biết vì sao có sự bất công như thế? Tên và họ có thể thay đổi được, quần áo, chỗ ở có thể thay đổi được, còn mặt của mình - không bao giờ! Nó nằm ngay trong anh như một lời nguyền.

- Do sơ suất của bố mẹ, Hoffmann đáp. - Khi anh tái sinh, trước hết hãy yêu cầu bố mẹ cho xem ảnh của anh và nếu anh sẽ không giống với thiên thần, đừng ra đời nữa.

- Đừng đùa, Hoffmann. Đối với tôi, điều đó hết sức nghiêm trọng. Từ một kẻ quái dạng không may, một kẻ trần trụi, tôi biến thành triệu phú. Nhưng với tất cả của cải ấy tôi cũng không mua nổi cho mình lấy năm mi-li-mét mà tôi thiếu, để tạo ra vẻ dễ coi dù là cho mỗi cái mũi của tôi.

- Tại sao anh lại không làm được? Hãy đi sang Paris, ở đây người ta sẽ chữa chạy cho anh. Họ sẽ bơm parafin vào dưới da và biến “chiếc giày” của anh thành

quả lê dusesses^[5] tuyệt vời. Hoặc tốt hơn nữa là làm lại ngay cái mũi bằng phương pháp phẫu thuật. Họ sẽ ghép xương, cấy da. Người ta nói là ở Paris có nhiều hiệu như thế. Biển hàng của họ đề như sau: “Nhận tu sửa mũi, kiểu La-mã và Hy Lạp, trả thêm năm mươi phần trăm”.

Tonio lắc đầu.

- Không, không phải thế đâu... Tôi quen một cô gái. Hồi nhỏ cô ta bị một bệnh nặng gì ấy, hình như bệnh bạch hầu, sau đó góc mũi bị sa xuống. Họ mới làm phẫu thuật cho cô ta cách đây ít lâu. Phải nói rằng phẫu thuật chẳng tốt gì hơn cho cô. Cái mũi vẫn xấu xí gần như trước. Ngoài ra da ở góc mũi còn mang vết sẹo trắng bột.

- Có lẽ do gặp nhà phẫu thuật tồi. Khoan đã... có tốt gì hơn không ư? Gần đây tôi có đọc trên báo, hình như là Sacramento có ông bác sĩ Sorn làm được những chuyện thật sự thần kỳ. Sorn tác động đến một tuyến nào đó, tuyến nội tử hay giáp trạng, tôi không nhớ, và cả một tuyến trong não, khiến người đó không những thay đổi bộ mặt mà cả toàn bộ cơ thể, tầm vóc lớn thêm, tứ chi dài ra. Tuy nhiên, có thể tất cả chỉ là tin vịt.

- Anh đọc được ở báo nào? - Presto xúc động hỏi.

- Thật tình là tôi không nhớ. Ở Sacramento bất kỳ tòa soạn báo nào cũng sẽ cho anh biết địa chỉ của ông ta.

- Hoffmann, tôi sẽ đi! Đi ngay lập tức. Sebastian!... Sebastian!

Người đầy tớ già bước vào.

- Sebastian, bảo lái xe chuẩn bị xe.

- Lái xe đang ngủ, đêm hôm qua cậu đã hành anh ta, - Sebastian lâu bầu nói.

- Ừ, đúng đấy, để anh ta ngủ, Sebastian, đi gọi taxi, xếp gọn quần áo vào va-li. Tôi đi đây.

- Đừng điên thế, mai là quay rồi, - Hoffmann lo lắng nói.

- Hoãn lại. Nói là tôi ốm.

- Đừng điên thế, Tonio. Giả thử ông bác sĩ ấy thay đổi được diện mạo của anh thật, thì anh sẽ làm sao đóng xong được vai nhà thơ hát rong trong phim “Tình yêu và cái chết”. Mà anh đã cam kết làm việc đó theo hợp đồng.

- Vứt mẹ nó cái hợp đồng ấy đi!

- Anh sẽ phải trả tiền bồi thường!

- Cút mẹ nó cái tiền bồi thường ấy! Hoffmann, anh nói đi, tôi có thể trông cậy vào anh như một người bạn không?

Hoffmann gật đầu.

- Vậy thế này nhé, - Presto suy nghĩ rồi nói tiếp, - tôi không biết sẽ phải ở chỗ bác sĩ bao nhiêu lâu. Nếu công việc ở Sacramento không trôi chảy, tôi sẽ đi Paris. Để đề phòng, tôi quy định thời gian nhiều hơn có thể cần đến: tôi sẽ nghỉ bốn tháng. Từ lâu anh đã muốn đến vùng quần đảo Sandwich. Anh đi đi. Hãy nghỉ ngơi, đi dạo mát và đem về một bộ phim phong cảnh tuyệt vời. Vì anh không thể sống nổi thiếu máy quay phim. Sebastian sẽ bảo quản rất tốt biệt thự của tôi. Có thể hoàn toàn tin cậy ở ông lão Sebastian! Va-li xong chưa?

- Lần cuối cùng tôi nói với anh: hãy nghĩ lại đi, - Hoffmann xúc động nói. - Vì cái mũi anh, đó là sự giàu sang của anh.

- Đâu rồi, ông Sebastian? Ông đã gọi điện lấy taxi chưa?

THẦY PHÙ THỦY SORN

Báo chí đã không nói dối: có bác sĩ Sorn thật. Ở Sacramento, người phục vụ đầu tiên tại khách sạn mà Presto hỏi thăm, đã cho anh biết địa chỉ của ông ta.

- Bác sĩ Sorn! Ai mà không biết ông ấy! Đó là một thầy phù thủy thật sự! - người phục vụ đáp.

Presto còn chưa tin hoàn toàn, có thể gã người hầu này đã bị mua chuộc và những lời của gã chỉ là quảng cáo thương mại đơn thuần, song hứng thú đối với Sorn càng tăng. Tonio ăn điếm tâm, rồi chẳng cần nghỉ cho lại sức sau chuyến đi đường, anh yêu cầu thanh toán ngay. Mặc dù chỉ ăn điếm tâm, khách sạn vẫn bắt anh trả tiền trọ cả một ngày đêm.

Vài phút sau Presto đã ngồi trên xe ô tô đi qua cánh đồng cỏ phì nhiêu của thung lũng Sacramento. Người lái xe vững vàng, thấy rõ là gã đã nhiều lần chở bệnh nhân đến cho bác sĩ Sorn.

Từ đường trục ô tô rộng, xe rẽ phải vào một con đường hẹp hơn, nhưng trải nhựa hết sức đẹp đẽ. Những giọt dầu máy và những lớp xe hơi nhiều vô kể đã chà xát cho con đường bóng lộn lên ánh kim loại và nó lấp lánh dưới những tia nắng như một con đường óng đen. Đặc điểm của địa phương đã thay đổi. Con đường Sacramento bị bỏ lại một bên. Xuất hiện những quả đồi không lớn lắm phủ kín rừng thưa, chắc là được người ta trồng ở cái nơi gần như không có rừng này, gom những cây sồi lá xanh vĩnh viễn, những cây lá đỏ, cây thông đường, trắc bá, ô liu. Những bìa rừng phủ đầy xương rồng, thạch thảo, cây xương khô. Thỉnh thoảng gặp được những đồn điền trồng cam. Không khí nực tỏa mùi hương lá kim và hoa đồng.

Khi người lái xe dừng lại cạnh cột xăng để lấy đầy xăng dự trữ và làm một cốc nước cam đá tại một khách sạn nhỏ bên đường cho đỡ khát. Presto bước ra khỏi xe. Anh cũng muốn uống. Như ở mọi nơi, người ta đã nhận ra anh. Người tíu tít chạy tới chạy lui. Chủ khách sạn mỉm cười đứng ở cửa, cúi chào Tonio như một người quen cũ. Những bộ mặt phụ nữ và trẻ em lộ ra ở các khung cửa sổ, họ nhìn cứ như nhìn lên màn ảnh, chờ đợi một trò khôi hài mới của nghệ sĩ danh tiếng, Tonio hơi cau mặt. Hôm nay sự chú ý của công chúng kích động anh mạnh hơn bao giờ hết.

Trong khi Presto và người lái xe uống nước cam trong căn phòng tranh tối

tranh sáng mát mẻ, gã phục vụ của khách sạn đã nhanh chóng và khéo léo tiếp xăng cho xe, lau hết bụi ở thùng xe, thử lốp...

- Anh đã từng chở khách đến cho bác sĩ Sorn? - Presto hỏi người lái xe.

- Hàng chục, nếu không phải là hàng trăm lần. - Người lái xe đáp. - Nhưng không bao giờ tôi phải chở họ trở về.

Presto lo lắng động đậy mũi. Cảnh đó làm người lái xe buồn cười đến nỗi gã bị sặc sụa và phun nước cam đầy ra bàn.

- Xin lỗi... Tôi bị ngứa họng. - Người lái xe lúng túng biện bạch.

Nhưng Presto không nghe những lời xin lỗi đó.

“Chẳng lẽ những bệnh nhân của Sorn chết tất cả? - Anh sợ hãi nghĩ. - Không thể thế được. Chắc là ông bác sĩ có garage ô tô riêng, và các bệnh nhân của ông phải là những người giàu có, có xe riêng của họ.”

Dù sao Presto cũng hỏi người lái xe.

- Ý anh muốn nói thế nào?

- Nói là những người đi xe đến ông Sorn đều không quay về.

Presto quay đi, anh cảm thấy cái mũi phản phúc của anh lại ngọ nguậy.

- Thế là thế nào? - Presto hạ giọng hỏi.

- Thế đấy. - Người lái xe đáp, gã cố không nhìn Presto để khỏi bật cười nữa. - Cả ông chủ khách sạn nơi ông vừa dừng lại ở Sacramento có thể xác nhận điều đó. Từ chỗ bác sĩ trở về là những người khác, hoàn toàn không giống những người đã đi đến chỗ ông, mặc dù họ vẫn mang những tên và họ như trước. Thay vì những bộ xương là những người béo tốt đi ra, thay vì những thằng lùn là những con người cao lớn, thay vì lũ quái dạng là những người xinh đẹp. Người ta nói là có trường hợp thậm chí phụ nữ trở thành đàn ông có ria mép. Ông chủ khách sạn nhận ra ả ta ở nốt ruồi to trên má.

- Chà, chuyện là như thế đấy! - Presto reo lên, nhẹ nhõm.

Nghĩa là mọi việc ổn cả. Rõ ràng là Sorn làm được những điều thực sự kỳ diệu. Presto sắp trở thành người hoàn toàn khác. Lần đầu tiên anh hình dung được rõ ràng chuyện đó, và anh bỗng cảm thấy áy náy làm sao ấy. Anh chàng Presto cũ sẽ như thế nào? Chuyện đó gần như là cái chết và cái sống lại trong một cơ thể mới.

“Kẻ quái dạng bất hạnh đáng thương! Chúng mình đã cùng trải qua cuộc sống

vắt vủ! - Presto nói trong ý nghĩ với bản thân mình. - Dù sao thì cậu cũng đã đưa tớ lên thang danh vọng, còn tớ, đồ vô ơn, tớ lại định tiêu diệt cậu! Có nên từ bỏ ý định này không?”

Nhưng, nhớ đến Lux, Presto quyết định phóng ngay không chậm trễ đến gặp số phận của anh, mà thầy phù thủy Sorn sẽ chuẩn bị cho anh.

Đường qua khúc ngoặt gấp - và trước mặt Presto bày ra cảnh một khu vườn kỳ diệu, có rào lưới nhỏ và trang nhã bao quanh. Ở cái cổng rộng, có hai con sư tử nằm bằng đá hoa và một nhà nhỏ với hàng cột kiểu Doric^[6]. Người lái xe bấm còi. Người gác cổng ở trong nhà bước ra, một ông già mặt mày nhẵn nhụi và mặc đồ trắng. Ông ta gật đầu với người lái như người quen cũ và chiếc xe chạy thẳng vào cổng không gặp trở ngại gì. Phía sau họ có con đường rộng, rải cát vàng lóng lánh. Giữa những cây sồi và dẻ quanh năm xanh tươi, nhìn thấy những bông hoa được chăm sóc rất công phu, những vòi nước phun, những bể nước xây thành bê-tông in bóng như trong gương những thủy tạ bằng đá hoa, màu trắng của chúng làm nổi bật sắc xanh thẫm của những cây trắc bá đứng bất động như hóa đá trong không gian nóng cháy. Xa hơn nữa, hai bên con đường đi qua những rừng thưa, sau hàng rào là những cây xương rồng và những bụi cây gai xanh tốt quanh năm, nhìn thấy những nhà nghỉ, những biệt thự trang nhã. Một hồ nước lấp lánh giữa hàng liễu rủ bao quanh, có đàn thiên nga đang từ từ bơi lội. Presto tò mò nhìn ngắm hai bên đường, và anh bất giác sinh ra hoài nghi: người lái xe đã nhầm đường chăng? Cảnh trí này hoàn toàn không gợi lên một nơi điều trị. Nó giống như những trang trại thanh lịch mà cư dân là giới quý tộc tài chính Mỹ.

Nhưng người lái xe vẫn cho xe chạy một cách tin tưởng theo bờ hồ đến tòa nhà một tầng dài, màu trắng, với mái bằng và hàng hiên rộng ở mặt trước. Đây là văn phòng doanh nghiệp y tế - thương mại của bác sĩ Sorn. Ông ta chỉ tiếp nhận những bệnh nhân nào có thể trả những món tiền lớn để điều trị. Nhà nội tiết học, nhà bác học thực nghiệm Sorn vượt xa các đồng nghiệp của mình. Ông đã khám phá thành công nhiều điều bí ẩn của cơ thể và tìm ra những phương tiện tác dụng vào các quá trình sinh học diễn ra trong những đáy sâu bí ẩn của các tuyến nội tiết. Là một người thực tế, ông không cho công bố những phát minh của mình nhằm phục vụ toàn thể nhân loại đau khổ, mà giữ chúng trong màn bí mật nghiêm ngặt nhất để độc quyền trong lĩnh vực của mình và kiếm tiền. Chỉ một vài người nghèo khổ được sử dụng những thành tựu khoa học của Sorn. Ông muốn cho công việc phát đạt ngay lập tức, nhưng vì không đủ tiền riêng để làm

việc đó nên ông đành phải đi vay mượn. Để thuyết phục những chủ nợ rằng họ đặt vốn vào công chuyện chắc chắn, ông đành tiến hành một vài cuộc trình diễn. Sorn tìm những kẻ nghèo khổ quái dạng, thậm chí ông còn phải trả nợ cho một vài người tiền để mua quyền tiến hành những thí nghiệm trên người họ. Gần như trước mắt, những nhà tư sản mà ông cần sự giúp đỡ, Sorn thực hiện một số những biến đổi kỳ diệu: tùy ý tăng và giảm chiều cao, biến kẻ quái dạng thành người bình thường, loại trừ thành công nạn quá gầy hoặc quá béo. Điều kỳ diệu sau cùng này đặc biệt khiến những chủ nợ tương lai kinh ngạc. Chứng phát phì hầu như là bệnh nghề nghiệp của các nhà triệu phú: cuộc sống ngồi tại chỗ, ăn uống quá thừa thãi... Đúng, Sorn đã khai trúng mạch vàng! Và các nhà tư bản liền bày tỏ ý muốn chung vốn làm ăn với Sorn. Số người khác thì đề nghị ông tổ chức một công ty cổ phần để sản xuất và bán những chế phẩm do ông phát minh. Nhưng bản thân Sorn là một thương gia giỏi. Công ty để làm gì, tại sao lại phải chia phần với người khác nếu tự ông ta có thể thu nhập toàn bộ lợi tức doanh nghiệp của mình? Sorn thích kiêu tín dụng lãi suất cao hơn là thành lập công ty cổ phần. Và ông đã không tính nhầm. Sau mấy năm, Sorn đã trả hết nợ và hiện đã có số vốn tăng gấp nhiều lần.

Ngay từ buổi đầu ông đã trông cậy vào các bệnh nhân triệu phú. Khi xây dựng bệnh viện kiêm nhà an dưỡng của mình, ông theo đuổi hai mục đích: một là, những bệnh nhân giàu có của ông phải tìm được ở đây tất cả những tiện nghi và sự sang trọng mà họ đã quen hưởng; hai là, bản thân cảnh trí, khí hậu thuận hòa miền California cùng với nghệ thuật trồng vườn phải phục vụ tốt cho việc điều trị. Mỗi bệnh nhân được dành riêng một nhà nghỉ hay biệt thự - tùy theo số tiền thù lao của họ - với đầy đủ người hầu hạ và đầu bếp giỏi. Bệnh nhân phải ít cảm thấy chế độ bệnh viện. Thật thế, đối với mỗi bệnh nhân mới đến, Sorn đều khám nghiệm rất kỹ, nhưng sau đó, khi cho đơn xong, ông ít làm phiền họ, chỉ mời họ tới phòng khám khoảng ba ngày một lần. Việc điều trị gồm uống thuốc viên - mỗi bệnh nhân có một nữ y tá chuyên theo dõi uống thuốc, - và tiêm mạch, việc này do những trợ lý làm. Những thủ tục như vậy chỉ chiếm mất mấy phút một ngày. Thời giờ còn lại, các bệnh nhân được hoàn toàn tự do, họ đọc sách, bơi thuyền, cưỡi ngựa, chơi quần vợt trên sân cỏ, buổi tối nghe nhạc giao hưởng chọn lọc, đi khiêu vũ hoặc xem phim.

Doanh nghiệp Sorn, nơi Tonio đến là như thế.

BỆNH NHÂN MỚI

Sự xuất hiện của Presto tại văn phòng đã gây ấn tượng mạnh như ở mọi nơi. Tiếng cười nổi lên. Từ khắp chốn, những bộ mặt tò mò, tươi cười ngó nghiêng.

Một cô gái mang áo choàng trắng, đỏ mặt tía tai cố kìm tiếng cười thất ruột đang dâng lên cổ. Cô nhận của người bệnh mới tám séc ghi món tiền lớn bằng cả một gia tài, và làm xong nhanh chóng khác thường mọi thủ tục.

Presto được dành một trong những biệt thự tốt nhất. Tonio không biết là khi bước vào văn phòng anh đã gây ra sóng gió như thế nào. Công việc đình cả lại. Mọi nhân viên đều nhảy phóc ra khỏi chỗ và hồi hộp bắt đầu bình luận sự kiện khác thường: Tonio Presto, người quái dạng độc nhất vô nhị, không ai sánh nổi, con người yêu quý của màn bạc, đã quyết thay đổi hình dạng của mình! Điều đó giống như tội đại bất kính. Mọi người không còn cười đùa nữa. Ai nấy đều kinh dị, chần động, bối rối. Nước Mỹ và cả thế giới vẫn đi xem phim, còn chưa biết nổi bất hạnh như thế nào đang đến với họ. Tước bỏ của hàng triệu khán giả người anh hùng yêu quý của màn bạc! Đó là tội ác! Presto không có quyền làm điều đó! Anh thuộc về mọi người! Cô thư ký đã tiếp nhận Presto - một trong vô số những người hâm mộ anh - nổ ra cơn giận như điên, tưởng như chính cô đã tự tay mình ký bản án tử hình. Anh kế toán trẻ đọc cả một bài diễn văn. Anh đề nghị gửi tới tòa soạn các tờ báo lớn nhất những điện báo về ý định điên rồ của Presto, báo động cho dư luận toàn nước Mỹ ngăn ngừa khi còn chưa muộn điều bất hạnh khủng khiếp. Nhiều người ủng hộ đề nghị của anh kế toán.

Tình hình gần giống như cuộc nổi loạn. Duy có ông kế toán già là giới gáo nước lạnh. Ông nhắc nhở đến bổn phận của nhân viên:

- Chúng ta không có quyền tiết lộ những gì xảy ra tại doanh nghiệp nơi chúng ta làm việc, - ông kế toán nói. - Việc đó có thể đem lại cho bác sĩ Sorn sự thiệt hại về tinh thần và vật chất. Và ông Sorn sẽ có lý nếu đuổi những nhân viên vô kỷ luật và thậm chí đưa họ ra tòa và bắt bồi thường thiệt hại. Vì ông Sorn có nguy cơ mất khoản thù lao rất lớn. Ngoài ra, ông Presto cũng là một người bệnh như những bệnh nhân khác đến cầu viện ông Sorn. Ông Presto có quyền chữa bệnh và không ai có thể ngăn cản ông làm việc đó.

Bài diễn văn ngắn và điềm tĩnh của ông kế toán già đã có tác dụng. Mối đe dọa bị mất việc đã gây ấn tượng mạnh. Bây giờ chưa phải lúc mạo hiểm về công ăn việc làm. Nạn thất nghiệp khiến mọi người kinh sợ. Những lời tranh cãi thể là

tắt ngấm, những sự cuồng nhiệt cũng nguội đi. Mọi người đều cảm thấy sự lệ thuộc của mình vào Sorn và buồn rầu tiếp tục làm việc.

Riêng cô thư ký vẫn còn âm ức, thở dài một cách nóng nảy, cúi xuống đám giấy tờ vẫn thì thào:

- Không, không. Không thể như thế được...

ĐẾN CHỖ Ở MỚI

Ở cửa ngôi biệt thự màu trắng ốp đá vân hồng, một cô y tá đứng đón Presto, mặc áo choàng trắng như tuyết và đội mũ trùm tết cầu kỳ bằng sợi dây dẻ. Hồng hào, tươi cười, với gương mặt trẻ trung dễ coi, cô là hiện thân của sức trẻ. Sorn lựa chọn nhân viên hết sức cẩn thận, đặc biệt là nhân viên nữ. Người không đẹp, cau có, hay cáu gắt không thể vào phục vụ ở đây. Bệnh nhân của Sorn cần phải nhìn thấy quanh mình chỉ những gương mặt trẻ niềm nở. Cái đó ảnh hưởng tốt tới tâm lý bệnh nhân. Đương nhiên, những gương mặt ấy chỉ càng làm nổi bật lên sự quái dạng và mọi sự sai lệch chuẩn mực của chính bệnh nhân. Những người dị dạng này càng vì thế mà vui lòng đến điều trị với Sorn! Chế độ mà Sorn đã nghiền ngẫm kỹ càng, gồm những mục đích y tế và thương mại quện chặt lấy nhau chặt chẽ.

Cô y tá niềm nở gật đầu chào như một người quen cũ - Presto là người quen cũ của mọi người.

- Thưa ông Presto, hôm nay mời ông nghỉ. Bác sĩ Sorn sáng mai sẽ tiếp ông. Ông cho phép giới thiệu ngôi nhà và nề nếp ở đây... Ô, thưa ông, trông ông bây giờ hoàn toàn giống như trong phim: “Ở ngã ba đường”! - Và cô cười to, cười mở, trẻ trung, hiền hậu.

Tiếng cười đó không làm Presto khó chịu. Thậm chí anh còn mỉm cười, chuyện hiếm thấy ở anh, do đó thật lạ lùng, trông anh ít buồn cười hơn, rồi anh thở dài và đáp:

- Phải, thật sự “ở ngã ba đường”... Xin cho biết tên cô? Louise Kalgaun? Rất tốt. Xin cho đi xem nơi ở mới của tôi.

Ngôi biệt thự hai tầng với những ban công, hàng hiên, một số phòng tắm, bài trí thật sang trọng. Nhưng mọi đồ vật sang trọng ở đây đều không thỏa mãn thị hiếu nghiêm khắc của Presto. Có quá nhiều thảm trải, thảm treo tường, đồng hồ, tượng nhỏ, tranh, quá nhiều chất sắc sỡ trong trang trí và kiểu cách.

“Tất cả những thứ này dành cho thị hiếu bọn trọc phú chẳng hiểu gì về nghệ thuật” - Presto trầm nghĩ và hài lòng nhớ lại cái biệt thự của anh mà anh đã bài trí một cách hết sức chu đáo. Ở đây có những dàn dương cầm và máy thu thanh đắt tiền, có máy điện thoại và điện tín, có thư viện, bàn billiards. Những người hầu được xếp ở nhà phụ. Họ phải xuất hiện và biến đi như những âm binh trong

truyện cổ tích tuân theo cái gậy phù thủy, không làm phiền khi không cần đến họ.

- Ông có thích không ạ? - Cô y tá hỏi.

- Tuyệt! Tuyệt trần! - Presto lúng túng đáp. Anh muốn mau chóng được ở lại một mình. Thời điểm quyết định của “sự thay đổi hình dạng” càng tới gần, Presto càng cảm thấy hồi hộp hơn. Thậm chí chính anh cũng ngạc nhiên về nỗi hồi hộp này, bởi vì anh không hoàn toàn hiểu nguyên nhân của nó. Mọi việc đã được quyết định. Và không có gì đáng sợ cả. Chẳng qua cũng như thay bộ quần áo cũ rách bằng bộ mới... Song có một điều lo âu dâng lên từ chiều sâu ý thức “Từ bỏ ý định này hiện nay vẫn còn chưa muộn”.

Còn lại một mình, Presto bước ra ngoài cái hiên rộng của tầng gác trồng đầy hoa. Anh ngồi xuống chiếc ghế đan, khiến cả người khuất sau bụi trúc đào hoa nở kín, nhưng chính anh vẫn nhìn được rõ con đường trải cát chạy ra phía ngoài hàng rào lưới của khu vườn bao quanh biệt thự.

Tối rồi. Mặt trời lặn sau biển không nhìn thấy. Không khí êm ả tỏa hương hoa thơm ngát. Presto châm một điếu cigars và chìm đắm trong suy tư.

Nhưng những hoạt động ở trên con đường đã khiến anh chú ý.

Một gã y tá đẩy chiếc xe ba bánh kiểu đặc biệt, rộng lòng, giống như chiếc đệm rộng nhất của xe ô tô nhiều chỗ ngồi, trên có một khối gì đó màu hoa cà chẳng rõ hình thù, khó khăn lắm mới nhận ra dáng dấp lơ mơ của một hình người. Khối đó rung rinh, như món thịt đông hay bột nhào sẵn sàng trào qua miệng thùng nhào. Đó là một người đàn bà với bộ mặt tím tái, mặc áo màu tím nhạt.

Một cặp kỳ lạ đi qua - người đàn ông gầy, cao tới bảy bộ ^[7] như một con sào và một cô nàng lùn tịt. Gã đàn ông chậm chậm lảo đảo chân cà kheo, trông như sếu vườn, còn ả lùn thì lảo đảo như cục bột. Họ chuyện trò sôi nổi. Gã sếu vườn cái đầu một cách hài hước và thậm chí khom người xuống tận thắt lưng để nhìn mặt người bạn cùng đi. Biết đâu đấy, có lẽ thầy phù thủy Sorn có thể làm cho họ cao gần bằng nhau, sẽ thay đổi hình dạng bên ngoài của họ và tạo ra một cặp tình nhân mới?

Lại một xe đẩy nữa - một người đàn ông phục phịch với đôi chân voi.

“Vườn bách thú kỳ quặc!” - Presto bất giác nghĩ, quên phắt cả bản thân. Sự sản xuất vĩ đại của thiên nhiên cũng có phế phẩm của nó. Ở đây, chỉ tập hợp

những người có khả năng chi trả cho Sorn hàng chục, hàng trăm nghìn tiền điều trị. Còn có biết bao người nghèo túng buộc phải đeo đẳng sự quái dạng của mình cho đến hết đời! Presto thuộc những kẻ may mắn có khả năng biến đổi mình thành người bình thường. Và thật là ngu ngốc không tận dụng khả năng đó! Quyết tâm của Presto nhằm “thay hình đổi dạng” càng lớn hơn.

Chuông điện thoại reo khe khẽ và nhịp nhàng trên chiếc bàn con. Cùng lúc đó tiếng chuông cũng reo ở khắp mọi phòng. Dù khách đang ở chỗ nào, họ cũng nghe được tiếng chuông đặt ở mọi nơi, và họ chỉ cần chìa tay ra với ống nghe. Như thế là loại bỏ được sự xuất hiện không cần thiết của người hầu chỉ có thể gây thêm lo phiền vô ích.

- A lô! - Presto nói, đưa ống nghe lên tai.

- Xin lỗi, thưa ông Presto, - một giọng đàn ông cất lên. - Người gác cửa đây. Một cô gái muốn được gặp ông.

Presto nhăn mặt. Lại một đàn sùng mộ mắc bệnh thái nhân cách nào đã biết tin anh tới đây. Phải chăng ở tận đây anh cũng không yên được với họ? Presto đã muốn trả lời là anh đi đường mệt và không thể tiếp khách, bỗng vang lên trong máy nói tiếng phụ nữ:

- Ông Presto! Tôi rất, rất cần gặp ông vì một chuyện rất quan trọng. Tôi chỉ xin ông mấy phút thôi.

Trong giọng nói có ý cầu khẩn, và chính sự lo âu khiến Presto lưỡng lự. Biết đâu lại là một bệnh nhân nào muốn báo trước cho anh những mối nguy hiểm của việc điều trị? Vì ở đây cũng có thể có những thất bại. Giọng người phụ nữ cũng làm Presto quan tâm: hình như anh vừa mới nghe giọng đó xong. Cô y tá ư? Không, người khác. Và Presto trả lời:

- Được! Người hầu sẽ dẫn chị lại. Chị bảo hẳn là tôi ở hiên trên, phía tây.

Presto vốn được cưng chiều nên không thấy cần phải ra đón.

ĐỪNG THAY ĐỔI BỘ MẶT CỦA ÔNG!

Một cô gái trẻ trong chiếc áo dài xanh lơ bước vào. Cô dừng lại ở cửa, lẳng lặng gật đầu chào, đưa mắt ước khoảng cách từ cửa vào đến chỗ Presto rồi không nhìn anh nữa, đi tới gần anh. Gương mặt tái mét và xúc động.

“Chà, đương nhiên là một người bệnh thái nhân cách và sùng mộ!” - Tonio quả quyết và mời cô ta ngồi xuống ghế cạnh anh với giọng khô khan:

Cô ngồi xuống, mặt vẫn không nhìn lên. Presto hiểu vì sao cô ta không nhìn anh: tiếng cười có thể cản trở công việc.

Cô gái áp những ngón tay vào hai bên thái dương và im lặng, dường như đang lấy hơi. Presto vẫn đợi, anh nhả ra những vòng khói tròn.

- Thưa ông Presto! - Rốt cuộc cô gái bắt đầu nói, giọng run run xúc động. - Chúng ta đã gặp nhau rồi. Tôi đăng ký cho ông ở văn phòng lúc ông đến.

- Tôi có thể phục vụ gì cho cô?

- Tôi đến chỗ ông thế này là sai nội quy của nhân viên và vì thế có thể bị đuổi...

- Trong trường hợp này thì cô hành động thiếu thận trọng. - Presto lạnh nhạt nói. Cả đến phép lịch sự cũng không bắt được anh động viên cô, cứu giúp cô - anh sợ rằng làm thế sẽ khơi dòng cho những tình cảm mãnh liệt chắc là đang sôi sục trong lòng cô tuôn trào, và dẫn đến những lời thổ lộ nồng nàn tình yêu, sự khâm phục, lòng trung thành. Anh đã chán ngấy từ lâu những cảnh như thế.

- Tên cô là gì?

- Tôi chẳng đóng vai trò gì trong chuyện này, - cô gái đáp và lần đầu tiên cô ngược mắt nhìn anh.

Nhận thấy vẻ không bằng lòng trên nét mặt Presto, mặt cô đỏ bừng, mắt nhìn xuống mũi giày nhọn của mình và hồi hộp thốt lên:

- Xin ông đừng nghĩ tôi là người mắc bệnh thái nhân cách tới đây để tuôn ra những tình cảm riêng tư. Sự việc nghiêm trọng hơn nhiều! - Và cô gái lại áp những đầu ngón tay dài nhuộm đỏ như cắm cả vào da thịt. Rồi đột nhiên cô bắt đầu nói thật nhanh, mạnh như trong cơn mê sảng:

- Tonio! Presto! Đừng bỏ chúng tôi! Đừng thay hình đổi dạng! Đừng tước bỏ của chúng tôi những giây phút hạnh phúc mà ông sẽ tặng cho chúng tôi! Ông hãy nhớ rằng cuộc sống là nhọc nhằn và chỉ ông rọi được nguồn vui vào cảnh tối tăm đó, khiến cho quên được dù trong chốc lát những nỗi lo âu vây bọc chúng tôi, cho chúng tôi được xả hơi tức là có được những sinh lực mới, nâng đỡ chúng tôi, nhen lên niềm hy vọng trong trái tim của những người đã mất mọi hy vọng vào điều tốt lành. Đối với những người giàu có, ông chỉ là anh hề làm chúng quên cảnh buồn chán vì quá nhàn rỗi. Nhưng lại có hàng triệu những người lao động hết sức bình thường như tôi xem ông diễn trên màn ảnh... Họ sẽ ra sao khi ông bỏ màn ảnh mà đi? Cuộc đời họ sẽ trở nên buồn thảm.

Presto đâm lúng túng và thậm chí xúc động. Tất nhiên, đây là một phụ nữ dễ kích động. Tất nhiên, cô ta nói quá lớn. Nhưng cô đặt vấn đề mà cho tới nay Presto không nghĩ tới, - về vai trò xã hội của sự sáng tạo của anh. Phải, sẽ phải suy nghĩ về vấn đề này. Nhưng trước hết cần phải cân bằng cách nào đó làm yên lòng vị nữ khách này.

- Thưa cô, - anh nói dịu dàng, - tôi biết ơn về sự đánh giá cao mà cô dành cho tôi. Nhưng cô đang bỏ qua một điểm quan trọng. Tôi cũng là một con người sống, và tôi có cái quyền không thể tước đoạt đưa ra những yêu cầu của tôi đối với cuộc đời. Cô không thấy là đòi hỏi của cô ích kỷ ư: “Hãy giữ lấy để cho chúng tôi vui lòng sự quái dạng của anh? Và vì sao cô chỉ thấy mình là không hạnh phúc? Cô không nghĩ rằng mặc dù vinh quang và giàu có, tôi cũng có thể không hạnh phúc như người cùng túng nhất?

Cô gái không chờ đợi sự thú nhận ấy, sự xoay chuyển tình thế ấy. Cô ngạc nhiên rướn mày lên và hỏi lại một cách hoài nghi:

- Ông?

- Phải, tôi. Cô đã nói tôi là anh hề đối với những người giàu có. Nhưng chẳng lẽ cô không biết rằng nhiều nhà hài hước vĩ đại nhất là những kẻ đa sầu và đã bắt những người khác phải cười trong khi lòng mình đang khóc nức nở?

Không muốn vượt quá giới hạn cởi mở và để khỏi gợi lên những câu hỏi không thận trọng của cô gái, anh nói tiếp:

- Còn tôi thì có khá đủ cơ sở, mà tôi không thể kể lể ra đây, để không thỏa mãn với số phận và để muốn thay hình đổi dạng.

Nhưng cô khách trẻ vốn sáng ý, hoặc do có sự tinh tế của phụ nữ nên cô đáp bằng giọng tắt ngấm:

- Vâng, có như thế.

Cô gái cúi đầu xuống, trầm ngâm sâu lắng. Presto im lặng chờ đợi.

- Tôi không biết... có lẽ, ông nói có lý, - cuối cùng cô nói. - Nhưng vấn đề như thế thật khó giải quyết. Một bên đĩa cân là cuộc đời riêng, bên kia là những lợi ích của khán giả, những người hâm mộ ông, không phải ai cũng được cấu tạo để làm anh hùng, có thể hy sinh những lợi ích riêng của mình vì lợi ích chung.

Đây cũng là một lời thách thức. Presto ưỡn thẳng người lên, một tư thế có thể khiến Hoffmann phải thần phục. Cô gái không nhìn anh và vì thế vẫn giữ được tất cả tính chất nghiêm trang của cô. Tonio sắp sửa trả miếng cô ta một cách đích đáng, thì cô ta đã đi trước anh và thốt lên:

- Nhưng ông sẽ làm điều đó, bởi vì ông có một tâm hồn vĩ đại!

Presto im lặng.

Cô gái bắt ngờ phục xuống trước mặt anh, cô quỳ gối và vịn hai tay, nói một hơi gần như nức nở:

- Hãy chấp nhận sự hy sinh đó! Tôi van ông! Ông Presto! Ông Tonio! Ông hãy hứa là ông sẽ từ bỏ ý định ấy đi!

“Một phụ nữ thông minh, song dù sao cũng là thái nhân cách!” - Presto nghĩ. Anh ấn cô gái ngồi xuống ghế và nghiêm khắc nói:

- Xin cô hãy nghe kỹ tôi nói đây. Cô đã phá một cái cửa mở sẵn để xông vào. Cô thuyết phục tôi đừng thay hình đổi dạng. Nhưng điều đó quá phi lý, như là đề nghị hoặc yêu cầu tôi bao giờ cũng chỉ đóng nguyên một loại vai. Khi định thay hình đổi dạng, tôi hoàn toàn không có ý từ bỏ nghề nghiệp diễn viên của tôi. Tonio Presto sẽ chỉ xuất hiện dưới hình dạng mới và trong những vai kịch mới.

- Nhưng Presto yêu quý trước kia của chúng tôi sẽ ngừng tồn tại, - cô gái thốt lên cay đắng, và đứng dậy. - Tôi sẽ làm mọi cách có thể được. Xin thứ lỗi đã làm phiền ông và xin vĩnh biệt Presto thân yêu không thể nào quên!

Cô gái bỏ đi thật nhanh. Presto nhảy lên khỏi ghế và nóng nảy đi đi lại lại ngoài hiên, cất cao đôi chân ngắn ngủn.

“Không thể nào quên! Chà, ghê thật! Cứ như là Presto đã tịt rồi! Cuộc viếng thăm khó chịu! Bệnh thái nhân cách! Họ có quyền gì can thiệp vào đời tư của mình?”.

Sau khi đã phân nào trấn tĩnh, Presto bắt đầu suy xét một cách bình tĩnh hơn. Người phụ nữ bốc đồng này đã rọi ánh sáng có phần mới mẻ vào sáng tác của

anh. Cho tới nay anh cảm thấy mọi việc rất đơn giản. Hình thù độc đáo và tài năng đã đem lại cho anh danh tiếng là nhà hài hước số một của thế giới và thắng lợi về vật chất. Anh biết cách biến tiếng cười thành những đồng dollars, và làm việc đó thật xuất sắc. Thật ra, anh có tấn bi kịch về sáng tác của riêng anh mà những người hâm mộ không hề nghĩ tới: trong thâm tâm anh không phải là nhà hài hước, mà là nhà bi kịch. Một nhà bi kịch ngược đời, chỉ gây nên tiếng cười! Ý muốn loại trừ mâu thuẫn đó đã đưa anh tới với bác sĩ Sorn, cũng như tình yêu không được đáp lại đối với Lux. Nhưng anh không bao giờ suy nghĩ rằng anh thực hiện một vai trò xã hội nào đó. Có thể thậm chí anh đã là công cụ vô tình và không tự giác trong tay những ai đó. Anh cần phải dắt khán giả - và thực tế họ có hàng triệu, cả nước Mỹ, cả thế giới - ra khỏi cái thực tế đáng buồn, bắt họ phải tạm quên đi những vấn đề đáng nguyên rủa, quên đi những lao khổ. Khán giả không chỉ cười trong rạp chiếu bóng. Họ còn mang tiếng cười theo về những túp lều và những cái hầm nhà tồi tàn, chia nó cùng với bạn bè, và cuộc đời có vẻ đẹp lên.

Khi nhớ lại những phim đã đóng, anh càng tin chắc hơn vào điều đó. Không kể những vở bi kịch cổ điển do phải nhân nhượng ý thích của nghệ sĩ nổi tiếng - mọi kịch bản khác đều hoặc nói về cuộc sống nhơn nhơ của những kẻ giàu có - trong đó Presto chỉ là người khách tình cờ, - hoặc nói về số phận của những người bần cùng mà, như có phép lạ, biến thành những triệu phú, để lại ước mơ ấy cho mỗi khán giả mặc áo sòn rách và đi giày mòn vẹt.

Còn những vở bi kịch cổ điển mà Presto biểu diễn ấy ư? Đó là sự nhai lại, sự dung tục hóa những tác phẩm vĩ đại, nếu không có sức mạnh phi thường và độc đáo của tài năng Presto khiến cho tất cả những Othello và vua Lear ấy không những buồn cười, mà còn có tính người sâu sắc, làm cho khán giả bật ra cả tiếng cười lẫn nước mắt. Song dù sao tiếng cười vẫn là giá trị chủ yếu của Presto. Không thể phủ nhận điều đó. Hàng triệu kẻ bất hạnh bất mãn với đời đã tập hợp trước màn ảnh như những lũ hành lang công tìm đến bếp lò, và tiếng cười Presto đã sưởi ấm họ. Lấy mất cái đó của họ ư! Presto nhớ khi còn là chú bé cùng khổ, chính anh đã quên cái đói rét lúc xem phim được cười trước những cuộc phiêu lưu kỳ thú của những diễn viên hài thời đó. Cuộc đời anh còn có thể buồn chán hơn nếu như anh bị tước mất những phút giây quên lãng đó.

Làm gì bây giờ? Quả thật, phải từ bỏ việc thay hình đổi dạng chăng?...

Presto đi đi lại lại ngoài hiên trong cơn xúc động. Mặt trời đã lặn từ lâu, những ngôi sao đã xuất hiện trên nền trời biếc, nhưng anh không nhận thấy.

“Nhưng chẳng lẽ với thân thể mới ta không thể tiếp tục con đường đã vạch ra? Hoàn toàn không nhất thiết phải là quái dạng mới thể hiện được những vai hài!... Những vai hài! Nhưng, thế còn những ước mơ của ta về bi kịch chân chính và cao cả sẽ ra sao?...”

Cuộc viếng thăm của cô gái đã làm anh xúc động mạnh. Bước đi mà anh dự định thực hiện hóa ra hết sức nghiêm trọng và phức tạp hơn là Antonio tưởng. Đêm đó anh ngủ thiếp đến tận sáng, hoàn toàn kiệt sức mà không đi tới quyết định nào. Trong giấc ngủ, anh gặp toàn ác mộng. Anh mơ thấy những đám đông dân chúng. Đàn ông, đàn bà, trẻ em, giơ tay về phía anh và hét lên: “Đừng bỏ chúng tôi!” - và đứng trước mọi người là cô gái “đại biểu của hàng triệu người”. Cô ôm cổ anh chặt đến nỗi anh bị ngạt, thở khó khè.

Sáng hôm sau, khi nhớ lại những cơn xúc động ngày và đêm hôm trước, Presto nói: “Tất cả chỉ là đồ thần kinh!”. Anh đi tắm, ăn điểm tâm, rồi đi tới phòng khám của bác sĩ Sorn.

TRƯỜNG HỢP KHÓ KHĂN TRONG HÀNH NGHỀ

Sorn tiếp Presto trong một căn phòng làm việc lớn, chẳng có chút gì giống với nơi làm việc của một thầy thuốc: ở đây không có cả những tủ kính với những dụng cụ y tế làm khiếp vía bệnh nhân, cả những sọ người, những bộ xương, thậm chí cả những tủ với những cuốn sách dày cộp oai vệ bằng các thứ tiếng nước ngoài. - Chúng có bốn phạm chứng minh sự uyên bác của chủ nhân, và do đó khiến chủ nhân được kính nể.

Đồ gỗ bọc da rất tiện nghi, chiếc bàn viết bằng gỗ màu đỏ, bên trên tám ni màu lục đặt tám kính dày, trên bàn chỉ có bộ bút mực, tô điểm bằng bức tượng nhỏ, một chú bò rừng bằng đồng đen, một máy điện thoại và hai lọ hoa. Những bó hoa cắm trong chiếc bình Nhật Bản đặt ở các góc phòng. Những bức họa trên tường, phần lớn là phong cảnh vui tươi, và hai pho tượng: Aphrodite nhô lên trên bọt biển, và Apollon^[8] - những mẫu mực sắc đẹp lý tưởng của cơ thể con người. Để trút bỏ được sự quái dị và tiến gần tới những mẫu mực này, thì chẳng cái giá nào là đắt cả! Cửa sổ trên suốt mặt tường mở ra một cái hồ sáng như gương và bãi cỏ nở đầy hoa anh túc đỏ. Một phòng làm việc như thế gây cho bệnh nhân ấn tượng tốt đẹp nhất.

Sorn ngồi ở bàn viết, ngửa người lên lưng ghế cao. Đó là một người đàn ông vạm vỡ khoảng bốn mươi tuổi với bộ mặt cạo nhẵn, thon dài, má hồng điển hình của người Anglo-Saxon, với cái mũi có bướu nhỏ, cái cằm nhô ra. Mớ tóc ngắn màu sáng chải mượt. Sorn không đeo kính. Cặp mắt sáng thông minh của ông có cái nhìn vui xuyên thấu. Cặp môi mỏng mỉm cười. Bộ âu phục màu vàng cát với bông cẩm chương cài ở ve áo ôm sát thân hình cân đối của ông. Trong hình dáng bề ngoài của ông, cũng như trong bối cảnh này không có chút hơi hướng gì của nghề nghiệp. Và trong toàn bộ những cái đó có sự tính toán tinh vi, đã suy nghĩ kỹ về mặt tâm lý học.

Khi Presto xuất hiện, Sorn đứng lên và chìa cả hai tay ra, đi ra gặp anh như người bạn cũ.

- Xin chào, xin chào, ông Presto - Sorn niềm nở thốt lên, - Rất vui sướng được gặp ông. Xin mời ông ngồi. Đây, chỗ này ông sẽ thoải mái hơn.

Ông ta không mời Presto ngồi cạnh bàn viết, mà bên cửa sổ, rồi cũng ngồi xuống ghế đối diện. Trên chiếc bàn tròn con bằng gỗ màu đỏ đặt cái hộp bạc nhỏ đựng cigars, thuốc lá và cây bật lửa điện.

- Ông thích thuốc lá hay cigars hơn? - Sorn với cái hộp có rất nhiều ngăn lại gần và giải thích. - Đây là thuốc lá Ai Cập, đây là cigars Thổ Nhĩ Kỳ, cigars Havana hiệu “Vegueros”, “Regalia Byron” không có bán đâu, thứ này của Sumatra, Java, Virginia...

Presto cảm ơn và lấy “Vegueros”, loại thuốc ngon nhất Havana, Sorn hút thuốc lá.

- Chiều qua khi họ báo cho tôi biết đích thân Tonio Presto đến cầu cứu tôi, thú thực là tôi đã không tin. Phải chăng ông đã quyết định thay đổi hình hài của mình?

Sorn nhìn thẳng vào mặt Presto, mỉm cười nhả nhận nhưng không cười, khiến Presto khá ngạc nhiên. Hiển nhiên là Sorn biết tự chủ một cách tuyệt vời.

- Tại sao lại không? - Presto trả lời câu hỏi bằng một câu hỏi.

Sorn ngừng một lát, mỉm nụ cười rộng hơn, phô ra hàm răng trắng dài được giữ gìn rất tốt, rồi nói:

- Nhưng ông có dám đảm bảo rằng những người hâm mộ ông sẽ không xử tử tôi theo kiểu Lynch?^[9]

Đến lượt Presto mỉm cười, và suýt nữa thì anh đã kể chuyện người khách hôm qua.

- Và vấn đề không chỉ có thế, - Sorn tiếp tục. - Tự tôi không tin là liệu tôi có quyền tiến hành sự thay đổi hình dạng trên người ông không.

“Chỉ còn thiếu một nước là Sorn từ chối!”. Presto hồi hộp nghĩ và anh nói:

- Nhưng ông đã làm hàng chục vụ cơ mà?

Tonio rất hồi hộp nên trông anh đặc biệt buồn cười. Nhưng Sorn vẫn chỉ mỉm cười như cũ. Một con người thép!

- Tôi mới ở đây có vài tiếng đồng hồ. - Presto nói thêm, - nhưng tôi đã nhìn thấy biết bao bạn cùng cảnh ngộ...

- Vâng, nhưng ông là ngoại lệ. Ngoại lệ thậm chí cả trong sự hành nghề hơi khác thường của tôi, - Sorn không đồng ý. - Đối với tất cả bệnh nhân của tôi, sự bất bình thường của cơ thể chỉ là một hoàn cảnh đáng buồn không quan trọng.

Nó tước mất của họ khá nhiều, mà không đem lại cái gì cho họ, cả cho xã hội. Họ chẳng mất gì mà được mọi thứ. Hoàn cảnh của ông hoàn toàn khác. Hình thù của ông gắn chặt không với sáng tạo của ông với những cuộc biểu diễn trước công chúng.

“Ông ta cũng nói y như thế!” - Presto bực tức nghĩ và kêu lên:

- Tôi không phải là nô lệ của công chúng!

- Tất nhiên rồi, ông là công dân tự do của nước Mỹ. - Sorn đáp. - Nhưng bây giờ tôi nói về tôi, không phải về ông. Hãy đồng ý rằng ông là một hiện tượng hoàn toàn độc đáo của thiên nhiên, như một tác phẩm nghệ thuật có một không hai... Ông nhìn thấy quái vật Chimera^[10] tại nhà thờ Notre Dame^[11] ở Paris chưa? Chúng rất quái dạng, nhưng đồng thời chúng có vẻ đẹp độc đáo. Thiên hạ sẽ nói gì về kẻ sẽ đập phá những con Chimera và đặt thay vào đó những thiên thần đẹp tuyệt trần? Sẽ chẳng gọi hắn là kẻ phá hoại văn hóa và kẻ dã man ư? Lịch sử không bao giờ có thể tha thứ cho hành động ấy. Hắn đã làm nhục tên tuổi hắn. Tôi không muốn đó lại là tên tôi... Tôi sợ rằng chính ông cũng chưa suy nghĩ kỹ đến cùng về tất cả những hậu quả có thể có của ý định ông... Ông biết đó, thực hành nghề thầy thuốc là cơ sở cuộc sống của tôi. Nhưng tôi sẵn sàng từ chối khoản thù lao này và trả nó lại cho ông, chỉ để khỏi khoắc vào mình trách nhiệm quá lớn lao.

- Nghĩa là, ông từ chối thay hình đổi dạng cho tôi? - Presto hỏi với giọng sàu sào. Lúc này trông anh thật là khốn khổ. Chẳng lẽ tất cả những ước mơ của anh về một cuộc sống mới trong một thân hình mới, về một niềm hạnh phúc mới lại sụp đổ cả chẳng?

Nhưng không phải vẻ bi thương đã khiến Sorn động lòng. Nói chung hầu như không thể làm mủi lòng ông ta. Sorn hoàn toàn không có ý định bỏ qua một bệnh nhân béo bở đến thế. Song thực tình đây là một trường hợp khó khăn trong hành nghề. Không nghi ngờ gì nữa, sự thay hình đổi dạng của Presto sẽ gây dư luận ồn ào trên toàn thế giới. Tất nhiên sẽ không có chuyện xử Sorn theo kiểu Lynch. Nhưng có thể báo chí sẽ chửi rủa ông ta, và chưa biết việc đó sẽ quảng cáo thêm cho ông ta hay làm hại sự nghiệp đang tiến hành. Một sự quảng cáo thừa không phải là ý muốn của Sorn. Ông đã có khá đủ kinh nghiệm để lôi cuốn khách hàng thuộc những giai cấp khá giả nhất. Công chúng rộng rãi ít biết về ông, đại diện chính quyền không quan tâm đến ông và điều đó càng tiện lợi cho ông: dư luận xôn xao có thể gây nên sự chú ý không hay ho gì của các cơ quan y tế, và khi đó ai biết được sự việc sẽ kết thúc ra sao! Trường hợp may mắn nhất cũng là bị thiệt

hại vượt quá khoản thù lao của Presto, để dập tắt cái dư luận xôn xao ấy và bịt chuyện đi. Vì thế ông muốn bằng mọi cách bảo vệ mình và thậm chí đã đặt trong văn phòng một máy ghi âm ghi lên băng toàn bộ câu chuyện với Presto. Trong trường hợp cần thiết, Sorn có thể chứng minh rằng ông ta đã làm mọi cái có thể được, chính ông ta đã hết sức can ngăn Presto.

Sorn vung tay lên nói:

- Sự quái dạng của ông cũng là một thứ bệnh như mọi thứ bệnh tật khác. Vì thế, là thầy thuốc tôi có quyền từ chối chữa chạy cho ông. - Câu này và những câu sau ông ta nói đặc biệt to và rành mạch. - Đây là một cuộc tranh chấp phức tạp, và lối thoát chỉ có thể là sự tự nguyện từ bỏ ý định của ông. Vì thế tôi chỉ có thể yêu cầu ông, khẩn khoản yêu cầu ông từ bỏ ý định đó. Ông hãy suy nghĩ lại một lần nữa cho thật hết nhẽ. Chúng ta đợi một hai ngày. Và nếu ông đi tới quyết định...

- Quyết định của tôi không lay chuyển! - Presto kêu lên. - và hai ngày không thay đổi được gì cả.

Sorn thở dài, lại vung tay lần nữa.

- Thôi được! Như thế là ông nhận lấy toàn bộ trách nhiệm về mình. - Và ông ta liền bới Tonio, đã bằng giọng khác, giọng của thầy thuốc. - Ông đang oán trách, thưa ông Presto?

- Oán trách số phận.

Sorn với vẻ hiểu biết, im lặng và thông cảm gật đầu nói:

- Số phận đối với chúng ta, những người hiện đại chỉ là luật nhân quả mà thôi. Vì thế mà chúng ta không van xin số phận nữa. Chúng ta bắt nó phải tuân phục. Ông là bệnh nhân cuối cùng. Hết giờ khám của tôi rồi. Ta ra vườn và nói chuyện, - ông ta nói thêm, mắt nhìn đồng hồ.

MỌI CÁI ĐỀU QUA ĐI

Presto và Sorn đi theo con đường rải cát vàng hướng về góc xa nhất của khu vườn.

- Vậy là, ông oán trách số phận? - Sorn nhắc lại.

- Vâng, - Presto nồng nhiệt đáp. - Tại sao người này sinh ra thì xinh đẹp, còn người khác thì quái dạng? Và sự quái dạng ấy, như lời nguyên, như dấu ấn của Cain^[12], không hề thay đổi, đây là không tính sự thay đổi chậm chạp của tuổi tác từ sơ sinh đến già lão.

Sorn lắc đầu:

- Ông nói không đúng, hoàn toàn không đúng! Không riêng gì gương mặt, mà hình dáng của toàn bộ thân thể chúng ta không là một cái gì bền vững, bất động. Chúng cũng vận động và trôi qua như con sông. Thân thể chúng ta bị đốt cháy, bị bốc hơi không ngừng và thay vào cái mất đi ấy luôn luôn có cái mới được tạo ra. Chớp mắt một cái, ông đã không còn nguyên như trước, và sau đây khoảng bảy năm trong cơ thể của ông không còn lại một nguyên tử nào trong số những nguyên tử cấu tạo nên thân thể ông hiện nay.

- Tuy nhiên tôi hôm nay và tôi hôm qua vẫn giống nhau như đúc. - Presto thở dài nói.

Sorn mỉm cười. Nhưng đó là nụ cười không làm Presto bức giận. Ông bác sĩ mỉm cười vì lời anh nói, không vì điệu bộ của anh.

- Phải, ảo tưởng về tính bất biến của hình thức vẫn có. Nhưng ảo tưởng đó sở dĩ có là vì hình thức của thân thể lại được xây dựng theo chính mô hình của cái thân thể “đã rời đi dần”, đã cháy dần trong sự trao đổi chất, đã biến mất dần. Mà cơ thể được xây dựng dưới chính cái dạng như cũ ấy chỉ là vì những cơ quan nội tiết, bằng những hormon của chúng, hướng việc xây dựng theo chương trình đã định sẵn.

- Nhưng, cái đó chẳng nói lên sự bất biến của hình thức sao?

- Tuyệt nhiên không! Pho tượng đúc bằng đồng đen không biến đổi trước khi thời gian phá hỏng nó. Nó có những hình thức bền vững. Nhưng hình thái của cơ thể người, lại là việc khác. Chỉ cần một trong các hạch nội tiết bắt đầu hoạt động với sự sai lệch nhỏ nhất so với chương trình quy định, là những hình thức của cơ

thể chúng ta bắt đầu thay đổi. À, mời ông nhìn xem bệnh nhân kia.

Một người đàn ông cao lớn quá khổ đi ngược lại phía họ. Tỷ lệ thân thể của gã không bình thường. Gã có cặp chân tay dài phi thường trên một thân người quá ngắn và cái đầu nhỏ thó. Mặc dù tầm vóc cao lớn, người “khổng lồ” này có bộ mặt hết sức trẻ con. Nhìn thấy bác sĩ Sorn, gã bắt đầu sửa sang lại quần áo như một đứa trẻ bị người lớn trách mắng.

Gã khổng lồ cúi chào bác sĩ rồi đi qua.

- Ông thấy, cao lớn phát khiếp chứ? Tầm vóc bình thường của người Âu dao động giữa một mét sáu hai ở người Ý và một mét bảy bảy ở người Na Uy. Còn

chiều cao của gã này - hai mét ba mươi. Gã mới mười bảy. Cho đến mười tuổi gã vẫn phát triển bình thường, sau đó bỗng nhiên bắt đầu vươn mãi lên cao không hãm nổi. Vì sao ư? Vì rằng, ở gã phần trước tuyến yên đã bắt đầu phát triển quá nhanh, hoặc như thầy thuốc chúng tôi thường nói, đó là kết quả của siêu chức năng, tức là hoạt động tăng lên mạnh của phần trước tuyến yên. Còn kia là một anh lùn, ông nhìn bên phải kia. Gã ba mươi bảy tuổi, nhưng chỉ cao có chín mươi bảy phân. Sự kìm hãm phát triển ở người này đã xảy ra vì chức năng của tuyến giáp trạng bị suy yếu.

- Vâng, nhưng tất cả những sự thay đổi ấy đã diễn ra ở tuổi trẻ con.

- Với những người lớn, sự việc tất nhiên phức tạp hơn. Nhưng khoa học đang khắc phục mọi trở ngại... ta đến cái nhà con ở góc đồi kia đi. Có thể chúng ta sẽ gặp cô Veda.

Một người đàn bà ngồi ở hiên ngôi nhà, ngả người trên chiếc ghế bành to.

- Chào cô Veda! - Sorn niềm nở chào.

Người đàn bà gật đầu chào lại mà không đứng dậy.

Nhìn người đàn bà này Presto giật thót mình. Dường như đây là một loại quái vật với bộ mặt dài ngoẵng, cằm và gáy nhô hẳn ra, với cái mũi và đôi môi rất dày. Mụ có những cái tay cái chân to một cách quái gở.

- Trông mụ đáng sợ làm sao! - Presto nói sẽ, khi hai người đi qua mụ.

- Phải, thật quái dạng. - bác sĩ đáp - Nhưng ông có tin được rằng chỉ mới đây thôi, người đàn bà này rất xinh đẹp, cách đây hai năm thôi, cô ta giật được giải hoa hậu ở Chicago? Và, ông hãy tin rằng cô ta thực sự là một người đẹp lạ thường. Tôi có ảnh của cô ta, chụp trước khi bệnh. Tôi sẽ đưa ông xem.

- Vậy cái gì khiến cho cô ta trở thành tật nguyên như thế?

- Chẳng hiểu vì nguyên nhân gì những xương trên mặt cô ta bắt đầu lớn lên, chủ yếu là xương cằm, đầu ngón tay, ngón chân, cả xương sườn và những chồi đốt xương sống. Bệnh tật bắt đầu bằng sự suy nhược toàn thân. “Bệnh to cực” - tên căn bệnh, phụ thuộc vào sự tăng trưởng bệnh lý, chắc là do khối u ở phần trước tuyến yên. Giả như điều đó xảy ra lúc còn bé, cô ta sẽ trở thành người khổng lồ, còn ở tuổi hai mươi thì nó đâm ra quái dị như thế đấy. Tuy nhiên, tôi cũng có thể tạo ra một khổng lồ từ người lớn tuổi.

- Cô ta không cứu chữa được?

- Hoàn toàn được. Chúng tôi mà thành công trong việc làm cho tuyến yên hoạt

động bình thường thì hình dạng cơ thể của cô ta sẽ tự biến đổi.

- Ông muốn nói là những cái xương sẽ lại ngắn nhỏ đi và cô ta sẽ lại giống với chính mình trước kia?

Sorn gật đầu:

- Chẳng phải đó là điều kỳ diệu sao? Thế mà ông lại nói về sự bất biến của hình thức thân thể con người. Không có cái gì là bất di bất dịch. Mọi cái đều qua đi, mọi cái đều thay đổi.

NHỮNG HORMON, NHỮNG TUYẾN YÊN

Đêm thứ hai, Presto cũng ngủ chẳng yên giấc như đêm đầu. Mãi anh không chợp mắt được. Ngồi lọt trong chiếc ghế bành da dê thuộc, anh kiểm tra lại trong trí những ấn tượng xúc động trong ngày. Người đàn bà kiêu diễm bị chứng bệnh ác độc biến thành một mục tiêu đáng sợ, những anh hùng, những gã khổng lồ, và giữa tất cả những kẻ quái dạng như quái vật ấy - là bác sĩ Sorn, như một pháp sư sẵn sàng phá tan những tà thuật hiểm độc và hoàn lại cho mọi kẻ quái dạng ấy hình hài của những con người bình thường, khỏe mạnh.

Presto bắt đầu thiu thiu ngủ và anh liền mơ thấy người - đàn - bà - quái - vật với chiếc cằm to tướng đứng dậy khỏi chiếc ghế của mục, đi đến bên anh và chìa những bàn tay to bè quái gở ra nói:

“Em yêu anh, Tonio, gã chồng chưa cưới đã bỏ em. Nhưng em thích anh hơn hẳn, hai ta đều là quái dạng, chúng mình xứng đáng với nhau. Và chúng mình sẽ sinh ra những quái thai trên đời chưa từng có... Trông chúng buồn cười đến nỗi tất cả mọi người sẽ chết vì cười. Và đến lúc ấy những con cháu của chúng mình sẽ thừa hưởng trái đất. Sẽ không còn ai cười chúng nữa, bởi vì tất cả đều quái dạng một cách khủng khiếp. Và sự quái dạng sẽ được công nhận là vẻ đẹp. Rồi kẻ quái dạng nhất sẽ được công nhận là người đẹp nhất...”

Tonio tỉnh dậy, người vã mồ hôi lạnh.

“Giấc mộng mới kinh tởm làm sao...” - anh nghĩ.

Đột nhiên anh nhảy vọt lên giường ngồi và ôm đầu. Một ý nghĩ làm anh sững sốt: “Mình chạy trốn khỏi cô Veda khủng khiếp trong giấc mơ. Nhưng phải chăng mình tốt đẹp hơn? Phải, Hedda Lux đã có lý, một nghìn lần có lý, khi cự tuyệt mình. Lần cuối cùng ấy, mình đã tàn nhẫn một cách bất công với nàng... Sao nhỉ, nếu Hedda chết thật vì trận cười? Mình đã bỏ nàng lại trong cơn ngất. Có thể, nàng vốn yếu tim mà...”

Tonio nhảy khỏi giường và đi đi lại lại trong phòng.

“Phải đánh điện cho Hoffmann, hỏi tin anh ấy. Nhưng, chắc Hoffmann đã đi rồi... Nếu quả thật mình đã giết chết nàng bằng tiếng cười, thì cuộc truy nã đang bắt đầu, họ sẽ bắt mình, có thể sẽ buộc mình vào tội giết người và treo cổ. Mà

mình sẽ chết mà vẫn quái dạng... ! Không! Không! Nếu Hedda đã chết, chuyện đó coi như đã rồi. Ngoài Hoffmann không ai biết mình đã đi đâu. Trước hết cần phải chữa khỏi bệnh quái dạng, rồi sẽ hay... Song thần kinh mình suy yếu quá mất rồi! Cần phải trấn tĩnh lại”.

Tonio lên giường nằm, nhưng cho đến sáng anh vẫn không sao ngủ được, “Bệnh xấu xí là loại bệnh nặng nhất?” - Anh nhắc đi nhắc lại trong cơn mê sảng. Mãi cho đến khi những tia nắng sớm đầu tiên chiếu trên ngọn cây, Tonio mới thiu thiu ngủ, nhưng vẫn lằm bằm trong giấc ngủ chập chờn những lời lẽ khó hiểu, xa lạ nghe như lời thần chú: “Tuyến yên... Hormon... bệnh to cực... Siêu chức năng...”

- Không, đúng thế, có thể phát điên lên vì chuyện đó. - Presto nói, sau khi thức giấc vào lúc mười một giờ trưa. - Mình cần biết một cách hoàn toàn chính xác những hormon và tuyến yên đó là cái gì, mình phải biết rõ tất cả bộ máy, khi đó mây mù mới tan đi, và trật tự mới trở lại đầu óc được.

Rửa ráy xong, Presto tới bên chiếc gương lớn trong phòng tắm và chăm chú ngắm nét mặt mình! Ôi, anh là nghệ sĩ điện ảnh chẳng phải vô ích! Anh đã biết rõ mỗi ly mét của cái bộ mặt này, bộ mặt xấu xí và gậy cườ.

- Quái dạng tai dài thông, mũi hình giày! - Presto nói với chính bóng mình trong gương. - Mày sắp hết đời rồi. Mày sẽ cháy đi, chột đi, bốc hơi đi, thay vào chỗ mày sẽ là... mình rất muốn biết trông mình sẽ như thế nào sau khi chữa khỏi, - Presto nói đã bằng một giọng khác.

Mau chóng thay quần áo xong, Presto đến chỗ bác sĩ Sorn nhưng ông ta đang bận với bệnh nhân, anh liền đi dạo trong công viên.

Người chủ một gian hàng ở hội chợ sẽ sáng rực mắt lên khi nhìn thấy tất cả những kẻ quái dạng này. Họ đủ để lập thành nhiều nhóm tí hon và khổng lồ. Presto gặp những người đàn ông và đàn bà phì nộn, vắt vả lết đi trên những cái chân to như cột nhà, hay gầy đét như thuyền trưởng Fracassi; anh thấy những đàn ông với nửa người trên như đàn bà, những phụ nữ râu ria... Tất cả bọn họ là nạn nhân trò chơi của những sức mạnh huyền bí đối với Presto và ẩn kín trong những đáy sâu của cơ thể.

Kìa, một kẻ quái dạng với cái đầu to tướng và đôi chân ngắn ngủn. Đó là một gã đàn độn. Gã chăm chú nhìn Tonio và chột bật cười như thằng ngốc.

- Jim! Jim! Lại đây mau lên, lại xem chuyện kỳ diệu này! Tonio Presto nhảy ra khỏi màn ảnh đến thăm chúng ta. Lại đây, lại xem ciné không mất tiền! - gã hét

lên với một gã bệnh nhân khác.

Mọi người đều nhận ra Presto mỗi khi nhìn thấy anh trên màn ảnh. Mà có ai lại chưa đi xem phim? Cả bọn, đàn độn lẫn khổng lồ, bị “Presto bằng xương bằng thịt” hấp dẫn đã kéo nhau đi theo anh. Điều đó làm Presto tức giận. Anh ngoặt nhanh sang đường bên, và bất chợt đi tới một cái sân quần vợt. Những người đàn ông và đàn bà trong bộ quần áo thể thao màu trắng đang chơi quần vợt một cách say sưa. Đây là những con người hoàn toàn bình thường. “Chắc là họ đã được chữa khỏi”, - Presto đoán.

Những kẻ quái dạng đứng cách một quãng xa. Họ thèm khát nhìn theo những người đang chơi.

Sau này Presto mới biết rằng, giữa những kẻ quái dạng và những người đã được trả lại hình dạng bình thường có những quan hệ độc đáo. Những kẻ quái dạng rất muốn sống chung với những người bệnh nhân đã qua quá trình điều trị. Điều đó động viên tinh thần họ, củng cố niềm hy vọng của họ là chẳng bao lâu họ cũng sẽ thành những người khỏe mạnh, bình thường. Còn những người đã bình phục lại rất không muốn gặp những kẻ quái dạng, lại xa lánh họ, bởi vì hình thù của những kẻ quái dạng nhắc họ nhớ tới sự quái dạng vừa mới đây của bản thân họ. Họ bắt đầu lo ngại. Một vài phụ nữ mạnh bạo còn lấy gương ra soi, để tin chắc là cái mặt nạ xấu xí đã rơi rụng khỏi mặt họ rồi. Vì thế ở cái thị trấn của Sorn bao giờ cũng tồn tại một nhóm xã hội, như là ở thứ bậc của các giai cấp xã hội. Như “những người bình dân và cùng khổ”, những kẻ quái dạng qua quá trình điều trị sẽ chuyển thành giai cấp “cao đẳng” cùng với đẳng cấp của họ, nhóm của họ.

Ở đây chẳng mấy chốc mọi người nhận ra Presto. Anh đành chúi sâu vào tận góc xa nhất của thị trấn - công viên. Anh nghe thấy tiếng trẻ con ở bên kia bức tường thấp. Ở đấy là khu thiếu nhi.

Và, lại những cái nhìn quấy rầy của những bệnh nhân anh gặp, lại cười, những lời thì thào: “Presto! Nhìn kia, Presto đấy!”...

Than ôi, ở đây anh là kẻ khốn khổ nhất đời.

Presto quay về nhà và cho đến tối anh không bước ra khỏi nhà. Chỉ khi màn đêm đã buông xuống, khi phần lớn bệnh nhân đã tản ra về các biệt thự của họ, Presto mới lại đi đến gặp bác sĩ.

Sorn đón anh ở giữa đường.

- Tôi định đến ông. - Sorn nói. - Ta cùng đi dạo nhé. Cái đó có lợi cho giấc

ngủ. Đêm qua ông ngủ ra sao?

- Tôi lắm. Tôi cho là tại những cái tuyến yên của ông. Tôi muốn biết đó là những con vật gì, tôi cảm thấy như quanh mình là những ma quỷ dữ tợn, giống như tổ tiên xa xưa của tôi đã cảm thấy.

- Được thôi, nào ta làm quen với những “ma quỷ” đó.

- Nếu được, thưa bác sĩ, ta đi theo con đường nhỏ này.

Presto chỉ con đường nhỏ vắng vẻ ở tít cuối vườn, mà hầu như chẳng có ai qua lại.

Sorn gật đầu và bắt đầu giải thích:

- Ông vừa mới gọi những tuyến nội tiết là “ma quỷ”. Đúng thế đấy, cũng những con quỷ đó có thể vừa ác độc vừa hiền lành. Bằng cách nào? Tôi sẽ giải thích ngay để ông rõ. Chắc ông đã biết, cơ thể con người gồm hàng tỷ những tế bào sống, tức là những phần tử cực kỳ bé nhỏ của vật chất sống. Những tế bào nhỏ ấy, khi thực hiện những chức năng khác nhau vốn có của chúng, sống và hoạt động trong sự tương tác qua lại đáng kinh ngạc và trong sự hòa hợp hoàn toàn giữa chúng với nhau. Ta càng nghiên cứu sâu sự sống của cơ thể, càng ngạc nhiên hơn về sự hài hòa ấy của các bộ phận, trật tự và hòa hợp, nó bao trùm toàn bộ các tế bào và bộ phận của cơ thể. Cái gì định ra nề nếp trật tự này? Một câu hỏi được các nhà khoa học quan tâm từ lâu. Trong suốt thế kỷ XIX, nhiều nhà khoa học đã cho rằng mọi bộ phận, tế bào của cơ thể liên kết, thống nhất lại bởi hệ thần kinh, còn bộ não là trung tâm mà mọi tế bào phục tùng một cách mù quáng. Nhưng thực ra hoàn toàn không phải như vậy. Bộ não có vị trí khiêm tốn hơn, mặc dù rất quan trọng. Nó là trung tâm truyền đi sự kích thích từ một điểm này đến một điểm khác của cơ thể. Sự truyền đi này mang tên là phản xạ. Nhưng sự biểu thị cuộc sống của cơ thể không chỉ bó tròn trong những phản xạ, hệ thần kinh trung ương không phải là hệ chủ yếu. Thực ra, có một số hệ thần kinh, và não không phải là trung tâm của toàn bộ cơ thể. Cơ thể sinh vật được điều khiển bởi một cơ chế phức tạp hơn. Những tế bào sản xuất ra những hóa chất đặc biệt chúng kích thích công tác của các tuyến và cơ. Các cơ tích lũy những chất dinh dưỡng và chất trao đổi cho các tế bào, còn các tuyến chế ra những chất đặc biệt gọi là hormon. Những chất này không biến thành vật thải của cơ thể và đóng vai trò những nhà hoạt động tích cực. Chính chúng quy định hình thức của cơ thể. Sự trao đổi qua lại các hormon tạo ra sự hài hòa của toàn bộ cơ thể. Hàng tỷ tế bào sống trong sự tác dụng qua lại được tổ chức chính xác. Một số cơ quan, ví dụ, chỉ tiết ra những hormon. Những cơ quan này được đặt tên là tuyến nội tiết

và nếu nói ví dụ một trong những cơ quan này, tuyến này làm việc quá tích cực, thì nó bắt đầu trội hơn trong hoạt động của cơ thể, số lượng những nhân tố khác giảm bớt, và cơ thể phải chịu những thay đổi quan trọng: con người mập lên hay gầy đi một cách không bình thường, chiều cao phát triển mạnh hoặc bị kìm hãm mạnh ở tuổi niên thiếu; có cả những sự thay đổi sâu sắc hơn dẫn tới sự quái dạng của thân hình. Như vậy, các cơ quan nội tiết, hoặc các tuyến, đóng vai trò điều hòa; và chúng có không ít: tuyến giáp, tuyến cận giáp, tuyến buồng giáp, tuyến yên, tuyến thượng thận và nhiều tuyến khác nữa. Nhân tiện, nói về tuyến giáp. Ông sinh ở đâu ạ?

- Ở vùng núi Burchiada.

- Tôi cũng đoán là thế. Ở những địa phương nằm cao hơn mặt biển nhiều, trong đất có những muối dinh dưỡng do mưa đem tới bị phong hóa, bị ngâm chiết và bị xói mòn, chúng cần thiết cho việc phối hợp hoạt động của cơ thể để nuôi dưỡng một số cơ quan, nhưng trong những điều kiện đó chúng không có đủ chất nuôi tuyến giáp. Vì thế mà có khá nhiều người mắc bệnh bướu cổ ở quê ông. Vì bướu cổ là sự phát triển không bình thường của tuyến giáp bị bệnh thiếu dinh dưỡng. Bệnh của ông cũng do sự rối loạn hoạt động của các tuyến nội tiết. Song sự rối loạn này trong người ông có tính chất hơi khác thường. Số là ở những người kiểu như ông, thường quan sát thấy sự chậm lại của các vận động và toàn bộ các quá trình cuộc sống tinh thần. Chúng uể oải, nặng nề, lạnh nhạt, lờ đờ, và gợi nhớ tới những con vật hiền lành. Thật ra, cũng gặp được trong số họ một trí tuệ sắc sảo, mà còn có trí tuệ năng động, sáng tạo, với năng lực cảm thụ cao và sự nhạy bén của dây thần kinh. Ông cho biết ông có bị những cơn tim đập mạnh không?

- Có bị. - Presto đáp.

Sorn đưa mắt nhìn xuống tay anh.

- Ông mẫn cảm, dễ xúc động, dễ có ấn tượng. Ông rất dễ bị kích thích, trong cơ thể ông dường như có hai lực đối lập nhau cùng hoạt động. Tôi đã hình dung được tính tình, khí chất và nếp suy nghĩ của ông. Rõ ràng là phải tốn thì giờ cho ông. Dĩ nhiên ông muốn có một tâm vóc bình thường, những kích thích bình thường của thân mình và bộ mặt mà ông đã có thể có, nếu như sự rối loạn những tuyến nội tiết không để lại dấu ấn của nó lên bộ mặt ấy?

- Chà, cố nhiên. - Presto đáp.

- Thế là ông chưa từng thấy bộ mặt thực sự của ông. Chúng ta sẽ cố gắng phát hiện ra nó. Tôi đang làm một việc mà cho đến nay các thầy thuốc khác chưa làm.

Người ta gọi tôi là thầy phù thủy, là pháp sư, Họ cũng đã gọi Burbank nhà chọn giống của chúng ta, bằng những tên đó. Tôi không làm nhiều hơn ông ta. Ông ấy sáng tạo ra những điều kỳ diệu khi thay đổi hình thức và toàn bộ “kết cấu” của các loại rau quả. Tôi thì làm việc thay đổi hình thức và nội dung của cơ thể con người. ta rẽ vào xem “bảo tàng” của tôi đi. Tôi sẽ chỉ cho ông thấy những chiến lợi phẩm của tôi. Tôi đã vượt các đồng nghiệp. - Sorn nói tiếp, chân đi về phía ngôi nhà. - Tôi đã thành công trong việc tạo ra những chế phẩm tuyệt vời từ các hormon của tuyến nội tiết. Với những chế phẩm này, tôi đã làm thay đổi được hình thức và tầm vóc của cả những người lớn tuổi trong một thời gian tương đối ngắn. Ông xem đây. - Sorn nói, khi họ bước vào căn buồng kề bên văn phòng. - xem cái sức mạnh đã tạo ra tất cả những sự kỳ diệu ấy nó như thế nào.

Ông ta lấy ra cuốn album, mở ra và chỉ cho Presto xem những bức ảnh. Bên trái dán những ảnh chụp những kẻ quái dạng khủng khiếp, bên phải - những người hoàn toàn bình thường, thậm chí còn có những người rất xinh đẹp. Những gương mặt bên trái và bên phải chỉ hao hao giống nhau, khó mà nhận ra họ.

- Đây là trước khi chữa, còn đây là sau. - Sorn hãnh diện nói, tay chỉ vào trang ảnh bên trái rồi trang bên phải của album.

Đúng là ông ta có quyền tự hào. Hình như ông ta có thể nặn, đắp hình hài của thân thể và mặt mũi con người theo ý muốn.

- Đây là tất cả những chiến lợi phẩm châu Âu của tôi. Tôi đã bắt đầu công việc này ở Pháp, nhà Sabatier, - Sorn nói. - Còn đây, những người Mỹ đầu tiên. Tiếc là, những vị đại diện của nền y học chính thức của chúng ta, như tôi được nghe nói qua Crookes, đối xử không có thiện ý lắm với những thí nghiệm của tôi. Các giới tôn giáo cũng than phiền. Tuy nhiên, tới giờ thì họ chưa ngăn trở. Còn đây. - ông ta chỉ cái tủ có cửa kính. Trên các ngăn tủ nhìn thấy những hộp lớn màu trắng đựng thuốc với những cái nhãn ghi chữ Latin. - Một thầy phù thủy thời Trung cổ sẽ không tiếc tiền để có những cái hộp này. Chúng đựng những chất bột. Một số chất này làm tăng tầm vóc, số khác làm giảm...

- Phải chăng ông có đủ sức là giảm hoặc làm tăng tầm vóc của người đã lớn tuổi.

- Vâng tôi làm được cả cái chuyện “kỳ lạ” ấy. Đây, chất bột này triệt hẳn được bệnh phát phì, chất này biến những người gầy thành béo tốt. Tóm lại, tôi mà sống cách đây năm trăm năm, thì có thể “hóa phép” và “giải phép” cho mọi người, kiếm được những món tiền kék sù.

- Và kết thúc cuộc đời trên ngọn lửa thiêu.

Sorn mỉm cười.

- Có thể. Hiện nay người ta không thiêu sống tôi. Nhưng dù sao vẫn có thể làm rầy rà rất phiền. Tính bảo thủ của con người tồn tại lâu hàng thế kỷ.

Presto thực hiện như cái máy lệnh “cởi quần áo ra” của bác sĩ; Sorn xem xét khắp người Presto rất kỹ lưỡng.

- Cần thiết phải ghi lại toàn bộ tính chất liên tục của những biến đổi trên người ông. - Sorn nói. - Tôi đã quay phim một bệnh nhân, từng ngày một ở cùng một tư thế. Có được một bộ phim tuyệt vời; cuộc biến cải rõ ràng rành trước mắt của kẻ quái dạng thành người xinh đẹp. Nhưng quay phim như thế tốn mất quá nhiều thời gian.

Ngày hôm sau, Presto uống gói thuốc bột đầu tiên, nó phải bắt đầu làm cái công việc vô hình trong cơ thể anh.

Hôm đó Presto đứng lâu trước gương, như để vĩnh biệt mình.

HÀNH ĐỘNG PHẠM THƯỢNG

Ngày này qua ngày khác, Presto đã nuốt hết gói thuốc này đến gói thuốc khác. Anh chăm chú ngắm bóng mình trong gương, nhưng chẳng nhận thấy sự thay đổi nào. Vẫn là cái mũi hình giày, vẫn những cái tai to như lá ngu ru bằ ng, vẫn hộp sọ hình trái xoan, trên to dưới nhỏ. Presto đã mất kiên nhẫn và bắt đầu nghi ngờ “phép thuật” của bác sĩ Sorn.

Để không thành trung tâm chú ý của mọi người, từ lâu anh đã bỏ những cuộc dạo chơi trong công viên và chỉ đến đêm mới ra ngoài hít thở không khí. Thời gian trôi qua một cách đơn điệu và khá buồn chán. Anh đọc báo chí của Los Angeles, San Francisco và Hollywood, mong muốn biết những gì đang xảy ra ở đây.

Một số tin ngắn trên báo bắt gi ắc khiến Presto chú ý, dù chúng chẳng có liên quan gì đến số phận của Lux.

Ở bang California, tại thành phố Berkeley, cậu bé Rolf Allison hai tuổi dạo chơi trần truồng trong mười lăm phút vào những ngày nắng, tại sân sau nhà cậu, bất chấp những lời phản đối của những người láng giềng hay thì thảo và hay xấu hổ. Người mẹ, Lillian Ellison, đòi hỏi con làm như thế. Bác sĩ đã cho đơn chữa con chị bằng ánh nắng. Nhưng những người láng giềng đã khiếu nại với cảnh sát. Một ông chồng nhay cảm tuyên bố là sự trần truồng của cậu bé hai tuổi Rolf khiến ông ta rất ngượng.

Mục sư đáng kính Noel Hynes ở Frankfort, bang Kentucky đã tuyên bố: “Những thầy giáo nào dạy học trò rằng tổ tiên của loài người là giống khỉ có đuôi đáng bị treo cổ”.

Ở bang Arkansas, tại trường đại học của địa phương, đã tiến hành cuộc trưng cầu ý kiến về vấn đề họ coi ai là “nhạc sĩ vĩ đại nhất trên thế giới”. Kết quả trưng cầu ý kiến cho thấy đứng đầu bảng là người chỉ huy dàn nhạc Jazz nổi tiếng Paul Whiteman, đứng thứ hai là Beethoven. Hai người chiếm vị trí thứ ba: Paderewski và Genritovi, giám đốc trường nhạc của trường đại học này.

Tại El Paso, bang Texas, người phục vụ việc thánh của nhà thờ giáo phái Calvin, một người rất được quần chúng quý mến, đã tuyên bố: “Điện, như một lực lượng tự nhiên, đã tồn tại trên trái đất, khoảng sáu nghìn năm. Và tôi sẽ không nói vì sao, được Chúa Trời săn sóc, ông Adam lại không thể có máy thu

thanh tại chỗ ở, nhờ nó mà ông nghe được những bài ca của thiên thần”.

Những tờ báo khác đăng lên những sự việc hoàn toàn khó tin, do “kẻ thống trị các linh hồn” Robert Ripley đã nghĩ ra. Ví dụ, Ripley phát hiện ở Boston có ông Conners đã lập kỷ lục chạy nhanh lên thang và xuống thang một nhà chọc trời. Một gã Blayston nào đó đã dùng kính hiển vi để khắc được một nghìn sáu trăm năm mươi chữ cái trên một hạt gạo. Một nhà văn Pháp đã phủ kín bốn trăm trang giấy văn phòng phẩm bằng những dấu chấm câu và gửi đến nhà xuất bản, chỉ vì chủ nhân của nhà này đã trách móc tác giả về việc viết câu cú cầu thả.

Nhà thơ Pháp Breyteyl viết trong hai năm lá thư tình gửi một nữ diễn viên và đã viết một triệu lần câu “anh yêu em”. Cô Cook ở London viết di chúc từ năm hai mươi đến năm bốn mươi tuổi, viết xong tám tập thì chết, để lại năm nghìn dollars. Bác sĩ Littinger ở Vienna cười suốt ba mươi ngày...

Những tin tức tương tự khiến Presto thích thú vì chúng giúp anh nghiên cứu tâm lý của người tiểu thị dân, tính cả tin của họ do dốt nát mà ra, những thị hiếu của họ. Có thể có ích đôi chút cho những xảo thuật.

Nhưng có một lần Presto đã tìm thấy cái anh đang tìm.

Các báo đăng tin về bệnh tình trầm trọng của cô Hedda Lux. Cô đã bị một cơn đau kỳ lạ suýt chết. Bác sĩ được cô hầu phòng gọi điện đến, thấy cảnh cô Lux nằm ngất đi, người tím tái, chỉ còn những dấu hiệu rất mong manh của sự sống. Bác sĩ đã phải rất vất vả mới làm cho cô tỉnh lại. Cô hầu phòng của Lux cũng thấy trong người rất khó ở, dù cô ta đã thoát được cơn này trước cô chủ và đã còn đủ sức để gọi điện cho bác sĩ. Bác sĩ không phát hiện thấy chút dấu vết nào của thán khí hoặc sự có mặt của bất kỳ thứ khí nào có thể gây ra tình trạng tương tự. Cả Hedda và cô hầu phòng đều không thể nói được điều gì xác định về những nguyên nhân của nó.

Mãi mấy ngày sau đó, phóng viên một tờ báo nhỏ mới nhận được một vài tin tức rọi sáng vào chuyện đã xảy ra. Theo lời y, ả hầu phòng của cô Lux đã cho người lái xe quen thân biết là cô chủ của ả suýt chết vì cười, bởi vì Presto đã táo gan ngổ lời cầu hôn, “Presto trông hết sức tức cười đến nỗi chính tôi cũng suýt tắt thở vì cười”, - ả hầu phòng nói.

Những báo khác không đăng lại tin này, vì cho nó hết sức khó tin. Presto có thể ngổ lời cầu hôn và bị cự tuyệt. Song chết vì cười, thật là chuyện chưa từng có.

Một ngày sau, cũng trên tờ báo đó lại đăng một tin ngắn nói là Tonio Presto

nhất định có liên can đến cơn đau kỳ lạ của cô Lux. Một vài người làm chứng đã khẳng định rằng họ thấy Presto vào cái buổi sáng bất hạnh ấy từ biệt thự của Lux đi ra. Anh vừa đi khỏi thì bác sĩ đã tới thăm Hedda Lux. Dầu sao đi nữa, phía cô Lux không hề có lời khiếu nại nào, nên các cơ quan điều tra không thể công khai tiến hành thẩm cứu. Những sự nghi ngờ đối với Tonio Presto càng tăng thêm khi anh đột nhiên biến mất, có thể vì sợ trách nhiệm đối với hành động của mình. Theo lời của nhà quay phim Hoffmann, thì Tonio Presto đi sang châu Âu để chữa bệnh. Bản thân Hoffmann cũng sẽ đi Tahiti gần như đồng thời với Presto.

Ngày sau nữa, cũng lại tờ báo nhỏ trên đã thêu dệt chuyện, thông báo với thế giới là sự thật về hành động xúc phạm, đại bất kính của Presto đã được xác định, Tonio Presto thật sự đã táo gan làm nhục cô Lux bằng lời cầu hôn. Tin này đã được các báo khác chộp lấy, và những kẻ hâm mộ Hedda Lux, cả nam lẫn nữ, đã gửi về tòa soạn báo hàng nghìn bức thư tỏ lòng công phẫn, thông cảm và chia buồn với cô Lux “bị xúc phạm và lăng nhục”.

“Hành động xúc phạm, đại bất kính” - Presto cảm phần nghĩ, - Giá mà bây giờ mình rơi vào tay những kẻ sùng mộ Hedda Lux, bọn chúng sẽ xé xác mình mất! Tòa án của quần chúng mà! Nhưng thôi được, càng tốt! Cốt là từ nay không ai còn nói là mình không có quyền thay hình đổi dạng!”.

Dầu sao việc Presto nhanh chóng vứt bỏ được cái mặt nạ khủng khiếp của anh cũng tốt biết bao!

Presto đến bên chiếc gương và một lần nữa chăm chú ngắm nghía bộ mặt của mình! Chẳng có thay đổi gì hết!

“Dù sao Lux cũng không muốn tiết lộ điều bí mật của mình” - Presto nghĩ. - Ả hầu phòng đã nói lộ. Lux! Nàng tiếp ta ra sao khi ta xuất hiện trước mặt nàng trong hình dạng mới?”

Sự nồn nóng bỗng nhiên xâm chiếm tâm hồn Presto, mặc dù có đông bệnh nhân đang ở trong vườn anh vẫn phóng tới chỗ bác sĩ Sorn.

- Nay, ông bác sĩ! Tôi không thể kiên nhẫn hơn nữa. Thuốc của ông chẳng có chút tác dụng nào đối với tôi. - Presto nói.

- Xin đừng lo, - Sorn bình tĩnh đáp, - Thuốc của tôi có tác dụng cần thiết. Nhưng mọi sự không diễn ra nhanh được như trên phim của ông. Thuốc tác dụng vào tuyến yên và tuyến giáp. Các tuyến này phải tích lũy một số lượng hormon cần thiết. Các hormon tác dụng vào tế bào. Ông thấy không, ở đây có bao nhiêu lần chuyển trao? Ngoài ra ông đừng quên rằng ông không còn mười tuổi, xương

cốt ông không còn dễ uốn nắn như ở lứa trẻ. Khi nào các tuyến tập hợp được đủ sức lực, nếu có thể nói như thế, các quá trình biến đổi sẽ diễn ra hết sức mau hơn.

Presto nhìn quanh và thấy một thiếu phụ trẻ đẹp, hoặc một cô gái đang ngồi trên ghế bành. Mãi đến lúc này anh mới nhận thấy là đã chạy vào văn phòng của bác sĩ mà không báo trước, lại giữa buổi tiếp khách.

- Xin thứ lỗi, - anh bồi rối hướng về người thiếu phụ.

Nữ bệnh nhân mỉm cười và nói:

- Ông bác sĩ và tôi đã nói xong chuyện. - Thiếu phụ gật đầu chào, nhẹ nhàng đi ra khỏi phòng.

- Người mới à? - Presto hỏi.

- Trái lại, người cũ. - Sorn mỉm cười đáp.

- Nhưng tôi không nhận thấy, không nhìn thấy người này trong sổ bệnh nhân...

- Phải, ông không thấy người này, nhưng dù sao ông cũng đã thấy cô ta. Đó chính là người con gái đã ngồi tại hiên, trên chiếc ghế bành, ông nhớ chứ, cô Veda?

- Con quái vật khủng khiếp? - Presto kinh ngạc hỏi lại.

- Chính cô ta.

Presto lao tới bác sĩ và nắm chặt tay ông.

- Xin lỗi bác sĩ, tôi đã hoài nghi thiên tài của ông!

- Đâu đã phải là thiên tài, song dù sao y học hiện đại cũng có thể làm được chút gì đó. Ông về đi và hãy kiên nhẫn chờ đợi.

ĐIỀU KỲ DIỆU CỦA SỰ BIẾN HÓA

Lại mấy ngày nữa trôi qua sau cuộc nói chuyện trên, không khác gì những ngày đã qua. Và thế là bắt đầu xảy ra điều kỳ diệu của sự biến hóa, như Presto nói, sau khi tự ngấm mặt mình vào buổi sớm thường lệ.

Cái gương không biết lừa dối: chỗ lõm ở góc mũi đã đầy lên trông thấy. Presto yên tâm và lập tức vui hẳn lên. Bây giờ thì không còn nghi ngờ gì nữa: thuốc của bác sĩ Sorn đã thức tỉnh những lực bên trong của cơ thể anh, sự biến hóa của thân người anh đã bắt đầu.

Mỗi ngày lại đem đến một cái gì mới. Góc mũi rất mau chóng có được hình dạng bình thường. Còn cái đầu mũi to mập hình chiếc giày hình như “khô đi”, dài ra, - Tóm lại, nó nhỏ đi trông thấy. Đôi tai cũng co lại và bé đi. Toàn bộ hộp sọ trở về kích thước cân đối hơn. Và chuyện thật tuyệt vời! Presto bắt đầu lớn lên. Ngón chân ngón tay cả tứ chi đều dài ra: điều đó dễ dàng nhận thấy qua các ống quần và tay áo ngày càng có vẻ ngắn lại.

Một buổi sớm cô y tá dễ thương xuất hiện tại phòng Presto và mỉm cười nói sau lời chào:

- Thưa ông Presto, ông bắt đầu cao lớn lên. Xin chúc mừng ông. Bộ quần áo này của ông sắp trở nên chật rồi. Ở chúng tôi có cả kho giày dép, quần áo ngoài và quần áo lót đủ cỡ. Ông sẽ đổi quần áo cỡ to hơn, hoặc ông sẽ may bộ mới ạ? Chúng tôi có đủ thợ may đồ lót, thợ may âu phục và thợ giày.

Bệnh nhân của Sorn mà chịu mặc quần áo đã có người mặc rồi còn ra thế nào! Cũng như nhiều bệnh nhân khác, Presto bảo là anh sẽ đặt may quần áo mới.

Chỉ rất ít bệnh nhân khi về mang theo tủ quần áo gồm nhiều cỡ số. Phần lớn họ bỏ lại những quần áo ấy để chúng khỏi nhắc nhở tới quá khứ, coi như tấm da của nàng công chúa cóc trong truyện cổ tích. Về sau các nhân viên thương mại của Sorn đem bán chúng đi.

Cô y tá gật đầu chào và đi ra.

Vài phút sau đã có người đến đo kích thước của Presto, rồi thợ may, thợ giày, thợ khâu đồ lót giới thiệu những mẫu vải và kiểu may đắt tiền. Sau đến lượt thợ may mũ. Đến chiều, Presto đã được mặc bộ đồ mới từ đầu đến chân, để rồi cứ vài ngày lại lặp lại thủ tục này một lần.

Những lực nội tại đã tác dụng ngày càng mạnh mẽ hơn. Một khi đã phá vỡ những hình thức chết cứng, những lực này bắt đầu xây dựng lại cơ thể với tốc độ phi thường. Chẳng bao lâu Tonio đã không còn đếm được tất cả những sự thay đổi. Và sau tháng đầu tiên của cuộc “biến hóa”. Khi anh đem tấm ảnh cũ ra so với bộ mặt hiện tại, thoát đầu anh vui sướng, nhưng sau đó thậm chí hoảng sợ: chiếc gương phản chiếu một bộ mặt mới, lạ hoắc.

Đây không còn là Antonio Presto mà anh đã quen thuộc từ thời thơ ấu. Bộ mặt trước kia của anh đã biến mất. Presto đâm khiếp sợ. Dường như tri giác của anh đã di cư sang thân thể một người không quen biết. Anh thử làm những cử động tay - có được một cái gì đó mới, khá uyển chuyển, thậm chí duyên dáng nhưng khác lạ làm sao. Những cảm giác về sinh lý đều mới lạ. Mỗi cử chỉ đều thoải mái một cách đáng ngạc nhiên. Tứ chi trở nên mềm dẻo, cơ động. Không còn những cử chỉ vụng về. Dáng đi của Presto trước kia giống sự vận động của con dơi, nay trở nên uyển chuyển nhẹ nhõm. Tất cả những điều đó đều dễ chịu lạ thường, nếu như không phải là quá mới mẻ - mới lạ đến khủng khiếp.

Những sự thay đổi không chỉ xảy ra trong cơ thể của Presto, và dường như trong cả thế giới xung quanh. Đứa trẻ lớn lên qua từng năm, một cách từ từ khó thấy. Còn Presto thì lớn lên mau chóng, e không phải từng ngày, mà từng giờ, như các hiệp sĩ trong truyện cổ. Theo đà ấy Presto cảm thấy không gian và các quy mô mau chóng giảm đi. Cái giường, mà khi mới đến anh nằm không hết quá một phần ba chiều dài, dường như đã co ngắn lại, những cái ghế, cái bàn như nhỏ lại. Anh không còn phải dựa vào thuật thăng bằng để ngồi lên ghế hoặc ghé bành. Trên bàn viết anh ngày càng phải gạt ra xa những cuốn sách và giấy mực. Anh đã có thể kiễng chân lên để tự mình lấy được áo. Trước kia thật phiền phức, bởi những công việc đó! Trước kia anh như một đứa trẻ, luôn luôn cần có sự giúp đỡ của người khác hoặc gây ra những trận cười khi thử tự mình với lấy một cái gì đó trên cao hay leo lên đâu đó. Thế giới không thích hợp với những người lùn.

Những điều mới được tạo nên đó thật dễ chịu. Nhưng dù sao những thay đổi nội tạng mới hấp dẫn sự chú ý của Presto.

Tonio hàng giờ không rời cái gương. Anh tìm hiểu thân thể đổi mới của anh. Anh ngắm nghía nó và kinh ngạc về những sự kỳ diệu của khoa học. Phải, hiện giờ anh đã tin rằng thân thể con người không phải là những hình thức đúc khuôn vĩnh viễn suốt đời, rằng những hình thức này trôi chảy và cơ động như nước. Chỉ cần biết cách khơi dậy “những lực nội tại” của cơ thể, những kẻ xây dựng thân thể mới - các hormon.

Các hormon, tuyến giáp, tuyến giáp trạng - bây giờ tất cả những từ ngữ này đối với Presto không còn có vẻ là những từ ngữ khó hiểu của một bài thần chú nữa.

- Song dù sao vẫn thật lạ lùng, - anh nói khi nhìn vào gương.

Từ trong gương một chàng trai trẻ khỏe đẹp đang nhìn anh, dáng người cao lớn, rất cân đối với cái mũi thanh và đẹp.

Trên cái thân thể mới ấy là một bộ âu phục mới. Presto nhìn lại bộ âu phục cũ, bộ âu phục nhỏ thó kẻ ô vuông, với cái quần ngắn cũn gần như trẻ con bộ quần áo này bỗng trở nên đáng thương và làm mủi lòng Presto. Đường như bộ quần áo tí hon này là của một thiếu niên đã chết để lại.

- Tonio Presto đã chết. Không còn Tonio nữa! - Presto khẽ nói.

Đột nhiên anh cảm thấy thương hại kẻ quái dạng đã từng chịu cảnh nghèo túng, đã có một thời thơ ấu không được tình thương sưởi ấm, một cuộc đời lang thang hè phố.

Tonio nhớ lại, khi còn bé anh đã phải rời bỏ miền núi quê hương đi về phía đông để kiếm sống. Nhưng với vóc người như anh thật khó kiếm được việc làm thường xuyên. Ở thành phố này anh bán báo, ở thành phố nọ anh làm quảng cáo sống - với tấm biển “Quý vị hãy mua xi đánh giày Mặt trời”! đeo trên bộ quần áo hề. Bọn trẻ con chế giễu và thường đánh đập anh. Lại tiếp tục lên đường. Cuối cùng, tại một thành phố kia anh may mắn rơi vào một gánh xiếc rong. Lại bộ quần áo hề, nhưng ở đây không ai đánh đập anh. Anh mời chào người xem và thành công trong đám người vô công rồi nghề. Presto đã cùng gánh xiếc đi qua nhiều thành phố lớn nhỏ của nước Mỹ.

Tại một thành phố của bang California, nơi có một xưởng phim, chủ nhân của xí nghiệp này bỗng có ý nghĩ mượn gánh xiếc rong quay một bộ phim theo kịch bản được viết riêng. Gánh xiếc chưa kịp rời thành phố thì bộ phim mới đã xuất hiện tại các rạp chiếu bóng. Và lần đầu tiên Presto nhìn thấy mình trên màn ảnh. Vai của anh thật khiêm tốn: cũng như mọi khi, anh chỉ khăn khăn mời chào.

Xúc động sâu xa khi nhìn thấy hình thù của mình trên màn ảnh. “Tonio Presto” - khi đó anh mới đơn giản là Tom Johnson - tăng thêm uy tín với chính mình. Người ta đã đưa anh lên màn ảnh, lên chính cái màn ảnh mà tất cả những nhân vật yêu thích của anh đã xuất hiện, tức là chính anh cũng có một giá trị nào đó! Căn bệnh tương đối phổ biến đã chiếm lấy anh, đó là mong muốn không gì cản nổi được đóng phim. Vì trùng của bệnh này chưa được nghiên cứu đầy đủ: ở

đây có vai trò của thói hiếu danh đơn thuần, có sự khao khát được giàu có mau chóng, hay là mong muốn không tự giác chiến thắng thời gian và cái chết bằng cách giữ lại trên phim nhựa dù chỉ vào khoảnh khắc của cuộc đời, - không rõ do đâu, nhưng sức mạnh của bệnh tật thật phi thường.

Tonio đến gặp ông chủ xưởng phim và đề nghị được làm diễn viên điện ảnh. Ông ta chỉ cười ha hả. Tonio không chịu yên. Anh biết được có một trung tâm công nghiệp điện ảnh ở Mỹ là Hollywood, và sau khi chia tay với gánh xiếc anh liền đến đó. Các nhà kinh doanh điện ảnh, các đạo diễn, quay phim thậm chí không muốn nói chuyện nghiêm chỉnh với anh. Mãi lâu sau mới có một nhà quay phim thông minh ngấm ngấm và nói với giám đốc:

- Ủa, tại sao chúng ta không làm cho chú lùn này thành một Jackie Kután ^[13] thứ hai? Ít ra anh này cũng không lớn bằng anh kia.

Trong công việc làm ăn lớn thì một vài trăm mét phim nhựa chẳng đáng kể. Ông giám đốc bằng lòng cho thử vai. Presto rồi rít lẳng xằng, tay vung tứ tung như chiếc cối xay gió. Đạo diễn xua tay thất vọng: “Anh chàng chẳng có chút khái niệm nào về diễn xuất!”, nhưng nhà quay phim không chịu thua cuộc.

Bộ phim gây ra trong khán giả một ấn tượng, bất ngờ đối với cả giám đốc và đạo diễn. Và một bước ngoặt thần kỳ đã đến với cuộc đời Presto.

Presto cố gắng nhớ lại toàn bộ cuộc đời. Anh muốn kiểm tra xem gã “Presto mới” có biết tất cả những gì mà “Presto cũ” đã trải qua. Liệu “sự biến hóa” về mặt thể xác này có phá hủy sự thống nhất của tri thức? Không, trí nhớ của anh vẫn hoạt động bình thường. “Presto mới” là người thừa kế toàn bộ di sản tinh thần của “Presto cũ”. Nhưng dù sao trong tâm thần của Presto đã xảy ra những thay đổi không nhỏ. “Presto mới” trở nên trầm tĩnh hơn, thực tế hơn. Anh tự chủ được tốt hơn, không nóng nảy, không rồi rít. Điều đó cũng rất lạ lùng. Trong con người Presto dường như chỉ còn lại một sợi dây mỏng manh, nối cái “tôi” đã qua của anh với cái “tôi” hiện nay, sợi dây của sự thống nhất ý thức. Sợi dây này mà đứt, thì “Presto cũ” coi như chết hẳn, còn chàng trai trẻ mới này sẽ “ra đời” vào tuổi hai mươi bảy. Thì sao nhỉ, nếu quả thực sợi dây này đứt? Tonio sẽ quên hết mọi thứ có trước khi điều trị. Khi đó anh sẽ là ai nhỉ? Tonio đưa tay lên trán, rời khỏi giường và lại nhìn mình:

- Đúng, Tonio Presto đã mất mặt rồi.

KẺ GIAN PHI

“Điều kỳ diệu của sự biến hóa” đã hoàn thành. Chiếc gương soi không còn in hình một kẻ quái dạng xấu xí, mà một chàng trai trẻ đẹp, cân đối, dong dỏng cao. Và điều ngạc nhiên hơn cả là ở chàng “Presto mới”, với những hình dáng cân đối không chệch vào đâu được của một người bình thường, vẫn có một cái gì đó bắt ta phải nhớ đến anh chàng “Presto cũ”, một sự giống nhau mà ta thường nhận thấy ở hai pho tượng khác nhau về kích thước nhưng đều do con dao của một nhà điêu khắc tạo nên. Bác sĩ Sorn ngắm tác phẩm của mình với tình cảm của người nghệ sĩ hài lòng về công việc đã làm.

- Tuyệt thật! - ông nói. - Xin chúc ông thành công trong cuộc đời. Những quá trình nội tại của sự cấu tạo lại cơ thể ông đã chấm dứt, nhưng dù sao ông còn phải chăm chú theo dõi hình dạng bên ngoài của mình một vài tuần nữa. Nếu nhận thấy có sự thay đổi dù nhỏ nhất trên mặt ông hãy tới tìm tôi ngay.

Presto cảm phục xiết chặt tay bác sĩ.

Presto đã để lại ở bệnh viện này gần như toàn bộ số tiền anh mang theo, ngót trăm nghìn dollars. Anh chỉ còn đủ tiền để trở về. Anh gửi điện cho Sebastian bảo cho ông lão biết là sáng mai anh sẽ về tới nhà.

Vào giờ đã định, chiếc xe du lịch thuê lẫn bánh tới biệt thự Presto. Người lão bộc chạy ra chiếc cầu thang rộng lượn theo nửa vòng thoải thoải xuống con đường rải cát, nhưng đột nhiên đứng dừng lại, phân vân. Thay vì cậu chủ, ông lão thấy một chàng trai trẻ xinh đẹp. Khi nhận thấy sự phân vân của ông, chàng đã cười ha hả và nói với giọng nam trung dễ thương:

- Sao, không nhận ra tôi à, ông bạn già? Tôi đây Antonio Presto đây, nhưng tôi đã đến bác sĩ và ông ta... lão có hiểu không, đã biến đổi người tôi, đã làm lại như mới. Xách va-li lên đi!

Nhưng Sebastian đứng nguyên không động đậy. Lão là người đầy tớ trung thành, thậm chí còn hơn một người đầy tớ. Lão đã trông nom chú lùn Presto như người vú nuôi yêu quý trông nom đứa trẻ và bảo vệ lợi ích của anh còn hơn lợi ích của chính mình. Sebastian biết những nguy cơ đe dọa thân thể và tài sản của một triệu phú ở Mỹ, mà Presto lại là nhà triệu phú lớn. Sebastian thường hồi hộp xúc động khi đọc thấy trên báo chí những mưu ma chước quỷ mà bọn tội phạm đã dùng để chiếm đoạt tài sản không phải của chúng. Và trong giờ phút này

Sebastian không hề nghi ngờ là lão đang đứng trước một tên dê tiện muốn lừa đảo để vào đánh cắp nhà Presto.

“Nhưng nó không lừa nổi mình đâu!” - ông lão cảnh giác lắm bầm một mình.

Không những Sebastian, người đã từng trải việc đời, mà đến cả đứa trẻ còn hôi mùi sữa ngốc nghếch cũng không bị rơi vào bẫy đó. Trò lừa đảo quá lộ liễu. Lẽ nào có thể như thế, con người lại có thể thay đổi đến thế ư?

- Chà, sao lão còn đứng đó? - Presto sốt ruột hỏi.

- Ông ở đâu đến thì hãy về nơi đó! - Sebastian nói một cách thô bạo, lão bước lên vài bậc thang để phòng khi bất trắc thì chiếm được vị trí thuận lợi hơn cạnh cửa ra vào. - Ông chủ không có nhà, vắng ông ấy tôi không để ai vào nhà đâu. Tôi được lệnh nghiêm ngặt như vậy.

- Đồ ngốc, tôi đã nói với lão rằng chính tôi là ông chủ đây, là Tonio Presto đây.

Presto vung tay làm một cử chỉ sốt ruột, gọi cho Sebastian hao hao nhớ lại cử chỉ của Presto quái dạng cũ. Xúc động và phẫn nộ vì Sebastian không cho để anh vào. Presto đã cao giọng, và trong câu sau cùng của anh - “chính tôi là ông chủ đây, là Tonio Presto đây” - đã làm nổi bật cái giọng kim của anh lùn Presto.

Sebastian nghi ngờ nhìn kỹ lần nữa người trai trẻ không quen biết.

“Đồ quỷ quái gì thế này! - Ông già nghĩ thầm - Quả thật, trong anh ta dường như có hai con người!”

Có lẽ Presto đã lợi dụng giây phút do dự này và thuyết phục được Sebastian, nếu như không có sự can thiệp của một kẻ khác được chứng kiến cảnh đó. Người lái xe đã chú ý câu chuyện. Gã liếc nhìn Tonio. Có nhiên, đây không phải là Presto. Ai mà không biết Presto! Gã lái xe rõ ràng đứng về phía Sebastian, gã bí mật nháy mắt với lão như để cảnh cáo: “Đừng cho người này vào nhà, hấn nguy hiểm đấy”.

Sebastian hiểu cái cử chỉ ấy và bước thêm lên mấy bậc thang nữa. Bây giờ lão đã đứng ngay ở cửa. Presto mất kiên nhẫn. Anh cũng bắt đầu bước lên cầu thang, và Sebastian tỉnh táo theo dõi kẻ gian phi. Với sự nhanh nhẹn bất ngờ ở tuổi của lão, lão lọt qua cửa và đóng sập lại, cài then sắt, khóa trái, móc chặt, xích chặt. Trong lúc Presto vắng nhà Sebastian đã tự nghĩ ra tất cả những kiểu khóa phức tạp ấy và đặt thợ nguội làm. Lúc này lão đã tuyệt đối an toàn và có thể cầm cự được cuộc vây hãm của cả một bầy giặc cướp.

- Sao, không được hả, cậu bé? - lão đứng bên cửa, nói với nụ cười khá độc địa.

Tonio bắt đầu đập cửa, nhưng Sebastian không mở. Van nài, khuyên dỗ cũng không ăn thua, Sebastian vững như tảng đá.

- Lão già bướng bỉnh, ngu ngốc! - Presto tức giận chửi rửa.

Trước con mắt giễu cợt của gã lái xe. Tonio chậm chạp bước xuống cầu thang, vừa đi vừa cân nhắc tình thế của mình. Có lẽ người lái xe riêng của anh thông minh hơn chăng? Presto rẽ về phía garage, cạnh đó có một ngôi nhà nhỏ dành cho người lái xe. Trên cửa nhà có ổ khóa to tướng.

- Chắc là tên bip bọm đã đem xe mình ra cho thuê rồi! - Presto làu bàu. Anh không còn biết làm việc gì khác ngoài cách ở khách sạn. Anh gọi thuê phòng ở một trong những khách sạn sang nhất của thành phố.

Presto chỉ còn vừa đủ tiền để thanh toán với gã lái xe. May mà anh mặc bộ quần áo đẹp, đắt tiền và có những chiếc va-li với những cái nhãn rất oai của khách sạn sang nhất Âu Mỹ. Gã gác cổng kính cẩn mở cửa mời anh vào.

- Xin ông cho biết họ tên? - một gã trẻ tuổi đeo kính to, ngồi tại văn phòng hỏi.

- Tonio Presto, nghệ sĩ điện ảnh - Tonio buột miệng.

Trước kia anh không cần xưng tên. Cố nén nụ cười, gác cổng, hầu bàn và đầu bếp là những kẻ đầu tiên cung kính tung hô tên anh. Mọi người quen anh hơn cả tổng thống. Bây giờ anh đành phải xưng tên. Nhưng đã hết đâu. Tiếng “Tonio Presto” gây cho gã thư ký một ấn tượng bất ngờ. Gã bất thần lùi lại và ngó trân trân Presto trong mấy phút. Rồi gã nói, một cách nhã nhặn nhưng lạnh lùng:

- Thưa, có lẽ ông muốn có cùng tên họ với Presto chứ danh.

Đến đây Presto bỗng sinh ra nản lòng. Anh không muốn thuyết phục gã trẻ tuổi này tin vào chuyện trái ngược với cái hấn nhìn thấy: gã trai trẻ đeo kính này chắc cũng không tin anh như Sebastian vậy thôi. Hơi đâu lại đặt mình vào địa vị ngu xuẩn của người rõ ràng đang chiếm tên một người khác:

- Phải, cùng họ tên, - Presto đáp và vội vã lên thang máy chạy trốn về phòng mình.

“Rồi sẽ ra sao nữa? - anh lo lắng nghĩ. - Hóa ra để mất bộ mặt mình là một việc chẳng dễ chịu chút nào”.

Presto cảm thấy đói. May mà khách sạn này có thể ăn sáng ăn trưa không phải trả tiền ngay. Presto bấm chuông và gọi bữa điểm tâm. Anh nhận thấy những

người hầu vẫn nhìn anh một cách đặc biệt thế nào đó. Chắc là cái tin có một người trẻ tuổi dám chiếm đoạt một cách bất nhã một tên tuổi lừng lẫy đã lan ra khắp khách sạn.

Presto ăn lót dạ xong và anh vui lên. Rốt cuộc mọi việc sẽ rõ ràng và chính anh cũng sẽ vui cười về những chuyện rủi ro của mình.

Lúc này anh quyết định thực hiện ước mơ từ lâu của anh mà anh đã ấp ủ trong suốt thời gian nằm điều trị tại bệnh viện Sorn: Presto quyết định đầu tiên đến thăm Hedda Lux. Anh sẽ xin nàng tha lỗi và... Chẳng rõ bây giờ nàng sẽ tiếp anh như thế nào?

Một lần nữa Presto nhìn vào gương với con mắt phê phán và anh thấy mình là một người đẹp trai thực sự. Đây là lúc anh có thể sắm vai trong những vở bi kịch cao cả! Ước mơ của anh sẽ thực hiện... Anh - Romeo, Hedda - Juliet... Presto lấy tư thế và chìa tay cho nàng Juliet tưởng tượng: Tuyệt vời! Tuyệt diệu! Nàng sẽ xiêu lòng. Bây giờ nàng sẽ không cự tuyệt ta nữa!” - anh nghĩ, và thay bộ đồ mới đi ra phố.

LẠI BỊ CỰ TUYỆT

Biệt thự của Hedda Lux nằm bên ngoài thành phố, không xa thị trấn điện ảnh của Mr. Pitch, cách biệt thự riêng của Presto nửa dặm. Nhưng Presto không còn tiền để thuê ô tô.

“Đành phải đi bộ” - anh nghĩ. Và anh liền tự an ủi: đi dạo bộ là một việc có ích. Song không bao lâu anh đã thấy được rằng thậm chí những việc có ích nhất cũng chỉ thú vị khi chúng có mức độ. Để rút ngắn đường anh quyết định đi theo con đường mới, vừa xây dựng xong.

Nóng không chịu nổi. Con đường ô tô chưa rải nhựa trắng lòa đến nhức mắt. Ngoài ra luôn luôn có những xe ô tô chạy qua chạy lại, chúng tung bụi mù lên khiến cho Presto ngạt thở. Anh đã quên từ lâu rằng xe ô tô để lại sau chúng rất nhiều bụi và chúng có thể gây ra biết bao điều khó chịu cho người bắt buộc phải lê bước trên đường. Những người đi ô tô dường như chế nhạo người đi bộ và khi đi ngang qua đã vênh vang rú còi ầm ĩ và tuôn bao nhiêu là bụi vào mắt, khiến Presto nắm chặt tay lại vì tức giận.

Chưa bao giờ con đường quen thuộc này lại có vẻ xa thế đối với anh.

Rốt cuộc, khi Presto đi tới được biệt thự của Lux, trông anh không thể thương được nữa. Mắt mũi và cổ áo đen nhem vì bụi bẩn và mồ hôi, tóc lại dính bết, quần áo và giày phủ đầy bụi. Anh ngắm mình và bắt đầu do dự có nên xuất hiện trước Hedda với vẻ thảm hại thế này không. Nhưng mong muốn được sớm nhìn thấy nàng đã thúc giục anh quả quyết bấm chuông. Cửa mở và Presto nhìn thấy vẫn cô hầu phòng ấy mà anh đã suýt giết chết bằng con cười cùng với cô chủ của ả. Cô gái không nhận ra anh. ả hơi có vẻ coi thường trước bộ quần áo của anh, nhưng ngược nhìn thấy mắt anh, ả liền niềm nở mỉm cười. Nụ cười hoan nghênh và cổ vũ Presto.

- Tôi muốn được gặp tiểu thư Lux.

Hàng nghìn chàng trai trẻ mơ ước vinh quang của các nam nữ nghệ sĩ điện ảnh thường mong gặp tiểu thư Lux với hy vọng được nàng che chở. Hàng chục nghìn người thuộc mọi lứa tuổi và cả hai giới coi việc được nhìn tận mắt nàng Lux “thần diệu” là một niềm hạnh phúc. Nhưng nàng không sao có đủ thì giờ làm việc nếu như phải tiếp tất cả những người đến gặp.

- Tiểu thư Lux không có nhà ạ - cô hầu phòng đáp bằng câu nói thường lệ.

Nhưng Presto biết thừa cái mẹo ấy:

- Đối với tôi nàng phải có ở nhà - anh nói một cách đầy hàm ý - Tôi là bạn cũ của nàng và nàng sẽ rất vui sướng được nhìn thấy tôi - cô gái cười mát khi nghe tiếng “cũ” - Phải, xin cô đừng cười vội, - Presto nói tiếp - Tôi biết Hedda từ khi nàng còn là một cô bé con. Tôi tới đây mấy ngày vì có công việc và đã quyết định đến thăm nàng. Nhưng xe ô tô của tôi bị hỏng dọc đường và... - anh chỉ bộ quần áo của mình một cách đầy ý nghĩa, - tôi đành phải đi bộ.

- Ông lệnh cho tôi phải trình báo về ông thế nào ạ? - cô hầu phòng hỏi, với giọng hoàn toàn nhã nhặn.

Lại câu hỏi bất hạnh này!

- Cô thấy không, - Presto ngập ngừng - tôi muốn dành cho tiểu thư Lux một sự bất ngờ, hãy nói với nàng là có người bạn cũ muốn gặp.

Cô hầu phòng mở hé cửa đưa Presto vào phòng khách lớn và chạy đi báo cô chủ, sau khi đề nghị Presto ngồi chờ. Thế là đã thắng lợi được một nửa.

“Phụ nữ thật là dễ thương, - Presto nghĩ, - Chắc là Hedda sẽ muốn nhìn thấy bạn cũ, đặc biệt sau khi cô hầu phòng đã tả hình dáng của mình. Chắc là ả sẽ làm việc đó...”

- Cô chủ mời ông quá bộ vào phòng khách nhỏ của cô, - cô hầu phòng nói, và Presto hồi hộp đi vào căn phòng quen thuộc chìm đắm trong những tấm thảm mềm trên đó đặt rải rác những ghế tròn mềm, những gối, những bộ da sư tử và da gấu.

Lux đang nửa nằm nửa ngồi trên đi-văng và đứng lên khi nhìn thấy Presto đi vào, nàng nghi nghi hoặc hoặc nhìn anh. Lại đánh lừa! Những kẻ cuồng mộ, kẻ đi săn vinh quang này còn có mảnh khoe nào mà họ không dùng!

- Ông cần gì? - nàng hỏi khô khan.

Presto cúi chào.

- Thừa cô, tôi không đánh lừa cô. Tôi là bạn cũ của cô, dù cô không nhận ra tôi. - Giọng nam trung dễ thương và sự chân thành của Presto gây được ấn tượng tốt đẹp.

- Xin mời ông! - Lux nói, chỉ vào chiếc ghế bành nhỏ.

Presto ngồi xuống ghế. Lux buông mình xuống đi-văng. Một phút im lặng, rồi Presto bắt đầu nói, thỉnh thoảng nhìn Lux đầy hàm ý.

- Để cô tin rằng tôi không lừa dối cô, tôi có thể kể lại cô nghe điều mà không một ai được biết, ngoài cô và... một người nữa. Tôi nhắc lại đúng từng từ.

- Anh ấy đã nói lại với ông à? - Lux hỏi.

Tonio mỉm cười.

- Vâng, anh ấy đã nói lại với tôi. Anh ấy rất hối hận vì đã gây nên... sự bất an cho cô, do đã bắt cô cười quá nhiều...

- Tôi suýt chết cơ đấy.

Presto gật đầu đồng ý.

- Tôi biết việc đó.

- Nhưng ông có liên quan gì đến đây? - Hedda hỏi - Tonio nhờ ông chuyển lời xin lỗi à?

- Vâng, anh ấy... di chúc lại việc đó.

- Anh ấy chết rồi? - Hedda hét hoảng.

Tonio không trả lời vào câu hỏi của nàng.

- Cho phép tôi nhắc cô nhớ cô đã nói gì để đáp lại lời cầu hôn của anh ấy.

- Trời ơi, nhưng tôi không thể tin được rằng sự từ chối của tôi lại giết chết anh ấy. Anh ấy là bạn ông và bây giờ hình như ông tới đây để trả thù cho anh ấy...

- Xin cô đừng vội kết luận và xin hãy nghe kỹ lời tôi nói. Vậy là, hồi đó cô đã nói với Presto rằng giữa cô và anh ấy có một chướng ngại không thể vượt qua. Vật chướng ngại đó chính là sự quái dạng của anh ấy. Đúng thế chứ? Nghĩa là giá như không có chướng ngại đó, anh ấy đã đạt được ước nguyện?

- Đúng vậy, - Hedda đáp.

- Thế đấy, - Presto nói - lúc này không còn vật chướng ngại ấy nữa. Antonio Presto không chết mà chỉ thay đổi hình dạng. Antonio Presto chính là tôi. Giờ thì cô không còn nói được là tôi xấu xí chứ?

Presto đứng lên khỏi ghế và đi lại vài bước giống như “một người mẫu sống” trong cửa hàng y phục theo thời trang. Lux bắt giắc bật ngửa người ra sau. Mắt nàng ánh lên nỗi hoảng sợ. Đầu óc nàng căng thẳng. Con người kỳ lạ này là ai nhỉ? Một thằng điên? Một tên tội phạm?

- Ông cần gì ở tôi?... - Hedda hỏi, hầu như không tự chủ được.

- Tôi đến vì câu trả lời và đã nhận được rồi. - Presto đáp. - Cô đã nói: “Đúng

vậy”

- Nhưng ông đâu phải là Presto... Xin ông đừng hành hạ tôi! Ông cần gì nào?

- Cô Lux xin cô yên tâm. Chẳng có nguy cơ nào đe dọa cô. Tôi không điên, cũng không phải giặc cướp. Tôi biết là cô khó tin rằng chính anh chàng trẻ tuổi xa lạ đang nói chuyện với cô này lại thực là Antonio Presto đã bị cô cự tuyệt. Nhưng tôi sẽ cố gắng làm cho cô tin vào cái chuyện khó tin nổi này.

Rồi Presto kể cho Hedda nghe mọi chuyện đã xảy ra sau buổi đến thăm nàng, anh chìa cho nàng xem những mẫu cắt trong báo nói về “những sự biến hóa thần kỳ” của Sorn, sau hết anh đưa ra những tấm ảnh ghi lại tất cả những giai đoạn của sự biến hóa diễn ra trong cơ thể của Presto. Những tấm ảnh này đáng tin cậy hơn hết. Nhưng dù vậy khi Hedda rời mắt khỏi tấm ảnh để nhìn ngắm con người trẻ trung xinh đẹp và hình dung ra trong đầu mình chàng Tonio Presto trước kia, lý trí của nàng vẫn không chịu tin là có thể có được những biến hóa như thế.

Nàng ngẫm nghĩ. Một sự yên lặng mà Presto không muốn phá vỡ. Anh chờ câu trả lời của Hedda như chờ lời tuyên án. Cuối cùng Lux cũng ngẩng lên và nói:

- Ông... Presto... - Presto không thích lời mở đầu này. Trước kia Hedda không gọi tên anh một cách trịnh trọng như thế, nàng chỉ xưng hô như bè bạn: “Tonio”- Giả sử là mọi chuyện đúng như ông nói, bức tường quái dạng không còn ngăn cách chúng ta. Nhưng...

- Sao lại còn có “nhưng” ở đây?... - Presto nóng nảy hỏi.

- Tôi đã chú ý nghe ông, giờ xin ông chú ý nghe tôi. Ông hãy nhớ lại cuộc nói chuyện của chúng ta, khi ông còn là kẻ quái dạng Tonio. Tôi đã nói với ông là hoàn cảnh bắt buộc. Sự ngưỡng mộ của công chúng cho ta nhiều, nhưng cũng đòi hỏi ở ta nhiều. Tôi được vẻ vang là nhờ ý muốn của công chúng đến rạp xem phim. Và tôi không được phép xích mích với công chúng. Tôi đã nói rằng, điều làm cho công chúng thích thú hơn cả là giả như tôi mãi không lấy chồng. Khi đó thì mỗi viên thư ký, mỗi người quét đường mà giữ ảnh của tôi đều có thể tự hình dung mình trong vai trò “người hùng” của tôi. Công chúng còn tha thứ được cho tôi nếu như tôi đi lấy một vị anh hùng chân chính...

- Một vị thần hoặc bán thần, hỏi đó cô đã nói thế.

- Phải lấy những người mà công chúng tán dương.

- Nhưng phải chăng Presto không phải là thần? - Tonio kiêu hãnh hỏi lại.

- Ông không còn là Presto. Tất cả vấn đề là ở đây. Ông đã là vị “thần - ngoạn - ộp”, nhưng ông đã thật độc đáo vô song trong vẻ xấu xí của mình. Bây giờ ông đẹp trai như Narcissus, nhưng công chúng không quen biết ông như hiện tại. Ông đã biến thành một chàng trai trẻ xinh đẹp vô danh. Mà vẻ đẹp vô danh thì còn tồi tệ hơn cả sự xấu xí trứ danh của Presto. Tôi không muốn, tôi không thể để cho người ta nói rằng cô Lux đang về già - mà tôi hơn ông đến hai tuổi thực, ông cũng biết đấy - rằng cô Lux đang về già đã bỏ hàng triệu bạc để mua cho mình một người chồng trẻ, bất tài, vô danh, nhưng là một thanh niên xinh đẹp. Hơn nữa, chưa chắc bản thân ông đã bằng lòng làm “chồng của người nổi tiếng”. Đối với những người đàn ông có tính tự ái thì đó là một vai trò không hấp dẫn. Ông lại đã được cung chiều bằng vinh quang và thắng lợi.

- Ai nói với cô là tôi không được ai biết đến? Chẳng lẽ tôi không còn là Tonio Presto? Presto đã khoác cho mình bộ mặt mới. Nhưng chẳng lẽ vì thế mà anh ta không còn là Presto? Chẳng lẽ tài năng của tôi không còn như trước? Trước kia tôi làm cho thiên hạ cười, bây giờ tôi làm cho trái tim họ đau thất lại. Tôi đã là nhà hài hước, là anh hề, bây giờ tôi là nhà bi kịch. Ôi tôi sẽ biểu diễn thật tuyệt! Cô hãy tin tôi khán giả sẽ bị xúc động đến tận đáy lòng, khi nhìn thấy Presto - nhà bi kịch trên màn ảnh. Nếu tôi đã là một bán thần, tôi sẽ trở thành thần...

- “Sẽ, sẽ là, sẽ trở thành...” Đó chỉ là những mơ ước. Con đường đi tới màn ảnh rất gian khổ, chông gai, thường là không vượt qua được đối với những ai chỉ mơ ước vinh quang...

- Cô nói với tôi tất cả những điều đó để làm gì? Chẳng lẽ tôi không biết rằng không dễ dàng trở nên người có danh tiếng? Nhưng tôi có một di sản tốt đẹp do Tonio Presto để lại cho tôi: tài năng được mọi người thừa nhận, tri thức tuyệt vời về kỹ thuật diễn viên, sau hết là những mối quen biết...

- Nhưng ông thiếu cái chủ yếu: cái mũi hình giầy buồn cười không thể tưởng tượng được của Tonio Presto. Và công chúng không công nhận ông.

- Tôi buộc họ phải công nhận. Cô hãy coi chừng đây là cái có thoái thác cuối cùng đấy. Nếu tôi sẽ đến với cô trong ánh hào quang của danh vọng và sự ngưỡng mộ của quần chúng...

- Khi ấy chúng ta sẽ nói tiếp câu chuyện này. Nhưng, ông Presto ạ, xin ông nhớ cho là tôi không hề hứa hẹn gì và không bị ràng buộc bởi cái gì cả.

- Cô đã yêu rồi? Cô có vị hôn phu? - Presto hỏi

- Tôi có trái tim sôi nổi và ý chí tự do, ông Presto. Ông hãy đi giành lấy vinh

quang.

ĐÂY LÀ MŨI CỦA CHÚNG TÔI KHÔNG PHẢI CỦA ÔNG

Lọt vào nhà của Mr. Pitch đối với Tonio Presto đã đổi mới, còn khó hơn vào nhà của Hedda Lux. Thời giờ quý hơn vàng của ông Pitch được người hầu bảo vệ, họ câm và điếc trước mọi lý do, mọi lời khẩn cầu và thuyết phục. Thất vọng về sức mạnh của vũ khí ngôn ngữ, Presto quyết định phá vỡ vòng vây. Anh đẩy bản gã hầu ra và mau chân đi tiếp. May thay Tonio biết rõ sự xếp đặt các căn phòng và vì thế chẳng mất công lắm anh đã đến ngay được phòng làm việc của Pitch và náu mình bên trong cửa.

Presto nhìn thấy cái phòng giấy quen thuộc, bày đầy những ghế bành sâu bọc da, trải đầy thảm và khắp mặt tường trang trí những tấm ảnh và những chân dung nghệ sĩ điện ảnh. Ở một vị trí dễ thấy, chính giữa bức tường, bức chân dung của anh đẹp nổi bật lên Tonio Presto được chụp to bằng thật và đang thể hiện vai Othello với chiếc khăn của Desdemona trong tay. Biết bao lần Presto đã ở trong gian phòng này: Pitch bao giờ cũng tử tế như thế đối với anh, mời anh điều cigars ngon, ấn anh ngồi xuống ghế bành, săn sóc anh như đối với khách quý.

Mr. Pitch đang ngồi ở chỗ thường lệ của ông, tại cái bàn giấy kiểu Mỹ để trần, và nói chuyện với cố vấn pháp luật. Ông Olcott.

- Trong hợp đồng đã quy định khoản tiền bồi thường là năm trăm nghìn dollars. - ông Pitch nói, không chú ý đến Presto. - Nếu ông Tonio Presto chạy đi đâu không biết, mà không hoàn thành việc quay bộ phim “Tình yêu và cái chết”, thì ông ta, Presto, buộc phải thanh toán tiền bồi thường và những thiệt hại. Phòng thương mại sẽ cung cấp cho ông chứng từ về việc bộ phim chưa hoàn thành đã tiêu tốn bao nhiêu tiền tới ngày ông Presto biến mất, và chúng tôi đã thất thu bao nhiêu do bộ phim không phát hành được. Cộng lại sẽ thành món tiền rất lớn. Ông hãy chuẩn bị đơn kiện.

- Nhưng chúng ta sẽ đưa đơn kiện ai? - Ông cố vấn pháp luật hỏi. - Chờ Presto trở về chẳng hơn à? Có thể, ông ấy không còn sống nữa. Có nhiều tin đồn đại.

- Càng hay. Chúng ta sẽ chỉ định người bảo trợ để trả lời ở phiên tòa và tịch biên tài sản ông ta. Chẳng lẽ ông không hiểu rõ mục đích của tôi?

Cuộc đối thoại này bị ngắt quãng bởi sự xuất hiện của gã hầu, sau khi đứng

giậm chân chán ở bên ngoài cửa, gã đánh liều vi phạm nội quy nghiêm ngặt và đi vào phòng giấy mà không xin phép, để biện hộ cho sự thiếu sót ngoài ý muốn của gã.

- Thưa ông xin ông thứ lỗi. - gã hầu nói, - cái nhà ông này này, - gã đưa mắt chỉ Presto, - tự ý vào phòng làm việc của ông, mặc dù con đã cố sức...

Mr. Pitch nhìn Presto. Ông có những quy tắc riêng của ông, ông nghiêm khắc chỉ thị cho người hầu không được để cho “những gã trẻ tuổi phát phơ” vào gặp ông, nhưng nếu người nào trong bọn họ bằng cách này hay cách khác lọt vào được phòng làm việc của ông, thì ông Pitch lại tỏ ra lịch thiệp, như là sự đột nhập ấy không hề làm ông khó chịu.

Ông Pitch gật đầu, ra lệnh cho gã hầu đi ra và rất lịch thiệp hỏi xem ông này cần gì mà vào đây.

- Tôi có thể thông báo cho ông một vài tin tức về Antonio Presto, - Tonio nói.

- A, ra thế đấy! Thật thú vị. Ông nói mau lên, anh ấy còn sống chứ?

- Còn và không còn. Số là như thế này, - Tonio chỉ bức chân dung của anh trong khung thép vàng.

- Presto kia không còn nữa, Tonio Presto vẫn sống, và đang đứng trước mặt ông trong hình dạng mới. Chính tôi là Tonio Presto.

Pitch đưa mắt hỏi Olcott.

- Ông không tin tôi, điều đó hoàn toàn dễ hiểu. Mẹ đẻ ra tôi cũng có thể không nhận ra tôi nữa, nhưng ngay bây giờ tôi sẽ chứng minh cho ông thấy tôi chính là Tonio Presto.

- Thôi, ông đừng mất công chứng minh nữa, tôi hoàn toàn tin ông - ông Pitch vội đáp. - Vậy ông muốn gì, ô... ông Presto?

- Tôi đã nghe được câu chuyện các ông muốn đệ đơn kiện tôi về việc đã bỏ đi mà không hoàn thành vai đóng trong phim “Tình yêu và cái chết”. Ông không cần phải kiện. Tôi sẽ trả tiền bồi thường và các khoản thiệt hại. Nhưng bộ phim này phải quay lại hoàn toàn như mới. Và tôi sẽ đóng vai nhà thơ bài hát rong trong đó. Chỉ có điều phim sẽ không phải là hài kịch, mà là bi kịch.

- Phải... i... i, bi kịch... - Pitch mặt mờ xác nhận.

- Ông biết quá rõ công việc của chúng tôi. Nhưng... cái đó thì không được đâu, chàng trẻ tuổi ạ.

- Nghĩa là ông không tin tôi, rằng tôi là Tonio Presto?

- Tôi tin, tôi tin, nhưng... nhưng.. Tonio Presto ạ, ông... hoàn toàn khác hẳn rồi. Ông không cần thiết cho chúng tôi, dù ông là ai đi nữa. Những chàng Apollon dập khuôn như ông thế này có mà vô thiên lủng, còn Tonio Presto thì độc nhất vô nhị, tuyệt trần trong sự quái dạng của anh ấy. Đó là người duy nhất. Và nếu ông thật sự là Tonio Presto đã biến dạng, mà tôi... tin, mà ông lấy quyền gì mà dám làm chuyện thay hình đổi dạng này? Ông đã ký với chúng tôi một hợp đồng dài hạn mười năm và một loạt những hợp đồng lẻ về việc ông tham gia vào phim này hay phim kia. Không một khoản nợ dụng cấp cho ông vua nào lại tốn kém cho một quốc gia bằng khoản tiền lương của ông đối với chúng tôi. Chúng tôi trả những món tiền điên rồ ấy vì cái gì? Vì cái mũi có một không hai của ông. Chúng tôi đã mua nó đắt hơn vàng. Nó đâu rồi, cái vật báu ấy? Ông đã làm gì nó? Một viên kim cương to bằng cái mũi hình giày - chỉ là đồ vật rẻ tiền so với cái mũi của ông Presto. Ông không có quyền, cả về mặt đạo đức lẫn pháp luật, tước của chúng tôi cái mũi đó. Đó là mũi của chúng tôi, không phải của ông. Phải. phải! Mũi Tonio Presto là của mọi người, như món quà tặng kỳ diệu của thiên nhiên. Làm sao ông dám tước mất của xã hội món quà ấy? Ông thấy đấy, tôi nói với ông như với Tonio Presto. Ông sẽ nói gì để thanh minh cho mình?

- Tôi sẽ tìm thấy sự thanh minh trong việc làm, không trong lời nói, ông hãy cho tôi biểu diễn trước ông kính và ông sẽ thấy là “Presto mới” còn quý giá hơn “Presto cũ”.

Pitch nhảy chồm ra khỏi ghế.

- Anh không phải là Presto! Bây giờ thì tôi thấy rõ anh không phải là Presto! Anh, một gã trai trẻ mà ước mơ thành danh nhân điện ảnh. Anh đã nghe trộm cuộc nói chuyện của chúng tôi về Presto và đã tiến hành một trò chơi mạo hiểm. Tonio Presto thì đã không nói những lời anh vừa nói. Tonio Presto biết rằng tài năng là chuyện thứ yếu. Cái chủ yếu là quảng cáo. Không ít người có tài năng đang sống vô vọng trong bốn bức tường một cách âm thầm, không một ai biết giá trị và thừa nhận, còn quảng cáo thì có thể đưa sự bất tài lên tới đỉnh vinh quang. Presto là tuyệt vời, quyền rũ, không gì sánh nổi. Nhưng quý dữ hãy thiêu sống tôi đi như mảnh giẻ rách, nếu không tìm thấy hàng chục Presto giống như thế trong các trò về ở hội chợ!.

- Chính ông vừa mới nói rằng Presto và cái mũi của ông ấy là độc nhất.

- Phải, tôi đã nói và còn nói nữa. Bởi vì để quảng cáo cho cái mũi ấy, tôi đã chi phí trên một triệu dollars trước khi đưa được nó lên màn ảnh. Vinh quang của bất kỳ nghệ sĩ điện ảnh nào cũng tỷ lệ thuận với những món tiền chi phí cho quảng cáo. Tonio Presto biết rõ điều đó dù ông ấy tự đánh giá cao mấy đi nữa. Đừng làm những cử chỉ bi kịch. Giả sử rằng anh chính là Tonio Presto thật tức là anh đã là ông ấy. Giả sử rằng tâm hồn, tài năng của Presto vẫn nguyên vẹn trong anh. Vậy thì tôi, tôi sẽ quay phim một tâm hồn ư? Dù anh có là thiên tài đi nữa, có là thiên tài gấp ba lần, công chúng vẫn không biết anh, và tất cả nỗi bất hạnh của anh là ở đấy. Còn làm cho anh thành một “Presto mới”. Presto - nhà bi kịch, cái đó quá rắc rối, đắt đỏ, buồn chán. Đủ rồi. Tôi tạm thời đình việc sản xuất các minh tinh màn ảnh và các thiên tài. Quá đắt! Chúng tôi chẳng cần đến anh, chàng trai trẻ ạ. Nếu gặp ông bạn vong niên Tonio Presto của chúng tôi, nhờ anh chuyển lời chào tới ông ấy và nói là chúng tôi nóng lòng chờ ông ấy và rất thân thiết hôn chiếc giày thần thánh.

- Dù sao tôi vẫn xin ông...

- Vô ích thôi. Tôi giả sử rằng anh là thiên tài. Nhưng công chúng chỉ tin vào sự thiên tài khi nào tôi tô điểm được con đường của thiên tài bằng chiếc cầu vồng làm bằng những tờ giấy bạc, mà tôi thì vất vả mới kiếm ra chúng. Chúc anh thắng lợi ở bất kỳ một lĩnh vực nào khác. Có lẽ, anh sẽ thành công trong nghề luật sư, thư ký hay kế toán ngân hàng. Cái đó chẳng đem lại gì nhiều, nhưng ai có lỗi trong chuyện này? Chính anh đã tự trục xuất ra khỏi thiên đường, nếu như anh đích thực là Tonio Presto - Pitch bấm chuông và ra lệnh cho gã hầu dẫn người trẻ tuổi đi.

Tấn trò đã diễn xong.

- Chàng trẻ tuổi này là ai vậy? Thằng điên hay kẻ gian? - Ông cố vấn pháp luật hỏi ông Pitch khi cửa đã sập lại sau lưng Tonio. Ông nói chuyện với hắn cứ như là đã tin một nửa rằng hắn đích thực là Tonio Presto.

- Không phải một nửa, mà gần như trăm phần trăm. Số là Hedda Lux đã gọi đây nói cho tôi. Cô ấy quả quyết với tôi rằng đã nhìn thấy những tấm ảnh và tài liệu khác, chúng xác nhận không thể chối cãi rằng Tonio Presto đã thay đổi ngoại hình của mình nhờ cuộc điều trị nào đó. Và chỉ khi anh ta bắt đầu yêu cầu thử tài anh ta như một diễn viên, thú thực là tôi hơi nghi ngờ anh ta không còn là Antonio Presto trước kia nữa. Đồ con lừa! Chính anh ta đã làm hại tôi. Anh ta coi như đồ bỏ đi rồi. Anh ta đã quen được cung chiều bởi tiền bạc và thắng lợi,

khó mà chuyển sang được một vai trò khiêm tốn hơn trong cuộc sống. Đã quen sống trong dư dật, anh ta phung phí mau chóng của cải lẫn bất động sản. Chính vì thế tôi phải vội làm đơn kiện.

- Ông bao giờ cũng nhìn xa thấy rộng! - Olcott nịnh chủ.

Ông Pitch đốt điếu cigars mới, phun khói lên cao và chờ khói tan mới nói ý tứ sâu xa:

- Vinh quang chính là như thế này. Khi không có tiền mua cigars, thì làn khói vinh quang cũng biến mất.

Olcott kính cẩn lắng nghe câu châm ngôn xoàng xĩnh này, như nghe lời châu ngọc khôn ngoan.

DỰA VÀO VINH QUANG ĐÃ QUA

Tonio buồn phiền vì thất bại, cơn khát lại dày vò anh. Ở nhà Pitch ra, anh cảm thấy chân yếu mỏi. Mà anh còn phải đi một đoạn đường dài và mệt lử để trở về. Lúc này Tonio đi theo con đường rộng và đẹp của thành phố điện ảnh, ngang qua những công trình xây dựng trên mặt đất, gồm những phòng thí nghiệm, nhà xưởng, nhà ở và khách sạn của các nghệ sĩ và nhân viên.

Phía bên phải con đường, cạnh một tòa nhà to kèn càng làm kho đồ trang trí, có một quán ăn không lớn, mà các diễn viên phụ sẵn sàng vào ăn uống trong những ngày quay phim, để cho trôi qua những giờ chờ đợi mệt bã người. Tonio bất giác thò tay vào túi áo với hy vọng tìm thấy tiền. Nhưng ngoài chiếc khăn mùi soa nhàu nát, trong túi chẳng còn gì cả. Presto thở dài và muốn đi khỏi quán ăn song sức cảm dỗ lại quá lớn, khiến anh ngập ngừng chậm bước rồi, rốt cuộc, đi vào trong quán.

Có hai diễn viên điện ảnh mới vào nghề, một người tóc vàng và một người tóc đen, ngồi ở chiếc bàn nhỏ bằng đá hoa. Người tóc đen mới được từ diễn viên quần chúng chuyển lên, theo cả nghĩa đen và nghĩa bóng: anh ta hãy còn đóng một vai trong đám đông, nhưng đạo diễn đã đẩy anh ta lên trước để khán giả có thể phân biệt được anh ta trong đám diễn viên quần chúng. Chưa hết, anh ta còn sẽ được giao một vai phụ nhỏ. Khi đó anh ta sẽ là diễn viên điện ảnh thực thụ. Người đạo diễn đã đưa người trẻ tuổi này lên chính là Tonio. Người này tên là gì nhỉ? Smith. Một trong số hàng triệu Smith... Vì Presto, anh ta sẵn sàng nhảy vào nước sôi lửa bỏng... Nhưng, than ôi! Tonio không còn giống với chính mình nữa. Và Smith dĩ nhiên sẽ không tin anh... Cặp thanh niên này đang uống nước quả. Không chịu nổi nữa! Presto làm như vô tình dừng lại bên bàn của hai người.

- Hình như, ông Smith? - Presto hỏi người tóc đen, tay nhắc mũ chào. - Không nhận ra à? Tôi là Johnson. Tôi đã đóng vai quần chúng trong phim “Tình yêu và cái chết”.

Smith lắc đầu một cách khô khan. Anh ta không thể biết tên của những người hợp thành đám đông không có bản sắc.

- Tôi mang tới cho ông lời chào của Tonio Presto, tôi gặp ông ấy hôm qua. - Tonio nói tiếp.

Tin này đã gây ấn tượng khác thường. Hai người trẻ tuổi sôi nổi hẳn lên.

Smith lịch thiệp kéo chiếc ghế và gọi hầu bàn.

- Thật ư? Ông gặp ông ấy ở đâu thế? Ông muốn uống gì? Cocktail nhé?

- Nước cam. Hai, ba nước cam!... . Khát khủng khiếp, - Presto nói. - Vâng, tôi đã gặp ông ấy hôm qua.

- Và thật ông ấy còn nhớ đến tôi? - Smith thích thú hỏi.

- Tất nhiên rồi, ông ấy nói là ông sẽ làm nên. Mà Presto đã nói thì... Chà... Nước giải khát tuyệt thật!

- Nhưng ông ấy ở đâu? Chuyện gì đã xảy ra?

- Đang chữa bệnh. Tôi đến thăm em gái ông và tình cờ gặp ông tại bệnh viện của bác sĩ Sorn.

- Presto ôm à? Hy vọng là không nặng chứ? Tôi đọc báo, biết là ông ấy đi điều trị. Nhưng ôm bệnh gì?

- Presto thay vai diễn. Chuyển từ diễn viên hài sang diễn viên bi kịch. Và ông ấy đã quyết định thay đổi hình dáng bên ngoài để làm việc đó. Sorn làm được chuyện kỳ diệu. Ông ta biến Presto thành một chàng trai trẻ, giống tôi như đúc.

Smith há miệng vì kinh ngạc.

- Điên rồ! - Cuối cùng anh ta thốt lên một câu chắc nịch.

- Mất trí! - bạn anh ta xác nhận

- Nhưng vì sao vậy? - Presto hỏi.

- Vì rằng, bây giờ cái giá của ông ấy cũng như của... ông với tôi...

Đã cơn khát rồi, Presto liền đi bộ về thành phố cạnh biệt thự của anh và biệt thự màu trắng của Hedda Lux.

“Tuy nhiên mình đã tụt xuống quá nhanh và quá thấp!” - anh vừa nghĩ vừa đi theo đường trục ô tô. - Mình bắt đầu sống dựa vào vinh quang đã qua, đi xin của bố thí trong quán rượu như kẻ lang thang hạng bét, bằng cách khêu gợi thiện cảm đối với mình chỉ vì mình quen biết với chính mình... Không, không thể tiếp tục như thế này được.. Nhưng làm gì bây giờ?... Mình thèm ăn quá... Con người đã mất bộ mặt...

Gần tới khách sạn, Presto cố sức sửa sang lại cho gọn gàng bộ quần áo đầy bụi, để không thu hút sự chú ý đáng ngờ của nhân viên khách sạn. Anh len lén đi nhanh vào phòng mình, rửa ráy và thay quần áo. May thay, trong va-li của anh còn bộ quần áo dự trữ và đồ lót sạch sẽ.

Anh gọi bữa trưa, vẫn nhiều món ăn sang trọng, tinh khiết, đắt tiền như thời trước. Ăn uống no nê rồi Antonio nằm dài ra ngủ sau khi yêu cầu không làm phiền, và anh chỉ thức giấc vào mười giờ đêm. Nhưng trước khi ngủ trong đầu anh đã nghiền ngẫm kế hoạch hành động sau này. Anh nhanh chóng mặc quần áo và đi ra khỏi khách sạn, sau khi đã đưa chìa khóa cho người hầu phòng.

VỤ TRỘM BỂ KHÓA

Những ánh đèn thành phố tắt lại phía sau. Presto một lần nữa lại phải đo khoảng cách từ khách sạn đến nhà mình. Nhưng lúc này anh đi dễ dàng hơn. Cái mát ban đêm làm anh tỉnh táo. Presto bước đi hùng dũng trên đường thỉnh thoảng anh lại gặp những người qua lại, những người ăn mặc tồi tàn, một nước Mỹ lang thang không nhà không cửa.

Ở bên đường, trên ngọn đồi nhỏ dưới bóng những cây khuynh diệp có một biệt thự xinh đẹp. Biệt thự của anh! Có biết bao nhiêu kỷ niệm gắn liền với nó! Đã có lúc anh nghĩ rằng có biệt thự riêng là đỉnh cao của những thắng lợi trong cuộc đời. Anh đã xây dựng biệt thự này với niềm say mê biết bao, đầu tiên là trong ước mơ, sau đó là trên thực tế! Anh đã thể hiện biết bao tính sáng tạo và thẩm mỹ khi suy nghĩ về quy hoạch tổng thể và từng chi tiết! Trong biệt thự của anh không được có sự xa hoa dung tục, tầm thường. Mọi cái phải giản dị, nghiêm túc và đồng thời trang nhã. Anh đã đạt được điều đó. Mọi người hâm mộ biệt thự của anh. Người ta viết về nó. Bắt chước nó.

Anh đã đầu tư đặc biệt nhiều tâm trí để làm cho khung cảnh thích hợp với tầm vóc bé nhỏ của mình. Nhìn vào đồ đạc không ai dám nói rằng nó được chế tạo cho trẻ con và người lùn. Vậy mà nó lại không là loại đồ đạc thông thường. Một số ghế bành và ghế dựa có mặt ngồi thấp hơn bình thường, những cái khác có những bậc và nấc thang khi ấn nút thì nâng lên được.

Quả thật, Presto có tòa biệt thự rất đẹp! Biết bao lần tại chính khúc quẹo này, xe của anh đã vào cửa gấp, và vài phút sau Presto đã tới cổng ra vào. Còn cách khoảng trăm mét, người lái xe bóp còi báo hiệu ông chủ đã về. Bao giờ Presto cũng gặp người đầy tớ trung thành của anh, lão Sebastian, đứng bên cửa mở rộng. Thế mà bây giờ... Presto thở dài và hướng về phía ngôi nhà, anh từ từ leo lên đồi.

Đã tới gần mười một giờ đêm. Ở cửa sổ đầu hồi có ánh đèn. Sebastian chưa đi ngủ. Tonio cẩn thận đi qua cạnh hàng rào lưới của khu vườn tới một cụm cây trúc bá non và nằm dài trên mặt cát ấm áp. Sao sáng vàng vạc trên đầu anh. Hương khuynh diệp lan tỏa. Thỉnh thoảng trên đường cái có ánh đèn ô tô và vang lên tiếng còi.

Mười hai giờ... ánh đèn ở cửa sổ đầu hồi vẫn sáng. Chẳng lẽ Sebastian thức gác suốt đêm? Lão có thể làm như thế lắm.

Những chiếc xe hơi chạy qua lúc càng thưa thớt hơn, đèn pha lấp lánh như những con bọ hung phát sáng. Presto không chờ được nữa. Anh đứng lên và bắt đầu bò từ từ và thận trọng qua hàng rào sắt cao. Anh biết là ban đêm cổng khóa chặt. May mà không có chó trong sân. Presto không thích chó, bởi vì chúng không chịu nổi những động tác lằng xằng rồi rít của anh và bao giờ cũng sửa anh. Vì thế, bất chấp những lời nài nỉ của Sebastian, Presto đã cấm nuôi chó trong nhà. Lúc này anh rất vui sướng vì điều đó: anh có thể lọt vào nhà an toàn. Chiếc cửa sổ vẫn sáng ánh đèn đã thu hút Presto. Anh thận trọng ngھn lên nhìn qua. Màn đã hạ xuống. Sebastian ngủ hay thức? Có thể, cửa sổ sáng đèn chỉ là cái mẹo tinh ranh của lão để xua đuổi khỏi nhà những kẻ gian phi chẳng? Tonio lại chờ một nửa giờ nữa.

Rốt cuộc, đúng một giờ sáng, anh quả quyết bắt tay vào hành động.

Presto đi qua góc đối diện của ngôi nhà và ngھn lên cửa sổ. Cửa đóng. Phải ấn vỡ kính. Nhưng làm thế nào không gây ra tiếng động? Presto thử thận trọng ấn vào mặt kính để cho nó long ra. Nhưng kính vẫn bám vững. Đập vỡ ư? Tiếng động có thể làm cho ông lão chú ý, nếu lão chưa ngủ. Presto khẽ dùng vai đẩy. Mặt kính bỗng vỡ kêu đánh rắc.

“Hồng rồi!” - Presto vừa nghĩ vừa lách sang bên. Anh bò trở lại qua hàng rào, nằm dãn xuống đất và bắt đầu nhìn vào, chờ cho Sebastian đi ra khỏi nhà hoặc mở cửa sổ. Nhưng ngôi nhà vẫn im ắng như cũ. Vài phút trôi qua. Không có dấu hiệu nào của sự sống. Presto thở ra nhẹ nhõm. Sebastian đang ngủ say. Cửa kính đã vỡ. Việc chủ yếu đã làm xong.

Presto lại bò qua hàng rào vào và đến chỗ cửa sổ vỡ. Anh thận trọng bắt đầu cạy những mảnh vỡ ra. Khi chỉ còn lại một vài mảnh, Presto cạy nhanh hơn và bị đứt tay ở ngón trỏ của bàn tay phải. Lấy khăn mùi xoa buộc lại xong, anh trèo lên cửa sổ và vững dậm đi vào các phòng.

Một tình cảm kỳ lạ xâm chiếm lòng anh. Antonio đang ở nhà mình, trong ngôi nhà riêng của mình, nơi mà từng đồ vật đều quen thuộc với anh, vậy mà anh vẫn phải lén lút như một thằng ăn trộm. Đúng anh là “kẻ trộm”. Anh đến đây để lấy trộm tiền ở trong cái tủ két không cháy của riêng anh. Bước đi thận trọng, anh qua phòng ăn với những bức tường và đồ đạc bằng gỗ sồi đen bóng có chạm trổ, phòng khách to hình bầu dục với cây đàn dương cầm màu trắng, sáng óng ánh trong đêm, phòng thư viện có đặt nhiều bàn, tủ và giá. Ở đây phải cẩn thận để không vấp phải những cái thang nhỏ đặt rải rác trên lối đi. Cuối cùng là phòng làm việc. Chiếc tủ két không cháy kê sát tường cạnh chiếc bàn viết. Hàng số 3-6-

27-13-9 và bên dưới: 32-24-7-8-12. Như thế là phải quay số trên hai cái vòng rồi mới dùng chìa khóa mở được két. Một hệ thống phức tạp, tuyệt diệu. May mà “Presto mới” đã thừa kế được trí nhớ của “Presto cũ” và trí nhớ này đã không phản lại anh. Lẽ nào đây không phải bằng chứng rằng anh đúng là Presto, hay ít nhất cũng là người thừa kế hợp pháp những vốn liếng, và toàn bộ tài sản của Presto?

Presto bắt đầu nhét đầy giấy bạc vào các túi. Bỗng anh nghe thấy như có những bước chân rón rén ở phòng bên cạnh Presto điếng người và nín thở. Không, vẫn yên tĩnh... Đó chỉ là cảm giác. Anh lại tiếp tục công việc. Bất ngờ ánh sáng chói lòa của một ngọn đèn điện làm Presto lóa mắt và như tê liệt cả chân tay.

- Giơ tay lên!

Bốn viên cảnh sát đứng ở các cửa, súng lục chĩa vào Presto. Presto lúng túng nhìn họ. Anh không có vũ khí. Căn phòng chỉ có một lối ra. Nhảy qua cửa sổ? Nhưng Presto vì thiếu kinh nghiệm đã không mở sẵn ra. Giờ mà chạy đến mở được cửa, thì đám cảnh sát đã kịp bắt hoặc giết chết anh... Không chống lại được rồi! Presto ngoan ngoãn giơ tay lên. Giữa lúc đó, từ phòng bên, sau lưng đám cảnh sát đưa tới tiếng cười hí hửng, rền vang của một ông già.

- Tôi đã nói với các ông, - Presto nhận ra tiếng Sebastian, - rằng tên dê tiện này sẽ tới đây mà.

Vài phút sau Presto đã ngồi trong xe cảnh sát với còng sắt ở tay. Ở sở cảnh sát, họ thẩm vấn sơ bộ Presto và đã cười ầm lên khi anh xưng tên là Tonio Presto. Tonio hết sức phẫn nộ về thái độ đối xử thô bạo nên không chịu chứng minh lẽ phải của mình, nhưng anh đòi ngay sáng mai phải để anh gặp ông trưởng lý.

- Đừng vội. Buổi gặp trưởng lý bao giờ cũng liền trước buổi gặp đao phủ. Chúng tôi sẽ tìm ra sau lưng anh, chắc thế, những hành vi đủ để dành cho anh năm phút ngồi ghế điện, - viên đội nói sau khi thẩm vấn Presto xong.

VỤ ÁN KHÔNG BÌNH THƯỜNG

Đến sáng Presto phải ra trước, không phải ông chương lý mà một viên thẩm phán vốn là con một sách. Tuy nhiên, sự một sách này có những nguyên nhân đặc biệt Presto không biết là Pitch đã áp dụng những biện pháp để cho “Presto mới” không được công nhận là người thừa kế hợp pháp những tài sản của anh hề Presto. Giá mà quyền của “Presto mới” được công nhận ngay, thì anh đã có thể tự biện hộ lại tòa án, mời những trạng sư danh tiếng nhất bảo vệ quyền lợi cho anh, đem tiền ra sử dụng - tất cả những cái đó sẽ làm cho công việc rắc rối thêm. Quyền bảo trợ đã giúp ích cho Pitch rất nhiều. Người bảo trợ đến phiên tòa để trả lời thay cho Presto “vắng mặt biệt tăm” đã do Pitch đề cử trong số chân tay của hắn, và người bảo trợ này đương nhiên đã vội vã công nhận những yêu cầu của Pitch. Trong bất kỳ trường hợp nào cũng cần kéo dài, làm rối rắm thêm công việc, và viên thẩm phán đã thành công trong việc đó. Mặc dù Presto, chỉ có thay hình dáng bên ngoài, cãi rằng không thể có chuyện trộm cắp, viên thẩm phán vẫn giữ ý kiến của y.

- Cứ cho rằng những bức ảnh của ông là thật, mà không phải là một sưu tập khéo chọn của những người giống nhau; cứ cho rằng bác sĩ Sorn, nếu tôi thỏa mãn đề nghị của ông và triệu ông ta đến làm chứng, xác nhận mọi điều ông nói: cứ cho rằng nhà nghệ sĩ điện ảnh trứ danh, người đã đưa đến cho tôi không ít giờ phút vui thích, và ông, chàng trai trẻ hoàn toàn không giống với ông ấy, chỉ là một người, mặc dù mặt mũi các người khác nhau. Tất cả những cái đó không làm thay đổi tình hình. Ngay những nhà luật pháp của La Mã cổ đại đã thấy là chữ trộm cắp - “furtum”, xuất xứ từ chữ “furva” tức là bóng đen, đêm tối, bởi vì việc trộm cắp thông thường được thực hiện “Ciam, obscuro et plerumque”. Ô! - viên thẩm phán giơ ngón tay lên. - Câu đó có nghĩa là: bí mật, trong bóng tối và chủ yếu là ban đêm. Ông đã thực hiện bí mật, trong bóng tối và ban đêm.

- Nhưng cho phép tôi! - Presto phản đối: - Theo tôi hiểu, gọi là trộm cắp tức là phải lấy tài sản của người khác, đằng này là tài sản của tôi.

- Ông không chứng minh được cả điều đó. Ông cần phải khôi phục nhân dạng của ông bằng con đường hợp pháp.

- Trở lại hình dáng như trước kia?

- Đó là cách hay nhất. Ít ra thì ông cũng phải, bằng thủ tục pháp lý dựa trên tất cả những dữ kiện mà ông có, chứng minh sự đồng nhất của ông với Tonio Presto

đã biến mất.

- Nhưng để làm việc đó tôi cần phải thu thập tài liệu, tìm hiểu tin tức, và vân vân. Tôi yêu cầu được tại ngoại hậu cứu trước khi ra tòa.

- Phải ký quỹ. Năm nghìn dollars.

- Chẳng lẽ số tiền người ta lấy của tôi ở sở cảnh sát chưa đủ sao? Gần một trăm ngàn dollars rồi.

- Đây là tài sản còn tranh chấp.

- Tôi không có tiền nào khác. Nhưng này. - Presto van nài, - các ông còn cần sự bảo đảm nào nữa? Chẳng lẽ tôi có thể chạy trốn phiên tòa, nếu toàn bộ phúc lợi của tôi phụ thuộc vào sự giải quyết vụ án này? Tài sản của tôi vượt quá hàng trăm triệu. Tôi lại chạy trốn nó ư?

Viên thẩm phán suy nghĩ. Đối với y, lập luận này có vẻ vững chắc. Tất nhiên Presto không chạy trốn những triệu dollars. Và, dĩ nhiên, Presto là Presto. Trước đây viên thẩm phán cũng nghe nói về Sorn và những chuyện kỳ diệu ông ta làm được. Presto không là người đầu tiên phải chứng minh sự đồng nhất của anh. Nhưng đó không phải điều chủ yếu. Điều chủ yếu là những triệu dollars sẽ trở về tay Presto. Giúp một nhà triệu phú lúc khó khăn đâu phải là vô bổ. Chắc là, ông Pitch sẽ không bằng lòng? Nhưng biết làm sao? Viên thẩm phán đã làm điều y có thể làm được...

Không phải vô cơ mà viên cố vấn pháp luật của Pitch đã bảo chủ y là nhìn xa thấy rộng. Rõ ràng là ông Pitch đã nhìn thấy trước sự dao động này của lương tâm quan tòa và đã cố gắng bảo vệ những lợi ích của ông ta từ phía khác.

Viên thẩm phán đã sắp sửa thả cho Presto về, thì ngay lúc đó y nhận được một công văn hỏa tốc của ông chương lý, yêu cầu hoãn việc xét xử người công dân xưng danh là Tonio Presto, và không tiến hành bất kỳ hành động gì, bởi vì trong vụ án này có một số tình tiết cần có sự can thiệp của phòng chương lý.

Viên thẩm phán đọc công văn xong, liền hoa tờ giấy lên nói:

- Tôi chịu. Chịu không làm gì được. Vụ án của ông sẽ có ông chương lý tham gia xét xử. Bây giờ ông phải vào nhà giam.

Chẳng lý lẽ nào giúp ích được nữa. Presto liền bị dẫn từ đồn cảnh sát vào nhà giam.

Một trong những vụ kiện cáo rắc rối, kỳ lạ nhất chưa từng có trong các tòa án Mỹ đã bắt đầu. Vụ án như một mạch chứa vàng thực sự cho các phóng viên báo

chí. Không những báo hằng ngày, mà cả những tờ tạp chí dày cộp cũng bàn luận về sự ngẫu hợp kỳ quặc của các tình huống.

Liệu con người có quyền thay đổi hình dạng bên ngoài của mình không?

Lấy trộm tài sản thuộc quyền sở hữu của mình có là trộm cắp không?

Có thật là Presto đã biến dạng thành một người mới không?

“Presto mới” có cần khẳng định quyền thừa kế “Presto cũ” hay là “Presto mới” chỉ cần chứng minh sự đồng nhất của mình với Presto trước kia?

Liệu vợ Presto, nếu như anh ta có vợ, có quyền ly dị trên cơ sở là chồng chị ta đã thay đổi đến không nhận ra được?

Những sự thay đổi đó liệu có dẫn tới những tội ác mới không?

Liệu những tội phạm sẽ có được “chiếc mũ tàng hình” che giấu chúng khỏi các nhà chức trách không?

Nhà thờ sẽ nhìn nhận sự biến đổi này như thế nào, trên quan điểm những tiêu chuẩn về tôn giáo và đạo đức?

Những sự biến hóa này liệu có đe dọa toàn bộ cơ sở chế độ xã hội của chúng ta không?

Mỗi câu hỏi này đều đã mở ra những khả năng bao la để làm ánh lên trí thông minh sắc sảo và tỏ rõ sự uyên bác của mình.

Nhiều tài liệu mới đã được phòng chương lý thu thập không có lợi cho Presto.

Gã phục vụ ở khách sạn mà Presto đến ở khi từ bệnh viện của bác sĩ Sorn trở về, báo cáo ngay lúc mới tới khách sạn chính Presto đã thú nhận anh không phải là “Presto thật”, chỉ trùng tên họ với nghệ sĩ điện ảnh này. Ngoài ra, phòng biện hộ của tòa án đã gửi đi tài liệu về việc ông Pitch đã kịp tịch ký các vốn liếng và cấm sử dụng bất động sản của Presto để làm vật bảo đảm cho vụ kiện theo giao ước trong ngày trước khi xảy ra vụ trộm. Như vậy, Presto có thể bị buộc tội có âm mưu giấu giếm tài sản bảo đảm cho vụ kiện. Presto chỉ còn niềm an ủi là những lời khai của Sorn và một số bệnh nhân khác cùng điều trị ở đây có lợi cho anh: Presto không lừa bịp, mà đích thực là Tonio Presto đã thay đổi hình dạng bên ngoài. Tuy nhiên cái đó chẳng giúp anh được mấy. Viên chương lý đích thân tới thăm bệnh viện Sorn đã kinh ngạc về mọi thứ ông ta nhìn thấy. Bất chấp tục lệ ông ta đã trả lời phỏng vấn của các phóng viên báo và phát biểu quan điểm của ông ta đối với sự việc. Hỡi ôi, sự thay hình đổi dạng của Presto thực sự là một trường hợp khó khăn trong hành nghề của Sorn.

- Cơ sở của chế độ nhà nước chúng ta là quyền tư hữu, - viên chương lý tuyên bố. - Bất kỳ sự sở hữu nào đều cần có sự tồn tại không những của đối tượng mà cả của chủ thể quyền sở hữu, nói đơn giản hơn là không có người sở hữu thì không có sở hữu. Dù đó là quyền sở hữu cá nhân hay sở hữu tập thể như Công ty cổ phần, người đầu tiên mang quyền sở hữu bao giờ cũng là một nhân vật cụ thể, một con người, *một người, thực thể*. Xã hội sẽ ra sao, nếu người sở hữu lại đi thay đổi bộ mặt cụ thể của mình, như thay găng tay? Chúng ta sẽ đệ đơn kiện ai? Bất ai phải nộp phạt? Sẽ đấu tranh ra sao với những kẻ có ý để phá sản? Điều chủ yếu là, chúng ta có thể tiến hành ra sao cuộc đấu tranh với những tội phạm sẽ bắt đầu làm cho mặt chúng giả mạo mặt những nhà triệu phú, như hiện nay chúng đang giả mạo những chữ ký cần thiết? Chúng ta sẽ phân biệt ra sao nhà tư bản thực thụ với kẻ tư bản giả mạo? Sẽ xảy ra sự hỗn loạn khủng khiếp. Sinh hoạt kinh doanh sẽ ngừng trệ. Đất nước sẽ tiêu vong trong cảnh vô chính phủ. Không, trên đất nước này chúng ta không cho phép tự do thay đổi hình dáng bên ngoài của con người.

Ở tuổi thơ ấu, nhằm những mục đích chữa bệnh, việc áp dụng những phương pháp của bác sĩ Sorn có lẽ còn có thể được phép. Nhưng với người lớn thì không đòi nào! Vì thế tôi đang dự họp quốc hội với một đề nghị làm luật như sau: ban hành không chậm trễ đạo luật cấm những người lớn tuổi, nếu không muốn mất quyền tư hữu, thay đổi hình dạng bên ngoài bằng bất kỳ phương pháp nào, trừ những trường hợp cần sự can thiệp không tránh khỏi của phẫu thuật nhằm cứu tính mạng. Còn về người bị chúng ta buộc tội mặc dù thông thường thì luật phải không có hiệu lực hồi tố, dù sao tôi vẫn coi là cần thiết phải mở rộng sự trừng phạt của đạo luật sẽ phải được ban hành đối với Presto và tước của ông ấy mọi quyền về tài sản. Đây sẽ là sự răn đe những người khác.

- Các ông vẫn sẽ giam giữ Presto hay cho rằng có thể phóng thích ông ấy? - một phóng viên hỏi viên chương lý.

- Chừng nào giải thích được rằng Presto không phải là bị bịp bợm, tội của ông ấy “về chủ quan” đã giảm nhẹ, - viên chương lý đáp. - Ông ấy có thể đã thành thực nhằm lần một cách “bonafide” - với lương tâm trong sạch - đối với những quyền của ông ấy về lấy trộm tài sản của chính mình. Theo quan điểm của tôi, điều đó dĩ nhiên không giảm nhẹ mức nghiêm trọng của tội trạng, nhưng dù sao cũng tạo cho tôi khả năng tạm trả lại tự do cho ông ta trong khi quốc hội chưa xem xét đề nghị của tôi và chưa làm cho đạo luật mới được phê chuẩn. Tùy thuộc vào việc đạo luật đó sẽ được diễn đạt như thế nào, ông Presto sẽ được miễn tố hay bị truy tố về tội trộm cắp.

BỮA ĂN CHIA TAY

Presto được trả lại tự do không tiền, không nhà và không cả họ tên.

Tonio Presto trở lại khách sạn. Người đầu bếp lên phòng anh và lễ phép nhắc anh rằng họ vẫn giữ căn phòng cho anh, Presto, bởi vì đồ đạc của anh vẫn còn ở đây, và anh cần phải thanh toán tiền phòng.

- Được, sáng mai tôi sẽ trả. - Tonio vừa đáp, vừa đi tới đi lui trong phòng.

Người đầu bếp cúi chào, gã nhìn Presto không được tin tưởng lắm và đi ra.

- Nhưng ta sẽ lấy tiền ở đâu đây? - Presto tự nói to với mình.

Anh đến chỗ cái va-li, mở ra và bắt đầu giữ bộ quần áo với hy vọng tìm thấy tiền tình cờ còn sót lại trong túi. Không có tiền. Mà anh thì rất cần tiền. Hay là điện cho Hoffmann và đề nghị anh ấy gửi cho vài nghìn bằng thư chuyển tiền?.. Nhưng lại sẽ gặp rắc rối khi đi nhận. Tuy nhiên, Hoffmann có thể gửi tiền đến địa chỉ người chủ khách sạn.

Presto suy nghĩ và lơ đãng xem qua tờ báo. Một tin ngắn thu hút sự chú ý của anh. Trong mục sân khấu và điện ảnh đăng tin mới nhất: cô Hedda Lux kết hôn với ông Lorenzo Marr, Lorenzo! Ngôi sao mới mọc, Lorenzo tuần tú, nghệ sĩ điện ảnh, đã nhiều lần cùng biểu diễn với Presto. Presto là người tình bất hạnh, còn Lorenzo là người hạnh phúc. Trên màn ảnh là như thế, trong cuộc đời cũng xảy ra như thế. Hắn đấy, vị bán thân mà Lux đã gửi trao cả trái tim nàng! Nhưng phải chăng hắn đẹp hơn cả Presto đã thay hình đổi dạng? Tonio nhìn vào gương. Phải, phải, Presto đẹp không thua gì Lorenzo. Nhưng Lorenzo có một cái tên, còn Presto đã mất cả vinh quang cùng với bộ mặt của mình.

Presto cần gấp lại nàng. Chó má thật! Thậm chí anh không còn bộ quần áo ra hôn. Bộ đồ diện đã bị nhàu nát trong tủ. Presto lấy bút và nhanh chóng thảo bức điện gửi Hoffmann.

“Gửi mười nghìn dollars cho ông Green, khách sạn “Imperial”, Hollywood. Presto”.

Sau đó Presto gọi dây nói cho ông chủ khách sạn:

- Ông Green, chắc là ông biết rằng tôi hoàn toàn có khả năng trả tiền và chỉ ngẫu nhiên bị rơi vào tình trạng gặp khó khăn vật chất. Ngày mai anh bạn Hoffmann của tôi sẽ cứu giúp tôi. Anh ấy sẽ gửi đến tên ông mười nghìn dollars.

Đề nghị ông trích lấy đủ số tiền để thanh toán nợ của tôi, còn bao nhiêu xin ông chuyển cho tôi.

Ông chủ khách sạn vui lòng làm theo mẹo này và chẳng mấy chốc trong túi Presto đã có tiền - trừ khoản nợ trên bốn nghìn dollars. Thay vì mười nghìn dollars Hoffmann chỉ gửi có năm. Presto lại được mở một tài khoản nợ ở khách sạn, và nét mặt của người hầu lại có vẻ tôn kính. Antonio mua bộ âu phục mới và thuê ô tô đi đến nhà Hedda Lux.

- Cô Lux, - Presto nói khi nhìn thấy Hedda - Tôi đến chúc mừng cô. Cô đã tìm được vị thần của mình?

- Vâng, đã tìm được. - nàng đáp.

- Một lần nữa xin mừng cho cô và chúc mọi điều vui sướng... Tôi đã làm lành với số phận của mình là người mất mặt. Cô tin tôi, tin rằng tôi đích thực Antonio Presto, người đồng chí và người bạn cũ của cô chứ?

Lux gật đầu.

- Thế này nhé... tôi có một lời thỉnh cầu quan trọng với cô. Tôi muốn tổ chức... bữa ăn chia tay và mời đến dự tất cả những bạn cũ của tôi. Cái đó không bó buộc gì họ cả. Đơn giản là tôi mong muốn một lần nữa, lần cuối cùng được cùng sống thân ái bên họ, rồi sau đó... sau đó Antonio của cô sẽ kiếm một chỗ đứng nhũn nhếch thích hợp với hắn trong cuộc đời.

Lux sợ những cuộc cãi cọ, nên khi thấy Presto chịu khuất phục liền vui vẻ nhận lời mời.

- Nhưng chưa hết đâu. - Presto nói tiếp. - Tôi đề nghị cô bảo đảm cho sự thành công của bữa ăn chia tay này. Đây là danh sách khách mời. Trong đó có tên ông Pitch và con người hạnh phúc Lorenzo Marr, có Drayton, Grenli và Pine, họa sĩ trang trí Bulinga, phụ trách ánh sáng Maurice và người nào đó trong số diễn viên phụ. Tôi mong muốn cô tham gia vào việc này. Khi nào cô nhận được sự đồng ý chính thức của các khách mời, tôi sẽ gửi thiệp mời tới họ. Thế nhé. Thứ hai, tám giờ tối, tại phòng tròn của khách sạn "Imperial".

Tôi vui đã thành công tuyệt diệu. Tất cả khách mời đều đến đúng giờ. Presto đã làm cho những người hoài nghi nhất tin rằng dù anh ở trong cái vỏ bọc mới nhưng anh vẫn là Presto xưa kia, không những là diễn viên tuyệt vời mà còn là đạo diễn tài giỏi. Nghệ thuật biểu diễn mới của Presto, tuy thế mãi sau này các vị khách mới đánh giá được. Trái lại, những năng lực đạo diễn đã được đánh giá đầy đủ nhất ngay trong bữa ăn được bày biện sắp xếp một cách hết sức tươi vui.

Gian phòng được chiếu ánh sáng màu hồng dịu, và ánh trắng rọi qua khung cửa mở rộng ra hiên tạo nên sự tương phản ánh sáng tuyệt đẹp. Mọi thứ đã được tính toán kỹ trước. Dàn nhạc vô hình chơi những giai điệu tuyệt hay. Một số đại biểu báo chí cũng được mời dự bữa ăn, họ có được khá nhiều tài liệu và việc làm.

Ngồi ở ghế danh dự là Hedda Lux, chồng chưa cưới của nàng bên tay trái và ông Pitch, bên tay phải. Ông Pitch thích thú ý định của Presto. Vừa uống rượu nho hảo hạng, ông Pitch vừa mỉm cười nói, đầu nghiêng hẳn sang Hedda Lux.

- Dù anh ta là ai đi nữa, cái anh Presto mới này, anh ta bắt đầu cuộc đời mới không xoàng. Chắc anh ta sẽ làm nên chuyện. Hơn nữa... Pitch tợp một ngụm. - sự biến hóa như cổ tích của anh ta và vụ án kỳ quặc đã là sự quảng cáo xuất sắc cho anh ta. Chỉ một nửa triệu đồng cũng không quảng cáo được như thế. Phải, anh ta thật sự sẽ tạo ra mình. Và nếu đích thực anh ta có được tài năng của Presto cũ, chắc là cũng đáng bận bịu với anh ta.

Lux vừa nghe vừa hứng thú liếc nhìn Presto còn vị hôn phu của nàng lắng nghe những lời của Pitch với vẻ lo ngại cố giấu. Presto có thể là kẻ cạnh tranh nguy hiểm trên màn ảnh và trong cuộc đời. Lorenzo cảm thấy là Lux nhìn Presto không những với vẻ tò mò mà một cách âu yếm.

Presto nâng cốc rượu vang màu vàng và trong suốt như hổ phách, với một bài phát biểu nhỏ:

- Thưa quý bà quý ông! Quý vị có biết là ở nước Trung Hoa có thành ngữ: “người đã mất mặt”. Người ta nói như thế về người nào đã làm một hành vi xấu xa. “Người đã mất mặt” ở nước ấy phải chịu cái chết dân sự. Thật đấy, ở nước Trung Hoa... mà Trung Hoa là một nước châu Á... Ở ta, ở đất nước có văn hóa nhất thế giới này, thì hoàn toàn khác. Ở ta, cái mặt của chúng ta có kết cấu chặt chẽ với cái ví tiền của chúng ta. Và chừng nào ví tiền còn căng phồng, chúng ta còn không bị đe dọa mất mặt theo cái nghĩa của từ ngữ Trung Hoa, dù chúng ta đã có những mưu mô thủ đoạn gì đi nữa. Nhưng đáng buồn cho những ai như tôi dám thay đổi con người thực thể của mình. Khi đó họ bị tước mất hết: tiền bạc, tên tuổi, bạn bè, công việc, tình yêu. Nhưng có thể nào khác được ở đất nước mà đồng dollars thống trị? Xin các vị khách tôn kính của tôi đừng nghĩ rằng tôi chỉ trích những đạo luật tuyệt vời của đất nước tuyệt diệu này, ồ không đâu! Tôi hoàn toàn thừa nhận tính hợp lý của những luật pháp và tục lệ đó. Tôi phục tùng chúng. Tôi cúi mình trước chúng. Tôi đã phạm sai lầm, sai lầm tai hại, khi thay đổi bộ mặt của mình, kể cả với sự giúp đỡ của bác sĩ Sorn. Nhưng tôi long trọng hứa không thay đổi thêm bộ mặt mình và yêu cầu xã hội tha thứ cho lỗi lầm của

tôi đã phạm phải do thiếu kinh nghiệm, và tiếp nhận tôi vào lòng mình, như người cha trong kinh thánh tiếp nhận đứa con trai đi hoang. Và quý vị sẽ thấy tôi là đứa con xứng đáng!

Bài phát biểu này đoạn giữa thì hơi lạ nhưng về cuối làm cho mọi người đều vui thích. Họ hoan hô Presto. Các nhà báo ghi lia lịa.

Antonio uống hết cốc rượu, cúi chào và đi ra ngoài hiên.

- Không! Đích thực là người tuyệt vời! - Pitch hưng phấn nói. - Tôi chưa từng thấy một tài năng và sự tự quảng cáo nào giỏi đến thế, kể cả ở “Presto cũ”. Dứt khoát phải làm cho anh ấy trở thành người có tên tuổi. Nhưng anh ấy đâu rồi nhỉ? Tôi muốn chạm cốc với anh ta.

- Tôi cũng thế! - Hedda Lux bất ngờ phụ họa và cũng đứng lên cùng với Pitch.

Họ đi ra biển. Không có Presto ở đây.

- Presto! Tonio Presto! Anh ở đâu? - ông Pitch kêu lên, làm rượu trong cốc sóng sánh. - Tonio! Cậu bé của tôi!

- Tonio! - Lux gọi với giọng êm ái.

Nhưng không thấy Tonio đâu. Anh như đã chui qua lỗ nẻ. Họ đi tìm khắp cả khu vườn của khách sạn tối đó được dành hoàn toàn và đặc biệt cho khách khứa của Presto sử dụng - không thấy Tonio. Họ trở lại phòng ăn. Cuối cùng các vị khách không kiên nhẫn được nữa bắt đầu lặng lẽ ra về kẻ trước người sau, vừa đi vừa bàn tán về thái độ kỳ lạ của chủ nhân.

- Có thể, đây cũng là đề quảng cáo chẳng? - Pitch nói khi đã về đến nhà trên chiếc xe hơi cùng với Lux. - Nhưng anh ta đã làm quá đáng, anh chàng Presto nghịch ngợm này. Mọi cái phải làm đúng mức. - Và chẳng nguợng vì sự có mặt của Lux, Pitch khoan khoái ngáp.

NHỮNG NẠN NHÂN CỦA “YÊU THUẬT”

Ngày lại ngày trôi qua, vẫn không có chút tin tức gì về Tonio Presto, dường như anh đã mất tăm mất tích. Ông Pitch chờ đợi một thời gian sự xuất hiện của đứa con trai đi hoang, rồi sau đó đã xua tay: thì giờ và công việc không chờ ai. Lorenzo Marr sợ Presto trở về không những như một nghệ sĩ cạnh tranh với anh ta mà còn như kẻ tình địch giành giật trái tim của Hedda Lux. Sau bữa ăn chia tay nổi tiếng, Lux bất ngờ tuyên bố với vị hôn phu của nàng, chàng Lorenzo Marr lộng lẫ, là anh ta không nên thúc giục đám cưới vội. Phải chăng “Presto mới” đã mê hoặc được nàng và nàng chờ anh trở về? Có cái gì đó không ổn đang xảy ra với nàng. Thậm chí ông Pitch cũng nhận thấy là Lux đã thay đổi, nàng trở nên uể oải, trầm ngâm, lơ đãng, thỉnh thoảng dễ nổi nóng. Và chẳng, chính cả Pitch cũng cảm thấy khó ở trong thời gian vừa qua: trong người thấy vương vất khó thở thế nào ấy. Nhưng vẫn phải làm việc! Ông Pitch dự định xây dựng một bộ phim mới, cỡ lớn, tên là “Sự toàn thắng của ái tình” với Lorenzo Marr và Hedda Lux trong vai chính. Ông Pitch tích cực chuẩn bị cho bộ phim này. Tại văn phòng của ông, những nhân vật chính, đạo diễn, quay phim, kiến trúc sư, hội họp bàn bạc từ sáng sớm.

Cô Lux vừa mới tới. Nàng đi vào văn phòng, lại bên bàn của ông Pitch và chìa tay qua bàn cho ông, rồi nói:

- Chào ông Pitch. Ông ngày càng đầy đà ra.
- Đẩy ra dữ quá. - ông Pitch đáp.

Mỗi ngày ông nặng thêm lên vài pound^[14] và lúc này trông ông như con lợn thiến béo phì.

- Còn cô, hình như đã vượt quá cả một? - Pitch hỏi, vừa nhìn cái váy của Lux. Cái váy thật sự là quá ngắn,

Hedda bối rối nhìn cái váy của mình.

- Tôi không cắt ngắn nó đi. - nàng đáp. - Chính tôi cũng không hiểu cái gì đã xảy ra với những chiếc áo của tôi. Dường như chúng tự co ngắn lại.

- Hoặc là cô đang lớn lên. - Pitch nói đùa. - Còn anh, Lorenzo, anh gầy đi

không phải từng ngày mà từng giờ.

Lorenzo thở dài nặng nề và vung tay lên. Trông anh ta thật thảm hại, anh ta gầy tới mức bộ quần áo đeo vào người như cái bao. Chàng trai đẹp Marr thậm chí như đã thấp bé đi, quần anh ta dài ra và phủ kín xuống giày.

- Tôi đã tới gặp bác sĩ. Họ cho đơn ăn bồi dưỡng.

- Má anh hóp lại rồi. Nếu cứ như thế mãi, anh sẽ không thể đóng phim được. Không cách hóa trang nào giúp được. Anh sẽ phải nghỉ làm việc để đi điều trị.

Thảo luận xong về công việc và các vai, họ đi vào trong xưởng. Nhà quay phim Johnson đang bận rộn cạnh máy quay. Ông đề nghị Lux đứng ở một vạch làm dấu trên sàn nhà, rồi nhìn vào máy ngắm và tuyên bố:

- Cô chồi lên rồi.

Lux nhìn vào máy quay và xuống sàn nhà quanh mình. Không thể như thế được. Nàng đứng gần như ở trung tâm tiêu điểm.

- Không nhìn thấy đầu tóc của cô. Cô lớn hơn rồi, cô Lux ạ.

Tiếng cười ồ lên trong xưởng.

- Tôi không đùa. - Johnson nói tiếp. - Hôm thứ sáu tôi đã quay hình cô ở chính ngay chỗ này. Cái vạch còn kia, máy vẫn ở yên chỗ. Hôm đó cô vào khuôn hình, còn bây giờ cô chồi lên trên tới gần nửa cái trán.

Lux tái người. Nàng hoảng hốt nhìn cái váy ngắn của mình. Chẳng lẽ nàng, Hedda, lại bắt đầu lớn lên? Nhưng thật là vô lý! Nàng đâu còn là cô bé con. Vậy mà không riêng cái váy, cả những tay áo cộc hần đi đã nói lên rằng nàng đang cao vượt lên cái áo của mình, như một thiếu nữ.

Con mắt có kinh nghiệm của Johnson còn có một phát hiện nữa. Johnson tuyên bố rằng Lorenzo không chỉ gầy đi, mà còn thấp xuống ba xăng-ti-mét. Điều này hoàn toàn khó tin, tuy nhiên Johnson đã chứng minh rằng đúng như thế.

Mọi người nghi nghi hoặc hoặc đưa mắt nhìn nhau. Những diễn viên đóng vai phụ đã dự bữa ăn ở chỗ Presto đánh bạo tuyên bố rằng có một cái gì đó không hiểu nổi đang xảy ra với họ. Một số thì béo phì ra một cách mau chóng như ông Pitch, số khác thì gầy đi, có người cao lớn lên, có người lại thấp bé xuống. Nỗi khiếp đảm kinh hoàng bao trùm tất cả “những nạn nhân”. Lux ngã ngất đi. Lorenzo khóc thút thít.

Bác sĩ được cấp tốc mời đến, và mọi người xếp hàng theo cấp bậc: đứng đầu

là Pitch - Ông ta thậm chí không nhường chỗ thứ tự cho Lux, - sau đến Hedda đã hồi tỉnh, Lorenzo, sau anh ta là những diễn viên khác đứng theo đúng hạng bậc. Phòng thăm bệnh ngoại trú được mở trong văn phòng của Pitch.

Bác sĩ xem xét kỹ lưỡng các bệnh nhân của mình, nhưng không tìm thấy bất kỳ tổn thương nào của cơ thể. Ông lắc đầu và vung tay lên vẻ không hiểu. Mọi cơ quan đều khỏe mạnh. Dường như mọi thứ đều vào đấy. Riêng ông Pitch, bác sĩ nhận thấy tim có thêm mỡ, điều khó tránh khi ông ta to béo đến thế.

- Ông cần điều trị phát phì. Ăn kiêng, thể dục, đi dạo...

- Tôi đã thử, không ăn thua gì. - Pitch thất vọng nói. - Hay là Presto đã đầu độc tôi bằng chất gì đó trong bữa ăn? - Bác sĩ xua tay phản đối. - Chẳng có gì đáng ngạc nhiên. - Pitch tiếp tục. - Ông chú ý xem tầm vóc béo ra, gầy đi, cao lên, thấp xuống ở tất cả mọi người đã dự bữa ăn với Presto.

- Nhưng y học chưa hề biết đến những chất độc như thế. - bác sĩ đáp.

Ông Pitch không thỏa mãn với những lời khuyên của bác sĩ và mấy hôm sau ông triệu tập hội chẩn. Nhưng cả hội chẩn cũng không làm Pitch yên lòng. Mọi người khuyên ông nên đi khu an dưỡng có nước khoáng hoặc đến bệnh viện chuyên khoa điều trị bệnh phát phì.

Ông Pitch muốn biết Hedda Lux và Lorenzo ra sao rồi, liền gọi dây nói cho họ. Với tiếng nói bị đứt quãng vì nước mắt, Hedda trả lời là nàng tiếp tục cao lớn thêm và không chữa lại áo dài được nữa.

- Chuyện này sẽ kết thúc ra sao đây? Không thể nghĩ đến việc quay phim nữa rồi. - nàng vừa nói vừa rên hừ hừ. - Nếu cứ thế này mãi, chẳng bao lâu nữa có thể đem tôi ra trưng bày ở hội chợ.

- Cô cũng không thể hình dung nổi tôi đã thay đổi đến thế nào. - Pitch khàn giọng nói. - Tôi không còn có thể ngồi vào ghế bành và phải ngồi vào trên ba cái ghế dựa. Thân hình tôi tựa như món thịt đông. Tôi ngủ thiếp đi trong lúc đang nói chuyện, cái béo làm tôi ngạt thở.

Ông Pitch không nhận ra tiếng nói của Lorenzo trong máy điện thoại. Lorenzo nói với cái giọng the thé cao vút, đến nỗi hai lần Pitch phải hỏi lại xem ai đang nói chuyện với mình. Lorenzo cũng có nỗi đau khổ riêng của anh ta. Điều tồi tệ hơn cả là mặt anh ta cũng thay đổi: góc mũi lõm xuống, đầu mũi to ra và héch lên, hai tai vểnh lên, miệng loe rộng.

- Tôi giống như con cóc. - Lorenzo nói chí chóc như chim. - Đây là Presto phù phép vào tôi.

- Tôi cũng đã nói như thế. Nhưng hấn làm bằng cách nào nhỉ?
- Có lẽ bác sĩ Sorn đã giúp hấn, ông bác sĩ đã chữa cho hấn ấy mà?
- Sorn! - Pitch kêu lên! - Ông ta có giúp cho Presto phù phép vào chúng ta không tôi không biết, nhưng Sorn có thể giúp chúng ta! Và không ai khác, ngoài Sorn! Tại sao tôi lại không nghĩ đến ông ta sớm hơn! Tôi sẽ gọi đây nói cho ông ta ngay bây giờ. Chúng ta sẽ đến chỗ ông ta!

CÁI BẤY CHUỘT

Đám rước kỳ lạ tiến gần tới bệnh viện của bác sĩ Sorn. Cả một dãy xe ô tô chở vào lãnh địa của Sorn những kẻ quái dạng khác thường, trông như một gánh xiếc rong. Ông Pitch suýt nữa không nhét nổi tấm thân trương phình tròn vo vào thùng chiếc xe ô tô to tướng. Cô Lux cao vượt hẳn mọi người. Ngược lại, hoàn toàn không nhìn thấy Lorenzo, anh ta đã mất hết vẻ lộng lẫy khi xưa. Anh ta đã trở nên bé nhỏ đến nỗi đầu không cao hơn cái thùng của chiếc xe hở mui. Trong một chiếc xe, có một quái vật khủng khiếp với những triệu chứng của bệnh to cục, do một diễn viên trẻ thể hiện.

Đoàn bệnh nhân được mau chóng đưa vào các nhà nghỉ của bệnh viện.

Như mọi khi, ông Pitch vẫn là người đầu tiên tại phòng khám của Sorn.

Sorn thông báo cho ông Pitch một tin rất lý thú. Đêm trước buổi tối bất hạnh, có kẻ đã lấy trộm trong phòng thí nghiệm của ông những chiếc hộp đựng các chế phẩm của các tuyến khác nhau. Đến giờ thì ông Pitch không còn hoài nghi rằng tất cả những tai họa của bọn ông là tác phẩm của bàn tay Presto, rõ ràng là hắn muốn trả thù một cách độc đáo đến thế những người đã nông nổi quay lưng lại với hắn.

- Nhưng có hy vọng chữa khỏi không? - Ông Pitch hỏi.

- Hoàn toàn được. - Sorn đáp một cách tin tưởng. - Sẽ tác dụng mạnh mẽ vào tuyến yên của ông, khiến ông mau chóng sứt cân.

Sorn quả đã có lý. Sau ba tuần Pitch mất một phần ba trọng lượng: hơn nữa Sorn còn tuyên bố là “chúng ta còn chưa đựng tới mỡ, chỉ mới rút nước đi”.

Nói chung, với ông Pitch ít phải vất vả nhất. Bệnh của ông dễ chữa. Còn bệnh của Lorenzo và Lux phức tạp hơn nhiều. Lorenzo đã trở nên thấp bé tới mức, khi anh ta đứng cạnh Hedda, ta có thể tưởng anh ta là con trai nàng.

- Xin cô đừng lo, có những người còn cao hơn. - Sorn nói với Lux. Tầm vóc cao lớn nhất mà khoa học biết được là hai trăm năm mươi nhăm xăng-ti-mét. Của đáng tội, người Nga khổng lồ Makhnov theo người ta nói còn cao hơn nữa và đo được hai mét tám nhăm.

- Tôi sẽ chỉ sung sướng khi nào trở lại tầm vóc cũ.

- Được ạ, chúng tôi sẽ cố gắng trả lại cho cô tầm vóc cũ. - Sorn an ủi.

Lorenzo Marr làm cho Sorn phải bận tâm nhất trong bọn. Anh ta hoàn toàn mất tinh thần, khóc lóc hờn dỗi như trẻ con, van xin nài nỉ, đe dọa tự tử. Sorn phải mất nhiều công sức để làm yên lòng anh ta.

Những bệnh nhân còn lại của xưởng phim ngoan ngoãn chờ đón số phận của họ. Phần lớn bọn họ không đủ tiền để điều trị tại bệnh viện Sorn, và họ vui sướng khi Pitch nhận trả mọi phí tổn, tuy ông đã tuyên bố: “Sau hãy tính toán”. Pitch không thể để cho cả bộ phim thứ hai đang làm dở lại cũng bị bỏ đi.

Ông Pitch đã gây đi liền thuyết phục Lorenzo và Lux giữ nguyên hiện trạng mà “chất độc” do Presto bỏ vào rượu vang đã biến họ thành như thế.

- Các bạn sẽ gây nên ấn tượng cuồng nhiệt không kém gì ấn tượng “Presto mới” đã gây nên. - Pitch hứa với họ bạc triệu, và Lorenzo đã bắt đầu dao động.

Nhưng khi nhìn sang Lux, anh ta liền từ chối lời đề nghị cảm ơn đó.

Việc điều trị tiếp tục và mọi người bắt đầu hơi lấy lại được hình dạng cũ. Hedda Lux thấp xuống, chú bé Lorenzo lớn lên rõ rệt, còn Pitch đã gần đạt tới mức to béo bình thường của ông ta. Mọi người đã bàn tán đến ngày trở về sắp tới.

Vài ngày trước khi họ ra viện lại có những bệnh nhân mới đến: viên thẩm phán, viên chương lý và ông thống đốc. Nom họ mới thảm hại làm sao! Viên chương lý trở thành đứa bé giống như Lorenzo, viên thẩm phán phát phì như ông Pitch, còn ông thống đốc nom như người da đen chính cống. Ở nước Mỹ mà là da đen thì hoàn toàn chẳng thú vị gì, đặc biệt đối với một vị thống đốc. Ông ta đã phải chịu đựng hàng đống những chuyện khó chịu các loại trước khi đến được chỗ Sorn.

Ông thống đốc đành phải làm quen với tất cả những điều tuyệt mỹ của chế độ “Jim-crowism”^[15].

Phần nộ vì sự lão xược của “tên da đen”, những hành khách suýt nữa đã quăng ông thống đốc qua cửa sổ khi ông xuất hiện ở tòa án. Tại nhà ga, cũng xảy ra một loạt cuộc xô xát. Vào những phút giây cay đắng ấy, trong đầu ông thống đốc thậm chí đã bắt đầu nảy ra những ý nghĩ, bất thường đối với ông, rằng những đạo luật của Mỹ về người da đen có lẽ là không hoàn toàn công bằng và nhân đạo, và chắc là cần phải sửa đổi chúng.

Ông sợ một cách khủng khiếp nhờ cứ phải làm người da đen suốt đời thì sao. Ông không rời khỏi hai gã đầy tớ trung thành đã tận mắt thấy ông biến dần dần thành người da đen, và trong mọi vụ xô xát và hiểu lầm họ làm chứng rằng ông thống đốc không phải là người da đen. Phải, Presto đã gây nên nỗi phiền lòng to lớn cho ông thống đốc vì đã bắt ông mang lột người da màu. Mỗi ngày mấy lần ông thống đốc tắm nước nóng, ông xát xà phòng, kỳ cọ điên cuồng bằng đá kỳ, nhưng da ông không trắng ra được. Bác sĩ được mời đến đã thấy rằng da ông thống đốc không phải có màu trên mặt da mà có sắc tố tối sẫm như ở những người da đen.

Nghे xong những câu chuyện đáng buồn của các bệnh nhân mới đến, ông Pitch tuyên bố rằng hiển nhiên họ cũng là nạn nhân của sự trả thù của Presto.

- Nhưng hẳn làm sao mà gây ra được chuyện này? - ông thống đốc thắc mắc.
- Hẳn có thể mua chuộc những người đầy tớ, và họ đã lén trộn chất bột vào thức uống. - Sorn đưa ra giả thuyết. - Tất cả là do hoạt động của tuyến yên.

Tuyến yên tách ra một chất đặc biệt có thuộc tính kỳ lạ. Một lượng không đáng kể chất này đem tiêm vào máu sẽ gây ra sự giãn nở các tế bào chứa chất nhuộm màu. Các nhà khoa học từ mấy năm về trước đã làm thí nghiệm sau đây: họ tiêm chất chiết xuất vào máu con ếch có da màu vàng sáng, và con ếch đã nhanh chóng sẫm màu lại. Con ếch trở thành da đen.

Ông thống đốc nhần mặt, ông không thích sự so sánh ấy. Các nhà khoa học này sẵn sàng đem đặt ngang bằng một ông thống đốc với một con ếch da sáng nào đó!

- Tuyến yên tác dụng vào màu da con người. - Sorn nói tiếp. - Chắc ông đã biết rằng ở những phụ nữ có mang thường xuất hiện những vết trên mặt. Sự xuất hiện những vết này có mối liên hệ với sự tuần hoàn trong máu của chất hormon ở phần sau tuyến yên, gây nên sự nhiễm sắc đen.

Mỗi lúc lại càng khó chịu hơn! Bây giờ họ ví ông với đàn bà chửa! Ông thống đốc liền hỏi, để chấm dứt những sự giải thích khoa học bực mình đó:

- Còn việc điều trị?

- Tác dụng vào tuyến yên ấy.

- Vậy thì ông tác dụng vào nó đi! - ông thống đốc kêu lên một cách thật nồng nhiệt, dường như tuyến yên là kẻ tử thù của ông.

- Dù sao tôi vẫn không hiểu mục đích mà Presto theo đuổi. - viên chương lý oe oe. Ông ta ngồi trong ghế bành và chăm chú nhìn những cái chân ngắn ngủn của ông không chạm tới đất. - Phải chăng chỉ là sự báo thù?

- Vậy còn có thể là cái gì? - Ông thống đốc hỏi.

Mọi người lặng yên.

Ông Pitch, vốn thông minh hơn, đưa ra giả thuyết:

- Liệu chuyện này có liên quan đến bản dự luật ông đưa ra quốc hội và bài phát biểu công khai của ông lên án việc thay đổi hình dạng của những người lớn tuổi không?

Ông thống đốc - da đen rên rỉ. Ông cũng hiểu mảnh khóe tinh ranh của Presto. Tình trạng không lối thoát! Sorn có tài giỏi đến mấy, thì sau khi chữa khỏi dù sao họ vẫn hơi khác với hình dáng trước kia. Mà nếu mặt mũi thay đổi, đạo luật cũng phải áp dụng đối với họ, và thống đốc, chương lý, thẩm phán, Pitch, Lux, Marr đều sẽ bị tước mất tài sản, bị khánh kiệt...

- Chúng ta chỉ còn một cách, - viên thẩm phán béo phì ò ề, - hoặc là từ bỏ việc

chữa chạy...

- Nhất quyết không từ bỏ! - Viên thống đốc hét lên. - Làm một tên da đen suốt đời ư? Không đời nào! Vả lại, dù sao chúng ta cũng đã mất bộ mặt của mình, tuy là miễn cưỡng. Tôi không muốn để số phận của tôi phụ thuộc vào những ngẫu hứng của phép quỷ hiện về số phận!

- Rõ rồi! Chúng ta còn một cách. - viên chương lý kết luận. - Cần phải rút ngay lập tức bản dự luật của chúng ta. Nhất là vì, không chỉ có một nhà triệu phú đã thay đổi bộ mặt của mình. Chẳng rõ vì sao trước đây tôi cũng không nghĩ tới điều này. Và Presto sẽ được khôi phục các quyền về tài sản của anh ta. Biết làm sao được. Anh ta khôn hơn chúng ta.

Cuộc họp đó đã kết thúc như thế, và Sorn bắt tay vào điều trị.

Tất cả bệnh nhân đang tiến tới hoàn toàn khỏi bệnh. Cô Lux đã thấp xuống tới tầm vóc bình thường vốn có và lại đẹp như xưa. Lorenzo cũng lớn lên. Nhưng anh ta buồn phiền vì cái mũi dường như trở nên hơi mập hơn trước và sợ rằng sẽ không đóng xong bộ phim đã bắt đầu, nói chung khán giả sẽ không thừa nhận anh ta. Tuy nhiên cả cái khuyết tật này cũng đã nhanh chóng biến mất.

Tất cả bệnh nhân quyết định ra viện cùng một ngày. Sorn đã tán thành quyết định này. Ông có thể kiểm tra những kết quả điều trị bằng cách so sánh lẫn nhau, hơn nữa những người đã khỏi cũng cần ở lại thêm vài ngày để theo dõi, nhằm kiểm tra tính bền vững của những kết quả đạt được.

Rốt cuộc cái ngày hằng mong đợi đã tới, tất cả những người đã lành bệnh thuộc nhóm “nạn nhân của Presto” tập hợp ở nhà khách. Mặc dù Sorn gián tiếp có lỗi trong chuyện rủi ro của họ, các bệnh nhân vẫn chân thành cảm ơn ông đã điều trị thành công. Ông thống đốc còn nói lên những lời đặc biệt xúc động và vui sướng vô hạn về việc ông đã biến trở lại thành người da trắng.

Trên đường trở về nhà, ông khoan khoái ra lệnh tổng cổ tên da đen đã dám hỗn láo đi vào toa dành cho người da trắng.

PHẦN THỨ HAI

BÊN HỒ NGỌC BÍCH

Presto ngồi trên cái thùng nhỏ dưới bóng một cây sồi già, hút tẩu và đọc Walt Whitman^[16] “Hay thật” - Tonio Presto nghĩ. Anh rút bút máy và sổ tay, ngồi xuống cỏ, biến đáy thùng thành bàn viết, bắt đầu ghi chép:

“Hãy thú nhận rằng đối với con mắt sắc sảo thì tất cả những thành phố này, nhưng nhúc nhúc những kẻ lố bịch, hèn hạ và những kẻ bệnh hoạn, ông ẹo một cách vô duyên bởi những thằng hề và kẻ quái dạng, là một sa mạc Sahara tiêu điều mà thôi...”

- Những kẻ lố bịch, hèn hạ, những kẻ bệnh hoạn, thằng hề và quái dạng!... Chất liệu đấy! Có lẽ còn trong sạch hơn kẻ quái dạng Presto! - Tonio kêu lên. Anh muốn tiếp tục ghi chép, nhưng con Pip, một chú chó non giống St. Bernard, nghe tiếng chủ liền sủa lên ra ý hỏi. Nó nằm đối diện với Presto, sốt ruột cào cào đôi chân trước, lắc đầu và vểnh hết tai này đến tai kia lên. Presto mỉm cười.

- Hết rồi. Hết sạch! - Tonio nói. Sáng sáng anh cho con Pip thức ăn thừa của bữa điểm tâm.

Pip sủa nhát gừng, chồm lên và nhảy cẫng bên cạnh Presto. Nó đòi đi dạo. Đây là một con chó thông minh đáng ngạc nhiên. Sáng sáng sau bữa điểm tâm, Pip thích đi với Presto tới hồ Ngọc Bích. Tonio ngồi câu còn Pip ngồi dán mắt vào cái phao. Nó kêu ăng ẳng và bắt đầu run lên khi cá cắn câu. Con cá câu được đầu tiên là dành cho nó. Đôi khi Presto mang cá câu được tới cái suối nước nóng phun ngay cạnh đấy và dúng cả túi cá xuống nước sôi, nấu chín rồi sửa soạn cho mình bữa điểm tâm thứ hai. Pip tỏ thái độ không tán thành ý định này: nó không thể nào thắng được cơn sợ hãi trước cơn suối nước nóng phun réo ầm ầm, sủi bọt, bốc hơi mà nó không dám lại gần.

Presto nhìn hồ Ngọc Bích, nhìn những dãy núi xanh lơ ở phía xa, rồi nhìn vào quyển sách và cuốn sổ tay, cuối cùng anh nhìn về ngôi nhà nhỏ màu trắng của người gác rừng. Cửa sổ và cửa ra vào đều đóng. Ellen còn đang dọn dẹp căn phòng của anh.

- Không, Pip à, hôm nay chúng mình không đi chơi đâu. Tao nằm ở đây, dưới gốc thông này và ngắm nhìn trời, - Presto nói.

Pip thở mạnh ra. Nó biết những thói quen của Presto: anh mà đã nằm ra dưới gốc thông, thế là hết, anh sẽ chẳng đi đâu nữa. Mất toi cuộc dạo chơi buổi sáng.

Mặc cho anh bạn bốn chân không hài lòng. Presto thường nằm hàng giờ dưới gốc thông. Sau những cơn xáo động bất thường thời gian qua, anh cần được nghỉ ngơi, dù rằng anh tới nơi này không phải để dưỡng sức.

Đặc biệt nhộn nháo là những ngày cuối cùng trước bữa chia tay đáng ghi nhớ biết bao đối với tất cả những người đã dự.

Ngay trong thời gian vụ án đang xét xử, những luật gia lớn nhất của nước Mỹ đã ngỏ ý muốn giúp đỡ Presto. Họ không thể chính thức đại diện cho Presto theo thủ tục thông thường tại phiên tòa: muốn thế phải có ủy quyền của chương khế, mà Presto thì nằm trong tình thế vô năng lực hành vi. Tòa án sẽ không chấp nhận một sự ủy quyền như thế. Vì vậy các luật sư chỉ tác động một cách không chính thức, ngoài hành lang, tới các viên chức và quan tòa. Phương pháp tốt nhất là dùng tiền và những quan hệ cá nhân của các luật sư. Tiền thì Presto bị tước mất hết - ít ra cũng không còn quyền sử dụng - tài sản của anh đã bị tịch biên. Những luật sư cỡ lớn đều có tiền riêng, họ có thể cho anh vay. Không thể tính đến việc tiêu phí tiền vào sự tác động không công khai này. Và họ có thể thổi phồng những món chi. Hơn nữa, vì là chuyện mạo hiểm nên họ đòi Presto những món thù lao khủng khiếp. Tonio lưỡng lự.

Mấy ngày sau bữa ăn không thể nào quên ấy, người thư ký riêng và trợ tá của luật sư danh tiếng Pierce ở New York tới gặp anh. Ông Pierce đã có thời là ủy viên của tòa án tối cao, nhưng sau đó ông đã đổi cái chức vụ danh dự của mình lấy cái sinh lợi nhiều hơn, khi chuyển sang nghề luật sư. Ông được coi là luật sư và nhà luật học lớn nhất nước. Cái chính là ông vẫn giữ được những quan hệ cá nhân với các nhà hoạt động tòa án quan trọng nhất. Ông không cần mời mọc khách hàng - họ tự đến với ông. Nhưng Pierce chỉ nhận những vụ tố tụng và thừa kế hàng triệu đồng, hơn nữa ông giao phần lớn các vụ này cho vô số những trợ tá của ông. Đây là một doanh nghiệp thương mại có quy mô lớn và Pierce nhanh chóng tạo được cho mình một tài sản rất lớn. Và vị luật sư trứ danh đã phái sứ giả của mình gặp Presto, làm ra vẻ quan tâm đến vụ án rắc rối này. Tuy nhiên, sự quan tâm đó đã không ngăn Pierce đặt ra cho Presto những điều kiện mà trong thâm tâm anh coi là kẻ cướp, tài sản của Presto sẽ tan đi mất gần một nửa. Presto tiến hành thương lượng với người đại diện của Pierce trong mấy ngày, người này chỉ có những nhượng bộ không đáng kể. Hoàn toàn kiệt lực trước tài xoay xở của vị luật sư, Presto đành phải chấp thuận mọi điều kiện và ký vào những văn tự nợ đủ loại, cả đến những trái phiếu hối đoái. Làm thế nào được? Luật lệ chó sói mà; cả đàn xâu xé con sói bị thương. Pierce hãy còn nhân đạo hơn nhiều người khác: còn để lại cho Presto chút ít. Và lại, công việc được đặt vào những

bàn tay tin cậy. Điều mà Pierce sẽ làm không một luật sư nào ở Mỹ làm được: người ta nói là chưa có trường hợp nào Pierce bị thua trong vụ án mà ông ta đảm nhận. Bây giờ Presto đã có thể đi làm công việc khác không kém phần quan trọng, nó đòi hỏi anh phải sống biệt lập hoàn toàn.

Bác sĩ Sorn đã nói với Presto trước khi bắt đầu chữa cho anh:

- Ông chưa hề nhìn thấy bộ mặt thật của ông, bộ mặt mà lý ra ông phải có nếu như bệnh tật từ bé đã không biến ông thành quái dạng.

Presto đã thấy được bộ mặt thật về thể xác của mình, nhưng bây giờ cách thức biểu diễn của kẻ quái dạng Presto không còn hợp với nó, cũng như bộ quần áo bé xíu của anh lùn cũ sẽ không còn hợp với thân người mới. Bộ mặt mới, thân người mới đòi hỏi một nội dung mới bên trong, những mục tiêu mới trong cuộc sống, trong nghệ thuật, những thủ pháp sáng tác mới, Presto tin tưởng chắc như thế sau các cuộc nói chuyện với Pitch, với Hedda Lux và nhiều người khác. Vấn đề hóa ra phức tạp hơn là anh tưởng. Anh cần phải tìm cho ra bộ mặt nghệ sĩ mới, một chương trình tiết mục mới, những vai kịch mới. Cần phải suy đi nghĩ lại một cách nghiêm chỉnh, suy nghĩ thì phải tập trung tư tưởng, mà muốn tập trung thì nhất thiết phải sống biệt lập hoàn toàn.

“Phật Thích Ca đã từng sống biệt lập như thế vì muốn tìm thấy bộ mặt của mình, lúc đầu ở trong cánh rừng xoài trên bờ sông Anoma, sau đó trong rừng rậm Uruvela. Tìm đâu ra những rừng như thế nhỉ?” - Presto ngẫm nghĩ.

Anh lựa chọn khá lâu nơi sẽ đến. Nhớ lại những nơi hẻo lánh của tổ quốc rộng lớn, những dãy núi, cánh rừng, hoang địa... Có khá nhiều nơi như thế. Nhưng đi ắt quá xa và quá sâu thì không nên: anh phải theo dõi sự diễn biến của vụ án. Có thể, ông luật sư cần biết thêm những tin tức gì đó. Dĩ nhiên Presto sẽ báo địa chỉ mới cho ông Pierce, nhưng chỉ cho mình ông ta, hơn nữa anh đòi phải giữ tuyệt đối bí mật.

Bỗng anh nhớ tới khu vườn quốc gia Yolstounskom. Khu vườn mà lãnh thổ rộng hơn diện tích nước Bỉ! Có nơi để sống biệt lập rồi! Tại đây sẽ tìm ra những xó xỉnh hẻo lánh nhất mà khách du lịch không nhòm ngó tới. Anh sẽ không ở khách sạn, mà sẽ ở trọ tại nhà một người gác rừng hay kiểm lâm. Tuyệt rồi! Nhân tiện anh sẽ thăm khu vườn nổi tiếng, kỳ quan thế giới này. Do bận việc liên miên và lúc nào cũng vội nên Presto chưa có thì giờ rảnh rỗi để đến khu vườn trứ danh. Bây giờ anh sẽ đi xem, sẽ giải trí đôi chút trong chuyến đi - việc đó rất là cần thiết - rồi sau đó sẽ ẩn náu trong cánh rừng cây xoài và sẽ nghiền ngẫm về số phận của mình.

Tonio tích cực bắt tay vào chuẩn bị cho cuộc du hành. Anh mua những cuốn sách chỉ dẫn về khu vườn Yolstounskom, nhiều sách về điện ảnh, văn học và cả triết học. Anh cần am hiểu nhiều thứ. Anh cẩn thận lập hành trình dùng cách thay đổi các phương tiện di chuyển để xóa dấu vết tốt hơn. Và vào cái giờ mà các vị khách đến dự bữa tiệc còn đang vừa cạn những cốc rượu cuối cùng vừa réo gọi chủ nhân tạm vắng đi đâu không rõ. Presto đã ở xa rồi.

NGƯỜI GÁC RỪNG BÁC HỌC

Dù Presto đã được chuẩn bị khá đầy đủ bằng những cuốn sách và chỉ dẫn, anh vẫn kinh ngạc khi nhìn thấy khu vườn Yolstounskom. Thiên nhiên dường như đã tập hợp ở đây tất cả mọi hình thức kỳ thú, mọi thứ tương phản, mọi màu sắc có thể khiến ta ngạc nhiên và bị quyến rũ. Núi non, khe vực, thác nước, hồ đầm, rừng cây thay thế nhau như trong chiếc kính vạn hoa. Nước của những mạch nóng sôi bắn tung ra những hạt vôi, chúng nguội đi, hóa thạch và tạo nên cả một hệ thống những bậc thềm đẹp như tạc bằng đá hoa. Những thềm đá này, cái hẹp cái rộng, được viền quanh bằng những móc treo, những “đăng-ten” cầu kỳ bằng thạch nhũ. Những thềm đá trắng tinh thay thế nhau với những thềm đá màu vàng sáng, màu hồng, xanh lơ, xanh lá cây, nâu. Presto đặc biệt thích một thềm đá có tên là Bép Quý. Đó là một khoảng không gian tối sẫm từ đó vọng ra tiếng ì ầm ì ầm. Những con dơi bay lượn vòng tròn giống như những túm màu đen, gần như chạm cánh vào Presto và người lái xe... Rồi đột nhiên một cảnh trí mới - “Cổng vàng” bằng phún thạch nhuộm màu vàng óng ánh, “Hồ thiên nga”, một vùng núi non hoang dã với những đỉnh ngập tuyết. Ở lại đây chăng? Không, phong cảnh quá lạnh lẽo. Đi nữa! Lưu vực suối nóng phun Gerrisa và những mạch nước nóng “Gã bắn tính đen”, “Người một phút” - mỗi phút lại tung lên cao một tia nước. “Thường trực” - hai mươi phút phun lên một lần. Dưới thấp là những con suối bùn các màu hồng, vàng, trắng. Những mạch nước này phun nước nóng sôi ầm ầm và nước rơi xuống mặt đất thành những cái thác ngoạn mục. Đi xa hơn nữa khỏi tiếng động ồn ào này!...

Ngọn suối màu ngọc lam với nước xanh lơ và trong suốt khác thường phản ánh vào mặt gương hồ Lăng Trụ. Chung quanh, có nhiều suối nước nóng phun và mạch nước nóng, những hồ núi nhỏ, những con suối màu ngọc bích ầm ầm thác đổ... Đây là con suối nóng phun “Bộng ong” với hình thù kỳ quặc, đây là “Bọt biển”, “Su tử”. Xa hơn. Giữa những vách đá lóng lánh toàn hoàng ngọc và hồng ngọc, là hồ Ngọc Bích. Hồ đã quyến rũ Presto. Quả thật ở đây cũng như ở khắp nơi, nhìn thấy những khách sạn dành cho khách du lịch, những nhà nhỏ với cột xăng để phục vụ cho xe ô tô, với những ki-ốt cầu kỳ bán đồ giải khát, cái thì hình chiếc mũ nồi - quảng cáo độc đáo của hãng làm mũ - cái thì hình tượng Phật, cái thì kiểu nhà thủy tạ Trung Hoa. Và ở khắp nơi là những quảng cáo quấy rầy: trên các tường nhà, trên hàng rào, trên hàng cây cạnh đường, thậm chí trên các vách đá. Những quảng cáo về thuốc đánh răng, dây đeo quần áo, dao cạo

râu, thuốc đã được cấp bằng này làm cho xấu xí, dị dạng đi những phong cảnh đẹp đẽ nhất trên thế giới. Nhưng xa con đường đã đi qua, hơn nữa, còn thấy được những nơi chốn không người qua lại.

Presto nhận thấy ở đằng xa có một ngôi nhà nhỏ cô độc, một túp lều xuềnh xoàng trên sườn núi. Một con đường nhỏ, hẹp, mọc đầy cỏ dẫn tới ngôi nhà, phải vất vả lắm xe mới có thể đi được. Chắc là nhà người gác rừng. Đúng là cái nhà anh cần. Presto ra lệnh cho người lái xe đi tới ngôi nhà. Lái xe tuân lệnh chẳng vui vẻ gì: “Phá xe ra mắt”.

Nhưng họ cũng leo lên núi được trót lọt. Chỉ có một chỗ, dòng suối phun nằm ngay cạnh đường đá làm bắn tóe vào xe và người trong xe những giọt bùn màu vàng nóng bỏng.

Mặt trời đã khuất sau đỉnh núi. Hồ Ngọc Bích phản chiếu ánh hoàng hôn, óng ánh lên những sắc màu linh động của xà cừ. Thậm chí Presto đã bất giác thờ dài: sao mà đẹp thế! Vẻ đẹp này sẽ làm cho mình không suy tưởng được chăng? Không sao, ta sẽ quen với cái đẹp, như quen với mọi thứ.

Presto gặp may. Chủ nhân của ngôi nhà đang ngồi trên khúc gỗ và hút chiếc tẩu ngắn. Ông ta mặc chiếc sơ mi kẻ ô vuông để phanh cổ, nhét vào trong cái quần da, dưới chân là đôi ủng cao. Như thế sẽ đi qua những bụi cây gai được thuận tiện hơn. Ông ta không đội mũ. Tóc đã hoa râm, bộ mặt dài, hơi mệt mỏi, có râu ria mép. Ông ta bình thản nhìn chiếc xe ô tô đang lại gần.

Presto chào ông chủ nhà và bước ra khỏi xe. Anh muốn thuê một vài phòng. Ở các khách sạn ồn ào quá, anh lại cần nghỉ ngơi và làm việc đôi chút về cuốn sách của anh. Anh là nhà báo và phần nào là nhà văn. Smith. Adam Smith...

Ông già nhìn Presto một cách dò hỏi. Nhiều khách du lịch muốn ăn ở được rẻ đã tìm đến các người gác khu vườn để đề nghị được ở trọ trong nhà họ. Mỗi khách du lịch kiểu ấy nghĩ ra hàng mớ lý do vì sao họ lại “không tiện” ở khách sạn.

Ban quản lý công viên đã tỏ thái độ không tán thành việc các khách du lịch đến ở nhà những người gác. Quyền lợi của các chủ khách sạn bị thiệt thòi vì việc đó. Vì thế những người phục vụ của công viên, dù rất muốn kiếm tiền cũng chỉ hăn hừ lắm mới nhận cho khách du lịch ở nhà mình với cái cớ là họ hàng hay bạn bè.

Presto nhận thấy người gác rừng đang phân vân nên vội vàng nói:

- Tôi sẽ trả cho ông bằng số tiền phải trả nếu ở khách sạn... thậm chí nhiều

hơn.

- Nhưng ông sẽ không tìm thấy ở nhà tôi những tiện nghi như ở đây - Ông già đáp ngay, có vẻ đã xuôi tai.

- Tôi không khó tính. Cái bàn cái ghế, cái giường, bữa ăn bình thường, ngoài ra tôi không đòi hỏi gì hơn. - Presto nói. - Tôi chỉ cần sự yên tĩnh, mà ở đây có vẻ là yên tĩnh.

- Phải, nếu không kể tiếng ồn ào của những suối phun. Nhưng ông sẽ quen ngay với nó và sẽ không nhận thấy nữa. Thôi được, mời ông vào xem.

Chủ nhân dẫn Presto vào nhà. Hoàn toàn không phải là một túp lều bé nhỏ như cảm thấy khi nhìn từ xa. Trong nhà có ba phòng - một phòng khá lớn - bếp và cả nhà tắm nữa. Trong gian phòng nhỏ mà chủ nhân chỉ cho thấy thoáng qua, Presto thấy một chiếc giường và những chiếc giày xinh nhỏ của phụ nữ. Trong phòng của chủ nhân có chiếc giường hẹp, một bàn viết khá lớn, chiếc tủ đựng sách. Trên tường treo những con chim nhồi rất khéo và chiếc phong vũ biểu. Phía trên bàn viết, những chân dung của Darwin và Haeckel lồng trong khung hình bầu dục khiến Presto rất ngạc nhiên.

- Gian phòng này của chúng tôi có vẻ như phòng khách và phòng ăn tiệc, - chủ nhân chỉ gian phòng lớn, - nhưng thường chúng tôi ăn cơm ở trong bếp.

- Gia đình ta có đông không? - Presto hỏi một cách hơi dè dặt.

- Có tôi và đứa cháu gái. - chủ nhân đáp. - Đây, tôi có thể dành cho ông gian phòng này.

Cửa sổ và cửa ra vào đều trông ra vườn hoa, những cây thông mọc trên đồi. Presto thích căn phòng, và hộp đồng được ký, va-li được đem vào, người lái xe ra về.

- Ellen về một cái, là nó thu dọn sạch sẽ ngay phòng cho ông. Bây giờ ta đi xuống bếp, tôi chuẩn bị trà. Chắc là đi đường mệt ông cũng muốn uống?

- Ông rất dễ mến, thưa ông.

- Xin lỗi, tôi chưa xưng tên. Tôi là John Barry.

Trong khi dùng trà, Barry kể chuyện trong vườn có bao nhiêu trâu bò, hươu nai, sơn dương, gấu, có những loài chim nào. Barry sống hòa thuận với nhiều cư dân của khu vườn, một vài chú gấu thậm chí còn lấy bánh mì ngay trên tay ông. Sau đó ông bắt đầu kể về cây cối, về các loại thực vật khác thường và không riêng ở khu vườn Yolstounskom. Một số điều ông kể, Presto đã biết qua các số

tay hướng dẫn và sách đi đường: về tầm vóc khổng lồ và chiều dày của thân cây Sequoia^[17], về chuyện trên một gốc đã chặt của cây Sequoia đặt được một đàn dương cầm cùng bốn nhạc công ngồi và hãy còn chỗ cho mười sáu cặp nam nữ nhảy múa, chuyện trên một gốc Sequoia khác dựng cả một ngôi nhà nhỏ làm nhà in để xuất bản tờ “Tin tức cây khổng lồ”. Chuyện người ta đã xẻ từ cây Sequoia “tấm ván lớn nhất thế giới” định đưa đi dự triển lãm năm 1960 ở Paris, và tấm ván này vẫn còn ở Mỹ vì không chiếc tàu nào bảo đảm chở tấm ván vẫn nguyên vẹn sang tới châu Âu.

Những câu chuyện tương tự, những người hướng dẫn đều kể cho các khách du lịch Mỹ rơi vào “những qui mô khổng lồ”. Nhưng vì Barry là người gác rừng bình thường, nên những hiểu biết của ông, ngôn ngữ văn học chính xác của ông khiến Presto ngạc nhiên.

- Ông có biết lịch sử tên gọi Sequoia không? - Barry mỉm cười hỏi. - Trong số các tù trưởng da đỏ có một người tên là Sequoia. Ông sẽ nhầm, nếu nghĩ rằng đó là một người mọi rợ tay vung cây rìu chiến, một kẻ đi săn da đầu. Ông ta là người rất có văn hóa, người sáng chế ra chữ viết của người Anh-điêng. Để tỏ lòng tôn kính ông, những người da đỏ gọi cây này là Sequoia. Những cây Sequoia ở Mỹ được các nhà bác học phát hiện ra ngót một trăm năm trước và được đặt tên là “thông California”, hoặc cây “ma-mút”^[18]. Gọi là ma-mút, có lẽ vì những cành khô trần trụi của những cây Sequoia già trông như răng nanh của con ma-mút. Nhà thực vật học người Anh nghiên cứu đầu tiên cây Sequoia đã muốn làm cho bất tử tên của một vị anh hùng người Anh, thống soái Wellington, bèn lấy tên ông đặt cho cây, gọi là “Wellington gigantea”^[19]. Nhưng người Mỹ đã bất bình, họ phản đối: cái cây Mỹ này của họ lại đặt tên Anh ư, lại là tên một ông tướng! Và nhà thực vật học người Mỹ liền gọi cây bằng tên người anh hùng dân tộc Washington của họ: “Washington gigantea”. Tuy nhiên sau này đã vỡ lẽ rằng cả tên này lẫn tên kia đều không chính xác, bởi vì cái cây mới này là một loài mới, chứ không phải giống mới. Vì thế cái tên gọi hoàn toàn xứng đáng “gigantea” có thể để lại được, tên gọi về giống thì phải khác với tên loài cây cùng giống đã được biết từ trước - Sequoia sempervirens” - cây Sequoia sống vĩnh viễn. Thế là vị tù trưởng da đỏ đã thắng những anh hùng dân tộc của Anh và Mỹ. Câu chuyện này những người hướng dẫn không thật sẵn sàng kể cho khách du lịch người Anh và Mỹ nghe, để khỏi làm tổn thương lòng tự ái dân tộc của họ.

- Ông Barry! - Presto không nén được. - Ông biết nhiều quá. Tại sao ông lại làm người gác rừng mà không đứng ở vị trí ít ra là của người hướng dẫn?

- Chính là vì tôi biết nhiều, - Barry đáp với nụ cười buồn. - Làm người gác thì yên ổn hơn. Cần phải biết ơn số phận về điều đó.

- Nhưng ông là người có học thức! - Presto sôi nổi nói.

- Đây là tôi ba hoa trước mặt một người lạ như ông. - Rồi, sau một lát im lặng. Barry hỏi: - Ông không thuộc tờ-rót báo chí Gardner chứ?

- Không, không! Ông có thể hoàn toàn cởi mở với tôi! - Presto vội làm ông yên lòng.

- Phải, tôi có trình độ đại học, - Barry nói - Nhà sinh vật học. Đã làm giáo viên, nhưng bị đuổi vì tự do tư tưởng...

Presto sức nhớ các bức chân dung của Darwin và Haeckel và anh đoán được sự tự do tư tưởng của ông giáo có bằng đại học và thông minh này là gì.

Lại thêm một lĩnh vực của cuộc sống mà xưởng phim của Pitch không cho phép đưa vào! Nếu các nhà biên kịch có nghe nói về những bi kịch và xung đột như thế trong cuộc sống, thì họ không quan tâm, dù chỉ là vì các ông chủ của các hãng phim sợ những đề tài này như sợ lửa.

“Mà thực ra thì cái gì chẳng là đề tài? Dù chỉ là lấy quá trình con khi”! - Presto nghĩ.

- Ban quản lý công viên thậm chí không ngờ rằng tôi có bằng của trường cao học Harvard, - Barry nói tiếp.

- Trường cao học Harvard! Tôi biết. Cố nhiên rồi. Trường đại học tổng hợp lâu đời nhất của Hợp chủng quốc, - Presto nói - Nhưng, tôi nghĩ rằng ông sống cũng vất vả và không sống một mình?

- Làm thế nào được? Ellen là đứa trẻ mồ côi. Con gái người chị đã mất của tôi. Nó không tìm được việc làm ở các thành phố. Đã thử kiếm mãi, nhưng không có kết quả. Nó làm công việc nội trợ cho tôi. Thắng hoặc kiếm được việc thì nó đi làm ngoài. Họ hứa cho nó một chân rửa bát ở khách sạn. Ở nhà tôi nó thật là cừ khôi! - ông nói một cách âu yếm và sau khi nhìn lên đồng hồ treo, nói thêm với vẻ đã hơi lo lắng: - Nó về muộn thế, trời tối hẳn rồi.

Ngay lúc đó phía ngoài cửa sổ nghe có tiếng chó sủa vui vẻ và một giọng nói nhỏ mà Presto tưởng như giọng trẻ con:

- Khẽ chứ, Pip! Mày! Điên à.

- Họ về đây! - Barry vui sướng thốt lên.

Một phút sau một con chó chạy vào qua cửa mở rộng, kéo theo một cỗ xe nhỏ xíu, nó dừng lại trước mặt ông chủ, vui vẻ sủa lên và vẫy đuôi. Một cô gái trẻ vào theo chân con chó. Mớ tóc màu hạt dẻ cắt ngắn khiến cô có vẻ trẻ con. Với cái nhìn đã thành thói quen của nghệ sĩ, Presto đưa mắt ngắm hình dáng cô. Cô tầm thước, vóc người không chê trách được, thân hình khỏe mạnh, hoạt động. Trên người cô gái có chiếc áo cánh trắng, cổ áo thấp, ống tay ngắn, và chiếc váy ngắn kẻ ô vuông. Đôi chân để trần, rám nắng, đi dép. Nước da gần như có màu đồng đen của người phương nam. Không thể cho là mặt cô gái hoàn toàn xinh đẹp: cái mũi hơi hếch tí chút, cặp môi dày hơi mím lại như trẻ con, cái nhìn linh lợi và thông minh của cặp mắt nâu sẫm, nhưng trên gương mặt này có cái vẻ dễ thương, nó còn hấp dẫn hơn sắc đẹp. Trong mỗi cử động của cô đều cảm thấy thừa thãi sức lực và sự sống. Cô vừa đi vào vừa thở vì đi nhanh, và kêu lên với con chó:

- Đồ quý sứ! Suýt nữa thì làm lật xe... Cháu đã mua bột, đường,... - Giờ cô mới nhìn thấy Presto, nhưng không hề bối rối, cô nói: - Chào ông. Chúc buổi tối tốt lành! - dường như quen anh từ lâu.

Presto mỉm cười cúi chào.

Sự xuất hiện bất ngờ của con chó buộc vào cỗ xe và cô gái đi kèm gợi cho Presto nhớ tới sân khấu xiếc thời thơ ấu. Anh bỗng trở nên vui vẻ và hoan hỷ.

Còn cô gái thì nạt nộ con Pip:

- Đứng yên! Tao tháo ngay bây giờ! - và cô bắt đầu lôi những túi, những gói từ xe ra.

- Cháu phải làm quen với ông khách một cách hân hoan chứ! - Barry nói và âu yếm nhìn cô gái.

- Ôi, đúng đấy ạ. Cháu vội quá. Xin ông thứ lỗi. - cô thốt lên, hơi bối rối. - Tôi chỉ tháo dây thắng ra cho con Pip là xong. Không thì nó lại sinh chuyện lôi thôi.

Cô gái nhanh nhẹn tháo cái ách, cổ dề. Con Pip rùng mình, vẫy tai và ve vẩy đuôi đến nằm bên cửa.

- Đây là ông khách trọ của nhà ta. Ông Adam Smith. - Barry giới thiệu. - Cháu gái tôi, Ellen Kay.

- Tôi cũng đã đoán thế. - Presto vừa nói vừa nắm bàn tay nhỏ nhắn. Đồng thời anh cảm thấy lòng bàn tay của Ellen thô ráp.

“Cô gái nghèo này đã phải làm không ít công việc nặng nhọc”. - Presto nghĩ với ý thương cảm.

Dường như để xác nhận điều đó, Barry bảo cô gái:

- Cát dọn thực phẩm đi, Ellen, rồi đi lau sàn trong nhà khách, trải giường, đặt chậu rửa mặt, nhanh lên.

- Xin đừng bận tâm! - Presto vội kêu lên, - Chỉ cần đưa vải cho tôi, tôi tự trải giường lấy, còn mọi việc khác thì để đến mai. Muộn rồi, và chắc cô Kay đã mệt rồi.

- Mệt rồi? - Cô gái nhắc lại với vẻ ngạc nhiên và thậm chí phật lòng. Và cô bắt đầu sắp xếp thực phẩm từ xe vào tủ một cách hết sức nhanh nhẹn đến nỗi Presto hoa cả mắt.

“Quả là giàu sức sống trong cô gái này!” - Anh bất giác nghĩ, vừa quan sát những cử động của cô. Nhịp điệu hơi nhanh một chút đối với quay phim, nhưng biết bao vẻ duyên dáng tự nhiên trong những cử động bình thường này! Cái mà những nghệ sĩ điện ảnh phải rất khó khăn mới đạt được sau việc huấn luyện khắc nghiệt của đạo diễn và hàng trăm mét phim bị hỏng, thì cô ấy làm được thật tự nhiên, thậm chí còn không ngờ tới, vì nghĩ về vẻ đẹp những cử động của mình chẳng nhiều hơn một con mèo con nhí nhảnh.

Chưa đầy ba phút, số thực phẩm và cái xe đã xếp dọn xong.

- Lại còn thế nữa. - Cô gái nói, dường như đang tiếp tục cãi nhau với ai. - Ông cứ gọi tôi là Ellen. Tôi chưa đủ lớn để thành cô Kay^[20].

Cô gái đưa mắt nhìn anh gần như giận dữ và bỏ đi vào phòng khách. Một phút sau, cô đã dọn dẹp ở đó, vừa xê dịch đồ đạc vừa hát khe khẽ.

- Ông có một người nội trợ tuyệt vời, - Presto nói.

- Vâng. Tôi đã nói với ông rằng nó thật là cừ khôi. - Barry đáp, rõ ràng ông rất tự hào về cháu mình. - Và rất có khả năng! Chắc nó sẽ làm nên... - Nét mặt Barry bỗng tối sầm.

Presto hiểu lòng ông gác rưng và anh nói để an ủi ông:

- Ô, thời cơ còn nhiều, vì cô ấy còn gần như cô bé con.

- Trông nó có vẻ trẻ thế thôi. Sắp mười tám rồi. Vậy mà tôi không cho nó học hết trung học...

Họ im lặng, mỗi người chìm trong ý nghĩ riêng của mình.

EUREKA

Presto đã tới ở nhà John Barry như thế.

Sáng sáng, Tonio bận đọc sách và suy nghĩ. Anh đọc sách về lịch sử của điện ảnh Mỹ, suy nghĩ về những mất thật và mất nạ của những nghệ sĩ nổi tiếng, nhằm tìm ra con đường của mình. Tối đến anh trò chuyện với ông gác rừng bác học và cô cháu gái của ông.

Ban đầu Ellen còn bẽn lễn. Nhưng Presto mang theo nhiều cuốn sách mới lạ. Ellen tỏ ra rất thích thú. Vài ngày sau cô đã tranh luận với Presto về những tiểu thuyết đã đọc, khiến anh phải ngạc nhiên về những nhận xét sắc sảo và độc đáo của cô. Hóa ra cô biết tường tận các nhà văn cổ điển châu Âu và văn học Mỹ. Có lần cô đã đọc cho anh nghe lời độc bạch của Desdemona^[21], sau đó đã biểu diễn cảnh Ophelia^[22] bị điên. Presto kinh ngạc. Dĩ nhiên, Ellen có tài diễn kịch rồi. Sao nhỉ, nếu làm cho cô thành diễn viên điện ảnh, thành người bạn diễn trong những bi kịch cao cả?

Đến sáng hôm sau, Ophelia đã biến thành người quét dọn, người rửa bát đĩa, người nấu bếp rồi.

Presto vừa ngủ dậy đã thấy Ellen xuất hiện với những cái xô, giẻ lau và bàn chải cọ sàn, cô đuổi anh và con Pip ra vườn rồi bắt đầu lau dọn phòng.

Presto nằm trên gò đất, dưới gốc thông, đưa mắt ngắm trộm cô gái. Tất nhiên như thế là không hay. Nhưng anh biện bạch cho mình rằng việc quan sát những người xung quanh là nhiệm vụ nghề nghiệp của anh; quan sát có thể có lợi cho công việc.

Ellen gấp nếp chiếc váy ngắn kẻ sọc lên tới đầu gối, thắt lại, rồi cúi xuống bắt đầu lau rửa sàn. Khi quét mạng nhện và bụi trên trần nhà, cô rướn toàn thân lên cao, hơi ngửa người ra sau. Những tư thế của cô thay đổi từng phút một. Presto nhìn Ellen và nghĩ: “Giá mà Hoffmann nhìn thấy cô ta! Anh ấy sẽ khâm phục sự xoay chuyển này. Mình chưa bao giờ ngờ rằng những động tác lao động bình thường tự nhiên lại có thể duyên dáng và đẹp đến thế. Thật kinh ngạc! Những nghệ sĩ trứ danh, những ngôi sao màn bạc của chúng ta phải cầu cứu đến biết bao mảnh khoque, tư thế giả tạo, những biến hóa xảo thuật để phô bày một cách có lợi hình dáng của họ, vẻ đẹp những đường nét của eo, của hông, của lưng, cái chân

kiểu diễn, để che giấu những khuyết tật tự nhiên! Tất cả những cái đó nhất định gò bó sự tự do vận động của họ, biến họ thành những người máy đẹp đẽ, những hình nhân làm mẫu. Đạo diễn phải tốn bao công sức để đem lại cho những cử động của họ tính tự nhiên và giản dị!”.

Presto nhớ lại, một đạo diễn đã dạy nữ diễn viên làm đi làm lại một cử động thông thường của chân hàng chục lần, tốn phí khoảng vài trăm mét phim mới đạt được điều mong muốn. Còn ở Ellen thì “mọi sự trôi chảy, không một cử chỉ nào là vô ích”.

“Không, không nên làm cho cô ta thành những Ophelia và Desdemona. Cô ta sẽ phải tập luyện khắc nghiệt, phải làm cho quen những cử chỉ không quen làm, phải suy nghĩ về những động tác của mình, và với Ellen sẽ xảy ra đúng như với

con đa túc trong truyện kể của Wilde^[23], nó vẫn đi lại thoải mái trước khi người ta yêu cầu nó giải thích lúc đi nó đưa chân nào lên trước chân nào lên sau. Con đa túc ngẫm nghĩ và... không thể bước được nữa. Ellen vẫn phải là cô ta. Nghĩa là, sẽ phải có những kịch bản khác...”

Dòng suy nghĩ của Presto bị Ellen cắt đứt. Cô nhìn ra cửa sổ và gọi to, bởi khoảng cách khá xa:

- Ông Smith! Tối nay ở rạp chiếu bóng cạnh khách sạn Rossetti chiếu bộ phim có Tonio Presto đóng.

- Cô đi chứ? - Presto hỏi.

- Nhất định rồi! - Cô gái đáp. - Thời gian qua ít thấy phim của ông ấy. Mọi người nói là ông ấy biến đi đâu mất hoặc đã gặp chuyện không hay. Nếu thế thì thật khủng khiếp!

- Cô yêu thích Tonio Presto?

- Ai mà không yêu thích ông ấy? - Ellen đáp.

Nghe thấy thế Presto cảm thấy khoan khoái, nhưng những lời nói tiếp của cô gái lại làm anh hơi buồn phiền.

- Người nào cũng thích vui cười, mà ông ấy nom nhộn thật. Tôi thật sự say mê ông ấy.

- Và sẽ lấy làm chồng, nếu như ông ấy ngỏ lời cầu hôn?

Ellen ngạc nhiên vì câu hỏi này.

- Lấy ông ấy à? Làm chồng à? - Cô kêu lên với vẻ kinh tởm và thậm chí có phần tức giận vì bị hỏi một câu như thế. - Không đời nào!

- Tại sao vậy? - Tonio hỏi, vừa đoán chừng ý cô. Nhưng Ellen không chỉ nghĩ về một điều anh không ngờ tới.

- Tôi tưởng rằng điều đó thật dễ hiểu. Người mẹ nào lại muốn có những đứa con quái dạng?

“Không phải bản thân sự xấu xí và quái dạng khiến cô ta từ chối, và cô ta không nghĩ tới bản thân mà nghĩ về những đứa con! Tất cả cái đó khác lạ biết bao với những lý do của Hedda Lux! Thật là một quan niệm lạnh mạnh về hôn nhân”, - Presto suy nghĩ và dường như tiện thể nói:

- Nhưng, người ta bảo là ông ấy giàu kinh khủng.

- Không sự giàu có nào đền bù được nỗi buồn của người mẹ có những đứa con bất hạnh! - Ellen đáp. - Chết, tôi đã ba hoa với ông mà chưa dọn dẹp xong.

- Cô Ellen, tôi cùng đi xem phim với cô có được không?

- Được ạ! - Ellen đáp một cách độ lượng từ tốn trong góc phòng.

Rạp chiếu bộ phim “Gã chăn bò Presto”, một trong những phim sớm nhất do anh độc lập dàn dựng.

Ngồi cạnh Ellen trong gian phòng tối, vừa nhìn lên màn ảnh, Presto vừa nhớ lại thời kỳ xây dựng bộ phim này. Tên tuổi Presto đã vang dội. Những ông chủ hãng phim đã cố quyến rũ anh, các nhà báo theo dõi từng bước đi của anh. Sebastian canh giữ nghiêm ngặt các lối vào nhà, như người gác cổng dữ tợn và khó mua chuộc nhất. Ông chủ hãng phim không cho phép một người lạ mặt nào bước vào khu vực xưởng phim. Nhưng vào lúc dàn dựng một cảnh quần chúng với đa số diễn viên phụ đóng những người chăn bò, một nhà báo thông minh đã tinh ranh đóng bộ quần áo chăn bò, cưỡi ngựa đi vào khu vực cấm và nhập vào đám diễn viên phụ. Tại đây, vừa lúc giải lao giữa hai cảnh quay, anh ta đến trước chỗ Presto và định phỏng vấn anh. Mưu mẹo này khiến Presto bật cười, song dù sao anh vẫn không trả lời một câu hỏi nào của anh nhà báo; vậy mà vẫn không ngăn được anh chàng tháo vát này cho đăng một bài phỏng vấn dài dòng trên tất cả các báo hàng ngày. Chẳng còn thiếu điều gì trong bài phỏng vấn đó: Cả cuộc hôn nhân dự định của Tonio Presto với bà góa triệu phú, tiểu thư W. cả bản hợp đồng mới mà dường như hãng phim lớn nhất đã đề nghị ký với ông Presto: hãng này hứa với ông ấy một món tiền lương “gấp ba lần tiền ngự dụng của vua nước Anh”, cả những kế hoạch sáng tác của Presto, đang viết kịch bản cho bộ phim mới “Sự sáng tạo thế giới” và sẽ đóng vai Adam,... Tất cả những chuyện đó đều rất vô lý man dại và khó tin đến mức Presto thậm chí không viết bài bác bỏ. Nhưng công chúng Mỹ vốn thèm khát mọi chuyện giật gân, trong mấy ngày liền chỉ có nói về cuộc phỏng vấn này. Hứng thú đối với Presto càng tăng lên thêm... Còn hiện nay? Hiện nay anh chẳng là gì cả, “tay trắng”, một cái bảng bị cạo sạch trơn, trên đó hẳn còn chưa biết viết gì...

Trong phòng chiếu vang lên những trận cười. Và Ellen gần như đã cười nhiều hơn mọi người.

Khi thay đổi hình dáng của mình, liệu Presto đã làm đúng chưa? Phải chăng đây là một sai lầm vô cùng nguy hại?... Oan người lên vì cười, Ellen lúc lắc mình và vai cô chạm vào vai Presto. Sự va chạm này khiến Presto đột nhiên cảm thấy lập tức thân thể của anh trẻ trung, khỏe mạnh. Giữa anh và Ellen, giữa anh

và những người đàn bà trên toàn thế giới, giữa anh và tình yêu mà anh rất thiếu trong cuộc đời, bức tường quái đản đã không tồn tại nữa. Vì điều này cũng đáng hy sinh nhiều thứ, kể cả vinh quang. Bản thân sự quang vinh không thể cho ta biết hạnh phúc và khoái lạc như tình yêu! Mà vinh quang thì, có thể hiếm được một lần nữa, chỉ cần tìm thấy được mặt mình!

Thậm chí ở đây, trong rạp chiếu bóng, anh tiếp tục tìm kiếm con đường mới. Hài kịch hay bi kịch? Anh phải gây ra tiếng cười hay tiếng khóc bằng diễn xuất của mình?... Anh cảm thấy anh đang phân vân chỉ giữa hai con đường này thôi, không quyết định nổi đi vào đường nào. Tiềm thức của anh hoạt động phức tạp và căng thẳng.

Anh xuất thân từ dân hạ lưu. Đã trải qua tuổi thơ cay đắng, đói rét. Anh hiểu rõ những ngang trái trong cuộc đời, sự phụ thuộc của con người tầm thường vào ý muốn thất thường của những kẻ làm chúa tể. Tất cả cái đó đã tạo nên những mối đồng cảm và ác cảm, đã đưa tới sự lựa chọn những hiện tượng trong cuộc sống. Những sự việc thoáng qua, những cảnh xảy ra trên đường phố mà anh buộc phải chứng kiến, những số phận và ý nghĩ của người khác đọc được trong sách sau khi thoáng hiện trong ý thức của anh đã rơi vào đáy sâu tăm tối của tiềm thức và tại đây chúng được xử lý và hệ thống hóa. Tới khi đã tích lũy được đủ chất liệu, tới khi tất cả những sự việc, ý nghĩ, ấn tượng rời rạc ấy đã tạo thành một nguyên khối, chúng đột ngột nổi lên trên mặt của ý thức thành một quyết định sẵn sàng.

Đó là chuyện xảy ra với Presto trong rạp chiếu bóng vào cuối buổi chiều. Anh chưa nắm chắc được cái ý nghĩ mới này trong toàn bộ những chi tiết của nó, nhưng đã tìm ra điều chủ yếu. Phải, anh đã tìm thấy bộ mặt mới của anh! Niềm vui to lớn xâm chiếm lấy anh đến mức anh bật kêu lên, giống như Archimedes khi tìm ra quy luật trọng lượng riêng:

- Eureka! Tìm ra rồi!

Phòng chiếu đang rung lên vì tiếng cười, tiếng kêu của Presto chìm trong cảnh ồn ào. Chỉ có người ngồi bên phải anh đưa mắt nhìn với vẻ thắc mắc, còn Ellen thì hỏi:

- Ông đã mất và tìm thấy cái gì thế?

- Phải; ổn cả rồi, - Presto đáp và thở dài thật sâu. - Tôi đã tìm thấy trọng lượng riêng của mình! - anh thốt lên khe khẽ.

Những ngày do dự khổ sở, những buổi trầm ngâm suy nghĩ của Presto mới đã

chấm dứt. Tưởng như anh lại tái sinh. Không một khó khăn nào làm anh sợ hãi nữa.

- Hết rồi! - Ellen nói về tiếc rẻ khi đèn bật sáng.

- Bắt đầu! - Presto vui vẻ đáp lại. Trước cái nhìn dò hỏi của Ellen, anh giải thích: - Một nhà thông thái Ấn Độ đã nói rằng sự kết thúc đồng thời là sự bắt đầu - bắt đầu một cái gì mới.

Suốt dọc đường về nhà Tonio sôi nổi và vui vẻ khác thường. Ellen nhận thấy điều đó.

- Tôi không biết là ông ngộ nghĩnh đến thế, - cô nói, - Tưởng như người ta đã đánh tráo ông, hay tưởng ông đã bắt được cái ví nhét đầy dollars.

- Cả đánh tráo, cả bắt được ví! - Presto thốt lên. - Xem này, cô Ellen, những vì sao kỳ diệu làm sao, đêm kỳ lạ làm sao!

- Ông còn là nhà thơ à?

- Dĩ nhiên, nhà thơ. Cô có thích tôi làm thơ tặng cô không? Ellen! Cô có muốn chính mình đóng phim không? Có muốn thành diễn viên không?

- Đóng phi..im? Tôi còn không biết cả bước đi nữa! - Cô gái bật cười đáp.

- Chỉ cần cô cứ giữ được mãi như bản thân mình. Diễn viên điện ảnh kiếm được nhiều tiền...

- Không, tôi không muốn làm diễn viên điện ảnh. - Ellen đáp, - Tất cả bọn họ đều kỳ quặc làm sao ấy. - Và Ellen liền bắt chước những “sur tử cái” ở các phòng khách thượng lưu, ngộ nguây hai vai một cách hài hước, khiến Tonio cười rũ rượi.

- Có lẽ cô là người phụ nữ duy nhất trên thế giới không muốn làm nghệ sĩ điện ảnh. Vậy cô muốn làm gì? Cô có nghĩ đến tương lai của cô không?

- Việc gì phải nghĩ tới nó? Chẳng có những ý nghĩ của tôi nó cũng vẫn đến, - cô gái đáp, - Những ngày tốt đẹp hơn sẽ đến, cậu tôi sẽ lại nhận chân giáo viên, tôi sẽ tìm được công ăn việc làm...

- Rồi sau đó?

- Sau đó tôi sẽ lấy chồng và nuôi dạy con cái.

“Đây là tất cả tính lạc quan của người Mỹ bình thường! Cô bé khốn khổ! Biết bao nỗi thất vọng đang chờ cô đấy!” - Presto nghĩ bụng rồi nói:

- Phải, những ước muốn của cô sẽ được thực hiện.

ĐIỀU TÌM THẤY BÍ ẨN

Y như Presto thực sự bị đánh tráo. Ellen kinh ngạc quan sát người khách trọ của cô. Trước đây, sáng sáng ông Adam Smith lười nhác nằm ườn trên cỏ dưới gốc thông, Bây giờ người khách trọ này tỏ ra năng động khác thường. Sáng sáng ông ta viết nhiều bức thư ở trong phòng, hoặc biên chép gì đó ở trong các cuốn sách, hay đi ra bưu điện để nhận thư từ lưu ký. Những ngày vừa qua ông ta ngày càng có nhiều thư từ. Người khách trọ này thường trở về với những bọc thư và báo to tướng. Có lần, khi dọn vệ sinh trong phòng Ellen tò mò xem một tờ giấy viết đầy những ghi chú và con số, cô đọc thấy như sau:

Trên toàn thế giới có 52 nghìn rạp chiếu phim với 2 triệu chỗ ngồi.

Tổng số vốn đầu tư vào các rạp này: 11 tỷ marks vàng, 60% số tiền này là của Mỹ.

Số vốn đầu tư vào kỹ nghệ điện ảnh của Mỹ lên tới 2 tỷ dollars.

Giá thành của phim từ 200 nghìn đến 2,5 triệu dollars mỗi bộ và hơn nữa.

Hàng năm sản xuất được 700 bộ phim truyện.

Những khoản chi tiêu và phí tổn sản xuất theo tỷ lệ phần trăm:

Lương diễn viên: 25

Tiền thuê địa điểm và chi phí khác: 20

Trang trí: 19

Lương đạo diễn, trợ lý và quay phim: 10

Kịch bản: 10

Chi phí quay dã ngoại: 8

Phim sống: 5

Phục trang: 3

Tổng cộng: 100

Chi phí của một xưởng sản xuất phim trong một tuần lễ (Hollywood) - vài triệu dollars mỗi tuần. Trả lương 71 nhà văn, 31 chủ nhiệm, 49 “ngôi sao”, đội quân diễn viên, nhân viên kỹ thuật.

Giá một rạp chiếu phim: một triệu dollars và hơn nữa.

Ngân hàng là ông chủ trùm lên tất cả các xưởng phim, lên Hollywood, lên 27 nghìn rạp chiếu phim. Ngân hàng kiểm duyệt các phim.

Số lượt người xem phim ở Mỹ: một ngày có tới 16 triệu người. Giá vé từ 25 xu đến 2 dollars và đắt hơn, màn ảnh hạng nhất từ 2 dollars trở lên.

Quảng cáo: 5 triệu dollars riêng trên báo chí.

Cước chú: Một vài con số đã lạc hậu. Kiểm tra bằng những tài liệu mới...

Ellen không có thì giờ đọc tiếp và lại cũng chẳng thú vị gì. Rõ ràng là ông Smith viết cái gì đó về công việc điện ảnh.

Một lần khác Ellen thấy trên bàn một cái phong bì Tonio để quên. Trên phong bì có địa chỉ của phòng bưu cục địa phương, thư lưu ký, gửi cho ông Antonio Presto.

Ellen kinh ngạc hết sức. Nghĩa là, Tonio Presto trứ danh vẫn còn và rõ ràng là đang sống ở đâu đó gần đây. Nhưng tại sao chiếc phong bì đã bóc này lại nằm trên bàn của ông Smith? Đó là điều bí ẩn. Có lẽ Smith là bà con ruột thịt hay là bạn thân của Tonio Presto? Đúng rồi, có thể như thế. Nhưng tại sao ông Smith không bao giờ nói với cô là ông ta có quen riêng Presto? Đã nhiều lần Ellen có ý nghĩ rằng, giữa Tonio Presto mà cô biết rất rõ trên màn ảnh với người khách trọ nhà cô có sự giống nhau nào đó khó nhận thấy, mặc dù Smith là một chàng trai bình thường, khỏe mạnh, còn Presto là kẻ quái dạng. Ellen cảm thấy hứng thú lạ thường vì phát hiện của mình. Nhưng cô chưa định nói điều đó với ông khách trọ kể cả với cậu mình. Chẳng nên thú nhận làm gì sự tò mò không khiêm tốn đó - đọc trộm giấy tờ của người khác. Vành hào quang của sự bí ẩn khiến cho ông Smith thêm thú vị trước mặt Ellen. Cho tới nay cô chỉ coi Smith là một nhà báo bình thường, một người không thành đạt, không có cả tiền để ăn ở trong khách sạn. Thế mà, ông ấy có những mối quan hệ rất gần gũi và bí ẩn nào đó với chính Tonio Presto. Và có lẽ, chỉ vì những nguyên nhân đó mà Smith đến ở nhà một người gác rừng xoàng xĩnh. Cô bắt đầu quan sát người khách trọ một cách chăm chú hơn, đến mức ông ta cũng nhận thấy và có lần đã hỏi cô:

- Cô Ellen, gần đây cô không rời mắt khỏi tôi. Đã yêu rồi chẳng?

Cô gái bối rối, rồi thậm chí như nổi giận đáp:

- Hoàn toàn không. Đó là ông tưởng thế thôi.

- Tưởng gì cơ? Rằng cô đã yêu tôi à? Tôi cũng không khẳng định điều đó. Nhưng việc cô nhìn tôi một cách đặc biệt thế nào ấy, đó là sự thật.

“Này cứ đợi đấy, tôi sẽ cho anh biết!” - Ellen suy nghĩ và nói:

- Điều đó thì, có lẽ ông nói đúng. Chẳng là, ông có cái gì đó gọi cho tôi nhớ đến Tonio Presto.

Đến lượt Presto lúng túng. “Hay là cô ta đã đọc địa chỉ trên phong bì? Hình như có lần mình bỏ quên trên bàn. Không, cô ta không làm việc đó. Ellen ít quan tâm tới mình, đâu có đọc giấy tờ của mình”.

- À ra thế! - Presto thốt lên và đã tự chủ được.

- Còn cô thì gọi cho tôi nhớ đến một người quen giống cô như đúc... Cô có trí tưởng tượng rất phong phú. Vì thế mà cô tưởng tượng rằng tôi là Tonio Presto.

Ellen phì cười reo lên:

- Chà, trí tưởng tượng của tôi không lớn đến thế đâu. Làm gì có những chuyện kỳ diệu ấy.

Presto thở ra nhẹ nhõm, nhưng bắt đầu trở nên trầm mặc và thận trọng hơn trong các lần trò chuyện với Ellen.

Tính nết anh lại thay đổi. Hình như anh hay nổi nóng. Đi ra bưu điện nhiều lần hơn. Ellen thường nghe thấy tiếng những bước chân nôn nóng của anh đi lại trong phòng. Hầu như anh không ra đến vườn.

Trong những ngày này, anh đang chờ sự trả lời cuối cùng của luật sư Pierce về vụ án của anh. Pierce đã báo cho Presto biết là, sau khi ông thống đốc, viên chức lý và những người đã dự bữa ăn chia tay đến cầu cứu bác sĩ Sorn để thay đổi hình dáng lại cho họ, bản dự luật về việc tước quyền sở hữu tài sản của những người tương tự đã bị hủy bỏ. Toàn bộ câu chuyện này do Pierce tinh ranh đã nghĩ ra. Những nhân viên của ông ta đã lấy cho Tonio các chất bột tạo nên điều kỳ diệu của Sorn bằng cách bí mật nào đó, - chắc là qua những đầy tớ bị mua chuộc của Sorn.

“Tôi không nghi ngờ rằng bản dự luật sẽ bị hủy bỏ, - Pierce viết. - Như thế, trở ngại chính đã không còn nữa, và chỉ còn việc xác lập về mặt thủ tục tính đồng nhất của con người mới của ông với Presto trước kia. Chứng minh điều đó sẽ không khó. Thắng lợi là tòa án đã công nhận sự ủy quyền của ông để tiến hành các công việc xét xử, và chính bằng việc này dường như đã công nhận năng lực hành vi và quyền pháp lý của ông...”

Hiện tại Pierce đang sử dụng ảnh hưởng và những quan hệ của ông để làm cho tòa án mau chóng đưa vụ án ra xét xử để “mọi việc tiến hành trôi chảy”.

Và thế là đến cái ngày đáng ghi nhớ với Presto và Ellen.

NGÀY TRỌNG ĐẠI

Buổi sáng, khi Ellen đang ở trong bếp, người đưa thư đi vào bếp và nói:

- Cô nhận giúp bức điện gửi ông Antonio Presto.

Ellen sững sờ ngó người đưa thư và đáp:

- Ông Antonio Presto không ở đây.

Người đưa thư nhún vai, nhìn lại bức điện và chìa cho Ellen.

- Địa chỉ đúng ở đây. Cô xem đi.

Ellen đọc địa chỉ.

- Đúng, - cô nói, - đây là địa chỉ của chúng tôi, nhưng Antonio Presto không ở nhà này. Chắc chắn là điện ghi nhầm, - Và cô trả lại bức điện cho người đưa thư.

Người đưa thư cầm lấy, nhún vai lần nữa và đi ra.

Qua cửa sổ Presto nhìn thấy và gọi to:

- Hello! Điện cho ai đây?

- Antonio Presto, - người đưa thư đáp.

- Mang lại đây. Tôi là Antonio Presto.

Người đưa thư đến bên cửa sổ với vẻ phân vân.

- Vâng... - ông ta ngập ngừng. - Nhưng người ta lại bảo là Antonio Presto không sống ở nhà này. Và sau đó... nếu đây là ông Antonio Presto mà cả nước Mỹ đều quen biết, thì ông, ông chẳng giống ông ta mấy. - Và người đưa thư xoay xoay bức điện trong tay với vẻ do dự.

- Đưa đây, đưa đây! - Presto sốt ruột kêu lên, vừa chìa tay ra. - Ông đã đưa bức điện tới địa chỉ, người có điện nhận nó, ông còn muốn gì nữa?

- Nhưng, cô đây đã nói... - người đưa thư vẫn còn lưỡng lự.

Presto giật lấy bức điện, mở ra tức khắc và đọc.

“Quyết định tòa án có lợi cho ông, chúc mừng. Pierce”

- Tuyệt! - Presto vui vẻ nói: - Ông đừng lo. Đã giao bức điện đúng người nhận. Tôi ký nhận ngay đây... Gửi ông về việc đã đem những tin tốt lành tới đây.

Và Presto đưa cho người đưa thư tờ ký nhận cùng với mười dollars.

Người đưa thư nở rộng nụ cười, cảm ơn, chúc mọi sự tốt lành và phấn khởi quay về.

- Thắng lợi rồi! - Presto không nén được đã hét lên, vung vẩy bức điện trên đầu, xoay người một vòng và nhìn thấy Ellen đang đứng ở cửa phòng anh với đôi mắt mở to vì kinh ngạc, bộ mặt tái nhợt.

- Vì sao ông lại làm chuyện đó? - cô khàn giọng hỏi.

- Cô đã nhìn thấy và nghe thấy hết rồi? Tôi đã làm chuyện gì cơ, cô Ellen?

- Vì sao ông nhận bức điện ghi tên Antonio Presto? Vì sao ông lại đánh lừa người đưa thư?

- Tôi không đánh lừa ông ta và tôi đã nhận bức điện bởi vì tôi là Antonio Presto.

- Không thể có chuyện đó!

- Thế mà đó là sự thật! - Presto vui vẻ reo lên.

- Vậy thì, có nghĩa là ông đã lừa chúng tôi, tôi và cậu tôi, khi ông xưng tên là Smith?

- Vâng, tôi đã có lỗi đó. Những hoàn cảnh đặc biệt buộc tôi phải hành động như thế. Xin đừng lên án tôi khi chưa nghe hết những lời giải thích của tôi. Lúc nào ông Barry đi tuần xong trở về, tôi sẽ kể mọi chuyện.

Ellen đi xuống bếp với vẻ mặt cau có, không nói thêm câu nào. Tất cả câu chuyện này hết sức lạ lùng, đã đảo ngược mọi quan niệm về người khách trọ này. Phần lớn những điều cô đã nói với ông Smith, có lẽ cô không nói với Presto. Cô nhớ lại tất cả những cuộc trò chuyện với anh, nhớ lại đôi khi cô đã đối xử khắt khe với ông nhà báo không thành đạt này. Rồi cô bắt đầu tự an ủi: “Không, đó không phải là Antonio Presto lừng danh mà cô đã quen biết trên màn ảnh. Chắc là trùng họ tên, có lẽ bà con...”. Nhưng sự hoài nghi và tính tò mò đã chi phối cô đến nỗi ngày hôm ấy cô mó tay việc gì là hồng việc ấy.

Khi cô một tay xách xô nước còn tay kia cầm giẻ và bàn chải cọ sàn bước vào phòng, Presto nom cô hết sức bối rối. Cư xử như thế nào bây giờ với Presto mới xuất hiện này? Cô không còn nói với anh như thường lệ: “Bây giờ ông biến đi cho, đừng quấy rầy tôi!”, mà nhìn anh gần như với vẻ có lỗi và nói ấp úng:

- Ông... Presto! Ông làm ơn đi ra vườn giúp...

- Ngay giờ đây! - Presto đáp. Xin chờ một phút thôi... - Anh ngoáy lia lịa trên tờ giấy viết điện.

Sự trì hoãn tình cờ này khiến Ellen tức giận. Cô cho là Presto cố tình trì hoãn, làm ra vẻ quan trọng. Cô ta ngoan mà! Có vẻ nịnh nỡ! Thế là cô nói với vẻ khắt khe thường ngày:

- Tôi cần phải dọn dẹp!

- Xong rồi đây! - Presto nói. - Xin lỗi đã làm cô phải chờ. Tôi không ra vườn đâu, mà ra bưu điện, nếu cô cho phép. Pip! Anh gọi con chó. - Đi chơi đi.

Con St. Bernard đã nhòm vào phòng từ nãy, vui vẻ sủa lên và nhảy cẫng.

Presto đi ra.

- Ông Sm... ông Presto! Ellen bất giác kêu lên. Tính tò mò hóa ra còn mạnh hơn cô.

Presto quay mặt lại.

- Xin ông tha lỗi... - cô thốt lên, và má cô đỏ ửng, - trong khi chờ cậu tôi về, chỉ cần ông cho biết ông đúng hay không đúng là Tonio Presto ấy?

- Cả đúng cả không đúng, - anh đáp. - Xin lỗi cô - tôi rất vội ra bưu điện. Cô chịu khó kiên nhẫn một chút.

Rồi anh đi ngay với con Pip.

Đứng tựa vào cái chổi cọ sàn, Ellen trầm ngâm trong mấy phút rồi bắt tay vào dọn dẹp một cách bực dọc.

Nhưng những sự kiện của cái ngày đáng ghi nhớ này không chấm hết ở đây.

Thông thường luật sư Pierce gửi mọi thư từ tới trạm bưu điện cho Presto dưới cái tên bịa là Smith, như họ đã thỏa thuận với nhau. Bức điện cuối cùng của Pierce ghi tên Antonio Presto, ở nhà người gác rừng, vì ông cho rằng Presto không cần che giấu tông tích của anh nữa. Bức điện với tên thật và địa chỉ đầy đủ tự nó phải tượng trưng cho việc “Presto mới” đã thành người có quyền thừa kế đầy đủ và được công nhận của Presto quái dạng. “Một bức điện như thế không thể không làm vừa lòng khách hàng” - Pierce nghĩ. Và ông đã không nhầm. Nhưng luật sư không nghĩ đến mọi hậu quả của hành động của ông.

Phóng viên của những tờ báo chí lớn nhất từ lâu đã cố phát hiện ra chỗ ở của “Presto mới”, biến mất một cách hết sức bất ngờ. Đây là một thứ thể thao đối với các nhà báo. Người nào cũng muốn tìm ra anh trước tiên. Ở những người mà họ

mua được trong số nhân viên, có nhiệm vụ thông báo tức khắc cho họ về mọi chuyện mà họ quan tâm.

Và thế là Presto chưa kịp từ trạm bưu điện trở về, đã có chiếc ô tô lẫn bánh tới nhà ông Barry với một trong những nhà báo thường có mặt ở khắp nơi. Y ở tại khách sạn gần nhất và đã nhận được trước Presto một tiếng đồng hồ, người của y làm việc tại tổng đài điện báo New York cho biết có một bức điện gửi cho Antonio Presto ở địa chỉ vườn quốc gia Yolstounskom. Và nhà báo này đã phóng xe đến ngay.

Y có vẻ là một thương gia sang trọng. Có thể nhầm y là nhà du lịch. Trên những dây đeo chéo ở ngực treo hai chiếc máy ảnh: một “kinematics”^[24], nhỏ và một “SLR”^[25]. Chưa ra khỏi ô tô, y đã nhanh tay chụp được ngôi nhà của người gác rừng với Ellen đứng trong cửa sổ nhìn ra, tay đang cầm chổi cọ. Vài phút sau khi tới đây, y đã bấm được vài chục kiểu, với cái tính không khách sáo dễ mên, y đột nhập vào khắp nơi. Y đã trút vào Ellen đang buồn bực bối rối một lô câu hỏi. Cô gái lúng túng hết sức, nên chỉ trả lời bằng những cảm từ, song không vì thế mà gã nhà báo không ghi kín trang này đến trang khác bằng tốc ký. Nhưng khi vị khách không mời này đến bên bàn viết của Presto với ý đồ rõ rệt là nhòm ngó vào những giấy tờ ở đấy. Ellen mất bình tĩnh hẳn. Tất cả cơn giận tích lại trong người cô đối với khách đến quấy rầy đã bùng nổ đột ngột. Như một người lính gác, cô đứng che góc bàn, cầm ngang cái chổi đầy vẻ đe dọa và nói với giọng dứt quãng vì xúc động:

- Này ông! Chủ nhân không có nhà... Ông làm ơn đi ra cho.

- Hề... hề! Gớm, cô hăng tiết thế! - Và, tưởng Ellen là con gái hay là người ở của ông gác rừng nghèo túng, y rút ra chiếc ví dày cộp và sột soạt những tờ giấy bạc. - Có lẽ cô trở nên tốt bụng hơn, nếu...

- Cút! - Ellen hét lên và vung cây chổi sát trước mặt gã nhà báo.

Y chưng hửng lâu bầu: “Chà, chà!...” - Và trước sự tiến công của Ellen, y đi giật lùi ra khỏi phòng.

“Bây giờ sẽ ra sao đây?...” - Ellen nghĩ, cô cảm thấy đã đi quá xa. Nếu gã nhà báo phản nản với Presto, anh sẽ nghĩ thế nào về hành động của cô?

Bỗng cô nghe thấy tiếng sủa của con Pip và thở ra như đã trút được gánh nặng trên vai.

“Hãy để tự ông Presto trị cho hấn một mẻ tùy ý ông ấy!”

Và ông Presto đã trị hấn một cách rất đơn giản.

- Không có phỏng vấn nào hết, và ông quay về đi! - Anh nói dứt khoát. Presto đã quen xử sự với những loại người này.

Gã nhà báo hiểu ngay là không hy vọng gì có được bài phỏng vấn ở đây. Y chỉ có thể giận dữ bấm máy ba lần để chụp Presto đã tìm thấy, nhưng Presto nhanh như cắt đã quay lưng lại, trước khi tấm chắn kịp sập xuống.

Xe ô tô đã đi khỏi, Presto bắt gặp Ellen trong tư thế như bức tượng đá, với cây chổi trong tay.

- Tên lão xược đó hình như đã làm phiền cô? - Presto hỏi một cách thông cảm.

- Nhưng hình như tôi cũng đã khiến hấn... Ellen đáp, và trong cơn phấn chấn kể lại cho Presto nghe mọi chuyện.

Tonio phì cười và cúi mình thấp xuống:

- Cô đã bảo vệ một cách tuyệt vời những lợi ích của tôi, cô Ellen. Tuy nhiên, thật đáng giận! Bây giờ bọn nhà báo sẽ bay tới đây như đàn châu chấu. Tôi sẽ xạc cho lão Pierce về cái tội không thận trọng... Giá mà biến được khỏi đây... Và lại, tôi cũng sắp đi rồi, nhưng trước khi ra đi tôi còn nhiều điều cần nói với cô và ông cậu của cô. Nó là thế này: hễ có ai tới đây, xin nói hộ là tôi đã đi Canada. Cô đừng khách khí gì. Nếu cần cô cứ sử dụng lần nữa cây chổi chiến thắng của cô.

Hôm đó đúng là còn một số nhà báo phóng đến nhưng Ellen kiên quyết đuổi họ đi, cô cố ý đóng vai một người đàn bà thô bạo, cục cằn không tế nhị. Presto nấp trong vườn theo dõi những cảnh đó một cách thích thú và thì thầm: “Chà, chà, Hoffmann mà có ở đây với cái máy quay!... Nhưng không sao! Chúng tôi còn quay cô em trong vai này!”

Buổi tối, khi Barry đã về, trong bữa cơm Presto đã kể lại cho người gác rừng bác học và cô cháu gái của ông toàn bộ câu chuyện lạ lùng của anh, trong khi nghe Ellen không nói một lời nào.

- Sau đây ông định làm gì? Barry hỏi khi Presto đã kể xong câu chuyện.

- Tôi có kế hoạch sẵn sàng mà tôi đã xây dựng dưới mái nhà của ông. Chưa một ai biết được kế hoạch đó, và mong rằng lúc này chỉ chúng ta biết với nhau thôi... Qua câu chuyện của tôi, ông thấy là thậm chí những nghệ sĩ lớn cũng hoàn toàn phụ thuộc vào các nhà kinh doanh, - Presto tiếp tục. - Lão Pitch đã gạt bỏ tôi. Thôi được! “Cười người hôm trước, hôm sau người cười”! Tôi sẽ cố

gắng, chẳng có những lão Pitch cũng vẫn xong.

- Ông muốn gia nhập Liên hiệp nghệ sĩ điện ảnh ^[26] à? Tôi nghe nói là họ đã tổ chức xí nghiệp phim riêng. - Barry hỏi.

- Liên hiệp nghệ sĩ điện ảnh chỉ là mưu toan đầu tiên của những người làm điện ảnh để bảo vệ tập thể những quyền lợi của họ. - Presto đáp. - Nhưng về thực chất, đó là hiệp hội ngôi sao màn bạc. Liên hiệp được nuôi dưỡng bằng tinh thần thương mại mạnh mẽ, và những diễn viên loại trung bình, chưa nói đến diễn viên phụ, khó sống nổi ở đây. Ngoài ra, ở trong Liên hiệp này, tôi sẽ không được hoàn toàn tự do về mặt sáng tác, mà tôi lại cần sự tự do đầy đủ - tự do viết kịch bản, đạo diễn, diễn xuất. Cái mà tôi dự định làm trong lĩnh vực này, có thể nói trước được là hoàn toàn không làm cho những người cầm đầu Liên hiệp thú vị gì.

- Từ đó có thể rút ra kết luận là ông muốn tổ chức xí nghiệp riêng? - Barry hỏi.

- Chính thế.

Barry không nói gì, chỉ nhú mày và sau khi rít một hơi thuốc, ông thả ra một bùm khói.

- Ông không tin vào sự thành công à? - Presto hỏi và không chờ trả lời, anh tiếp: - Còn tôi thì tin vào thắng lợi. Đơn kiện của ông Pitch, việc điều trị và chủ yếu là quá trình vụ án đã hút cạn vốn liếng của tôi. Song dù sao tôi vẫn còn đủ tiền để cho bộ phim thứ nhất ra đời trên màn ảnh. Còn sau đó ư? Tất nhiên là tôi không mong gì vào chuyện vay vốn. Các ngân hàng cảm thấy sự nguy hiểm trong xí nghiệp của tôi và không những không cho tôi vay tiền mà còn tìm mọi cách làm hại tôi. Tôi đã thấy trước điều đó. Nhưng tôi trông mong vào cái khác. Xí nghiệp của tôi sẽ không có tính thương mại nghiêm ngặt, mặc dầu, dĩ nhiên, nó phải có lãi, nếu không tôi sẽ không đứng vững được trong cuộc đấu tranh. Nó phải mang tính chất hợp tác xã ở một trình độ cao hơn nhiều so với Liên hiệp nghệ sĩ điện ảnh. Đây không chỉ là hội của nghệ sĩ, mà của tất cả công nhân viên không phân biệt, cho đến cả những người thợ mộc và người dọn vệ sinh. Riêng ở Hollywood đã luôn luôn có trên mấy trăm đạo diễn và hàng nghìn diễn viên thất nghiệp. Họ sẵn sàng trong thời gian đầu lĩnh lương thấp hơn cả bình thường, chờ tới khi xí nghiệp bắt đầu có lãi, họ sẽ được chia phần. Nhưng tôi nghĩ rằng sự hạn chế ấy không cần thiết. Trái lại, tôi sẽ cố gắng tạo cho những nhân viên bậc thấp và trung bình những điều kiện tương đối tốt hơn. Sự cố kết trên cơ sở nhất trí về quyền lợi sẽ giúp chúng tôi giữ vững cuộc chiến đấu với cả những tổ hợp

điện ảnh khổng lồ. Ít nhất thì tôi hy vọng như thế.

- Ông nhìn xa đấy.

- Tôi trông cậy vào mọi người. - Presto hào hứng nói tiếp. - Tôi cần có những người giúp việc trung thành hiểu tôi và tôi có thể trông cậy vào họ. Và thế là... tôi nghĩ đến ông, ông Barry ạ...

- Đến tôi? - ông Barry ngạc nhiên hỏi lại.

- Vâng, đến ông và cô Ellen. Chỗ hẻo lánh này, dù là nơi ngoạn mục nhất trần gian, hoàn toàn không phải nơi để một người có học và thông minh như ông ở. Cũng không phải chỗ dành cho cô Ellen. Tôi đề nghị ông vứt bỏ nghề gác rừng và đến chỗ tôi làm việc. Tôi đảm bảo với ông rằng khoản thu nhập đầu tiên sẽ vượt gấp hai lần tiền lương của giáo viên mà ông đã lĩnh.

- Nhưng tôi hoàn toàn là kẻ ngoại đạo trong điện ảnh! - Barry phản đối.

- Chỉ vì thế mà đề nghị của tôi khiến ông ngạc nhiên. Công nghiệp điện ảnh, đó là một nền kỹ nghệ to lớn và phức tạp nhất, với những chuyên môn đa dạng nhất. Thời gian đầu tôi sẽ tìm cho ông một công việc mà bất cứ người có học nào cũng làm được. Ví dụ ở bộ phận hợp đồng kế toán. Khi ông đã hiểu biết nhiều hơn về sản xuất phim. Ông có thể nhận một chức vụ quan trọng hơn, kể cả làm lãnh đạo, được trả lương rất hậu. Cả cô Ellen cũng sẽ có công việc.

- Miễn là không đóng phim! - cô gái vội vàng nói.

- Chọn công việc gì hoàn toàn tùy ở cô, - Tonio gắng làm cô yên lòng.

- Mọi chuyện thật không ai ngờ, - Barry nói, có vẻ đang lưỡng lự chưa nhận lời.

Presto hiểu vì sao ông ta hoài nghi: trước mặt anh là một người đã bị những thất bại trong cuộc đời làm cho hoảng sợ. Ông ta sợ mất nốt chút ít mà ông có được.

- Tôi thông báo thẳng thắn với ông, - Presto bắt đầu thuyết phục ông ta, - đối với cá nhân tôi sáng kiến này đi đôi với sự mạo hiểm. Và tôi mạo hiểm lớn hơn ông. Tôi không coi sự mạo hiểm của ông là lớn. Bởi vì sau một vài năm ông sẽ kiếm được ở chỗ tôi một số tiền bằng mười năm làm ở khu vườn này. Ông sẽ nắm được những chuyên môn mới, nghĩa là có những khả năng rộng lớn hơn để có công ăn việc làm mà không cần đến vai trò của tôi...

Barry vẫn còn lưỡng lự, Tonio liền quyết định đánh vào mặt yếu của ông. Tonio biết rõ là ông già John yêu quý cô cháu gái và rất buồn phiền vì cô gái khá

thông minh và có khả năng này bị rơi vào đây, ở nơi hẻo lánh này, không được học hành và không có tương lai.

- Ông nên nghĩ đến cô Ellen! - Presto kêu lên. - Không nên để cô ấy loay hoay suốt đời với những cái giẻ lau và chổi cọ!

- Đừng lo gì cho tôi! - Ellen nổi nóng. - Tôi chẳng phàn nàn gì và hoàn toàn hài lòng về số phận.

- Nhưng cô có thể hài lòng hơn nữa về nó, - Presto bác lại. - Cô sẽ nhập vào một xã hội khác, sẽ gặp gỡ những người thú vị, có học thức...

- Tôi ở đây là tốt rồi, - cô gái cau có đáp.

“Một cô bé bướng bỉnh! Tựa như cô ta không làm hỏng mọi việc ấy!” - Presto bực tức nghĩ. Giá mà cô ta và ông cậu biết rõ nguyên nhân lời phát biểu nồng nhiệt của Presto! Giá mà Ellen đoán được rằng mọi việc là ở cô, rằng Tonio đặt vào cô biết bao hy vọng trong công việc mới của anh!

Những lời Presto nói về Ellen và câu trả lời sau cùng của cô, trong đó lộ rõ sự thô bạo dù là vô tình, chắc đã có ảnh hưởng tới ông già Barry. Chịu thua rồi, ông nói:

- Chính ông cũng phải hiểu, ông Presto ạ, rằng tôi khó mà dờn khỏi chốn này, dù có muốn. Việc gì phải giấu ông nữa? Tôi không có đồng tiết kiệm nào, kể cả để đi đường và thuê nhà...

- Chuyện vặt tất cả! - Presto vui vẻ reo lên, nhìn thấy trước thắng lợi. - Ông sẽ nhận tiền ứng trước, ngay hôm nay cũng được. Đủ để chuyển đi, để thuê nhà, cả để mua sắm nữa... À mà ông không cần phải thuê nhà. Tôi thừa kế được của “Presto cũ” một biệt thự không tồi, rộng rãi, và sống có một mình. Cả tầng trên bỏ không. Ông có thể ở đấy cùng cô cháu gái là tuyệt. Đối với tôi chỉ dễ chịu hơn thôi. Tôi đã quen sống với ông và đã kết bạn với ông rồi.

- Xin cảm ơn lòng tử tế của ông, nhưng như thế không tiện. Hoàn toàn không tiện. - Barry đáp.

- Tại sao vậy? - Presto hỏi, nhưng đoán ra ngay. - À, tất nhiên. Dư luận xã hội... Tôi sống độc thân, trong nhà tôi không có đàn bà. Nhưng đây là những chuyện ngu ngốc, ông Barry ạ! Một là, cô Ellen sẽ không sống một mình, mà với ông và thậm chí không cùng một tầng với tôi. Tôi có thể cho thuê tầng trên của ngôi nhà và hai là... Chúng tôi có thể kiếm cho Ellen một người bạn, một bà già đáng kính nào đó. Khi ấy thì tất cả bọn đạo đức giả, bọn giả nhân giả nghĩa, bọn làm bộ cao quý sẽ không tìm được cớ gì để gây sự. Thế nào, xong chứ?

- Xong! - Barry đáp.

Màu đỏ hây hây hiện lên dưới làn da rám nắng của Ellen. Mắt cô long lanh. Cô không còn nén nổi niềm vui sướng, và với sự nôn nóng rất trẻ con hết nhìn Presto lại nhìn ông cậu, hỏi:

- Bao giờ ta đi?

LẠI Ở NHÀ

Presto về tới biệt thự của anh sớm hơn Barry và Ellen: ông-gác-rừng-nhà-giáo còn nán lại vài ngày để giải quyết xong các việc với ban quản lý công viên và bán những đồ đạc không cần thiết.

Việc trở về của Presto diễn ra trong một không khí khá long trọng. Một viên chức của tòa án và một luật sư trợ lý của Pierce có mặt để “trao quyền sở hữu” cho anh.

Chỉ vào Presto, viên chức này nói với Sebastian vừa mở cửa cho họ:

- Chàng trai trẻ này là ông chủ Antonio Presto của lão đã thay đổi hình dạng. Ông là người sở hữu ngôi biệt thự này, và lão phải cư xử một cách thích hợp với ông và thi hành các mệnh lệnh của ông.

Sebastian cau có cúi chào để cho khách đi vào.

Ông viên chức và vị luật sư đi qua tất cả các phòng, họ ngạc nhiên trước những bảo vật nghệ thuật mà Presto đã sưu tập được với một khiếu thẩm mỹ nghiêm ngặt, tinh tế của người sành sỏi. Sau bữa ăn sáng vui vẻ, ông viên chức và vị luật sư ra về.

- Thế là mình lại ở nhà rồi! - Presto reo lên và khoan khoái vươn vai trên ghế bành. Cái ghế con quen thuộc vẫn ở dưới chân anh, nhưng anh không cần đến nó nữa.

Có tiếng gõ cửa.

- Mời vào!

Sebastian hiện ra trên bậc cửa. Trông lão hết sức bối rối. Cặp lông mày điểm bạc của lão nhú lại, đôi môi trên cái miệng đã xệ xuống mấp máy. Presto quyết định gõ bí cho lão và vui vẻ hỏi trước:

- Nào, vắng tôi ông sống ra sao, Sebastian?

Người lão bặc chỉ thở dài, nhưng vẫn tiếp tục yên lặng. Presto bật cười:

- Tôi thấy là ông không làm sao quen được với hình dạng mới của tôi.

- Thưa ông Presto! - rốt cuộc Sebastian bắt đầu nói rồi im luôn, như là bị hết hơi.

- Hả?

- Xin ông cho tôi đi khỏi đây.

- Sao lại đi? Sao thế? Ông muốn bỏ mặc tôi hả? - Presto ngạc nhiên. - Ông, người lão bộc trung thành của tôi, người đã bao nhiêu năm chăm nom tôi như một đứa trẻ?

Sebastian nhún vai và nói với nụ cười buồn bã:

- Vâng, ông đã là một đứa trẻ. Dù sao vẫn là đứa trẻ... Còn bây giờ ông đã lớn rồi, và ông không cần vú già nữa.

Trong trái tim của ông lão bề ngoài khắt khe này có biết bao tình âu yếm. Ông đã trông nom Presto như một đứa trẻ, đã quần quýt với anh và thực sự đã chăm sóc anh như một nhũ mẫu ân cần. Presto biết rõ điều đó, và đến lượt anh cũng rất quần quýt ông lão.

- Nào, ông bạn thân mến! - Presto kêu lên, anh đứng dậy khỏi ghế và đến bên Sebastian. - Chẳng lẽ tôi chỉ cần người ta đặt cái ghế con dưới chân tôi và lấy giúp tôi những đồ vật tôi không với tới được vì thấp bé? Ông đã làm mọi công việc nội trợ cho tôi, ông là cánh tay phải của tôi ở nhà này.

Sebastian lại thờ dài và còn nhăn nhó hơn nữa.

- Nhưng, tôi không thể ở lại nhà này được sau những chuyện đã xảy ra... - lão đáp.

- Chuyện gì đã xảy ra nào? - Presto hỏi. - Có phải chuyện ông không muốn cho tôi vào nhà?

- Và tôi đã bố trí cuộc rình bắt, đã trao ông cho cảnh sát, đã làm nhục ông. - Sebastian tiếp tục. - Những việc như thế người ta không quên đâu, và tôi không muốn rằng sớm hay muộn ông cũng sẽ đuổi tôi đi vì thế. Tốt hơn là tự tôi đi khỏi đây.

- Ngốc nghếch thật! - Presto nồng nhiệt phản đối. - Này, ông Sebastian! Tôi hứa lời hứa danh dự với ông là tuyệt đối tôi không buộc tội ông và không giận ông. Đương nhiên là tôi đã khó chịu. Nhưng ông đã hành động đúng như bất kỳ một người đầy tớ trung thành nào phải hành động. Ở vào địa vị ông chính tôi cũng hành động như thế. Chúng ta quên câu chuyện đó đi và lại trở thành đôi bạn như cũ.

Bộ mặt nhăn nhó của Sebastian hơi dần ra, nhưng cặp lông mày điểm bạc vẫn còn nín lại.

- Đây là ông tưởng rằng ông có thể quên đi, - lão nói.

- Hoàn toàn không phải, - Presto phản đối và âu yếm đặt tay lên vai Sebastian. Lúc này mặt hai người ở ngang tầm nhau. Đã có thời kỳ Presto nhìn người lão bộc phải từ dưới ngược lên. Đối với mọi người, khi nhìn họ anh đã phải ngửa đầu ra sau.

“A, có lẽ trên gương mặt này có cái gì đó thật sự gợi lên Presto bé bỏng của ta...” - ông già ngẫm nghĩ, lần đầu tiên ông chăm chú quan sát bộ mặt mới của Presto.

- Thế ông... đích thực là Presto ư? - Sebastian hỏi.

- Chà, tất nhiên rồi, - Tonio mỉm cười đáp. - Phải chăng cho tới giờ ông vẫn còn nghi ngờ điều đó?

- Xin ông tha lỗi, nhưng tôi là một người bình thường, và đầu óc tôi cứ loạn hết cả lên khi nghĩ đến tất cả những chuyện đó. Tôi nghĩ, nhờ bỗng nhiên một tên cướp nào đó đã giết chết cậu bé của tôi và lợi dụng sự giống nhau để mạo nhận là Presto. Và tôi sẽ phải hầu hạ nó...

- À ra thế đấy! Chà, bây giờ thì hình như ông đã nói được đến hết rồi đó! Ông đi theo tôi!

Presto đi đến chiếc bàn viết, chỉ cho Sebastian xem một loạt ảnh trên đó lần lượt chụp tất cả mọi pha biến hóa của “Presto cũ” thành “mới”, anh đã giải thích mọi việc xảy ra như thế nào. Sebastian bàng hoàng, ông lão lắc đầu, lục xem từng tấm ảnh, vừa so với bộ mặt hiện tại của Presto.

- Kỳ diệu thật! - rớt cuộc ông lão reo lên.

- Phải, những điều kỳ diệu của khoa học, - Presto nói. - Nào, bây giờ thì lão tin rằng tôi không phải kẻ cướp đã giết chết cậu bé của lão chứ? Nếu lão vẫn chưa tin, tôi có thể kể cho lão nghe tất cả mọi chuyện đã xảy ra từ ngày lão đặt chân vào nhà này, mọi câu chuyện giữa hai ta, mọi chi tiết vật vãn của cuộc sống. Không một tên cướp nào, dù khôn khéo đến đâu, có thể biết được những chuyện đó! - Và Presto đã nhắc lại thật một vài quãng đời mà không một ai biết cả, ngoài anh và lão Sebastian.

Chỉ đến lúc đó ông già mới mỉm cười thoải mái và reo lên:

- Nghĩa là, quả thật cậu bé của tôi đã lớn lên!

- Chứ gì nữa! Lẽ ra phải thế từ lâu rồi, ông lão ạ! - đến lượt Presto reo lên. - Nghĩa là, lại sống như trước đây chứ?

Sebastian gật đầu.

“Mình vừa thắng được trận khó khăn nhất!” - Presto nghĩ và nói tiếp:

- Vậy mà ông lại định ra đi, khi lúc này tôi rất cần ông. Cần hơn trước đây. Vì tôi bắt đầu một cuộc đời mới, Sebastian ạ... Nhân tiện, ông nghĩ thế nào, cần loại đồ đạc gì cho căn phòng của một cô gái trẻ? Bàn trang điểm, gương đứng, gương ba mặt?...

Sebastian cười mát bằng mắt: “Cái cuộc đời mới nó xoay ra thế đấy! Thôi được, đã lớn rồi mà!...”

Chút ánh sáng vui tươi lấp lánh trong mắt của người lão bộc không lọt qua mắt của Presto giỏi quan sát.

- Lão đừng nghĩ rằng tôi chuẩn bị đưa vợ về nhà, - Presto vội vàng nói ngay. - Không đâu, tôi chỉ quyết định cho thuê một vài phòng ở tầng trên. Tôi cần gì đến bấy nhiêu phòng? Có một ông già phong lưu và cô cháu gái đến ở. Tôi nhượng cả phòng với đồ đạc...

- Lẽ nào đã đến nỗi như thế? - Sebastian lo ngại hỏi.

- Đến nỗi gì hả ông bạn?

- Đến nỗi, vì các quan tòa và luật sư đã vét cạn túi [\[27\]](#) nên cậu phải cho thuê nhà. Tôi cũng đọc báo mà...

- Không đâu, Sebastian, công việc của chúng ta không đến nỗi tồi tệ thế. Nhưng, ông thấy không, người thuê nhà sẽ làm thư ký cho tôi. Thư ký riêng... Tôi thành lập xí nghiệp riêng của mình. Cần có ông ta luôn ở bên cạnh. Ông ta còn có cô cháu gái...

- Tôi hiểu! - Sebastian đáp đầy hàm ý. Và lão nghĩ bụng: “Dù sao, một cô gái đến đây ở cũng là việc không trong sạch.” Với sự thẳng thắn của một bà vú già, lão hỏi: - Cô ta là ai, cô cháu gái ấy? Một thiếu nữ? Còn trẻ?

- Phải.

- Thế thì cô ta ở nhà một chàng trai chưa vợ có tiện không, kể cả cùng với ông cậu?

“Cả ông ta cũng nói thế! Người thứ hai, và chắc không phải người cuối cùng!”
- Presto suy nghĩ, vừa rửa thềm trong bụng những lời sống giả nhân giả nghĩa của xã hội. Việc Ellen đến ở nhà anh có thể là đề tài của sự vu khống. Nhưng anh không lùi bước, còn Ellen thuộc loại những cô gái không thèm để ý đến tất cả cái đó!

- Ông nói phải đấy, Sebastian. Nhưng tôi nghĩ đến mọi việc. Chúng ta cần tìm một phu nhân làm bạn cô ấy. Một phụ nữ đứng tuổi của xã hội thượng lưu. Lúc ấy thì mọi việc sẽ ổn.

Sebastian gật đầu và hai người bắt đầu lập danh sách những đồ gỗ và đồ dùng cần thiết cho những người mới đến ở.

SANCHO PANZA MỚI

- Xoay người lại! Nữa! Đi tới đi lui! Ngồi xuống! Đứng lên! Cử chỉ ngạc nhiên... hoảng sợ... vui sướng đột ngột.

Presto đứng ở giữa căn phòng lớn, cửa mở về hướng bắc. Tường và một phần mái nhà lắp kính. Những mảng tường khác đều bọc nhung đen. Trên sàn gỗ phủ một ô vuông đen - đó là tường tiêu cự của máy quay. Đây là xưởng phim ở nhà của Tonio. Hoffmann đứng cách anh vài mét, đang cúi xuống kính ngắm của máy quay. Biết bao nhiêu tư thế, cử chỉ thành công của Presto đã được Hoffmann quay vào phim ở xưởng này, do quan sát ngày này sang ngày khác kẻ quái dạng - anh lùn độc nhất vô song. Bây giờ Hoffmann đang nghiên cứu “Presto mới!”

- Hôm nay đủ rồi. Chúng ta phải bàn với nhau nhiều chuyện, Hoffmann ạ! - Presto nói và bước ra khỏi ô vuông “kỳ ảo”, đi tới bức tường kính, nơi có cái bàn với hai chiếc ghế. Trên bàn bày những cặp giấy, hộp cigars, bao thuốc, chiếc bật lửa điện, cái gạt tàn thuốc.

Presto châm một điếu thuốc lá.

- Thế nào hả? - Anh hỏi Hoffmann với đôi chút hồi hộp.

Hoffmann thong thả cắt đầu điếu cigars bằng con dao con tự động, phả ra một luồng khói rồi sau cùng mới trả lời, mắt nhìn lơ đãng:

- Tôi chưa nhìn thấy bộ mặt mới của anh, anh Presto. Anh đã kiếm được nhiều, nhưng cũng mất đi nhiều. Những cử động của anh trở nên chậm hơn, uyển chuyển hơn. Đó là một thành tựu tốt. Anh có nhớ, anh đã gây cho tôi biết bao nỗi vất vả bởi những cử động nhanh, rồi rít của anh không? Đối với anh đó là ngoại lệ, một là vì anh không thể làm khác được, và hai là vì đấy chính là một trong những đặc điểm tiêu biểu nhất của cá tính nghệ thuật của anh. Dù sao thì nhiều khi tôi cũng phải sử dụng cách quay chậm, đồng thời bắt các bạn diễn của anh phải cử động nhanh hơn một chút để tìm ra được một sự hài hòa nào đó. Đó là một công việc cực kỳ phức tạp. Bây giờ không còn khó khăn đó nữa. Nhưng có cái gì mới? Đến giờ tôi vẫn chưa cảm thấy cái mới. Và, thẳng thắn mà nói, nếu như anh đến với xưởng phim để thử, như một gã trai trẻ không ai biết đến muốn thử sức mình trong điện ảnh thì tôi không tin rằng các vị giám đốc, quay phim, đạo diễn lại chú ý đến anh...

Presto vút điều thuốc lá, dường như là nó rất đáng, và hút cigars.

- Anh thứ lỗi cho tôi, vì tôi đã nói thẳng như thế... - Hoffmann hơi bối rối.

- Sự thẳng thắn quý hơn mọi thứ, - Presto đáp. Những lời của anh, tôi không giấu là đã làm tôi hơi buồn phiền, nhưng không làm tôi ngạc nhiên. Tôi chờ đợi điều đó. Không thể nào khác được. Nhưng tôi tin ở tôi. Bộ mặt mới của tôi! Muốn thấy được nó, phải ít xoay qua xoay lại trước các anh... Anh biết phương pháp sáng tác của tôi. Tôi cần nhập vai, biến thành nhân vật, sống cuộc sống của họ, toàn bộ những tình cảm của họ, khi đó những cử chỉ, điệu bộ, tư thế cần thiết tự nó sẽ đến và sẽ phát hiện ra bộ mặt của tôi. Anh chịu khó chờ đợi. Tôi đã viết xong kịch bản. Và đến khi tôi xuất hiện trước mặt anh trong vai nhân vật mới, anh sẽ thấy bộ mặt mới của tôi.

- Kịch bản gì thế? - Hoffmann quan tâm.

Presto cau mặt, Hoffmann liền bật cười.

- Tôi thấy là, ở anh còn nhiều cái của “Presto cũ”! - Hoffmann thốt lên. - Kịch bản mới luôn luôn là điều bí mật đối với những người xung quanh cho tới khi anh đặt dấu chấm hết. Ôi, anh đã rất hay câu kính trong thời gian đang làm việc đó! Như bị ma ám! Thời gian đó khó mà nói chuyện được với anh. Hoặc là anh nổi nóng, hoặc là anh nhìn người nói chuyện bằng đôi mắt không thiện cảm. Anh ăn không ngon, ngủ không yên, như người bị ốm nặng. Rồi đến cái ngày anh hiện ra với nụ cười vui vẻ, trở nên tử tế và cởi mở. Và mọi người ở xưởng phim, từ các “minh tinh” đến đám thợ mộc, đều biết là kịch bản mới đã ra đời!

Presto mỉm cười đáp:

- Vâng, đúng thế. Hình như tôi không thay đổi gì cả trong chuyện này.

- Nhưng nếu anh không muốn kể nội dung của kịch bản mới, anh có thể cho tôi biết những nét chính được không? Với một bộ mặt mới, theo chỗ tôi hiểu, phải tạo ra một phương hướng mới trong sáng tác của anh chứ?

- Chẳng có cách nào khác, - Presto nói và chìa tay với lấy cặp giấy. - Tôi cũng muốn bàn bạc với anh về việc đó.

Tonio lục tìm trong cặp và lôi ra tờ giấy viết đặc chữ.

- Đây, anh có thích đoạn văn này của Walt Whiteman không:

“Hãy thú nhận rằng, đối với con mắt sắc sảo thì tất cả những thành phố này, nhưng nhúc nhúc những kẻ lố bịch hèn hạ và những kẻ bệnh hoạn, ông ẹo một cách vô duyên bởi những thằng hề và kẻ quái dạng, là một sa mạc Sahara tiêu điều mà

thời. Trong các cửa hiệu, trên các đường phố, trong nhà thờ, ở quán bia, tại các nơi công cộng - đâu đâu cũng là sự nhẹ dạ, sự dễ tiện, sự xảo quyệt và lừa dối; đâu đâu cũng thấy tuổi trẻ ăn diện, còi cọc, ngạo mạn, già trước tuổi; đâu đâu cũng là dâm dục quá đáng, là những cơ thể ốm yếu đàn ông, đàn bà, tô son trát phấn, mang tóc giả, là những mặt mũi bần thiêu, là màu đã bị hủy hoại; khả năng làm mẹ đang chầm dứt, hay đã chầm dứt; những tập tục thấp hèn, hay đúng hơn sự thiếu vắng hoàn toàn của đạo đức mà có lẽ không tìm thấy trên toàn thế giới...” Whiteman đã viết như thế về nền dân chủ Mỹ đương thời với ông. Hãy đồng ý là, ở thời gian hiện tại bức tranh không khá hơn, mà còn tồi tệ hơn, - Presto kết luận.

Hoffmann chăm chú lắng nghe, lúc đầu vì ngạc nhiên, sau đó với sự lo ngại lúc càng tăng thêm và cuối cùng với lòng căm phẫn.

- Anh sẽ nói gì về cái đó? - Presto hỏi.

- Anh muốn đi vào con đường nguy hại này? - Hoffmann hỏi lại với vẻ hoảng hốt.

- Tại sao lại nguy hại?

- Con đường tố cáo sự bất công của xã hội? Con đường chính trị? Anh muốn thách thức sự tự ái dân tộc? Họ sẽ giẫm nát anh! Tất cả những kẻ có quyền và tiền của sẽ vũ trang chống lại anh. Cả khán giả cũng sẽ quay lưng lại với anh: khán giả chẳng thích thú gì phải việc làm người bệnh lên bàn mổ dưới lưỡi dao của nhà phẫu thuật dữ tợn.

- Đừng vội nóng, Hoffmann! Hãy nghe tôi nói hết đã.

Nhưng Hoffmann giống như một nhà truyền giáo tiếp tục tố giác kẻ phạm tội lớn:

- Anh có nhớ số phận những bộ phim của đạo diễn Eric von Stroheim không? Ông ấy không muốn làm những phim “hạnh phúc”. Và rồi thế nào? Chúng vấp phải sự lạnh nhạt, mặc dù có chất lượng nghệ thuật cao.

- Cần phải làm sao cho chúng được đón tiếp thật phần khởi, - Presto phản đối.

- Anh đừng nghĩ là tôi chuẩn bị làm những phim tuyên truyền một cách thô thiển, chỉ nêu lên những gian áp mái và tầng hầm những nỗi kinh hoàng của bóc lột và thất nghiệp. Tôi muốn xây dựng những bộ phim sao cho khán giả cười không ít hơn, mà thậm chí còn nhiều hơn trước kia. Tôi muốn nêu lên cả vẻ đẹp, cả sự vĩ đại của tâm hồn, nhưng ở nơi mà trước kia chưa một ai nhìn thấy. Chúng ta bỏ qua nhiều thứ, anh Hoffmann ạ. Chắc anh cũng không ngờ rằng có biết bao

là vẻ duyên dáng, yêu kiều trong những động tác lao động bình thường của một cô gái làm lau dọn nhà hay phơi quần áo... Chúng ta đã quay quá nhiều những cung điện và quý tộc... Đừng sợ! Trong những phim mới của tôi cái cười sẽ không im tiếng. Sẽ có tiếng cười, sẽ có cả những giọt nước mắt. Vì công chúng cũng thích khóc. Anh cũng biết điều đó. Khán giả sẽ say mê ra khỏi rạp. Họ còn suy nghĩ một vài ngày sau đó. Và họ vô tình đi tới kết luận là thế giới của chúng ta, nền dân chủ vẻ vang của chúng ta không phải là tốt như vậy, rằng phải tìm một lối thoát nào đó, mà không còn bưng bình tin vào sự trở lại thế kỷ hoàng kim của sự phồn vinh, nó đã ra đi và sẽ không trở về nữa. Đây là mục đích của tôi.

- Đây là tôi rất thẳng thắn nói với anh mọi chuyện, anh Hoffmann, - Presto nói sau một lúc ngừng. - Nhưng khán giả, và cả cái gọi là xã hội của chúng ta, có lẽ sẽ không nhận thức được sớm lắm đâu “tính chất nham hiểm” của những bộ phim mới của tôi.

- Họ sẽ nhận thức được! Và sớm hơn là anh tưởng! - Hoffmann cãi lại. - Ông Pitch sẽ bác bỏ đầu tiên những kịch bản của anh. Mà không ông ta thì là sở kiểm duyệt của ngân hàng New York mà ông ta phụ thuộc, may mắn nhất cũng là cắt bớt, xén vụn ra, sửa chữa... hoặc chắc là sẽ không cho phát hành.

- Tôi chẳng cần sự phát hành nào cả. - Presto nói.

- Tôi không hiểu ý anh.

- Hình như không khó hiểu đâu. Tôi tổ chức xí nghiệp phim riêng.

Hoffmann bật ngửa người trên lưng ghế và kêu lên:

- Mỗi lúc một khó hơn! Nhưng đó là sự mất trí không hơn không kém. Tôi biết là anh có một số vốn nhất định. Nhưng tiền bạc của anh là dùi cui chống lại đại bác. Toàn bộ thế lực của tư bản ngân hàng, đội khinh kỵ của nó là báo chí, hãng phát hành, chủ rạp chiếu phim, sẽ tiến hành chiến tranh với anh. Pitch chỉ tiêu vài triệu một tuần, mà xí nghiệp của ông ta chưa phải là giàu có nhất ở Hollywood. Đơn giản là anh đi tới sự phá sản chắc chắn, Presto ạ, và tôi tiếc cho anh. Hình như anh lùn Presto là người thực tế hơn.

Tonio mỉm cười:

- Thời gian sẽ chứng tỏ người nào trong chúng tôi là thực tế hơn, Presto già hay Presto trẻ. Hoffmann, anh đừng nghĩ là tôi hành động xốc nổi. - Anh vỗ bàn tay vào cặp giấy. - Tôi với anh, ta còn bàn về tài liệu này và anh sẽ thấy là tôi đã dự kiến mọi cái. Dù thế nào đi nữa, toàn bộ sự mạo hiểm chỉ rơi vào một mình

tôi. Tôi mời rất ít nghệ sĩ lớn. Nếu tôi bị phá sản, họ luôn luôn tìm được một công việc khác. Toàn bộ đám diễn viên và nhân viên còn lại, tôi đề nghị lấy trong số những đoàn viên thất nghiệp của các công đoàn. Đối với họ, kết cục có xấu nhất cũng chỉ là một sự tạm nghỉ việc.

- Nếu những nghệ sĩ lớn không đến với anh? Cô Lux sẽ không đóng vai thợ giặt đâu!

- Không có họ cũng xong, - Presto đáp. - Tôi chỉ gặp khó khăn nếu không có được một người quay phim có tài, đầy kinh nghiệm. Nhưng tôi trông cậy vào anh, anh Hoffmann. Lẽ nào cả anh, bạn thân niên của tôi cũng từ bỏ tôi và nói: “Tôi không quen biết con người này!”

Phút yên lặng căng thẳng. Hoffmann thở ra một vòng khói, trầm ngâm suy nghĩ. Rồi anh bắt đầu nói, dường như đang cao giọng biện luận:

- Công việc của tôi nhỏ bé: quay tay máy. Song dù sao tôi cũng không thờ ơ với cái tôi quay. Làm việc với anh, tôi sẽ đứng về phía thù địch của các ngân hàng, để tạo cho mình tiếng tăm là “đỏ”. Và các ngân hàng sẽ trả thù tôi. Nếu anh phá sản tôi sẽ khó tìm được việc làm khác.

Presto không thể không tán thành kết luận đó, vì thế anh không cãi lại, chỉ hồi hộp chờ lời từ chối. Hoffmann lại yên lặng, dõi theo những vòng khói.

- Nhưng tôi không muốn bỏ mặc anh trong lúc hoạn nạn, ông bạn cũ ạ. Anh đang làm chuyện ngu ngốc lớn. Đối với tôi, điều đó hoàn toàn rõ ràng. Vậy mà anh còn yêu cầu tôi giúp anh phá sản mau hơn...

- Không có anh tôi có thể phá sản mau hơn nữa, Hoffmann ạ. Nhưng vấn đề không phải chỗ đó. Anh nên hiểu là tôi bắt đầu cuộc chiến đấu không cân sức này trước hết là vì quyền lợi của chính những người làm điện ảnh.

Và Presto bắt đầu nói sôi nổi về sự bóc lột không thương xót của các chủ xí nghiệp đối với những người làm điện ảnh, về tình trạng và quyền của họ, về sự đàn áp cá nhân, về những “ngôi sao” bất tài được quảng cáo thổi phồng, về tình hình không lối thoát của lớp trẻ có tài...

Tất cả những chuyện đó Hoffmann đều biết rõ, bản thân anh đã trải qua trường đời gian khổ.

- Đã đến lúc thay đổi tình hình không chịu nổi này, - Presto kết luận. - Tôi mơ ước về sự hợp tác, về sự bảo vệ tập thể những quyền lợi của những người làm phim. Chính chúng ta không tự biết sức mạnh của mình.

- Ngược lại chúng ta biết rõ sức mạnh của kẻ thù, - Hoffmann buồn bã nhận xét.

“Sẽ từ chối!” - Presto lo buồn nghĩ bụng. Nhưng Hoffmann vẫn tiếp tục phả ra những vòng khói.

Presto là bạn, nhưng vận mệnh của anh thiết thân với anh hơn. Chính vì đã trải qua trường đời gian khổ nên Hoffmann không muốn mạo hiểm cái mà anh đã có. Nhưng sự mạo hiểm có lớn đến thế không? Nếu Presto mới là một nghệ sĩ tồi và kịch bản của anh ta sẽ có “những tư tưởng nguy hiểm”, Hoffmann đã biết trước khi bộ phim xuất hiện trên màn ảnh và anh sẽ biết ra đi đúng lúc. Thậm chí có thể cho đây là một hình thức phản đối, và danh tiếng của anh sẽ vẹn toàn...

Hoffmann mỉm cười và nói:

- Anh là Don Quixote, anh Presto ạ. Mỗi Don Quixote phải có Sancho Panza của mình. Chà, thôi được, hãy lấy tôi làm người mang vũ khí, hỡi chàng hiệp sĩ xứ La Mancha, mặc dù chúng ta hoàn toàn không đánh nhau với những chiếc cối xay gió!

Presto siết chặt tay người bạn của anh.

- Hoffmann thân yêu, có anh đi cùng, chúng ta sẽ thắng mọi tên khổng lồ, và tôi phong trước cho anh chức thống đốc của đảo! - Anh reo lên.

- Ôi, gã Don Quixote này! - “Sancho Panza mới” thở dài. - Xin cảm ơn vì vinh dự này. Không biết chúng ta có chiếm được đảo không, nhưng nhất định có không ít roi vọt sẽ nện vào đầu chúng ta.

- Chúng ta sẽ đáp lại chúng bằng những cú đánh trả, anh Hoffmann! Còn bây giờ xin chuẩn bị cho trận đánh!

Rồi, mở các cặp đầy những tờ ghi chép và tính toán anh đã làm bên bờ hồ Ngọc Bích, Presto bắt đầu nói cho Hoffmann biết những kế hoạch của anh.

CUỘC CHIẾN ĐẤU BẮT ĐẦU

Presto phát huy một nghị lực kỳ diệu. Anh thuê một ngôi nhà lớn và đặt văn phòng làm thời ở đây. Từ sáng đến tối tại đây bày ra cảnh bận rộn túi bụi, thuê mướn nhân viên, diễn viên, ký kết mọi thứ hợp đồng. Tin về Xí nghiệp điện ảnh mới đã nhanh chóng lan truyền trong đội quân thất nghiệp của Hollywood, diễn viên chính, diễn viên phụ, cán bộ mọi ngành chuyên môn kéo nhau đến đông đảo, đứng thành hàng dài. Presto tự mình tiếp từng người dự tuyển, kể cả các diễn viên quần chúng, anh trò chuyện với họ, bắt họ đứng trước máy quay biểu diễn những cảnh ứng tác. Thiếu cái gì, chứ người thì không thiếu. Đến bốn giờ, việc tiếp các diễn viên và nhân viên tạm ngừng và sau khi ăn vội bữa trưa, Presto chuyển sang các công việc khác: nói chuyện với những người môi giới về việc mua hoặc thuê khoảnh đất để xây dựng xưởng phim, với những chủ thầu, cơ quan tiếp liệu, kiến trúc sư.

Phần thứ hai, trong ngày đã diễn ra vô cùng phức tạp hơn phần thứ nhất đối với Presto. Không chỉ những người thất nghiệp mà cả những chủ xí nghiệp điện ảnh đã biết tin về xí nghiệp mới này. Sự xuất hiện của một kẻ cạnh tranh mới không thể không làm cho họ lo ngại. Đặc biệt lo lắng là Mr. Pitch: một thời gian dài Tonio đã là con chủ bài do hắn điều khiển, bây giờ anh trở thành đối thủ nguy hiểm nhất. Pitch và những chủ hãng phim khác đã bắt đầu có những hành động chiến tranh chống Presto. Pitch cho những gián điệp và mật thám của hắn trà trộn vào đám người thất nghiệp đến xin việc ở chỗ Presto, hắn lôi kéo những nghệ sĩ tài năng nhất, chọc gậy bánh xe ở bất cứ đâu có thể được.

Tonio đã chuẩn bị đối phó với mọi cái đó. Nhưng cũng thật khó khăn cho anh. Ví dụ, những người môi giới tìm được khu đất thích hợp, mọi việc thương lượng với người chủ đất đã xong, chỉ còn làm thủ tục hợp đồng. Nhưng đến phút chót, Pitch biết được việc này và liền phỗng tay trên khu đất, hắn không tiếc tiền trả giá gấp đôi.

Presto đành phải dùng tới những thủ đoạn và mảnh khóc ranh mãnh.

“Barry sẽ tới, ở đây không ai biết ông ta, và ông sẽ đứng tên mua khu đất nào đó, dường như để trồng cây hay trồng rau. Có thể phỏ thác cho Barry” - Presto nghĩ.

Những kẻ cạnh tranh đặc biệt quan tâm tìm biết Presto sẽ dựng những phim như thế nào. Nhưng dù giở mọi mảnh khóc họ vẫn không sao biết được. Với các

nhà báo thì Presto hoặc là từ chối tiếp chuyện, hoặc là bắt đầu nói lảng nhãng đến mức kể cả những tên giặc bút đã quen với mọi thứ cũng chỉ còn biết trợn mắt lên, và những tên nói dối chuyên nghiệp đó cũng không dám cho đăng những bài phỏng vấn tương tự. Đối với các diễn viên thuê mướn tỏ ra có tính tò mò quá quắt và đáng ngờ, Presto đều trả lời:

- Đợi đến khi quay sẽ biết.

Pitch tức tối cho mời Lux đến và bảo nàng:

- Tôi trông cậy vào sự giúp đỡ của cô, Lux ạ.

- Về việc gì thế? - nàng hỏi.

- Số là, - Pitch đáp, - anh chàng Tonio Presto không để cho tôi yên. Anh ta kiên quyết không chịu vứt bỏ mặt nạ và cho ta thấy bộ mặt mới của anh ta. Anh ta đang mưu mô gì? Sẽ dựng những phim thế nào? Biết dựng là cực kỳ quan trọng đối với tôi. Dĩ nhiên anh ta sẽ không dựng những bộ phim lịch sử với những lâu đài các kiểu, những kim tự tháp và hàng nghìn diễn viên quần chúng. Đó là sự thỏa mãn quá đắt tiền đối với anh ta. Mà cả trước kia nữa anh ta cũng không đặt hy vọng vào những hiệu quả bề ngoài. Rất có thể là Presto sẽ dùng những cảnh quay dã ngoại rẻ tiền hoặc là những cảnh nội thất không có chiều sâu. Nhưng nội dung! Nội dung cơ!

Pitch trầm ngâm.

- Ông muốn tôi làm gì? - Lux hỏi, nàng đã chán chờ đợi.

Pitch không chú ý đến câu hỏi của nàng và nói tiếp, dường như cao giọng biện luận:

- Tôi muốn có những tin tức chính xác từ chính miệng Presto. Tôi đã cử người tới chỗ anh ta với ý định là nếu anh ta đến với tôi anh ta sẽ nhận được những đề nghị rất thú vị... Chúng tôi muốn không những biết rõ những kế hoạch của anh ta mà, nếu có thể, mua cả anh ta nữa. Các ngân hàng cấp những món tiền rất lớn để làm việc này, có thể anh ta không đứng vững nổi trước sức cám dỗ của chúng...

- Ông sẽ làm gì với anh ấy, nếu việc mua bán như trên được thực hiện?

- Cùng lắm thì chỉ tạm ngừng hoạt động của anh ta, như người ta tạm ngừng thực hiện những sáng chế mới đe dọa các xí nghiệp cũ.

- Trả những món tiền lớn và không cho biểu diễn? Anh ấy sẽ không chịu đâu.

- Vì những món tiền lớn mọi người sẽ chịu làm mọi thứ, - Pitch đáp chắc

chấn. - Tuy nhiên, nếu như anh ta tỏ ra có tài năng mới ngoài sự chờ đợi chúng ta sẽ có thể thuận phục anh ta, bắt phải diễn trong những vai và những kịch bản mà chúng ta sẽ xây dựng.

- Thái độ Presto ra sao?

- Anh chàng bướng bỉnh ấy từ chối đến với tôi. Ít nhất cũng phải biết được những kế hoạch của anh ta, và cô phải giúp tôi moi được của anh ta những kế hoạch ấy. Vì anh ta đã yêu cô và chắc là vẫn còn yêu. Với tôi anh ta không đến, nhưng với cô chắc là sẽ đến nếu cô mời anh ta. Quả thật giữa hai người hình như đã xảy ra những cuộc giống như cãi nhau. Nhưng phụ nữ khi đã muốn đều biết cách điều khiển những người khác, - Pitch thở dài khi nhớ lại sự biết cách ấy của phụ nữ đã tốn kém cho hần biết bao.

- Rốt cuộc, - hần nói tiếp, cô có thể mời anh ta là lên vì công việc. Cô viết cho anh ta lá thư, nói ám chỉ rằng cô đang quan tâm tới sáng kiến của anh ta. Ô hô! Giá mà anh ta nhận cô, nữ nghệ sĩ danh vang thế giới! Đối với anh ta cô là một kho báu! Vì ở chỗ anh ta chỉ có sự tầm thường vô danh, đồ vật vãn, đám trẻ ranh không ai biết tới, một đồng người tối tăm, tôi biết cả rồi. Cô chỉ cần gọi một tiếng là anh ta chạy đến ngay.

Lux do dự. Bản thân nàng không phản đối việc gặp Presto. Quả thật, nàng đã nhiều lần cự tuyệt anh cả trong hình dạng cũ lẫn trong hình dạng mới. Nhưng đã có nhiều đổi thay kể từ ngày đó. Vì cả Pitch đã cự tuyệt “Presto mới”, nhưng nay lại cử người đến thương thuyết với anh.

Lux đã dứt khoát bất hòa với người yêu, khi hiểu rõ y hơn: y đã bắt đầu biểu thị một cách quá sớm và quá đột ngột những quyền của y với tư cách là người chồng tương lai, đã công khai mon men tới những vốn liếng của Lux, còn nàng thì biết cách giữ chặt chúng trong tay. Hơn nữa, Lux không thể không thừa nhận rằng “Presto mới” là một người đàn ông rất thú vị, hoàn toàn không thua kém Lorenzo. Và, sau hết, anh bắt đầu có xí nghiệp riêng, nếu thành công thì có thể đem lại những lợi nhuận lớn. Anh lại trở thành con người có tương lai. Quả thật, một tương lai chưa biết được, mà Lux vốn là người thận trọng và biết tính toán. Và nàng cũng chưa nghĩ tới việc gắn mình với Presto, dù chỉ trong công việc làm ăn. Nhưng không thể để anh lọt khỏi tầm mắt.

Để cho hành động của mình có giá hơn, Lux nói với Pitch:

- Ông đặt tôi vào tình thế khá khó xử đây, ông Pitch ạ. Sau tất cả những chuyện xảy ra giữa tôi và Presto, anh ấy đã suýt giết chết tôi, tôi khó mà nói chuyện được với anh ấy. Nhưng dù sao tôi cũng cố gắng gặp Presto và hoàn

thành công việc ông giao.

- Cô là người thông minh và sẽ làm tròn việc này một cách tuyệt vời! - Pitch reo lên mừng rỡ.

Những lời đó còn nâng Presto lên cao hơn trong mắt Lux: Pitch vốn hà tiện lời khen, sự tán dương và chỉ nói trong những trường hợp hiếm hoi.

NGƯỜI HÂM MỘ HU HỎNG

Khi một người bị kẻ thù bao vây, người đó bất giác trở nên đa nghi và thận trọng. Đọc xong thư của Lux gửi, Tonio đoán ra ngay lập tức đây là mưu mẹo của Pitch. Song anh cũng không phản đối việc gặp Lux. Anh vẫn còn thích nàng. Vì thế càng phải thận trọng hơn với nàng. Tất nhiên Lux sẽ hỏi về những kế hoạch. Có cần phải giấu chúng lâu hơn nữa không? Sắp sửa tổng diễn tập rồi, và điều bí mật dù sao cũng trở nên rõ ràng với mọi người.

“Cứ để cho Lux tưởng rằng mình đã khuất phục trước sự quyến rũ của nàng, như Samson trước Delilah. Ta sẽ xem nàng tiếp nhận kế hoạch của ta như thế nào!” - Presto nghĩ.

Đến ngày giờ đã định, Presto đi vào phòng khách nhỏ quen thuộc trải đầy thảm và bày những đi-văng có gối sấp, những ghế tròn mềm, những ghế bành đầy được. Phong cách khác hẳn với Presto. Nhưng nữ chủ nhân khi lựa chọn loại đồ gỗ này đã có sự tính toán riêng: ngồi xuống và nằm xuống các ghế bành và đi-văng có gối thuộc nhiều kiểu loại khác nhau này sẽ có thể trưng bày những tư thế có lợi nhất - trưng bày mặt hàng tốt đẹp, điều đó rất quan trọng bởi vì nó nâng cao giá trị của hàng hóa trong mắt của các ông chủ hãng phim và các đạo diễn đến thăm “minh tinh”. Sắc đẹp của cơ thể là tài sản chủ yếu đối với nàng.

Lux tiếp Presto trong bộ y phục của Cleopatra^[28], nàng nằm trên tấm đi-văng dài kiểu Ai Cập có chân cong. Cleopatra là vai mới của nàng, và Lux có thói quen “thâm nhập những vai mới”, ngay ở nhà cũng tự biến hóa thành nhân vật mới.

- Tôi cần phải cảm thấy mình là nữ hoàng Ai Cập, - nàng nói, đôi khi còn bắt cả cô hầu phòng mặc y phục nữ nô lệ Ai Cập và phục vụ cho nàng món chocolate đựng trong chén Ai Cập. Tuy nhiên, đó chỉ là thói đồng đánh, là sự trông cậy vào ấn tượng bề ngoài hơn là công việc sáng tạo nghiêm chỉnh.

Khi nhìn vào “Cleopatra” mới xuất hiện, Presto không cảm thấy có sự hồi hộp trước kia. Mặc dù Lux đẹp một cách mê hồn trong bộ trang phục ngoại lai này, anh vẫn lạnh lùng. Thậm chí anh còn có cảm giác trước mặt anh không phải một con người sống, mà một pho tượng trong bảo tàng những hình người bằng sáp.

Lux mỉm cười với khách bằng một trong những nụ cười làm mê lòng người mà trong kho vũ khí của nàng chúng có hàng tá, dùng cho mọi trường hợp trong

cuộc đời và trong nghề nghiệp diễn viên.

- Tôi rất vui sướng được gặp anh, anh Tonio, - nàng nói như hát, trong khi đó vẫn chăm chú quan sát ấn tượng đã gây cho Presto.

Chắc là nàng chờ đợi một ấn tượng mạnh. Một vẻ lo ngại thoáng qua lướt nhanh trên gương mặt, nhưng ngay lập tức nàng lấy lại vẻ mặt bình thản.

- Mời anh ngồi. Lâu quá chúng ta chưa gặp nhau. Anh đen đi và hình như hơi gầy đi. Trông anh có vẻ mệt mỏi. Làm việc nhiều hả? - nàng hỏi anh, trong khi đó lại nghĩ: “Sao hôm nay anh ấy khô khan thế? Không một lời tán tụng, không thở dài, không nhìn mình với vẻ rầu rĩ. Phải chăng ta đã mất quyền lực đối với anh ấy?”

- Vâng, tôi đã làm việc nhiều, - Presto vừa đáp, vừa ngồi xuống chiếc ghế tròn mềm và thấp.

- Tôi có nghe nói. Anh bắt đầu sự nghiệp riêng. Chắc sẽ là một cái gì đó độc đáo, như tất cả những cái từ tay Presto mà ra.

Presto bỏ ngoài tai lời khen, mà chỉ gật đầu.

- Rất độc đáo, cô Lux ạ.

- Và, chắc là anh đã nghĩ ra những vai kỳ diệu.

- Ô, phải. Vai nữ nhân vật chính, có lẽ tôi sẽ thành công.

- Thế thì hay tuyệt! Anh kể đi, kể ngay đi nào.

- Cô thích thú một cách sôi nổi, như thế là không phản đối và lại trực tiếp tham gia vào công việc của tôi ư? - Presto hỏi, anh thoáng mỉm cười.

Lux không vội đáp. Nàng muốn chính điều đó: làm cho Presto hiểu rằng có lẽ nàng sẽ không từ chối đến cộng tác với anh nếu anh tha thiết yêu cầu và nếu kịch bản và vai chính hợp ý nàng. Nhưng đồng thời Lux lại muốn tránh câu trả lời xác định, nó sẽ ràng buộc nàng.

- Nghệ sĩ nào chẳng mơ ước một vai dễ nổi! - Nàng đáp.

Lúc này nàng chờ cho Presto bắt đầu tán dương vai nữ chính, cốt để nàng thích thú hơn nữa. Nhưng Tonio bất ngờ nói:

- Tôi sợ là vai này không dành cho cô. - Và anh nói thêm: - Cô sẽ không đóng nổi vai này!

Đây là một sự thách thức, gần như sự nhục mạ.

- Tôi có thể không thích vai ấy, - nàng đáp lại bằng giọng lạnh như băng, - nhưng lại không đóng nổi ư!... Hình như anh không chỉ mới biết tôi có một ngày, anh Tonio ạ, - nàng kết thúc câu nói một cách dịu dàng hơn, với ý trách móc thân ái.

- Tôi biết cô là nghệ sĩ như thế nào!

- Thậm chí không nói là thiên tài, hay chỉ là có tài, - Lux nhận xét một cách không hài lòng.

- Công chúa, nữ bá tước, bà góa trẻ triệu phú, nữ nghệ sĩ trứ danh... - Presto bắt đầu điểm danh những vai xuất sắc nhất của Lux, - Những trang phục tuyệt trần: lụa là, vàng bạc, châu báu; những kiểu tóc cầu kỳ lộng lẫy... Nhưng đây không phải là cái ở chỗ tôi, hoàn toàn không phải, cô Lux ạ.

- Vậy cái gì ở chỗ anh? - Lux hỏi với giọng bực mình. - Vai nữ chính của anh là ai thế?

- Cô thợ giặt.

- Thợ giặt? - nàng nói thì thầm không thành lời, vừa nhìn Tonio bằng đôi mắt mở to. “Anh ta định nhạo báng mình chăng?”

- Phải, một cô thợ giặt bình thường nhất, tuy vậy trẻ trung và dễ mến, - Presto bình tĩnh đáp. - Còn nhân vật nam chính... là một người... thất nghiệp, quần áo rách bươm, đi lang thang bới các thùng rác để nhặt một mẫu xương hay mảnh giẻ. Địa điểm hành động là những hầm nhà, gian áp mái và sân sau.

Lux đã phân nào tự chủ được, nàng mỉm cười.

- Anh cứ đùa, Tonio.

- Tôi nói hoàn toàn nghiêm chỉnh. Tất nhiên tôi sẽ rất thích thú nếu như cô thợ giặt của tôi có được diện mạo của cô. Sự tương phản giữa tài sản mà thiên nhiên đã phú cho cô ta với cái mà cuộc đời dành cho cô ta sẽ gây ấn tượng rất mạnh, nhưng tôi cảm thấy cô khó mà vào được một vai như thế.

Nét mặt Lux bỗng chốc mất tất cả vẻ duyên rũ. Nó trở nên lạnh lùng và gằn như dùi nhọn. Hedda cũng hết cả thích thú đối với Presto. Trong mắt nàng, anh là con người bỏ đi. Pitch có thể yên tâm: chính Presto sẽ tự giết mình.

- Vậy cô nghĩ sao về vai mới đó, cô Lux? - anh hỏi, gần như không giấu vẻ mỉa mai.

- Hãy đi tìm nữ nhân vật của ông trong số những mụ thợ giặt, ông Presto, - cô ta đáp, giọng lạnh như băng.

- Tôi sẽ làm như thế, thưa cô, - Presto vui vẻ đáp, vẻ thách thức, và anh nghĩ bụng: “ Ellen bình dị là viên ngọc so với con đẻ cùi này”.

Anh không còn điều gì để nói nữa. Presto cúi chào và đi ra.

Lux nằm im không động trên cái đi-văng Ai Cập. Lúc này cô ta thực sự giống với Cleopatra khi vừa bị rấn cắn vào ngực. Mặc cho Presto tự cắt cổ mình - đối với cô điều đó không quan trọng gì. Nhưng sao anh ấy lại có thể thôi không yêu cô dễ dàng đến thế? Chẳng lẽ cô đã bắt đầu mất sức hấp dẫn của đàn bà? - Ý nghĩ đó khiến cô lạnh người. Sức hấp dẫn của cô là vốn liếng của cô... “Không, không”, - cô ta tự an ủi, - “không có một cái gương nào nói với mình rằng mình bắt đầu tàn tạ. Ở đây có cái gì khác cơ. Có lẽ là những sự biến hóa vừa qua mà Presto phải chịu đựng, cũng có lẽ là anh đã bị... một cô thợ giặt nào đó lôi cuốn. Càng tệ hơn nữa cho anh ta! Anh ta lại còn dám mơ tưởng tới mình!...”

Còn Presto vừa đi xe trở về nhà, vừa đến lượt anh nghĩ về Lux:

“Cô ta vẫn là một trong những người đàn bà quyến rũ nhất. Điều đó không chối cãi được. Nhưng càng tìm hiểu rõ hơn cô ta như một con người, càng vỡ mộng hơn. Cô ta không có mục đích nào khác trong cuộc sống ngoài tiền bạc, lợi nhuận... Không, đó là ngôi sao không thuộc bầu trời của ta. Phải làm công việc mới với những những con người mới, và mình sẽ tìm ra họ trong lớp thanh niên có tài năng!”

Tại cổng biệt thự, Presto gặp Sebastian đang có vẻ bối rối.

- Chúng ta có khách, - lão nói.

- Ai thế? - Tonio hỏi cho qua chuyện, anh đồ rằng có ai đến vì công việc.

- Những người thuê nhà đã tới. Một ông đứng tuổi với một cô gái trẻ, - và Sebastian tỉnh quái nhìn về mặt Presto.

- Đó là ông Barry! - Presto reo lên. - Có thể chứ! Họ đâu rồi?

- Trên gác, trong phòng của họ. Đang dỡ đồ đạc sửa sang lại người sau khi đi đường. Bà Irwin đang giúp họ.

Bà Irwin chuyển đến ở từ mấy ngày trước tại biệt thự Presto, là một bà góa đáng kính được mời đóng vai trò làm bạn của Ellen.

- Tuyệt! Tuyệt! - Tonio sôi nổi reo lên. - Lão cho bày bàn ở phòng khách màu lơ. Bốn bộ đồ ăn!

ELLEN BẮT ĐẦU CUỘC ĐỜI MỚI

- Tôi rất sung sướng nhìn thấy ông, ông Barry thân mến, - Presto nói trong khi ăn sáng. - Tôi nóng lòng chờ đợi ông. Công việc ngập tới cổ.

- Ban quản lý công viên đã giữ tôi lại cho đến khi tìm được người thay vừa ý. Vì họ kén chọn rất kỹ và phải tập hợp được những chỉ dẫn sơ bộ về từng nhân viên mới: có là đoàn viên công đoàn không, có tham gia bãi công không, v.v...

- Bây giờ thì tôi sẽ đỡ vất hơn, - Presto nói và bắt đầu giới thiệu tình hình công việc với Barry, vừa nói vừa đưa mắt nhìn Ellen và bà lão Irwin.

Bà phu nhân đáng kính, một phụ nữ to béo, lãnh đạm, tóc đã hoa râm, đang bị hút vào bữa ăn. Bà ta yêu thích nhất được ăn uống no nê rồi ngồi lim dim trong ghế bành. Và nhiệm vụ mới này hoàn toàn làm bà thỏa mãn. Không ai yêu cầu gì hơn ở bà ta ngoài việc sống trong nhà này và đừng có đụng vào việc gì. Một dịch vụ dễ chịu!

Ellen ăn bữa sáng với vẻ ngon lành của một người trẻ trung khỏe mạnh, vừa ăn vừa chăm chú nghe câu chuyện và thỉnh thoảng đưa mắt nhìn Presto. Cô mặc chiếc áo dài giản dị bằng vải lanh màu sáng được giặt và là sạch sẽ tinh tươm bởi chính bàn tay cô.

Ăn sáng xong, bà Irwin đi về phòng riêng, kế bên phòng Ellen, để ngồi mơ màng nghe anh bạn cũ là chú vẹt xanh nói ba hoa, còn Presto dẫn Barry và Ellen đi xem biệt thự.

Anh chờ đợi cô bé hoang dã Ellen sẽ cảm thấy ngượng ngịu trong hoàn cảnh mới, nhưng Ellen không tỏ ra lúng túng chút nào. Vẻ đẹp chưa từng thấy và sự giàu có của tòa biệt thự không làm cô lóa mắt, dù rằng cô đã tỏ ra vô cùng hứng thú trước những tác phẩm nghệ thuật mà Presto sưu tập được. Vừa chỉ vào những bức họa và những tác phẩm điêu khắc, Presto vừa nói tên các họa sĩ, còn Ellen thường bổ sung thêm vào những lời giải thích của anh. Có lẽ, ông cậu đã mất khá công phu cho việc giáo dục cô cháu.

Phòng thư viện rộng lớn làm bằng gỗ sồi có chạm khắc khiến Ellen rất thích thú.

- Bao nhiêu là sách! - cô reo lên.

Với một sự tò mò thèm thuồng, cô gái chạy đi chạy lại từ ngăn tủ này đến

ngăn tủ khác, từ giá sách này đến giá sách khác, cô khéo léo lách qua các cái thang, rút ra hết cuốn này đến cuốn khác. Barry cũng rất thích thú thư viện này. Như được hướng dẫn bởi một linh cảm nào đó, ông đã nhanh chóng tìm ra ngăn sách phong phú về sinh học, ông đi lướt qua các giá sách với con mắt sành sỏi, nhìn thấy những tác phẩm cổ điển rất đẹp của các nhà tự nhiên học, những cuốn album sang trọng và reo lên:

- Thật tôi không ngờ một nghệ sĩ điện ảnh lại tỏ ra quan tâm đến sách khoa học như thế!

- Chắc không phải bất kỳ nghệ sĩ nào, mà phải là nghệ sĩ lớn, chân chính! - Ellen đang đứng trên đầu thang, thốt lên một cách bất ngờ với cả mình.

Những lời khen chân thành này khiến Presto rất thích.

- Ai muốn làm việc một cách nghiêm chỉnh, người đó phải hiểu biết nhiều, - anh nói. - Riêng phòng chỉ dẫn của thư viện này đã gồm trên năm ngàn cuốn. Ông và cô sẽ tìm thấy ở đây cả lịch sử trang phục của mọi thời đại và dân tộc, cả những tập ảnh về kiến trúc, cả những trang về đồ gỗ và đồ dùng hàng ngày trong nhà.

- Không đi khỏi được thư viện này mất! - Ellen kêu lên một cách hồn nhiên.

- Cô sẽ chẳng đi khỏi đâu! - Presto đáp lại, anh theo dõi từng cử động của cô gái đang tiếp tục leo lên và tụt xuống trên những cái thang!

Chỉ vào một cái hộc lớn trong tường có những cửa sổ bằng kính mở ra hướng bắc để ánh nắng mặt trời khỏi cản trở công việc, anh hỏi:

- Cô có thích cái góc này không?

Sàn nhà trải kín thảm. Trên những cái bàn tròn, có những cây đèn với chụp lụa và từng chồng báo chí mới của Mỹ và châu Âu. Ở khoảng tường giữa hai cửa sổ có bức tượng nữ thần Athena đặt giữa những bông hoa tươi.

- Rất thích, - Ellen đáp.

- Thế thì, nếu cô thích, cô sẽ ngồi làm việc ở đây. Tôi sẽ ghi tên cô vào phòng kịch bản.

- Phòng kịch bản! - Ellen dài giọng. - Tôi phải làm gì?

- Cô sẽ theo dõi các báo chí và cắt trích. Làm gì và làm như thế nào, tôi sẽ chỉ cho cô. Công việc thú vị đấy. Thời giờ rồi - cả cái thư viện để cô sử dụng. Đồng ý chứ?

- Tôi sẽ thử, xem có làm được không.
- Nhất định làm được! - Presto đáp chắc chắn.

Nhưng anh hoàn toàn không định để cô gái làm mãi công việc này. Ngay từ hồi còn ở hồ Ngọc Bích, anh đã quả quyết là Ellen phải trở thành diễn viên trong những vai mới của những truyện phim mới. Cô có đủ mọi phẩm chất để làm việc đó. Anh sẽ đạt tới mục đích một cách thận trọng và từ từ. Còn hiện giờ phải cho Ellen một công việc gì đó để cô khỏi buồn chán. Hơn nữa cô sẽ thấy thích khi tự mình kiếm ra tiền.

Tuy nhiên, Presto hiểu rằng, có biết bao nhiêu khó khăn trên đường đi của mình. Anh nhớ lại, Ellen đã tỏ ra hoài nghi và có thành kiến đến thế nào trước đề nghị của anh mời cô thử sức trong điện ảnh. “Cả đến bước đi cô cũng không biết cách!” - cô đã trả lời. Trong khi đó, tất cả những gì anh đòi hỏi ở cô lại chỉ là cô vẫn giữ được nguyên vẹn là mình trước ống kính máy quay. Nhưng ở đây có nguy cơ đe dọa những kế hoạch của Presto. Anh biết là phụ nữ rất mau chóng bị đồng hóa vào môi trường mới, họ nắm vững thuật nguy trang, tức là khả năng bắt chước hết như hoàn cảnh chung quanh. Chiếc áo dài giản dị cô mặc khi đến đây làm anh yên tâm trong phút đầu gặp gỡ, nhưng sau đó anh đã nghĩ: “Ở hồ Ngọc Bích, Ellen không thể may các áo khác. Không có vải, thợ may giỏi, tạp chí thời trang và chắc là không có tiền. Nhưng cô ta sẽ ra sao khi gia nhập giới nghệ sĩ? Không một phụ nữ nào, nhất là còn trẻ, lại muốn là con lọ lem giữa mọi người. Ellen bắt đầu ăn mặc đẹp và điều tồi tệ hơn là bắt đầu bắt chước những cử chỉ chiều cách, đi đứng bắt đầu làm theo cái xấu kém nhất của những con rôi kỳ quặc ấy. Mà không có gì đáng sợ hơn, không đẹp mắt hơn, tầm thường hơn là sự giả mạo, sự bắt chước không thành công những cung cách quý tộc! Khi đó thì không còn Ellen nữa cho màn ảnh... Nhưng Presto hy vọng rằng đức tính giản dị lành mạnh mà những hoàn cảnh sinh hoạt và sự giáo dục khôn ngoan của ông già Barry đã tạo thành thói quen cho cô, sẽ giữ cho cô không bị tha hóa.

Sebastian hiện ra trong thư viện và nói:

- Họ mời cậu đến văn phòng, cậu Presto ạ!

Presto thở dài nặng nề. Anh không muốn đi ra nhưng hôm nay anh chưa đến văn phòng, mà ở đây chắc là đã có hàng chục người chờ anh.

- Được. Ông gọi điện báo là tôi đến ngay bây giờ, - anh đáp và quay lại Barry,
- Thôi đành vậy, nếu ông không mệt vì đi đường, mời ông đi với tôi. Tôi sẽ giới thiệu ông với những người giúp việc thân cận nhất của tôi.

THÀNH CÔNG KHÔNG NGỜ

Công việc càng nhích lên thêm chừng nào, Presto càng phải khắc phục thêm nhiều trở ngại chừng ấy. Tất cả các thế lực phản động và tư bản của Mỹ đã chống lại anh. Các báo hàng ngày đầy rẫy những lời bóng gió và vu khống bần thiêu, dành cho con người vừa qua được cả nước yêu quý, là “đã bán mình cho bọn đỏ”. Một chiến dịch lại đương đẩy lên chống “con người đã để mắt mất”. Báo chí đòi xem xét lại vụ án và đòi tước quyền tài sản của Presto. Để tự vệ, Presto đành phải ký hết tờ séc này đến tờ séc khác cho Pierce tháo vát nhưng tham lam. Mỗi nguy hiểm của việc truy tố hình sự vụ lấy trộm thuốc men ở nhà Sorn và vụ “đầu độc” một nhóm cán bộ điện ảnh và viên chức Nhà nước: chương lý, thống đốc... đang treo lơ lửng trên đầu anh.

Mấy ngày liền báo chí đăng bài trả lời phỏng vấn kèm theo bình luận của Lux với các nhà báo: đàn bà biết cách báo thù?

Cô ta kể lại rằng Presto đã “quỳ gối van xin nàng tham gia vào xí nghiệp của anh để cứu anh thoát sự phá sản không tránh khỏi. Nhưng nàng đã phần nộ bác bỏ đề nghị của anh, vì không muốn làm ô uế tên tuổi mình trong công việc bần thiêu, phản xã hội và tội ác này, nhằm chống lại nhân dân Mỹ và danh dự của nền dân chủ Mỹ.”

Trong khi tìm kiếm những bài cần thiết trong các báo và tạp chí, Ellen đọc được những dòng trên. Lúc gặp Presto, cô biểu thị mãnh liệt sự phần nộ của mình. Presto không còn thấy vui vì đã giao cho cô công việc ấy, mặc dù sự tức giận chân thành của Ellen làm anh xúc động. Trong thái độ nóng nảy ấy có một cái gì lớn hơn là ý thức về sự công bằng bị vi phạm, và anh liếc nhìn cô gái với một hứng thú mới:

- Không sao cả, cô Ellen! Mọi cái đó theo đúng trật tự của sự vật và tôi chẳng thấy có gì bất ngờ cả. Cuộc chiến đấu một mất một còn là cơ sở vững chắc của nền dân chủ lừng danh của chúng ta! Và chúng ta sẽ chiến đấu. Cô sẽ giúp tôi chứ?

- Tôi sẵn sàng làm mọi việc để giúp ông! - Ellen thốt lên một cách nồng nhiệt và chân thành.

Presto rất xúc động. Anh cầm tay cô và nói:

- Có thể, sự giúp đỡ này sẽ rất sớm cần thiết cho tôi. Cô đừng quên lời hứa

nhé!

Anh quyết định lợi dụng tâm trạng của cô để dần dần giành được sự tán thành tham gia vào bộ phim. Công việc tìm người đóng nhân vật chính là cô thợ giặt không trôi chảy. Những nữ diễn viên có tiếng và có kinh nghiệm đều từ chối đóng vai thợ giặt, còn những người trẻ, bị ảnh hưởng bởi những khuôn mẫu ước lệ của các minh tinh màn bạc thì không đóng nổi. Những cô thợ giặt của họ gợi nhớ đến những vũ nữ của phòng hòa nhạc hoặc những nữ bá tước làm công việc giặt giũ, mà không giống chút nào với những người lao động thực sự. Vì thế những buổi diễn tập cho tới giờ vẫn chưa được quay vào phim.

Để Ellen quên đi những bài báo gây đau đầu cho cô và để sớm đạt được mục đích, Presto thường bảo cô:

- Thôi xếp báo lại đây. Cô đi với tôi đến xưởng phim lại hơn.

Cô gái vui lòng làm theo. Thế giới bí ẩn ở hậu trường của điện ảnh khiến cô ham thích. Còn Presto thì thực hiện đường lối của anh một cách tế nhị. Trước mặt cô, anh cố ý giao vai cô thợ giặt cho những diễn viên không thích hợp nhất. Và khi họ, dường như đang nhảy điệu Foxtrot, bắt đầu giậm chân bên chậu giặt hay lôi quần áo lên bằng hai cái que với những ngón tay út hơi cong lên như lấy kẹo trong hộp, Ellen không thể nén nổi nụ cười mỉm và những nhận xét hài hước, có khi cô còn bực tức kêu lên:

- Dở hơi thế! Làm cái kiểu gì lạ vậy? Cô ta chưa thấy người ta giặt giũ, phơi phóng quần áo bao giờ chắc!

- Thì cô bảo cô ta đi! - một lần Presto nói với vẻ hồn nhiên. Ellen ngượng, nhưng anh nói tiếp luôn: - Cô chỉ làm điều tốt cho cô ấy. Hy vọng rằng cô không ngượng vì biết giặt giũ quần áo?

Presto đã bắn trúng đích.

- Không đời nào! - cô đáp. - Tôi cho rằng không có công việc lật vạt nào hạ thấp con người. Cho phép tôi! - Ellen nói với cô diễn viên một cách hết sức thoải mái cứ như cô đang ở nhà người gác rừng bên hồ Ngọc Bích.

May thay, những mối lo của Presto đã không thành sự thực: Ellen không để mất tính giản dị và tự nhiên của những cử động. Tonio nín thở nhìn cô làm việc, còn Hoffmann tuy không quay phim nhưng theo thói quen đã đứng ở vị trí bên máy bồng thờ phì phò và vục quay tay máy một cách quyết liệt.

“Đến cả Hoffmann cũng bị xúc động!” - Presto vui vẻ đề nghị.

Đám diễn viên nhìn xem Ellen một cách chăm chú và có phần sửng sốt. Trong xưởng hoàn toàn yên lặng. Sự yên lặng căng thẳng này chỉ bị phá vỡ bởi tiếng xè xè khô khan của máy quay. Còn Ellen vẫn tiếp tục làm việc giặt giũ như không có gì xảy ra. Rốt cuộc khi cô đã làm xong, Hoffmann ngừng quay tay máy và hét lên cả xưởng nghe thấy:

- Tìm thấy rồi! Tìm thấy rồi, quý thật! Chao, thật cực kỳ là hay!

Các diễn viên phần lớn là thanh niên chưa bị lây bệnh ghen tỵ đã vỗ tay thân ái hoan hô. Bản thân Ellen cũng không ngờ rằng cô đã cho mọi người thấy điều cao quý nhất của mọi nghệ thuật: sự giản dị.

Và chỉ lúc này, nhìn thấy hiệu quả bất ngờ hành động của mình cô mới bối rối

và đỏ mặt lên. Mọi người chúc mừng cô, Hoffmann như phát điên. Anh xiết chặt tay Ellen và kêu lên:

- Bây giờ chúng ta sẽ thắng! Cô bẩm sinh là...

- Thợ giặt! - Ellen tiếp ngay.

- Bẩm sinh là diễn viên! Cô hãy tin tôi, con sói già này! Cái mà những người khác có được bằng lao động cực kỳ vất vả, bằng bao năm tháng học tập, thì cô có sẵn như trời phú cho.

- Có lẽ là vì các diễn viên biểu diễn, còn tôi thậm chí không nghĩ tới diễn xuất.

- Ellen đáp lại.

- Cô đã sống như thực. Cái đó rất cần, - Hoffmann sôi nổi. - Càng có nhiều diễn xuất, giả tạo, càng tồi tệ hơn. Chính cô đã nhiều lần nghe thấy ông Presto yêu cầu các diễn viên: “Miễn là đừng có diễn kịch!”.

Thế là Ellen đã trở thành diễn viên trước khi cô nói lời đồng ý và được tất cả những người xem cô biểu diễn lần đầu nhất trí công nhận.

Nhưng bản thân cô lại chưa tin điều đó và vẫn phân vân không quyết.

Khi trở về biệt thự bằng ô tô cùng với Presto, cô yên lặng hồi lâu. Presto liếc nhìn trộm cô và cũng lặng im. Cứ để cho niềm xúc động ban đầu lên men. Và chỉ tới khi họ đã đi được nửa đường, anh mới hỏi:

- Thế nào?

- Dù sao tôi cũng sẽ không là diễn viên, - cô đáp.

- Vì sao thế?

- Kết luận của các ông quá vội vã, - cô đáp. - Tôi đã làm gì? Chỉ làm việc, như mọi khi. Cái đó ai chả làm được, nếu làm công việc thường ngày của mình. Thợ mộc cũng bào được, thợ đấu cũng đào được chính xác như thế, và dĩ nhiên họ cũng làm được giỏi hơn là người diễn viên lần đầu tiên cầm đến cái bào, hay cái mai. Nhưng nhân vật trong phim của ông không chỉ giặt giũ quần áo. Cô ta còn vui sướng và đau khổ, khóc và cười, trò chuyện và nín lặng, mà những cái đó thì đâu phải là giặt quần áo. Không, tôi sẽ không biểu diễn đâu. Tôi sẽ tự làm nhục mình và làm hỏng bộ phim.

- Cô nói đúng một phần - Presto nói, - nhưng chỉ một phần thôi. Tất nhiên, cô còn phải mất nhiều công phu. Nhưng những diễn viên lần đầu tiên cầm đến cái bào hay cái mai cũng phải lao động nhiều để những người chuyên nghiệp không chê cười họ khi xem phim. Điều chủ yếu chính là cô có tài năng bẩm sinh, có

những năng khiếu không chối cãi được. Tôi đã nhận thấy điều đó từ hồi còn ở hồ Ngọc Bích, lúc cô thể hiện con mắt trí của Ophelia. Cô nên tin ở sự từng trải của tôi và của Hoffmann, anh ấy đã làm việc với hàng trăm người mới vào nghề và biết đánh giá con người chỉ qua một động tác, một cử chỉ.

Ellen vẫn chưa chịu thua và bác lại:

- Nhưng đây chỉ là những động tác quen thuộc của tôi.

- Cô nên hiểu, - Presto tiếp tục thuyết phục, - rằng giữ quần áo trong ngôi nhà người gác rừng là một việc còn trước ống kính máy quay là việc khác. Cô thợ giặt xuất sắc nhất sẽ quên những động tác quen thuộc của mình, một khi được bắt đầu quay vào phim. Cô ta, hoặc là lúng túng và rối lên không biết làm gì, hoặc là bắt đầu giặt giũ theo cách mà cô ta tưởng là cần cho màn ảnh. Và chỉ những người có tài năng thật sự mới có thể đứng vững trước thử thách đó, tức là việc quay phim.

Trong thâm tâm Presto cũng chưa hoàn toàn tin tưởng, nhưng đương nhiên Ellen là nguyên liệu thích hợp nhất và hứa hẹn hơn những người khác. Ellen chỉ không biết rằng Presto đã thỏa thuận với Hoffmann sẽ ủng hộ, khuyến khích Ellen nếu anh thấy là cô có triển vọng tốt. Và có lẽ Ellen đã khiến cho Hoffmann thực sự ưa thích, xét qua thái độ nồng nhiệt chân thành của anh đối với bước mở đầu của cô. Với những diễn viên còn lại, thì họ đều khâm phục không những tính tự nhiên mà cả vẻ đẹp, tính hài hòa của những động tác của cô. Thậm chí đối với những nghệ sĩ có kinh nghiệm hơn, điều mà Presto đã nhận thấy từ hồi ở hồ Ngọc Bích là một phát hiện mới: những động tác lao động có thể cũng đẹp đẽ và kiêu diễm không khác gì nghệ thuật tạo hình, và những thuật tinh vi hóm hỉnh nhất cũng không phô diễn được vẻ đẹp của hình thể, đường nét, sự năng động của cơ thể sống của con người tốt hơn là những tư thế và cử chỉ lao động đó.

Nhận thấy Ellen vẫn còn phân vân, Presto nói:

- Cô Ellen ạ, vừa mới đây cô nói với tôi là cô sẵn sàng làm mọi việc để giúp đỡ tôi. Và lúc này cô có thể dành cho tôi sự giúp đỡ đó. Cô biết là tôi đang trải qua thời kỳ khó khăn. Còn hơn thế nữa, tình thế ngàn cân treo sợi tóc. Trong trường hợp bị thất bại tôi sẽ phá sản, cuộc đời tôi sẽ kết thúc. Nhưng tôi đồ sẽ kéo theo người khác, tất cả những người đã gắn bó số phận với tôi. Vì khi bắt đầu sự nghiệp này tôi không chỉ nghĩ tới mình. Tôi đã nói với cô về điều này từ khi còn ở ngôi nhà gác rừng. Cô đừng từ chối, cô Ellen. Cô nên hiểu là tôi và Hoffmann không đưa cô và chúng tôi đến vực thẳm đâu. Chúng tôi cũng rất quan tâm đến sự thành công như cô vậy, và chúng tôi sẽ làm mọi việc có thể được để

bảo đảm cho sự thành công ấy. Cô đồng ý đi!

- Nếu cơ sự ra thế này, thì tôi đồng ý, - rốt cuộc Ellen chịu thua.

Presto trút một hơi thở dài nhẹ nhõm, reo lên:

- Lẽ ra phải thế lâu rồi! - Và anh mỉm cười kết thúc: - Bây giờ thì số phận của cô đã gắn với tôi. Cùng nhau chiến thắng hay cùng nhau thất bại.

BỘ MẶT MỚI CỦA PRESTO ĐƯỢC BIỂU HIỆN

Đây là thắng lợi lớn và niềm vui lớn đầu tiên mà Presto cảm thấy, kể từ khi anh bắt tay vào cuộc chiến đấu không cân sức.

Công việc dàn dựng ở xưởng phim đã có được hứng thú mới đối với anh. Presto là một đạo diễn hết sức nghiêm khắc và đòi hỏi cao. Để tiết kiệm phim sống, anh không quay tới hàng chục lần một cảnh, như thường lệ ở Hollywood. Chỉ sau những cuộc diễn tập dài dằng dặc, khi diễn xuất của các vai đã hoàn toàn hợp ý anh, Hoffmann mới bắt đầu quay, và hiếm có cảnh phải quay lại lần thứ hai. Presto đã làm một cô diễn viên trẻ kém tài phải phát khóc lên khi anh còn chưa đạt được điều mong muốn. Anh thâm nhập mọi vai diễn, chỉ dẫn cho thấy phải diễn ra sao. Anh hồi hộp, giận dữ, có lúc thậm chí đã chửi mắng diễn viên hoặc gieo mình xuống đi-văng trong cơn thất vọng, với vẻ đã kiệt sức, để rồi chỉ mấy phút sau đã lại lao vào cuộc huấn luyện nghiêm ngặt. May sao, bây giờ tiếng cười không còn là trở ngại cho anh như trước kia, khi anh còn quá ngại. Các diễn viên kiên nhẫn chịu đựng anh. Họ thấy rõ lợi ích của trường học nghiêm khắc này, và trưởng thành trông thấy.

Presto không dành ngoại lệ cho cả Ellen. Anh nghiêm khắc với cô không kém gì với những người khác. Anh vui sướng thấy rằng mình đã không nhầm khi đặt hy vọng vào cô. Ellen mau hiểu một cách phi thường. Hoàn toàn đã thấy rõ được là cô sắm vai nhân vật của cô một cách xuất sắc.

Khi công việc đã tiến đến giai đoạn quay vào phim - diễn viên đã hóa trang và phục trang. - Presto xuất hiện, anh cũng đã sẵn sàng để quay, và trở nên không nhận ra nổi: hiền hậu, vui vẻ, dường như anh tới đây không phải để làm một công việc quan trọng, mà để anh chơi bóng polo. Tâm trạng mọi người phấn khởi ngay lên. Không phải là người thầy nghiêm khắc, xét nét nữa, mà một người tham gia vui vẻ vào trò diễn, và cuộc biểu diễn bắt đầu ngay.

Trong khi quay tay máy, Hoffmann hết sức chăm chú theo dõi Presto trong bộ mặt và vai mới của anh, như chưa từng theo dõi một diễn viên nào đến thế.

Những cảm tưởng đầu tiên của Hoffmann là không xác định. Bộ mặt mới không biểu hiện ra ngay, giống như trên mặt phim hiện hình kém. Bộ mặt của Presto không có những nét đặc trưng của chiếc mặt nạ quen thuộc, nhờ nó khán

giả nhận ra lập tức những diễn viên hài yêu thích. Đây không phải là con người - mặt nạ, mà đúng hơn, là con người của đại chúng. Nét mặt anh có thể gọi lên hàng nghìn bộ mặt khác bộ quần áo rách bươm: không khác chút nào hàng nghìn bộ quần áo rách bươm như thế của người thất nghiệp. Nhưng bắt đầu biểu diễn rồi, thì bộ mặt mới của Presto liền dần dần biểu hiện ra. Tonio không còn là kẻ quái dạng nhỏ bé, con người máy móc tiếp nhận một cách thụ động những đòn của số phận, ngã xuống, đứng lên và lại ngã xuống, thậm chí không gây được sự xót thương mà chỉ gây ra tiếng cười, giống như một đồ vật vô tri vô giác.

Presto mới cũng tiếp nhận những đòn của số phận, anh cũng lâm vào những tình thế khó chịu và vô lý nhất. Nhưng anh không chỉ nhất định đứng lên mà còn nhất định lại lao vào cuộc chiến với những kẻ áp bức mình, dường như chúng chẳng hơn gì anh về sức lực. Điều đó vừa gây cười vừa gợi lên cảm tình của mọi người đối với anh. Diễn xuất của Presto mới đụng chạm tới những tình cảm sâu lắng hơn của con người. Sự bất công, những đòn thù, những sự nhục mạ mà Presto phải chịu đựng, sau khi làm bùng nổ tiếng cười liền thức tỉnh tức khắc lòng căm phẫn, sự phản đối, ý muốn giúp đỡ.

Cuộc quay phim càng tiến xa hơn, Hoffmann càng ngạc nhiên và sửng sốt hơn. Cùng với sự biến dạng về thể chất, trong con người Presto đã xảy ra cả sự biến hóa kỳ diệu về trí tuệ. Presto mới biết thừa kế của Presto cũ toàn bộ sức mạnh của hài hước, mặc dù diện mạo mới của anh không có một chút quái dạng gây cười nào. Trong Presto mới còn bộc lộ ra một phẩm chất quý giá mà có lẽ Presto cũ cũng có nhưng đã không tới được khán giả, vì nó bị vẻ quái dạng của cơ thể che lấp và nuốt đi mất: tính nhân đạo sâu xa.

Có một lần vào lúc giải lao, Hoffmann đi đến bên Presto và xiết chặt tay anh, nói:

- Anh đã vượt quá mọi sự mong đợi của tôi, Tonio ạ. Tôi không còn nghi ngờ rằng anh thực sự đã kiếm được bộ mặt mới. Và không thể không chiến thắng với bộ mặt mới ấy.

Presto vui sướng mỉm cười, nhưng lại buồn bã thay:

- Thế nhưng chưa bao giờ tôi lại ở cách xa chiến thắng như bây giờ. Tôi nay mời anh rẽ qua chỗ tôi, anh Hoffmann. Tôi có nhiều chuyện cần nói với anh.

NGƯỜI BẠN TRUNG THÀNH CHO TỐI NGÀY ĐEN TỐI

Tối hôm ấy Hoffmann ngồi trong phòng làm việc của Presto.

- Công việc làm phim gần tới đoạn chót rồi, nhưng tiền dự trữ của tôi còn cạn nhanh hơn. Tôi khánh kiệt rồi, anh Hoffmann ạ, và chúng mình không làm xong phim được. - Presto nói với vẻ ảm đạm.

Hoffmann nhẩn mặt, nín lặng.

- Tiền của tôi trôi đi như nước, - Presto tiếp tục. - Mỗi tuần tôi ký một séc vài triệu dollars. Tôi chỉ còn đủ tiền cho một tuần, nhưng đã phải đem cầm cái biệt thự này cùng toàn bộ đồ đạc. Tôi không còn là chủ nhà này nữa.

- Điều đó chắc không tránh khỏi. - Hoffmann nói.

- Vâng, tôi đã tính sai. - Presto cúi đầu đáp. - Tôi không nhầm lẫn trong những chi phí sản xuất để xây dựng bộ phim. Phí tổn xây dựng phim thậm chí còn thấp hơn dự kiến. Chúng ta tiết kiệm phim sống, tiết kiệm trong khi quay đã ngoại, gần như hoàn toàn không dùng đến trang trí, tiết kiệm đèn đóm, diễn viên phụ, trang phục chỉ tốn số tiền rất nhỏ. Tôi không có phòng kịch bản với hàng chục nhà văn, nhà biên kịch, chuyên viên văn học. Anh biết đấy, tôi tự viết lấy kịch bản ban đêm, sau công việc diễn đầu ban ngày. Tôi đã làm việc như người bị ma ám, không ngủ và không nghỉ, đã tiết kiệm mọi thứ có thể được. Nếu chỉ là chuyện chi tiêu cho công việc xây dựng phim, thì tiền không những đủ mà còn thừa nữa. Nhưng thú thật là tôi không đánh giá hết sức mạnh chống lại tôi và chủ yếu là sự nham hiểm của những kẻ thù của chúng ta. Anh biết đấy, chúng đã dùng những thủ đoạn hèn hạ và thâm độc đến thế nào để nhằm tiêu diệt tôi, - cuộc chiến đấu đã diễn ra trước mắt anh. Đâu đâu chúng ta cũng cảm thấy có bàn tay quyền lực vô biên của các tờ-rót và ngân hàng hùng mạnh, tài trợ và lũng đoạn công nghệ điện ảnh. Chúng từ chối bán máy móc điện ảnh, thậm chí cả phim sống cho ta. Đành phải nhờ đến những người cho mượn tên, người trung gian, môi giới và trả giá đắt gấp ba cho tất cả bọn họ. Những hãng phát hành và chủ rạp chiếu bóng đã tuyên bố trước là họ không cho chiếu phim của tôi. Cần phải xây dựng những rạp riêng. Mỗi rạp giá không dưới một triệu, ngoài một rạp xây dựng theo sự gợi ý của anh, ở gần San Francisco.

Hoffmann gật đầu. Trước đây đúng là anh đã gợi ý với Presto: thuê ở gần San Francisco khu đất của một sân bay quân sự cũ và xây dựng một cái rạp, đúng hơn, chỉ là một cái nhà chiếu và một màn ảnh khổng lồ, để chiếu phim không những ban đêm mà cả ban ngày nữa. Ở cái rạp độc đáo ngoài trời này không có phòng khán giả, không có ghế đệm, ghế dựa. Khán giả có thể đi thẳng vào “phòng chiếu” tức là cái bãi rộng của sân bay - bằng ô tô và ngồi nguyên trong xe để xem phim.

- Cái vật mới này, - Presto liên tục, - phải lôi cuốn công chúng và làm quảng cáo. Nhưng nó không cứu vãn nổi tình hình. Hơn nữa chỉ những người có ô tô mới đến với nó, nhưng anh biết rằng tôi lại trông cậy vào dân lao động không sung túc. Đành phải xây dựng những rạp lớn và có mái che tại các thành phố lớn nhất ở Mỹ...

Phải, tất cả những chuyện đó Hoffmann đã biết và Presto nói với anh về những khó khăn chỉ là để tổng kết lại và tự kiểm tra xem mình đã bị sai lầm ở chỗ nào.

- Thế là đã quyết toán xong. Sai ngạch bằng không, còn công việc thì vẫn chưa xong. - Presto rầu rĩ kết luận và đặt cái nhìn dò hỏi vào Hoffmann mà chờ anh trả lời.

- Tôi đã cảm thấy trước, - Hoffmann nói. - Bây giờ phải làm gì ư? Các ngân hàng không chạy đến cứu chúng ta, dĩ nhiên là không nên nghĩ đến chúng. Cũng không tìm ra nổi một chủ nợ tư nhân nhẹ dạ nào sẵn sàng cho một xí nghiệp đang phá sản, và rõ ràng là không phương cứu chữa theo cách nhìn của nó, vay dù với tỷ lệ lãi cắt cổ. Nghĩa là, nếu chúng ta muốn tiếp tục cuộc chiến đấu, chúng ta cần phải tìm kiếm những nguồn dự trữ bên trong. Dĩ nhiên, tôi có tiền tiết kiệm riêng, nhưng vị tất nó sẽ cứu vãn nổi tình hình.

- Tôi sẽ không lấy một xu nào trong tiền tiết kiệm của anh, anh Hoffmann, dù tiền đó có cứu vãn được tình hình, - Presto phản đối. - Anh đồng ý làm việc ở cái xí nghiệp nhơ nhuốc này là quá đủ rồi.

Hoffmann không giấu nổi vui mừng và bắt đầu vội vã giải thích lập trường của mình:

- Anh nói có lý, anh bạn thân mến à, có lý hơn là anh nghĩ. Thực sự tôi đã tự làm tổn hại thanh danh do việc tham gia xí nghiệp của anh...

- Và nếu nó thất bại, điều hoàn toàn có thể xảy ra, anh có thể không được nhận làm công việc khác và đến lúc đó những tiền tiết kiệm của anh sẽ cần thiết cho

anh hơn bao giờ hết. - Presto nói giúp bạn khi thấy anh này cứ cựa quậy trên ghế.

- Đúng, đúng... - Hoffmann vội vã kết thúc cuộc nói chuyện không dễ chịu này. - Và có thể cần thiết cho tôi, sớm hơn là tôi mong muốn.

- Sao thế? Anh muốn nói cái gì thế?

Hoffmann vung tay, thở dài và đáp:

- Số là họ đã nói bóng gió với tôi... thậm chí đã gửi đến một kiểu tối hậu thư...

- Phải bỏ rơi tôi? - Presto đoán.

- Vâng, phải bỏ anh. Nếu tôi không làm điều đó, thì các chủ xí nghiệp sẽ tẩy chay tôi, và tôi sẽ mất công ăn việc làm trong ngành điện ảnh.

- Và anh đã quyết định?

- Sao anh nhìn tôi ghê thế, anh Presto, như César nhìn Brutus^[29] ấy? - Hoffmann bối rối hỏi.

- Tôi chờ đòn đánh cuối cùng, anh Brutus ạ. - Presto lạnh lùng.

- Tôi chưa quyết định thế nào cả, anh César của tôi ạ. - Hoffmann đáp lại cũng lạnh lùng như thế.

- Tôi cho là cần phải báo trước, thế thôi... - Tình thế khó xử bỗng như trêu tức anh, và anh kêu lên gay gắt: - Tôi có thể làm gì được. - Một cây làm chẳng nên non^[30].

- Tôi không đòi hỏi gì ở anh cả, anh Hoffmann - Presto buồn bã nói. - Anh đừng nóng giận. Mọi cái đều hiểu được, mọi cái đều theo lẽ thường.

Một lát yên lặng nặng nề.

- Cuộc đời đáng nguyên rủa! - Hoffmann lầu bầu. - Anh hãy tin tôi, giá mà tôi đủ sức giúp anh...

- Thì anh đã giúp rồi, và điều đó đã quá rõ, chẳng còn gì phải nói thêm nữa. Anh được tự do hành động theo ý muốn, còn tôi... có lẽ sẽ thoát được bằng cách nào đó, - Presto vừa nói vừa đứng lên và chìa tay ra.

Hoffmann nắm chặt bàn tay ấy và đi ra với dáng đi nặng nề.

Presto đứng như thế hồi lâu, đầu gục xuống. Sau đó anh thì thầm với nụ cười

cay đắng:

- Bạn trung thành... đến ngày đen tối... Biết làm sao được? Bây giờ chỉ có một pháp sư nhân từ mới có thể giúp tôi cứu vãn được tình hình. Nhưng tiếc rằng trong cuộc đời không có những trường hợp ấy...

HOA CƯỜI

Presto thức giấc vào lúc sáu giờ sáng trong gian phòng ngủ lớn màu trắng của anh, nơi những cửa sổ đều đóng kín và không khí trong lành mát mẻ do máy điều hòa nhiệt độ cung cấp. Đưa mắt nhìn suốt lượt gian phòng, Presto nghĩ: “Sắp phải chia tay với tất cả những cái này đây” - anh thở dài, nhìn đồng hồ: “Có thể nằm thêm mười lăm phút nữa.” - và với tay tới bàn ngủ trên đó có một chồng báo buổi chiều. Hôm qua anh quá mệt nên chưa kịp đọc.

Giờ tờ báo đầu tiên, anh bắt đầu xem lướt qua. Một bài báo khiến anh chú ý. Presto đọc và lúc càng cau có. Rồi anh đột ngột vò nhàu tờ báo ném xuống sàn và giận dữ thốt lên:

- Sebastian! Lấy nước nóng cạo râu ngay nhé! Chuẩn bị bộ complet! - anh bảo người lão bộc vừa đi vào, và tự mình trong bộ áo ngủ kẻ sọc và đôi giày không bít tất đi nhanh sang buồng tắm có tường ốp đá vân hồng.

- Lão thầy cô Ellen đã dậy chưa? - anh hỏi qua cửa để ngỏ, khi Sebastian đem nước đến.

- Cô bao giờ cũng dậy cùng với chim chóc, - ông già đáp.

“Không thay đổi những thói quen cũ.” - Presto nghĩ, rồi mỉm cười nói:

- Tuyệt! Ông pha cà phê ngay đem ra hiên và bảo Jeffrey đánh xe ra.

Vài phút sau anh đã chạy lên tầng hai, nhanh chóng đi qua cái hành lang rồi chậm bước lại khi gần tới phòng Ellen. Anh đứng một bên cửa, thấy từ bên trong vọng ra tiếng hát của cô gái, liền thở lấy hơi xua đuổi những dấu vết lo lắng cuối cùng trên nét mặt và gõ cửa.

Ellen mở cửa. Những tia nắng xiên xiên của mặt trời buổi sớm nhuộm vàng tóc cô và chiếc áo dài trắng.

- Ông Presto! - với vẻ ngạc nhiên không chút phật lòng, cô kêu lên. - Cuộc đến thăm sớm này có nghĩa là gì?

- Cô Ellen! - Presto vui vẻ đáp. - Buổi sớm thật tuyệt, và tôi liền có ý nghĩ: hay là chúng ta dạo chơi trước khi đi đến xưởng? Hôm nay chúng ta sẽ phải làm việc nhiều, quay những cảnh khó nhất, mà không gì làm tươi tỉnh hơn là không khí buổi sớm.

Tâm trạng vô tư, vui vẻ của Presto truyền sang Ellen. Đã lâu rồi cô chưa thấy

anh yêu đời như thế.

- Ý nghĩ tuyệt hay! - cô gái mỉm cười đáp.

- Thế thì chúng ta chạy đi, mau lên! Cà phê đã sẵn sàng, và trong khi chúng ta ăn sáng thì anh lái xe lấy xăng và đánh xe ra.

Vừa hâm nóng người lên bằng cà phê vừa nói đùa với nhau, họ xử sự như những học sinh vừa nghĩ ra một trò giải trí vui vẻ và vội vàng thực hiện nó.

Từ phía cổng vang lên tiếng còi trầm, ngắn, báo rằng xe đã về tới.

- Có nghe thấy không? - Presto nói. - Đó là số phận gọi chúng ta đấy. Nào, ta mau mau ra gặp số phận của chúng ta!

Sáng hôm đó thái độ cư xử và những lời nói của Presto đầy bí ẩn.

Chẳng bao lâu những ngôi nhà cuối cùng của Hollywood đã ở lại đằng sau. Con đường nhẵn bóng chạy tít ra xa. Ở chân trời hiện lên dãy núi xanh lơ. Hai bên đường những đồn điền trải dài. Trên cành cây chim hót líu lo. Bầu trời trong sáng của California, trải rộng phía trên đất đai màu mỡ. Không khí buổi sớm còn trong lành và đầy ấp hương cỏ mật. Presto và Ellen thở hít căng lồng ngực.

- Thích thật! - Ellen reo lên và nheo mắt trước tia nắng mặt trời mới mọc.

- Vâng, lâu rồi chúng ta không nhìn thấy thiên nhiên, - Presto đáp lại.

Trên mặt anh, trong bộ dạng anh, thấy rõ sự thỏa mãn sâu xa như của một người vừa qua được tốt đẹp một phẫu thuật phức tạp.

- Cô có nhớ căn lều của chúng ta bên hồ Ngọc Bích không? - anh tiếp tục với vẻ mơ màng.

Và, họ vừa cười vừa tranh cãi, bắt đầu nhắc tới các chuyện xảy ra.

- Cô là một chủ nhà nghiêm khùng khiếp. - Presto đùa. - Cô đuổi thẳng cánh tôi với con Pip lúc cô bắt tay vào dọn dẹp nhà cửa.

- Không thể làm khác với đám đàn ông. - Ellen đáp. - Họ không hiểu là họ đang cản trở.

- Với đám đàn ông! - Presto phì cười. - Thế số phận của gã đàn ông khác cũng bị cô đuổi, ra sao rồi?

Ellen nhìn Presto ra ý hỏi.

- A, cô đã đuổi tôi cùng với con Pip mà. Nó ra sao rồi?

- Nó ở trong tay những người tử tế, - Ellen đáp, và cô thở dài nói tiếp: - Tôi

không biết rằng đem nó theo đến ở nhà ông có tiện không.

- Nhất định phải viết thư gọi nó ra! - Presto vội vã thốt lên, khi nhận thấy vẻ buồn trong giọng nói của Ellen.

Hai bên đường những hàng rào thấp bằng đá trắng của các đồn điền vun vút chạy qua. Những cây cam nở đầy hoa. Những chùm hoa trắng lên giữa lá cây xanh dày đặc trông giống những bông tuyết. Hương thơm thanh khiết tỏa lan trong không khí.

- Cô xem kìa, bao nhiêu hoa cưới đã sẵn sàng để cho cô dâu! - Presto reo lên.

Ở một chỗ, những cành cây vươn ra ngoài hàng rào tới sát đường.

- Dừng lại, Jeffrey! - Presto ra lệnh cho người lái xe.

Xe dừng. Presto nhảy ra khỏi xe, bẻ một vài cành và quay trở lại.

- Đi tiếp.

Xe lại lăn bánh. Presto đưa hoa cưới cho Ellen.

- Cô hãy cài vào ngực. Còn cành này cài vào đầu. Thế, được rồi. Có một cô dâu rồi.

Ellen hơi đỏ mặt, cô bất giác lộ chiếc gương con ở trong xắc ra và ngấm mình trong gương. Trong chiếc áo dài trắng với chùm hoa cưới, quả thực lúc này cô giống một cô dâu.

- Chỉ còn thiếu chiếc khăn voan! Presto nhận xét, vừa ngấm Ellen.

- Một ông môi khá thật !- Ellen nói, hơi chau mày. - Ông làm môi tôi cho ai đấy?

Presto nhìn thẳng vào mắt cô, lặng yên, cúi đầu khẽ đáp nghiêm trang:

- Cho tôi.

Ellen tái người, đưa mắt nhìn xuống.

- Những trò đùa của ông đi quá xa rồi, ông Presto ạ. - cô nghiêm khắc bác bỏ.

- Không phải trò đùa, - Presto nói tiếp, vẫn khẽ và nghiêm trang. - Cô Ellen! Cô có nhớ tôi đã nói gì với cô khi cô bằng lòng nhận vai nữ chính? “Số phận của cô từ nay gắn bó với số phận của tôi”. Sao ta không làm cho sự gắn bó này vững chắc thêm? Quả là tôi không tìm được người vợ nào tốt hơn.

Điều đó thật bất ngờ đến nỗi Ellen đang ngồi ngả người trên lưng ghế, hình như bị ngất đi. Mắt cô nhắm nghiền, mặt hãy còn tái nhợt. Rồi môi cô run run và

cô thì thào, mắt vẫn không nhìn lên:

- Tôi không thể làm vợ ông được, ông Presto ạ!

- Vì sao vậy?

- Vì rằng... Vì rằng ông là một nghệ sĩ trứ danh, một triệu phú, còn tôi chỉ là cô gái bình thường và nghèo khổ. Những cô gái nghèo có lòng tự ái của họ, ông Presto ạ.

- Tôi là một nghệ sĩ trứ danh ư? Là triệu phú ư? - Presto kêu lên rồi lại hạ giọng nói tiếp: - Vâng, tôi đã là nghệ sĩ trứ danh ở cuộc sống trước đây của tôi. Nhưng bây giờ tôi cũng là nghệ sĩ mới vào nghề không ai biết tôi, như cô. Vâng, tôi đã là triệu phú. Nhưng lúc này tôi nghèo khổ, như cô. Cô có biết rằng ngay cả cái biệt thự nơi chúng ta đang ở đã đem cầm rồi và chúng ta có thể bị đuổi ra đường nếu không trả được nợ đúng hạn? Cô thấy đấy, bây giờ giá trị chúng ta như nhau. Thậm chí cô còn có giá hơn tôi. Bởi vì một cô gái như cô có thể hy vọng vào một đám tốt hơn.

- Tôi không bao giờ coi hôn nhân là một mưu đồ kiếm lời, - cô sôi nổi phản đối. - Tôi không sợ túng thiếu và vất vả.

- Vậy thì có việc gì thế? Cô không thích tôi à? Cô không yêu tôi à?

- Ông yêu người khác. - Ellen né tránh câu trả lời trực tiếp.

- Cô ám chỉ cô Lux? - Presto hỏi. - Quả thật tôi đã bị lôi cuốn bởi sắc đẹp của cô ta. Nhưng khi tôi hiểu rõ hơn tư cách con người này, thì tôi tin chắc rằng cô ta với tôi là những người hoàn toàn khác nhau... Trong buổi gặp cô ta lần cuối cùng vì công việc, chính tôi đã kinh ngạc thấy là sức quyến rũ của cô ta đã biến mất đối với tôi. Và cũng lúc ấy tôi đã hiểu được nguyên nhân: cô đã đi vào cuộc đời tôi.

Sắc ửng hồng đã trở lại trên đôi má Ellen.

- Vì sao ông lại ngỏ lời với tôi vào chính lúc này? Điều đó thật bất ngờ và dường như không đúng lúc nếu ta chú ý rằng...

- Vâng, lúc này có thể là không thích hợp. Nhưng chính lúc này lại là sự thử thách tốt nhất cho lòng chân thành và sức mạnh của tình cảm... Cô có biết tấn bi kịch của những người nổi tiếng và giàu có? Tấn bi kịch này ở chỗ họ không bao giờ biết chắc rằng người khác sẽ chìa tay ra và trao trái tim cho họ vì tình yêu, hoặc giả vì vinh quang và tiền bạc của họ. Người yêu chân thành là người không từ bỏ người yêu của mình trong lúc khó khăn, trước cảnh nghèo túng và cuộc

đấu tranh ác liệt vì cuộc sống, giống như bộ phim của tôi. Cô hãy là một nhân vật như thế, không những trên màn ảnh, mà cả trong cuộc đời! Điều đó sẽ cho tôi những sức mạnh mới để đấu tranh, - anh kết luận với tình cảm chân thành, và thận trọng đặt bàn tay mình vào tay Ellen, hồi hộp chờ câu trả lời của cô.

Cô thở dài thật sâu, lặng yên, và cuối cùng cô đáp.

- Em không bao giờ bỏ anh, cả trong hạnh phúc lẫn trong bất hạnh, anh Tonio... nếu anh yêu em thật.

- Còn em? Em có yêu anh không?

- Em đã yêu anh khi còn ở bên hồ Ngọc Bích. Em đã yêu anh từ trước khi biết anh là Antonio Presto.

Presto hôn tay cô và hét lên:

- Jeffrey! Đèn xanh! Mở hết tốc lực! Hình như chúng ta đã chậm giờ.

NHỮNG DIỄN VIÊN PHỤ Ở TIỀN ĐÀI

- Trước hết chúng ta rẽ vào văn phòng gặp ông cậu của em, - Presto bảo.

Barry hết sức ngạc nhiên khi thấy đi vào phòng làm việc của mình cả Presto và Ellen trang điểm bằng hoa cưới.

- Ông Barry. - Presto chào ông già và thốt lên: - Tôi đến để bảo ông biết chúng tôi đã đính hôn. Tôi hy vọng rằng, với tư cách là người đỡ đầu cô Ellen và là người thân thích gần nhất, ông không phản đối cuộc hôn nhân của chúng tôi chứ?

Barry muốn đáp lại một câu gì đó, nhưng ông nghẹn lời vì xúc động. Ông đứng hững rồi nói:

- Xin chúc mừng. Tôi rất vui sướng. Nhưng chuyện mới bắt ngờ làm sao!

- Đối với các bậc cha mẹ và người đỡ đầu, chuyện đó thường bất ngờ. - Presto cười đáp và nắm chặt bàn tay người giáo già. - Còn bây giờ, - anh nói tiếp - tôi yêu cầu ông làm việc này. Ngay bây giờ, ông gửi lập tức cho tất cả các báo lời công bố về cuộc hôn nhân sắp tới.

- Làm thế để là gì? - Ellen ngạc nhiên.

- Bao giờ người ta cũng làm thế. - Presto đáp. - Bây giờ, cô Ellen ạ, ta đi vào xưởng phim.

Vào trong trường quay lớn, Presto nhận thấy ngay rằng ở đây đang có cái gì bất thường xảy ra. Địa điểm đây người: toàn bộ số công nhân, người trang trí, diễn viên đều có mặt. Cả những người không tham gia vào đoạn phim này cũng đến. Các trang trí bị dẹp sang bên. Chỉ thấy cái giá điều khiển của đạo diễn để ra các mệnh lệnh là nhô lên cao. Tâm trạng mọi người có vẻ phấn chấn. Mặt mũi ai nấy đều tươi tỉnh và xúc động. Dường như mọi người đang chờ đợi cái gì.

Một diễn viên phụ trách ra khỏi đám đông và nói to:

- Tất cả tập thể đã biết những khó khăn mà xí nghiệp của chúng ta đang gặp phải. Công nhân, nhân viên, diễn viên đều lo lắng về việc đó. Tiếc rằng ông Presto đã không bàn bạc cùng với chúng ta về tình hình công việc hiện nay. Chúng ta mong muốn nghe ông ấy đưa ra bàn hôm nay.

Tonio Presto không thể không công nhận lời trách móc này là xác đáng. Dù quen làm việc một mình, anh cư xử không như người đứng đầu một xí nghiệp hợp tác mà như ông chủ hãng. Anh cho rằng nếu những người cộng sự của anh đã tham gia chia lãi cổ phần, thì họ không cần gì hơn nữa. Presto công khai thừa nhận sai lầm của anh và giải thích là do anh không có kinh nghiệm trong những công việc xã hội.

Sau đó một đại biểu của họ nói rằng, trong cuộc mít tinh của tất cả cán bộ công nhân viên của xí nghiệp đã thông qua một nghị quyết như sau: cho tới khi hoàn thành xây dựng bộ phim, tất cả mọi người không phân biệt sẽ chỉ nhận tiền lương bằng một nửa, và nếu cần thì ít hơn nữa.

Điều đó khiến cho Presto cảm thấy rất nhẹ nhõm, và anh bắt đầu nói lời cảm ơn, nhưng những tiếng kêu ào ào vang lên từ đám người tập hợp tại đây: “Không cần thiết!... Sự nghiệp chung mà!... Lợi ích chung cả!... Một nửa lương còn hơn là thất nghiệp!”.

“Lại không đúng lúc rồi!” - Presto cảm thấy bức bối với mình.

Một cuộc mít-tinh ngắn được tổ chức tiếp sau đó đã bầu ra một ủy ban để quản lý xí nghiệp. Các ủy viên của ủy ban này bầu Presto làm chủ tịch.

Xí nghiệp phim của Presto đã được đưa vào nề nếp mới, đã thay đổi tính chất.

Hoffmann nhăn nhó và đứng bên ngoài. Anh được mời vào ban thanh tra, nhưng đã từ chối.

Khi đã sắp xếp xong tất cả mọi thứ, công nhân trở lại làm việc với nhiệt tình rất cao như đi vào một trận tiền công.

Sau khi lập lại được trật tự trong trường quay do cuộc mít-tinh làm đảo lộn, Hoffmann kéo Presto ra một bên và nói với bộ mặt băn khoăn:

- Tôi muốn báo trước với anh về một chuyện phiền phức mới, liên quan đến cá nhân anh và...

- Anh nói về cái chiến dịch mới cho các báo buổi chiều vừa đẩy lên?...

- Tôi muốn nói đến những bài báo sáng nay. Chúng tỏ ra còn trơ tráo hơn nữa...

- Phải, và tôi đã quên không báo với các bạn cộng sự của tôi một tin mới! - Presto thốt lên dường như anh đã quên hết các bài báo, và đi về phía Ellen.

Hoffmann phân vân. Anh cảm thấy lạ lùng vì Presto coi thường cái chiến dịch báo chí mới đến như vậy, và đáng lẽ phải bàn bạc vấn đề này với anh thì lại chạy

đi báo cái tin gì đó.

Còn Presto đã tới bên Ellen và cầm tay cô, lớn tiếng nói:

- Hello! Xin tạm ngừng công việc một phút!

Một sự yên lặng chờ đợi.

- Các bạn thân mến, tôi đã quên chia sẻ niềm vui sướng của mình với các bạn. Cô Ellen Kay đã làm vinh tự cho tôi vì đã bằng lòng làm vợ tôi.

Ellen bối rối nghĩ:

“Anh ấy loan truyền rộng rãi đến thế chuyện hứa hôn của chúng mình để làm gì nhỉ? Cứ như là thế giới phải vội biết cái tin này.”

Những tiếng hét chúc mừng, những tiếng vỗ tay thân ái vang lên. Mọi người đổ xô vào chúc mừng Presto và Ellen. Thậm chí bàn tay của Presto phải đau lên vì những cái bắt tay, y như tổng thống trong cuộc lễ truyền thống đón vào Nhà Trắng.

Các nữ diễn viên đã chú ý từ đầu tới chùm hoa cưới của Ellen, họ đứng thành vòng dày đặc vây lấy cô, Ellen vốn tinh ý đã nhận thấy một số nữ diễn viên nhìn cô dường như có vẻ thương hại, một số khác thì mắt ánh lên mĩa mai kín đáo còn những nụ cười thì úp mở, châm chọc.

“Tại sao họ lại nhìn mình như thế? - Cô nghĩ và cảm thấy bối rối và lo ngại. - Có thể, đó là sự ghen tỵ ngầm ngầm.” - Ellen tự an ủi.

Những trang trí được đặt trở lại vào chỗ, buổi quay phim bắt đầu. Chưa bao giờ các diễn viên lại biểu diễn với khí thế như vậy. Bản thân Presto và Ellen cũng vượt lên mình.

Hoffmann quay tay máy, anh cảm thấy xúc động khác thường. Nếu phim đi tới kết thúc với tầm cao về nghệ thuật như thế này thì sẽ thành kiệt tác của thế giới và Hoffmann sẽ nhận được phần vinh quang dành cho anh. Không ai xét xử kẻ thắng.

- Thôi! Đủ rồi! - Presto kêu lên khi tiếng xè xè của máy quay ngừng hẳn. - Hôm nay hình như chúng ta làm việc rất tốt. Không một cảnh nào phải quay lại.

ĐÒN BẤT NGỜ

Từ xưởng phim trở về Ellen đi ngay về phòng cô. Cô bị mệt vì công việc và những cảm xúc trong ngày hôm nay. Cô muốn tìm hiểu tất cả những gì xảy ra. Ellen cẩn thận cắm hoa cưới vào lọ, khẽ chạm môi vào những bông hoa màu trắng thơm ngát rồi buông mình xuống chiếc ghế bành sâu.

Cuộc đời chẳng đáng ngạc nhiên ư? Cứ như một bộ phim rắc rối “với những bước ngoặt bất ngờ về cốt truyện”, như Presto vẫn nói. Những phong cảnh đẹp đẽ của hồ Ngọc Bích. Sự yên tĩnh, chỉ nghe thấy tiếng âm xa xa của những suối phun nước nóng, nhịp đơn điệu và lặp lại muôn đời của chúng ghi nhận sự trôi qua của những ngày, những tuần, những tháng, giống hệt như nhau.

Và, bỗng chốc như có người thợ máy chiếu phát cuồng quay tít như điên cái tay quay của bộ máy chiếu phim...

Cuộc hành trình, lướt qua các nhà ga, các thành phố; những ấn tượng mới, những con người mới... Biệt thự Presto... Và thế là cô, cô gái bình thường Ellen Kay, bỗng thành diễn viên điện ảnh, còn Presto thành chồng chưa cưới của cô.

Cô vui sướng và có phần nào khiếp sợ. Lúc ở xưởng các nữ diễn viên đã nhìn cô một cách kỳ lạ làm sao! Lẽ nào tất cả bọn họ đều ghen tị? Mặc cho họ ghen tị! Ellen đầy lòng tự hào. Cô đã chiến thắng những con rối chưng diện đó! Chỉ tiếc rằng Presto gặp phải bao nhiêu chuyện phiền phức và lo buồn. Tại sao thiên hạ lại độc ác đến thế? Tonio đã làm gì họ?

Nhưng mọi chuyện sẽ qua đi. Mọi việc sẽ được thu xếp ổn thỏa cả. Và cô sẽ sống hạnh phúc với Tonio. Hai người sẽ có con. Không có con cuộc đời không đầy đủ. Nếu đẻ con trai, cô sẽ đặt tên nó là Tonio. Nếu là con gái...

Ellen quay đầu lại như để tìm câu trả lời, cô thấy chiếc bàn con đặt cạnh ghế bành và trên bàn có một số thư từ,

Điều đó làm cô ngạc nhiên. Xưa nay cô chưa hề nhận được thư của ai, mà ở đây lại có ngay mấy cái. Chúc mừng ư? Không thể quá sớm thế được...

Ellen bóc cái phong bì đầu tiên. Trong đó có một đoạn trích ở tờ báo đã đăng bao nhiêu lần. Ellen bắt đầu đọc và cô bỗng cảm thấy như ngạt thở.

Bài báo viết về Presto và về cô.

“Một nghệ sĩ điện ảnh đã có thời được cả thế giới biết tiếng, - bài báo viết, -

đã lập nên sự nghiệp không hẳn chỉ do tài năng đáng ngờ mà chủ yếu do sự quái dạng kỳ lạ, chưa bao giờ tỏ ra có đạo đức. Bản báo có những tài liệu xác thực về những cuộc ăn chơi bê tha bẩn thỉu mà gã quái dạng kinh tởm này đã tổ chức trong biệt thự của hắn. Sự quái dạng về đạo đức của hắn hồi đó đã vượt quá sự quái dạng vô hạn về thể xác.

“Rồi đến câu chuyện tôi tắm với cô Lux, mà kẻ xỏ lá khôn ngoan không biết đến danh dự và lương tâm này đã định chiếm đoạt những triệu dollars của cô

“Chỉ nhờ lòng nhân từ vô song của cô Lux hắn mới tránh khỏi bị án tù chung thân, - bài báo viết, - và có thể là cả ghế điện, mà cái nhân cách phi đạo đức này, tên dâm đẳng kinh tởm này hoàn toàn đáng phải chịu.

Những tội ác của hắn không còn chỉ ở trong cái thân hình thấp lùn, xấu xí nữa. “Những nhà khoa học” đáng ngờ, áp dụng những phương pháp điều trị bị pháp luật nghiêm cấm, đã biến tên quái dạng bé oắt thành một tên vô lại lớn xác. Cả những “nghệ thuật” tội ác của hắn lớn lên theo tỷ lệ thuận. “Presto mới” không còn thỏa mãn với những tội ác thâm kín. Bị sa đọa đến tận xương tủy, hắn đã công khai thách thức nền luân lý, dư luận xã hội, nhạo báng những phong tục tập quán tốt đẹp của nước Mỹ chúng ta. Hắn giẫm chân lên chúng, xúc phạm những tình cảm thiêng liêng nhất, làm nhục đất nước chúng ta.

“Hắn tìm được ở đâu không biết một cô ả, - tên ả ta rồi mọi người sẽ biết cả: Một cô Ellen Kay nào đó, - hiển nhiên cũng là vô đạo đức chẳng kém gì hắn hoặc là một ả đàn ông không phân biệt nổi cái phải cái trái trong lĩnh vực đạo đức. ả con gái không hợp pháp của người gác khu vườn Yolstounskogo hắn là đã bị cám dỗ bởi những triệu bạc huyền hoặc của Antonio Presto. Những bức ảnh đăng kèm đây - Ellen Kay ở cửa sổ mở, cái chổi trong tay, và Presto đứng bên ngôi nhà này - không còn làm ai nghi ngờ tính xác thực của toàn bộ câu chuyện trên. Và thế là Presto công khai đưa ả về nhà mình. Hắn...”

Nhưng Ellen không thể đọc tiếp được nữa. Sự phản ứng của cô còn mãnh liệt và gay gắt hơn của Tonio Ellen bật dậy khỏi ghế, và như bị cơn lốc cuốn đi cô đã đứng ngay trước mặt Presto, sau khi chạy như bay vào phòng làm việc của anh mà không báo trước.

SỐ PHẬN BỘ PHIM ĐƯỢC QUYẾT ĐỊNH

Nhìn Ellen, Presto hiểu là cô đã biết tất cả. Điều đó nhất định phải tới. Sớm hay muộn cô cũng biết.

- Sẽ không có đám cưới, và tôi sẽ đi khỏi nhà ông ngay bây giờ! - cô kêu lên, nhìn anh với vẻ gần như căm giận.

Presto đứng dậy và im lặng. Anh hiểu rằng cần để cho cơn phần nộ này trút ra được hết.

- Ông đã lừa dối tôi! Không phải tình yêu đã khiến ông cầu hôn với tôi. Ông hành động theo những tình cảm cao quý nhất, hào hiệp nhất. Tôi hiểu điều đó và biết ơn ông. Nhưng tôi không thể chấp nhận sự hy sinh đó. Ông chỉ thương hại tôi thôi, còn tôi... tôi lại tin vào tình yêu của ông..

Tiếng cô gái đứt quãng, chân cô đứng không vững. Trong cơn tuyệt vọng cô gần như ngã ngồi xuống ghế và đưa tay che mặt khóc nức nở, như những đứa trẻ bị xúc phạm thường nức nở một cách sâu xa và oan ức.

Presto nhìn cô với vẻ buồn phiền sâu sắc, nhưng anh vẫn im lặng. Hãy để nước mắt làm nguôi lòng cô. Và khi những tiếng nức nở bắt đầu dịu đi anh mới đưa cho cô cốc nước.

- Cô uống đi và bình tĩnh lại, - anh nói dịu dàng nhưng đồng thời lại nghiêm nghị, như nói với đứa trẻ mà thực ra cô cũng chẳng khác gì.

Hàm răng lập cập gõ vào thành cốc thủy tinh, nước đổ tràn qua thảm, nhưng cô uống được vài ngụm và trấn tĩnh lại. Lúc đó Presto mới nói:

- Cô xúc phạm tôi quá đáng, cô Ellen ạ.

Tonio đã nhắm trúng đích: cô đang chờ đợi ở anh những lời thanh minh, sự tự bảo vệ, nhưng chính anh lại chuyển sang tấn công và buộc tội cô. Sự bất ngờ này bắt cô phải tập trung chú ý. Lúc này cô đã có thể nghe và hiểu được những gì người khác nói với cô.

- Tôi? Xúc phạm ông? - cô gái thắc mắc hỏi và thậm chí nín hắt khóc. Cô chỉ còn tiếp tục thút thít.

- Vâng, cô đã xúc phạm tôi quá đáng. - Presto nhắc lại.

Anh rút từ túi bên trái phía trên chiếc khăn mùi soa lụa màu lơ có những hình hạt đậu trắng và lau mắt cho cô. Cử chỉ suồng sã này cũng làm cô kinh ngạc và cô không biết nên đáp lại thế nào. Presto vẫn tiếp tục:

- Chúng ta sẽ không khóc nữa. Nước mắt chẳng có ích gì. Ta sẽ nói chuyện nghiêm chỉnh. Cô đã xúc phạm tôi vì đã nghi ngờ tình yêu của tôi đối với cô. Tôi không phải là kẻ tội phạm ghê tởm như báo chí mô tả, mà cũng không phải là vị hiệp sĩ như cô hình dung. Tôi hết sức nhạy cảm với mọi sự bất công, nhưng cô hãy tin tôi không vội vã cầu hôn với người bị xúc phạm đầu tiên, dù rằng thậm chí chính tôi gián tiếp có lỗi trong vụ lãng nhục đó. Tôi thú thật rằng, dù không có những bài báo kinh tởm này, tôi vẫn cầu hôn với tôi, không hôm nay thì ngày mai có thể là ngày kia. Nhưng tôi nhất định làm. Báo chí chỉ tạo ra sức đẩy, buộc chính tôi phải hiểu một cách sâu sắc hơn tôi yêu cô đến thế nào, những lợi ích của cô thân thiết với tôi đến thế nào và danh dự của cô nữa. Cô nên hiểu là thậm chí ngay bây giờ cô có bỏ đi khỏi nhà tôi thì tình hình cũng chẳng thay đổi gì. Danh giá của cô dù sao cũng đã bị bôi bẩn. Tôi yêu cô, vậy tôi có thể để yên không? Việc ra đi của cô chỉ như đổ thêm dầu vào lửa, chỉ nuôi dưỡng thêm sự vu cáo bản thủ và là bằng chứng rất tốt cho sự có lý của kẻ thù và sự tội lỗi của tôi. Không, đối với đòn thù của những kẻ không có danh dự và lương tâm ấy, chúng không thương xót cả cô, không dừng lại trước việc can thiệp vào đời tư và đã xúc phạm đến danh tự của một người con gái, chỉ còn cách đánh trả bằng đòn như chúng ta đang đánh. Cuộc hôn nhân của chúng mình sẽ đánh bật ngay tức khắc vũ khí khỏi tay chúng, sẽ khóa mồm chúng lại và chiến dịch vu cáo sẽ chấm dứt. Chính vì thế mà tôi không những vội ngó lơ cầu hôn mà còn vội công bố rộng rãi, khiến cho cô ngạc nhiên. Cô sẽ rõ mọi việc. - anh tiếp, sau khi nghỉ lấy hơi, - nếu cô suy nghĩ về những nguyên nhân gây nên toàn bộ chiến dịch báo chí đê nhục này vì đây chỉ là một mắt xích trong cuộc chiến đấu chống lại tôi. Chúng phải tiêu diệt sự nghiệp của tôi bằng bất kỳ giá nào. Chúng không chỉ sợ sự cạnh tranh. Chúng sợ khuynh hướng mới trong sáng tác của tôi, mà chúng đã được biết, đó là phanh phui ra những ung nhọt của chế độ xã hội này. Chính vì thế chúng mới công kích tôi hung dữ như vậy. Lúc đầu chúng muốn tiêu diệt tôi bằng cách làm cho tôi bị phá sản trước khi bộ phim đầu tiên ra đời. Chúng đã gần làm được điều đó, nhưng tôi đã kịp tìm được sự viện trợ của các bạn cộng sự. Đồng thời chúng luôn miệng vu cáo tôi. Còn bây giờ thì chúng định giáng một đòn nham hiểm mới: bằng sự vu khống tồi tệ nhất: gây xích mích, chia rẽ chúng ta đê bệch tinh thần, gây chấn thương tâm lý và do đó loại ra khỏi hàng ngũ hai nhân vật chủ yếu của bộ phim, cô và tôi. Chúng trù tính rằng bộ phim sẽ không hoàn thành, thậm chí dù tôi có đủ tiền. Và cô càng tiếp nhận ngón đòn

này một cách đau đớn bao nhiêu thì chúng càng chóng đạt được mục đích bấy nhiêu, càng ăn mừng thắng lợi bấy nhiêu. Chẳng lẽ chúng ta làm cho chúng thỏa mãn như thế? Đương nhiên, chịu đựng chuyện này thật không dễ gì. Bản thân tôi cũng cảm thấy mình đã già đi đến hai chục tuổi sau mấy tiếng đồng hồ vừa qua. Nhưng tôi cố nén chịu và hôm nay dường như tôi biểu diễn còn tốt hơn bình thường dù đã biết có những bài báo này từ hôm qua và đã mang vết thương đó trong lòng. Còn một điều này nữa. Số phận không những của tôi với cô, mà của các bạn cộng sự sẵn sàng từ chối lĩnh lương chỉ cốt để cứu vãn sự nghiệp, phụ thuộc vào việc hoàn thành bộ phim. Chẳng lẽ chúng ta lại không đủ sức và sẽ lùi bước? Chẳng lẽ chính lúc này cô lại bỏ rơi tôi và lấy lại lời hứa của mình? Số phận của bộ phim, số phận của cả xí nghiệp ở trong tay cô.

Ellen không khóc nữa. Những nét mặt cô lộ rõ vẻ đau khổ. Cô lưỡng lự. Presto hồi hộp quan sát cô chờ câu trả lời. Cuối cùng cô nói:

- Tôi rất khổ tâm, nhưng tôi sẽ cố gắng đóng xong phim.
 - Và trở thành vợ tôi? - Presto vội hỏi.
 - Trả lời câu hỏi này bây giờ còn khó hơn... Đừng giục tôi, ông Presto. Hãy để tôi suy nghĩ thêm.
 - Thôi được. Tôi sẽ đợi. Công việc làm phim sẽ làm cô khuây khỏa, và đến lúc đó chúng ta sẽ giải quyết những công việc riêng của chúng ta. Phải thế không?
- Và đã yên tâm, tin tưởng rằng mọi việc sẽ kết thúc tốt đẹp, anh hôn lên tay cô.

THẮNG LỢI RỰC RỠ

Những lời công bố về cuộc hôn nhân sắp tới của cô Ellen Kay với ông Antonio Presto đã có kết quả. Chiến dịch vu khống và bóng gió ác ý của báo chí đã dịu hẳn. Nhưng nó vẫn để lại dấu vết. Presto thấy là Ellen rất đau khổ. Khi đóng phim, cô đã thu thập mọi sức lực của mình để tập trung tư tưởng, nhưng sự chú ý của cô rõ là đã bị phân tâm - một số cảnh phải quay lại. May thay, đoạn kết của bộ phim lại đầy những cảm xúc bi thương của hai nhân vật chính nam và nữ, Presto và Ellen có thể thể hiện chính những cảm xúc sâu xa riêng của họ. Và một số cảnh đã đạt được sức mạnh chấn động của chân lý cuộc sống. Thậm chí Hoffmann đã chai lì với mọi sự cũng cảm thấy hồi hộp khác thường và tay anh quay máy cũng run lên. Diễn xuất của Ellen thành thạo đã vươn lên tới độ sáng rực rỡ của thiên tài thực sự. Mỗi khi quay xong những cảnh như vậy, trong xưởng lại yên lặng khác thường. Mọi người đều bị chấn động, bị áp đảo bởi tài diễn xuất. Trong mắt của phụ nữ và thậm chí của cả nam giới lấp lánh những giọt nước mắt. Có lần một bác thợ mộc người Scotland vạm vỡ, tóc hung, bản thân đã ném trái không ít đắng cay của cuộc đời, bỗng nhiên sụt sịt mũi âm ỉ, và những giọt nước mắt to tướng lăn trên gương mặt trắng lấm chấm tàn hương của bác. Bản thân bác cũng kinh ngạc và bối rối. Bác chưa bao giờ khóc vì những nỗi bất hạnh của chính mình mà lúc này bác không nén được. Nhưng phải chăng hàng triệu những con người bình thường như thế này đã không trải qua cảnh tương tự? Hoffmann không còn nghi ngờ rằng đây sẽ là một trong những bộ phim tuyệt vời mà ở đâu và lúc nào cũng làm xúc động trái tim và làm rơi nước mắt. “Có thể là Presto đã có lý khi anh chọn con đường mới này”, - Hoffmann nghĩ.

Còn Presto sau khi quay xong lại chìm ngập vào những công việc quản lý. Bây giờ đã có ủy ban quản trị và ban chấp hành của hội hợp tác đã chính thức khai trương, giúp đỡ anh. Sự nghiệp do anh mở đầu đã có những người khác tiếp tục. Điều đó lúc đầu làm anh hơi bị lúng túng, đôi khi còn không hài lòng: anh không còn là người một mình quyết định số phận của xí nghiệp. Đối với anh cũng chẳng dễ dàng thích ứng với tình hình mới của sự việc, nhưng lùi bước thì đã muộn - không có lối ra nào khác.

Chẳng bao lâu đã thấy rõ rằng việc tập thể không lĩnh một phần lương cũng chưa cứu vãn nổi tình hình. Tiền lại thiếu như trước. Ủy ban và ban chấp hành cầu cứu các tổ chức nghiệp đoàn và tổ chức của Mặt trận Nhân dân. Xí nghiệp

mang tính chất xã hội ngày một rộng rãi hơn, trở nên ngày càng “ta” hơn, ngày càng “đỏ” hơn, dù Hoffmann không bằng lòng, và cuộc đấu tranh càng ác liệt hơn. Báo chí viết về sự thất bại tài chính của xí nghiệp Presto, sau đó về việc xí nghiệp này bị không chế bởi “những hội viên hội Tam Điểm”, những đảng viên tự do, những người cộng sản, việc Presto đã bán mình cho bọn đỏ và trở thành đồ chơi trong tay họ. Các báo đã viết những điều bịa đặt kỳ quái nhất về bộ phim. Họ quả quyết rằng nó làm rung chuyển mọi cơ sở của chính trị và đạo đức của văn minh và tôn giáo và gần như đe dọa bản thân sự tồn tại của Hợp chúng quốc. Họ đã thu thập những phiếu đòi phải cấm bộ phim.

Điều buồn phiền hơn nữa là Ellen cố tình tránh mặt Presto. Họ chỉ gặp nhau ở xưởng. Với nhiều lý do khác nhau Ellen từ chối đi cùng một xe với Presto về nhà, ở nhà thì cô vào ngay buồng khóa chặt cửa.

Đành phải làm cho xong bộ phim trong những hoàn cảnh ấy. Và dù sao nó cũng đã xong.

Những cuộc chiếu phim đã bắt đầu trên màn ảnh các rạp của Presto. Thắng lợi vượt quá mọi sự mong đợi. Công chúng lũ lượt kéo nhau đến. Diễn xuất của Presto mới đã gây ra tiếng cười mà ngay cả Presto quái dạng cũng phải ghen tỵ. Nhưng trong tiếng cười này có cái gì mới. Đây không còn là cái cười sinh lý, cái cười động vật. Đúng hơn, có thể gọi là cười ra nước mắt.

Những cảnh trong đó có nữ diễn viên Ellen Kay chưa một ai biết tham gia đã gây ấn tượng đặc biệt trong khán giả. Họ kéo đến đầy rạp, thưởng thức sự giản dị khi thường và sự chân thành trong diễn xuất của Ellen. Vì thế khán giả đã khoái trá vô cùng. Một bà đứng tuổi có những bàn tay to lớn đỏ au, xem cảnh Ellen giặt giũ quần áo đã kêu to lên:

- Thấy ngay là cô diễn viên này biết cách giặt giũ! Họ đào cô này ở đâu ra ấy nhỉ? Xem kìa, làm ăn thế kia chứ!

Theo ngôn ngữ của bà ta thì đó là lời khen ngợi cao nhất.

Nghệ thuật chân chính mọi người đều hiểu. Ý kiến của bà công nhân già phù hợp với ý kiến của một số nhà phê bình nổi tiếng nhất đã đến xem bộ phim mới này.

- Kỳ lạ! - một người đã nói với bạn đồng nghiệp của mình. - Presto kiếm đâu được một diễn viên giỏi như thế? Hãy tin tôi, cô ta sẽ làm lu mờ những “minh tinh” điện ảnh sáng chói nhất.

Presto, Ellen và Hoffmann ngồi ở một lô riêng, chăm chú quan sát ấn tượng

mà bộ phim gây ra trong khán giả. Tới những chỗ mà cả phòng chiếu rung lên vì tiếng cười hay nghe thấy tiếng nức nở của những chị em xúc động bởi diễn xuất của Ellen, bất giác chính họ lại nhìn lên màn ảnh.

- Nhìn kia, - Presto nói, quay sang Ellen. - Thế mà cô cứ sợ là làm hỏng bộ phim.

Hoffmann hút hết điều cigars này đến điều khác, vừa âm ừ tán thành.

Thành công không ngờ của bộ phim đã đem lại kết quả. Lợi nhuận là lợi nhuận, mà “đồng tiền thì không có mùi”, dù nó ở đâu ra cũng thế, - ngay những thương gia La Mã cổ đại đã xét được như thế và họ đã đưa câu châm ngôn này ra thực hành. Nhiều ông chủ xí nghiệp đã không giữ vững lập trường trước những lợi nhuận mà bộ phim đem lại và họ bắt đầu nhận việc phát hành bộ phim, mặt trận bị vỡ. Sau một số xí nghiệp đến các công ty chia tay ra, sau các công ty đến các tổ hợp lớn. Bộ phim bắt đầu cuộc hành trình đại thắng của nó trên đất Mỹ và châu Âu.

Cả đến những tờ báo của phe thù địch cũng không thể không công nhận những ưu điểm xuất sắc của kịch bản, âm nhạc, nhân tiện nói là do chính Presto soạn, và tài nghệ diễn viên Presto mới và Ellen tức khắc gia nhập bầu trời của điện ảnh thế giới như những minh tinh thượng thặng. Nhưng cả những người tham gia khác, hầu hết là thanh niên, đã gây ngạc nhiên vì diễn xuất của họ, nó chứng tỏ công lao không chối cãi được của tài năng đạo diễn Presto.

Pitch lỏng lộn trong cơn tức giận bất lực.

“Cần phải vùng tiền ra thật nhiều cho gã Presto tháo vát này, nhưng phải nắm chặt lấy hắn. Ai biết được?...”

Lux rầu rĩ nghĩ ngợi:

“Có lẽ mình đã làm chuyện thật ngốc nghếch khi cự tuyệt Presto. Nhưng ai có thể nghĩ tới được?...”

CÔ TA ĐẤY...

Một lần Ellen đi cùng Presto, Hoffmann và hai nữ diễn viên nữa đến một rạp chiếu bóng lịch sự. Những người thực hiện bộ phim của Presto quan tâm muốn biết công chúng thượng lưu phản ứng về bộ phim như thế nào. Phải khó khăn lắm Presto mới thuyết phục được Ellen cùng đi với anh.

Trong xe, Presto lợi dụng lúc các diễn viên mãi trò chuyện sôi nổi với Hoffmann để khẽ hỏi Ellen:

- Bao giờ thì cô cho tôi câu trả lời, cô Ellen?

Cô đoán được Presto hỏi về chuyện gì, nhưng không đáp lời nào, chỉ có môi cô run lên.

Bước ra khỏi xe, Ellen nhìn thấy hai người đàn bà trong những chiếc áo măng tô đắt tiền. Họ nhìn cô một cách quá tò mò.

- Này! Cô ta đấy, báo chí đã viết ấy mà! Một “minh tinh” mới xuất hiện và tình nhân của Presto - bà có cái mũi nhọn nói khá to.

- Ừ, đúng cô ta đấy, - bà béo xác nhận. Và họ đưa mắt nhìn khắp người Ellen một cách bất nhã.

Ellen tái người muốn chết, tưởng như cô bị một cái tát giữa công chúng.

Cô đã ngồi bất động suốt buổi chiều trong góc sân của lô, thậm chí không nhìn lên màn ảnh. Presto cố gắng một cách vô ích kéo cô ra khỏi cơn suy tư. Thái độ của Ellen bắt đầu làm anh lo ngại.

Phòng khán giả rộn lên tiếng vỗ tay hoan hô, y như có những diễn viên thật ở trên màn ảnh.

“Lẽ nào cả đến thắng lợi kinh người này cũng không khiến em xúc động hay sao?” - Presto lo lắng nghĩ.

Ellen chẳng nói chẳng rằng trở về nhà và lập tức vào phòng khóa cửa lại. Cô không thể chịu đựng hơn được nữa và để cho nước mắt tự do tuôn trào.

Có tiếng gõ cửa.

“Presto, - Ellen nghĩ bụng, - Thật không đúng lúc! Tội nghiệp! Anh đang chờ câu trả lời. Nhưng em biết nói gì với anh được...?”

Cô lau nước mắt và ra mở cửa.

Đứng trước mặt cô là người làm bạn, bà Irwin.

- Cô tha lỗi cho, nhưng tôi không giữ cô đâu, - bà ta nói, vừa nhìn đôi mắt đỏ hoe vì nước mắt của Ellen. Không đợi mời bà ta đã ngồi xuống ghế bành và nói tiếp: - Cô đã khóc, thưa cô. Tôi nhìn thấy điều đó trong đôi mắt cô.

- Tôi không giấu, - Ellen đáp,

- Vâng, quả là cô có chuyện phải khóc. Vì những hành động bội chộp, vì thái độ nhẹ dạ mà luôn luôn phải chuộc bằng nước mắt, - bà Irwin nhận xét như răn dạy.

- Vì những hành động bội chộp, vì thái độ nhẹ dạ nào kia? - Ellen hỏi, cô cảm thấy máu dồn lên má và mặt cô.

Bà Irwin giữu cợt nhìn cô.

- Đủ rồi, - bà ta nghiêm khắc nói, - Cô đừng làm ra cái vẻ cừ non vô tội và bị cưỡng ép trước mặt tôi. Cô biết quá rõ tôi nói về chuyện gì rồi.

- Cam đoan với bà là tôi không biết.

- Thật thế ư? - bà Irwin mỉm cười hỏi. - Một mình cô không biết tất cả báo chí đang viết về chuyện gì người ta đang la hét và nói vung lên ở khắp mọi nẻo đường trên khắp nước ở Bắc Mỹ và Nam Mỹ chuyện gì ư?

- Lẽ nào bà đi tin vào sự vụ không đó? - Ellen phẫn nộ kêu lên.

Bà Irwin nhún vai.

- Tại sao người ta lại không viết về tôi một cái gì tương tự như thế? Không có lừa sao có khói. Nhưng câu chuyện bây giờ liên quan đến tôi, chứ không phải cô. Ông Presto đã lừa dối tôi, đã tiến hành một âm mưu cực kỳ bất lợi cho tôi khi mời tôi làm bạn với cô, mà thực chất là để che giấu sự trác táng bằng sự có mặt của tôi.

- Bà bất lịch sự quá, bà Irwin à! Không thể tiếp tục câu chuyện bằng cái giọng đó được!

- Cô yên tâm. Sắp xong rồi, - bà Irwin nghiêm nghị. - Cô hãy tin rằng chính tôi phải nói với một người như cô cũng chẳng vui thích chút nào. Tôi không sống bằng tình nhân bao. Tôi nghèo, nhưng lương thiện. Danh dự, tiếng thơm - đó là toàn bộ vốn liếng của tôi, toàn bộ tài sản của tôi. Nếu còn ở lại nhà này tôi sẽ mất nó... Tôi bắt buộc phải từ giã các người.

- Và bà càng làm việc đó sớm hơn càng tốt. - Ellen nói, cô cảm thấy chỉ một

phút nữa thôi là cô không tự chủ nổi.

- Cô đừng lo việc đó. Tôi đã bảo thu xếp đồ đạc và đánh xe ra rồi.

Kiều hãnh đứng lên, không chìa tay ra, thậm chí không nhìn cả Ellen, bà Irwin oai vệ biến khỏi phòng.

Ellen nằm vật xuống đi văng, gần như ngất đi.

ĐÒN CUỐI CÙNG

Mọi việc đều ổn cả. Bộ phim thành công. Xí nghiệp được cứu thoát. Lúc này chỉ còn một việc: chấm dứt cảnh cô đơn của anh chàng độc thân.

Presto đi đi lại lại trong văn phòng với tâm trạng phấn chấn. Anh chờ Ellen đến, hôm nay cô phải trả lời anh: cô sẽ là vợ anh hay không.

Ellen mãi chưa tới. Có tiếng gõ cửa. Presto lao ra với ý định sẽ yên lặng ôm chầm lấy người vợ chưa cưới. Anh mở rộng cửa và nhìn thấy trước mặt anh là ông Barry, cậu của Ellen.

Ông già gài đủ hết cúc áo và có vẻ mặt bồn chồn, thậm chí buồn bã.

- Ông Barry! - Presto thốt lên, anh không đủ sức giấu nỗi thất vọng của mình.
- Vui mừng được gặp ông. Chào ông. Nhưng, phải thú thật rằng tôi chờ gặp cô Kay. Hy vọng là, mọi sự vẫn tốt đẹp đối với cô ấy?

- Cháu nó mạnh khỏe, - ông Barry đáp. - Nhưng... Ellen yêu cầu tôi nói chuyện với ông.

Presto mất tinh thần tức khắc.

- Mời ông ngồi, - anh nói lạc giọng. - Tại sao cô ấy không thể tự mình nói chuyện với tôi?

Họ ngồi xuống.

- Vì là, cháu nó rất khó nói, đau lòng lắm... Vì nó yêu ông, ông Presto.
- Cô ấy từ chối làm vợ tôi? - Presto vội hỏi.
- Vâng, đáng tiếc vô cùng.
- Nhưng, trời hời? Vì sao vậy? Nguyên nhân gì vậy?
- Tôi tưởng rằng chính ông cũng biết chẳng kém gì tôi.
- Sự vụ không đề tiện của báo chí. Nhưng chuyện đó đã chấm dứt rồi cơ mà, - Presto sôi nổi.

- Chuyện đó không thể chấm dứt được, ông Presto ạ. Ông biết câu tục ngữ chứ: “Cầm bùn vứt đi, tay không khỏi dính”.

- Chẳng dính gì hết. Cưới là cách tốt nhất để tẩy rửa vết bùn đó. Và có đáng phải để ý không?

- Xin ông nghe tôi, ông Presto. Ông hãy tin rằng bản thân tôi buồn phiền sâu sắc vì cuộc hôn nhân của ông không thành. Nhưng tôi hoàn toàn đồng ý với Ellen. Không thể nào làm việc đó được.

- Nhưng vì lẽ gì mà hỏi đó... cho đến bây giờ cô ấy tuyệt nhiên không cho tôi biết rằng câu trả lời sẽ là phủ định?

- Cháu nó thương ông và nó cũng lo lắng cho số phận của bộ phim, nó không muốn làm ông bị rối loạn khi chưa quay xong cảnh cuối cùng. Và chẳng ông đã muốn giấu nó những lời vu khống của báo chí.

- Có lẽ cô ấy vẫn tiếp tục nghi rằng tôi muốn lấy cô ấy vì tình yêu hay vì một tình cảm cao quý?

- Cháu nó tin vào tình yêu của ông cũng như tôi tin, và nó không nghi ngờ

rằng ông yêu nó chân thành. Nhưng ông hãy nghe nó nói: “Cả nước đã biết chuyện vu khống này. Và bây giờ cả nước biết cháu là một ngôi sao màn bạc mới xuất hiện. Và tiếng tăm của cháu càng lớn, vị trí của cháu càng cao, thì càng có nhiều người giơ ngón tay chỉ vào cháu, vừa nháy mắt một cách đầy ý nghĩa và nói: “Đó, biết không, chính cô ta đây...” Phải chăng đã có không ít người dùng hôn nhân để che lấp quan hệ bất chính, nhưng vết nhơ dù sao vẫn còn đó?

- Nhưng quan hệ giữa chúng tôi là hoàn toàn trong trắng!

- Tôi không nghi ngờ một chút nào về điều đó - Barry đáp lại. - Nhưng tất cả cái kinh khủng của sự vu khống lại chính là: mỗi người có thể tin hoặc không tin, tùy ý.

Presto đưa tay ôm đầu và kêu lên.

- Có thể phát điên lên vì chuyện này mất! Chẳng lẽ cô ấy cũng từ bỏ cả cuộc đời nghệ sĩ? Cô ấy đã nhận được cái mà hàng triệu người uổng công mơ ước.

- Vinh quang, tiền bạc, ông muốn nói thế chứ gì? - Barry ngắt lời. - Danh dự con người còn quý hơn vinh quang và tiền bạc. Ít nhất thì tôi và Ellen nghĩ thế.

- Tôi cũng nghĩ thế, - Presto đáp, anh hơi phật lòng. - Nhưng đây là sự tổn thất cho nghệ thuật, cho mọi người.

- Chính ông đã có lần kể cho tôi nghe, có một cô bị thái nhân cách đã yêu cầu ông bảo toàn vẻ quái dạng của ông, vết thương không lành được của ông cho nghệ thuật và mọi người. Và lúc đó ông đã trả lời cô ta một cách hoàn toàn đúng đắn rằng yêu cầu này là phi lý và ích kỷ.

Presto thừa nhận tính chính xác của những lập luận đó. Anh chán nản và bất lực.

Họ buồn bã nhìn nhau. Cuối cùng Presto nói:

- Ông với cô ấy định sẽ làm gì?

- Sẽ mai danh ան ấ ấ ấ, sẽ đi tới nơi nào không một ai biết chúng tôi, và sống cuộc đời bình thường, thâm lặng... Và cháu nó còn yêu cầu tôi nói với ông rằng nó thành thực mong muốn ông được hạnh phúc và nó sẽ không bao giờ quên ông... Tôi tin chắc là nó sẽ không yêu ai nữa, nó không phải là đứa con gái như thế. Nhưng đời nó đã tan vỡ, - Barry đứng lên và chìa cho Presto bàn tay run run vì xúc động. - Xin cảm ơn ông, ông Presto, về tất cả mọi việc và xin vĩnh biệt.

- Nhưng chẳng lẽ tôi không được nhìn thấy cô ấy, chia tay với cô ấy? - Presto rên lên.

- Như vậy sẽ quá đau khổ cho nó. Nó đã đi khỏi đây rồi.

Và Barry đi ra khỏi phòng với bước đi không vững của một người đang đau buồn sâu sắc.

Presto buông mình xuống ghế và đưa tay ôm chặt lấy đầu.

Sebastian đi vào, lão thở dài nảo nuột, giậm chân lên cửa và nói:

- Cô ấy đã đi rồi, còn ông Barry yêu cầu xe.

- Tôi biết rồi, Sebastian ạ, - Presto đáp, không buông tay khỏi đầu.

Sebastian không đi ra, lão cứ đứng thở dài cạnh cửa.

- Tôi cũng biết ông muốn hỏi gì tôi. - Presto nói. - Cô Ellen và ông Barry đi hẳn khỏi nơi đây. Sẽ không có đám cưới. Chúng ta lại chỉ còn có hai người, ông bạn già ạ.

Sự yên lặng kéo dài và khó chịu bao trùm gian phòng trong chốc lát. Sau đó, dường như đã quên sự có mặt của Sebastian, Presto cao giọng tự nói với mình:

- Tuy nhiên, không phải thế. Bây giờ mình không đơn độc. Quả thật, kẻ thù đã giáng một đòn rất nặng. Nhưng không sao, chính bằng việc đó chúng đã chỉ giúp cho mình xác định rõ hơn con đường phải đi. Bây giờ không kẻ nào đánh bại mình được nữa, mình sẽ trả thù và chiến đấu đến hơi thở cuối cùng.

Sebastian nhìn một cách sợ sệt và kính trọng gương mặt phùng phùng của Presto đầy quyết tâm và phần nộ.

Hà Nội 08 - 10 - 1984

KIM HẢI

(Dịch từ nguyên bản tiếng Nga, bản in năm 1973)

-
- [1] Ông, Ngài.
- [2] Presto (preste): nhanh.
- [3] Lux: đơn vị đo rọi ánh sáng.
- [4] Brutus, tên người bạn và cận thần của Hoàng đế cổ La Mã César, Brutus, tiếng Latin, có nghĩa là vụng về, tàn bạo. Ở đây là Presto gọi Hoffman một cách thân mật.
- [5] Một loại lê rất thơm ngon.
- [6] Kiểu nguyên sơ và đơn giản nhất trong ba kiểu kiến trúc Hy Lạp.
- [7] Đơn vị đo chiều dài của Anh, bằng 0.3048m cũng gọi là foot.
- [8] Những vị thần của sắc đẹp nữ giới và nam giới (thần thoại Hy Lạp).
- [9] Kiểu quần chúng xử tội không qua tòa án ở Mỹ.
- [10] Quái vật đầu sư tử trong thần thoại Hy Lạp.
- [11] Nhà thờ Đức Bà.
- [12] Con trai của Adam và Eva. Theo Kinh Thánh Cựu Ước, Adam và Eva sinh ra hai người con trai: Cain và Abel, và Cain đã phạm tội giết Abel vì ghen tức do Thiên Chúa đã nhận lễ vật của Abel mà không nhận của Cain.
- [13] Diễn viên điện ảnh nổi tiếng người Mỹ.
- [14] Đơn vị trọng lượng Anh, bằng 435,6 gam.
- [15] Jim-crowism: chế độ phân biệt chủng tộc đối với người da đen ở Mỹ.
- [16] Nhà thơ Mỹ.
- [17] Còn gọi là cù tùng.
- [18] Giống voi cổ (hóa thạch).
- [19] Người khổng lồ Wellington (Chú thích của người dịch).
- [20] Kay là họ, hay tên gia đình. Ellen là tên riêng. Người Âu Mỹ gọi bằng họ khi kính trọng, khi chưa thân quen.
- [21] Những nhân vật nữ trong bi kịch Shakespeare.
- [22] Như trên.
- [23] Nhà văn Anh.
- [24] Máy ảnh cơ học.
- [25] Máy ảnh phản xạ ống kính đơn.
- [26] Một tổ chức của những nghệ sĩ điện ảnh Mỹ nổi tiếng, trong đó có Charlie Chaplin (chú thích của người dịch).
- [27] Nguyên văn: đã vật trụi lông của cậu.

[28] Nữ hoàng Ai Cập đẹp nổi tiếng (N.D).

[29] César, Brutus: xem chú thích số 4.

[30] Nguyên văn: một người trên chiến trường không thành chiến binh (tục ngữ Nga).